

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu™

Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı

2015

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLDİRİLERİ EL KİTABI

(Uluslararası Eğitim Standartları ve
Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklamaları)

2015

Çevirmenler:

Seher GÜNDOĞDU (Baş Çevirmen)

Dr. Ali Altuğ BİÇER

Dr. Arif SALDANLI

Muharrem KARATAŞ

Editörler :

Dr. Masum TÜRKER

Dr. İpek TÜRKER

Aysel ŞİMŞEK

TÜRMOB YAYINLARI: 482

ISBN : 978-605-4880-24-9

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
529 Fifth Avenue, 6th Floor
New York, New York 10017 USA

Bu yayın, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC®) tarafından yayınlanmıştır. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (IFAC) misyonu, yüksek kaliteli uluslararası standartlar ve rehberlik geliştirilmesine katkı sağlayarak, yüksek kaliteli uluslararası standartlar ve rehberlik benimsenmesi ve uygulamaya konmasına kolaylaştırarak; güçlü muhasebe meslek organizasyonları ve muhasebe firmalarının gelişimine ve muhasebe meslek mensupları tarafından yüksek kaliteli uygulamalara katkı sağlayarak ve dünya genelinde muhasebe meslek mensuplarının değerini artırarak ve kamu yararı meseleleri hakkında görüş bildirerek, kamu yararına hizmet etmektedir.

Uluslararası Eğitim Standartları™, Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklamaları, Uluslararası Eğitim Bilgi Raporları, Görüşe Açık Taslaklar, İstişare Raporları, ve diğer IAESB™ yayınları, IFAC tarafından yayınlanır ve telif hakkı IFAC'a aittir.

IAESB ve IFAC, bu yayındaki materyale güvenerek hareket eden ya da hareket etmekten imtina eden herhangi bir kişiye neden olan kayıta, bu kayıp ister ihmal isterse de başka bir şekilde olsun, sorumluluk kabul etmez.

IAESB logosu, 'Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu', 'IAESB', 'Uluslararası Eğitimi Standartları', 'UES', 'Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklamaları', 'UEUA', 'Uluslararası Eğitim Bilgi Raporları', 'UEBR', IFAC logosu, 'Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu', ve 'IFAC' IFAC'ın ticari markaları ve hizmet markalarıdır.

Copyright © Ekim 2015 Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC). Tüm hakları saklıdır. Bu belgenin kopyalarının üretimi, saklanması ve iletimi için, bu işlemlerin yapılmasına yasalardan izin verdiği haller dışında, IFAC'tan temin edilecek bir yazılı izin gerekecektir. İletişim için permissions@ifac.org. ISBN: 978-1-60815-257-5

TÜRMOB YAYINLAMA İZİNİ

"Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından Ekim 2015 tarihinde İngilizce olarak yayınlanan, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (IAESB) *Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı 2015 Baskısı*, TÜRMOB tarafından Ocak 2016 tarihinde, Türkçe'ye çevrilmiş ve IFAC'ın izni ile yeniden çoğaltılmıştır. Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı 2015 Baskısının çeviri süreci, IFAC tarafından değerlendirilmiş ve çeviri süreci, "Politika Bildirimine IFAC Tarafından Yayınlanmış Standartların Çevrilmesi ve Yeniden Çoğaltılması Politikası" göre yürütülmüştür. *Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı 2015 Baskısının* onaylanan metni, IFAC tarafından İngilizce olarak yayınlanmış metindir.

Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı 2015 Baskısının İngilizce metni © 2015 Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC). Tüm hakları saklıdır.

Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı 2015 Baskısının Türkçe metni © 2015 Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC). Tüm hakları saklıdır.

"Orijinal başlık: *Handbook of International Education Pronouncements 2015 Edition* ISBN: 978-1-60815-257-5"

Baskı Yılı : Şubat 2016

Yayıncı : MU-DEN A.Ş.

Şehit Gönenc Sk. No: 28/3 Anıttepe-ANKARA / Tel (0.312) 230 04 51 / www.mu-den.com.tr
Yayıncı Sertifika No : 24514 ISBN : 978-605-4880-24-9

Dizgi - Düzenleme : Tuncay TEKYILDIZ

Baskı

Ankara Ofset Basım Matbaacılık Reklam Ltd.Şti.
Büyük Sanayi 1. Cad. 93/43-44 İskitler/ANKARA
Tel : (0.312) 384 50 63 Matbaa Sertifika No : 17937

Yayımlayan :

SUNUŞ

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), 1977’de muhasebe meslek mensupları örgütlerinin uluslararası düzeydeki üst örgütü olarak kurulmuştur. TÜRMÖB, 1994 yılında IFAC üyesi olmuştur. Günümüzde, 130 ülkenin muhasebe meslek mensupları örgütleri, IFAC üyesidir.

IFAC’ın hedefleri; yüksek kaliteli standartların ve rehberlerin gelişimine katkı sağlamak, yüksek kaliteli standartların ve rehberlerin benimsenmesini ve uygulamaya konmasını kolaylaştırmak; güçlü muhasebe meslek örgütlerinin ve muhasebe firmalarının gelişmesine ve muhasebe meslek mensuplarının kaliteli uygulamalarda bulunmasına katkı sağlamak ve dünya genelinde muhasebe meslek mensuplarının değerini artırmaktır. IFAC’ın bu hedeflerinin amacı, kamu yararına hizmet etmektir.

Kamu yararı hizmetinin bir parçası olarak IFAC, “Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu”nu (IAESB) kurmuştur. IAESB, IFAC üyesi muhasebe meslek örgütleri, üniversiteler, eğitim sağlayıcıları, iş verenler, düzenleyiciler, devlet yetkilileri, muhasebeciler ve aday muhasebeciler gibi muhasebe mesleğinin eğitiminde yer alan diğer ilgili paydaşların kullanımı için eğitim standartları, rehber ve bilgi raporları geliştiren bağımsız standart yapıcı bir kuruluştur.

IAESB’nin hedefleri, muhasebe meslek mensuplarının eğitimi, gelişimi ve değerlendirilmesinde iyi uygulamaları yansıtan yüksek kaliteli standartlar seti oluşturmaktır. IAESB bu hedeflerini gerçekleştirmek için; “Uluslararası Eğitim Standartları”nın (UES) uyarlanmasını ve uygulamaya konulmasını destekleyerek; Uluslararası Eğitim Standartlarının uygulanmasını ölçümlemek için eğitim kriterleri geliştirerek; muhasebe meslek mensuplarının eğitimi gelişimi ve değerlendirmesi ile ilgili olarak ortaya çıkan konular hakkında uluslararası tartışmaları yürüterek kamu yararına hizmet etmektedir.

1990’lı yıllardan bu yana muhasebe mesleğine girişe ilişkin uygulama deneyimi (staj), sınav konuları ve meslek mensubu adaylarının koşullarının belirlenmesi ile meslek mensuplarının ruhsat aldıktan sonra mesleki gelişim eğitimlerinin düzenlenmesi için gerekli çalışmalar IFAC’ın bünyesindeki Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu (IAESB) tarafından yapılmıştır. Bugü-

ne kadar 8 adet “Uluslararası Eğitim Standardı” (UES) ile 3 adet “Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklaması” yayınlanmıştır.

Muhasebe mesleğinin kariyer süreci, eğitim, uygulama deneyimi (staj) ve sınav evrelerinden oluşmaktadır. Başka bir deyişle, muhasebe mesleğine girişin koşulları, eğitim, uygulama deneyimi (staj) ve sınav süreci ile belirlenir.

Eğitim, muhasebe mesleğini seçenlerin mesleğe giriş kararı vermeden önce mensubu oldukları ülkenin genel eğitim süreci içinde tamamlamak zorunda oldukları eğitim düzeyidir. Türkiye’de 1 Haziran 1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda muhasebe mesleğin ön şartı olarak en az 4 yıllık lisans düzeyi belirlenmiştir. Lisans düzeyindeki eğitim konuları; hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler şeklindedir. Ayrıca, bu sayılan konular dışında lisans eğitimini tamamlayanların bu konularda yüksek lisans derecelerine sahip olmaları halinde, muhasebe mesleği için gerekli olan eğitim düzeyini sağlamış sayılmaktadır.

Mesleğe giriş için gerekli ikinci koşul olan uygulama deneyimi kısaca staj olarak nitelendirilmekte, asgari 3 yıllık süre içinde bir meslek mensubunun gözetiminde gerçekleşmektedir. Meslek sınavı ise belirlenmiş konulardan meslek mensuplarının uygulama eğitimini (staj) tamamladıktan sonra başarmak zorunda oldukları mesleki yeterlilik sınavıdır.

Muhasebe mesleğinin kariyer mesleği olmasını sağlayan uygulamalı eğitim ve sınav koşulları ile ilgili gerekliliklerin belirlenmesi, mesleğin deontolojik yapısını korumak açısından önemlidir. Diğer taraftan muhasebe mesleğinin çeşitli uzmanlık alanları ile denetim boyutuna ilişkin yeterliliklerin belirlenmesi de önem taşımaktadır.

TÜRMOB, muhasebe mesleğinin toplum içindeki saygınlığının artırılması, meslek etiğinin geliştirilmesi, meslek mensupları arasındaki dayanışmanın ve yeknesak bir eğitim ve uygulama niteliğinin sağlanabilmesi için IFAC Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu’nun çalışmalarını dikkatle izlemiştir.

TÜRMOB, mesleğe giriş konusunda 1993 yılında kurduğu TESMER ile uygulama eğitimi (staj), uzaktan eğitim ve sınav konusunda önemli adımlar atmıştır. Ülkemize özgü olmak üzere uygulama eğitimi (staj) öncesi “Staja Giriş

Sınavı” ile uygulama eğitimi almaya hak kazanan aday meslek mensupları belirlenmektedir. 2008 yılında, 3568 sayılı yasada yapılan değişiklikle “Mesleki Geliştirme Eğitimi” zorunluluğu getirilmiştir. Muhasebe mesleğine girişten mesleki faaliyetin sona erdirildiği güne kadar her meslek mensubunun sürekli eğitim faaliyeti içinde olması gereği, TÜRMOB’un öncelikli vizyonudur. Bu amaçla, TÜRMOB, IAESB Eğitim Standartlarının bir önceki baskısı olan 2010 Baskısının Türkçe tercümesini 2013 yılında yayınlamıştır.

IAESB, 2013-2015 yılları arasında Uluslararası Eğitim Standartları’nı (UES) revize etmiştir. Bu revizyon; *UES 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8, Sürekli Mesleki Gelişim, IAESB Terimler Sözlüğü, Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi (Çerçeve) ile üç Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklamalarını* içermektedir. IFAC tarafından yayınlanan “Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı” bu revizyonları kapsamaktadır.

“Uluslararası Eğitim Standartları”nın ve “Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklamaları”nın yukarıda belirtilen revizyonlarını içeren “Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı”nın 2015 baskısı, IFAC tercüme kurallarına göre editörlerin gözetiminde tercüme ettirilerek, meslek mensuplarımızın ve muhasebe eğitimi camiamızın bu yayından yararlanması amaçlanmıştır. Bu kitapta yer alan ve 2016 Haziran ayı sonunda yürürlüğe girecek olan “Uluslararası Eğitim Standardı 8: Denetçiler İçin Yeterlilik Kuralları” standardı; yürürlükte olan 8 nolu standart ile birlikte yayınlanmıştır.

Muhasebe meslek mensuplarımızın önemli ölçüde işlerine yaracağını ve iş kapasitelerini artıracığını düşündüğümüz Uluslararası Eğitim Standartları’nın Türkçe çevirisini yapan, Seher Gündoğdu, Muharrem Karataş, Dr. Ali Altuğ Biçer ve Dr. Arif Saldanlı’ya; editörlüğünü yapan, Dr. Masum Türker, Dr. İpek Türker ve Aysel Şimşek’e; emeği geçen TÜRMOB çalışanlarına teşekkür ederim.

Uluslararası Eğitim standartları 2015 çevirisinin ülkemize, mesleğimize, meslektaşlarımıza, aday meslek mensuplarına ve muhasebe eğitim camiasına büyük faydalar getireceğine olan inancım tamdır.

Nail SANLI
TÜRMOB Genel Başkanı

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLDİRİLERİ EL KİTABI
2015 BASKISI

Bu El Kitabı Nasıl Düzenlendi

Bu el kitabının içeriği aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

Giriş : Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (IAESB).....	3
Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun Rolü	5
Bu El Kitabının 2010 Baskısına Göre Temel Değişiklikleri ve Son Gelişmeler.....	7
İçindekiler Tablosu.....	9
Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi (Revize)	11
Revize IAESB Terimler Sözlüğü	29
Revize Uluslararası Eğitim Standartları İçindekiler Tablosu.....	50
Revize Uluslararası Eğitim Standartları 1 - 8	53
Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklamaları İçindekiler Tablosu	183
Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklamaları 1 - 3.....	184

Telif Hakkı ve Çeviri

IAESB'nin el kitapları, standartları ve diğer yayınları IFAC tarafından yayınlanır ve telif hakkı IFAC'a aittir.

IFAC, İngilizce konuşulmayan ülkelerdeki finansal tabloları hazırlayanlar ve kullananlar, denetçiler, düzenleyiciler, avukatlar, akademisyenler, öğrenciler ve diğer ilgili grupların kendi ulusal dillerinde IFAC standartlarına erişmelerinin önemli olduğunu bilmektedir, ve bu yayınların çoğaltılması ya da çevrilmesi ve çoğaltılmasına özendirilmekte ve olanak sağlamaktadır.

IFAC'ın telif hakkına sahip olduğu yayınların çevrilmesi ve çoğaltılmasına ilişkin politikası, *Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu Tarafından Yayınlanan Standartların Çevrilmesi ve Çoğaltılması Politikası ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu Tarafından Yayınlanan, Yayınların Çoğaltılması ya da Çevrilmesi ve Çoğaltılması Politikası* yayınında özetlenmiştir. Bu el kitabını çoğaltmak veya çevirmek ve çoğaltmak isteyen ilgili tarafların ilgili şartlar ve kurallar için permissions@ifac.org adresi ile temasa geçmesi gerekmektedir.

Bu El Kitabının Türkçe dilindeki tam çevirisine TÜRMOB'un web sitesinden erişebilirsiniz: www.turmob.org.tr.

GİRİŞ : ULUSLARARASI MUHASEBE EĞİTİMİ STANDARTLARI KURULU (IAESB)

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu™ (IAESB™) Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (IFAC) üye kuruluşları ve üniversiteler, eğitim sağlayıcıları, iş verenler, düzenleyiciler, devlet yetkilileri, muhasebeciler ve aday muhasebeciler gibi muhasebe mesleğinin eğitiminde yer alan diğer ilgili paydaşların kullanımı için eğitim standartları, rehber ve bilgi raporları geliştiren bağımsız standart-yapıcı bir kuruluştur. IAESB ve kamu yararına bilgi sağlayan IAESB İstişare Danışma Grubu'nun faaliyetlerini gözetken Kamu Yararı Gözetim Kurulu'nun (PIOB) yer aldığı ortak standart-yapma sürecine göre, IAESB standartlarını ve rehberlerini geliştirir. IFAC, IAESB'ye finansal, işlevsel ve idari destek sağlar. Bu düzenleme, yüksek-nitelikli gönüllülerin standart-yapma faaliyetlerine tam anlamıyla odaklanması için IAESB'ye hizmette bulunmasına olanak sağlamaktadır.

Görev Tanımında gösterildiği üzere, IAESB'nin hedefleri, muhasebe meslek mensuplarının eğitimi, gelişimi ve değerlendirilmesinde iyi uygulamaları yansıtan yüksek kaliteli standartlar seti ve başka yayınlar oluşturarak; Uluslararası Eğitim Standartlarının uyarlanmasını ve uygulamaya konulmasını destekleyerek; Uluslararası Eğitim Standartlarının uygulanmasını ölçümlemek için eğitim kriterleri geliştirerek; muhasebe meslek mensuplarının eğitimi gelişimi ve değerlendirmesi ile ilgili olarak ortaya çıkan konular hakkında uluslararası tartışmaları yürüterek kamu yararına hizmet etmektir.

IAESB Üyeleri, dünya genelinde 18 gönüllü kurul üyesinden oluşur. 18 üye, 9 uygulayıcı ve bir denetim firmasının üyesi ya da çalışanı olmayan 9 kişiden ("uygulayıcı olmayanlar") oluşur.¹ Uygulayıcı olmayan en az üç üye kamu üyeleridir, daha geniş bir kamu yararı yansıtması beklenen veya yansıttığına inanılan kişiler.

Tüm kurul üyelerinin, IAESB'nin bir üyesi olarak sorumluluklarını yerine getirirken kamu yararı içerisinde ve dürüstlikle rol alacaklarını beyan eden

1 Uygulayıcı olmayanlar, bir denetim firmasının üyesi ya da çalışanı olmayan kişilerdir ve söz konusu firmaların üyeleri ya da çalışanları olan kişiler normal olarak üç yıllık bekleme süresine tabidir.

yıllık beyanı imzalamaları gerekli kılınır. Üyeler, IFAC Atama Komitesi'nden alınan önerilere dayanarak ve PIOB'un onayıyla, IFAC Yönetim Kurulu tarafından atanır.

Standartları geliştirirken, bağımsız bir şekilde, IAESB'nin faaliyetlerinde şeffaf olması ve PIOB tarafından onaylandığı üzere işleyiş sürecine bağlı olması zorunludur. Telekonferans yönetimiyle yapılan toplantılar dahil, Kurul toplantıları, kamuya açıktır ve gündem belgeleri web sitesinde mevcuttur. www.iaesb.org/meetings.

Daha fazla bilgi için www.iaesb.org adresini ziyaret ediniz.

ULUSLARARASI MUHASEBECİLER FEDERASYONU'NUN ROLÜ

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), yüksek kaliteli standartlar ve rehberlerin gelişimine katkı sağlayarak, yüksek kaliteli standartlar ve rehberlerin benimsenmesi ve uygulamaya konmasını kolaylaştırarak; güçlü muhasebe meslek organizasyonları ve muhasebe firmalarının gelişimine ve muhasebe meslek mensupları tarafından yüksek kaliteli uygulamalara katkı sağlayarak ve dünya genelinde muhasebe meslek mensuplarının değerini artırarak ve kamu yararı meseleleri hakkında görüş bildirerek, kamu yararına hizmet etmektedir. 1977'de kurulan IFAC, şu an dünya genelindeki 130 ülke ve yargı bölgesindeki, 179 üye ve yardımcı üyeden oluşmakta, serbest işletmelerde çalışan, kamu sektörü ve eğitim alanında çalışan yaklaşık 2.5 milyon muhasebe meslek mensubunu temsil etmektedir.

Kamu yararı görevinin bir parçası olarak IFAC, özellikle Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (IAESB) desteği yoluyla, yüksek kaliteli uluslararası eğitim standartların geliştirilmesine, benimsenmesine ve uygulamaya konulmasına katkı sağlar. IFAC, IAESB'ye insan kaynakları sağlar, idaresine olanak sağlar, iletişimlerini destekler ve kurul üyelerinin aday gösterilmesi ve seçilmesi süreçlerine olanak sağlar.

IAESB kendi gündemlerini belirler ve işleyiş süreçlerine uygun olarak ve IFAC'ın müdahalesi olmadan yayınlarını onaylar. IFAC'ın gündemleri ya da yayınları etkileme gücü yoktur. IFAC, el kitapları, standartları ve diğer yayınlarını yayınlar ve telif haklarının sahibidir.

IAESB'nin bağımsızlığı aşağıda belirtildiği yolla güvence altına alınmıştır:

- Kamu Yararı Gözetim Kurulu tarafından belirlenmiş, standart yapımına ilişkin, kamu istişaresini de içeren sıkı bir işleyiş sürecini kapsayan, resmi, bağımsız kamu yararı gözetimi (daha fazla bilgi için bakınız [www. ipiob.org](http://www.ipiob.org)).
- Aday gösterimi için kamu duyurusu ile Kamu Yararı Gözetim Kurulu tarafından aday gösterme/seçme süreçlerinin resmi, bağımsız gözetimi.
- Hem standart yapımı süreçleri konusunda hem de gündem maddeleri, toplantılar ve her bir nihai standardın basılı gerekçelerine kamu erişimi bakımından tam şeffaflık.

- Standart yapımı süreçlerine İstişare Danışma Grubu'nun ve gözlemcilerin katılımı ve
- IAESB üyeleri ile aday gösteren/işveren organizasyonların, kurulun bağımsızlık, dürüstlük ve kamu yararı misyonuna olan taahhütleri.

Daha fazla bilgi için IFAC web sitesini <http://www.ifac.org> ziyaret ediniz.

EL KİTABI'NIN 2010 BASKISINA GÖRE TEMEL FARKLILIKLAR VE SON GELİŞMELER

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu Tarafından Yayınlanan Bildirimler

Bu El Kitabı, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (IA-ESB), yeniden düzenlenmiş UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim*, *IAESB Terimler Sözlüğü*, *Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi* (Çerçeve) ile üç Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklamalarını içeren sekiz Uluslararası Eğitimi Standardını (UES'ler) kapsar.

Bu el Kitabı, Uluslararası Eğitim Bildirimleri El Kitabı'nın 2010 baskısının yerine geçer.

- UES 1, *Muhasebe Mesleği Eğitim Programına Giriş Şartları* (Revize)
(UES 1, muhasebe mesleği eğitim programlarına giriş için eğitim şartları düzenlendiği ve duyurulduğu zaman kullanılacak ilkeleri tanımlamaktadır. UES 1'in yürürlüğe giriş tarihi 1 Temmuz 2014'tür.)
- UES 2, *İlk Mesleki Gelişim– Teknik Yeterlilik* (Revize)
(UES 2, aday muhasebe meslek mensuplarının İlk Mesleki Gelişimin sonunda göstermesi gereken teknik yeterlilik için öğrenme sonuçlarını tanımlamaktadır. UES 2'nin yürürlüğe giriş tarihi 01 Temmuz 2015'tir.)
- UES 3, *İlk Mesleki Gelişim– Mesleki Beceriler* (Revize)
(UES 3, aday muhasebe meslek mensuplarının İlk Mesleki Gelişimin sonunda göstermesi gereken mesleki beceriler için öğrenme sonuçlarını tanımlamaktadır. UES 3'ün yürürlüğe giriş tarihi 01 Temmuz 2015'tir.)
- UES 4, *İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar* (Revize)
(UES 4, aday muhasebe meslek mensuplarının İlk Mesleki Gelişimin sonunda göstermesi gereken mesleki değerler, etik ve tutumlar için öğrenme sonuçlarını tanımlamaktadır. UES 4'ün yürürlüğe giriş tarihi 01 Temmuz 2015'tir.)

- *UES 5, İlk Mesleki Gelişim– Staj (Revize)*

(UES 5, İlk Mesleki Gelişimin sonuna kadar aday muhasebe meslek mensubuna gerekli kılınan stajı tanımlamaktadır. UES 5’in yürürlüğe giriş tarihi 1 Temmuz 2015’tir.)

- *UES 6, İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi (Revize)*

(UES 6, aday muhasebe meslek mensubunun İlk Mesleki Gelişimin sonuna kadar kazanması gereken mesleki yeterliliğin değerlendirilmesine ilişkin şartları tanımlamaktadır. UES 6’nın yürürlüğe giriş tarihi 01 Temmuz 2015’tir.)

- *IAESB Terimler Sözlüğü (Revize)*

(IAESB Terimler Sözlüğü, revize edilen UES 1- 6’da yer alan onaylanmış terminolojilerin yer alması için revize edilmiştir).

Uluslararası Eğitim Standartlarının Revizyonu

IAESB Ekim 2009 tarihindeki toplantısında tüm 8 UES’in revize edilmesi ve yeniden kaleme alınması projesini kabul etti. Bu proje, (1) açıklığı geliştirmeyi; (2) *Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi* (2009) belgelerinin kavramları ile uyumu sağlamayı ve (3) muhasebe eğitimi alanındaki değişiklikler ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından Standartların uygulamaya konulmasıyla kazanılan deneyimlerle ortaya çıkan konuları açıklamayı amaçlamaktadır. UES’lerin revizyonu, uygulama bütünlüğünü desteklemeye ve bir muhasebe meslek mensubunun öğrenme ve gelişimindeki iyi uygulamaları paylaşmaya yardım edecektir. Bu El Kitabı yayınlandığında, UES 8, revize edilme süreci devam eden tek önemli standart olarak kalacaktır². Revizyon projesi hakkında daha fazla bilgi için IAESB’nin web sitesini www.iaesb.org/projects ziyaret ediniz.

2 Bu yayının tercümesi hazırlanırken UES 8’in revize hali yayınlanmıştır olup, UES 8 (Revize) kitaba eklenmiştir.

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLDİRİLERİ EL KİTABI

İÇİNDEKİLER TABLOSU

	Sayfa
Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi	11
IAESB Terimler Sözlüğü	29
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 1:</i> Muhasebe Mesleği Eğitim Programına Giriş Kuralları (Revize)	53
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 2:</i> İlk Mesleki Gelişim – Teknik Yeterlilik (Revize)	61
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 3:</i> İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Beceriler (Revize)	75
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 4:</i> İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar (Revize)	88
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 5:</i> İlk Mesleki Gelişim – Staj (Revize).....	105
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 6:</i> İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi (Revize). ...	117
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 7:</i> Sürekli Mesleki Gelişim	127
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 8:</i> Denetçiler için Yeterlilik Kuralları.....	142
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 8:</i> Finansal Tabloların Denetimlerinden Sorumlu Sözleşme Sorumlu Ortağı İçin Mesleki Yeterlilik (Revize 2016).....	165
<i>Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklaması 1:</i> Mesleki Değerler, Etik ve Tutumları Geliştirme ve Devam Ettirme Yaklaşımları	184

<i>Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklaması 2:</i>	
Muhasebe Meslek Mensupları için Bilgi Teknolojisi	215
<i>Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklaması 3: Staj</i>	
Kuralları Muhasebe Meslek Mensupları için İlk Mesleki Gelişim.....	295

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI VE ADAY MUHASEBE
MESLEK MENSUPLARI İÇİN ULUSLARARASI EĞİTİM
STANDARTLARI ÇERÇEVESİ (2015)**

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
BÖLÜM BİR : GİRİŞ, AMAÇ VE KAPSAM	
Giriş.....	1-7
Çerçevenin Amacı.....	8-10
Çerçevenin Kapsamı.....	11-16
BÖLÜM İKİ: EĞİTİM KAVRAMLARI	
Mesleki Yeterlilik.....	17-18
Öğrenme Sonuçları, Yeterlilik Alanları ve Yeterlilik Düzeyleri	19-23
Öğrenme ve Gelişim	24-26
Genel Eğitim	27-29
İlk Mesleki Gelişim.....	30-33
Sürekli Mesleki Gelişim	34-37
Değerlendirme, Ölçme ve İzleme	38-42
BÖLÜM ÜÇ: IAESB YAYINLARI	
Uluslararası Eğitim Standartları	43-47
Diğer IAESB Yayınları	48
BÖLÜM DÖRT : IFAC ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİ	
UES'e İlişkin IFAC Üyelik Yükümlülükleri	49-50
EK 1: IAESB Taslak Görüşmeleri	
EK 2: Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması	

BÖLÜM BİR - GİRİŞ, AMAÇ VE KAPSAM

Giriş

1. Bu *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi* ("Çerçeve"), Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (IAESB) yayınlarında kullandığı kavramlardan oluşur. Çerçeve ayrıca IAESB yayınları ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (IFAC) üyesi olan meslek kuruluşlarının ilgili yükümlülüklerine bir giriş mahiyetindedir.
2. IAESB, muhasebe meslek mensuplarının çalışmalarında paydaşların gizlilik ve güven düzeylerini arttırmak için kamu yararı içerisinde hareket etmektedir.
3. IAESB'nin misyonu, muhasebe mesleği eğitiminin gelişimi ve ilerletilmesi yoluyla dünya çapında muhasebe mesleğini güçlendirerek kamu yararına hizmet etmektir. IAESB, Uluslararası Eğitim Standartları'nın (UES) gelişimi, kabul ve uygulanmasına yönelik misyonunu başarıyla elde etmek istemektedir. UES, aşağıdakileri tanımlayarak dünya çapında muhasebe mesleği eğitiminin kalitesini arttırmaktadır:
 - Muhasebe mesleği eğitim programlarına giriş kuralları,
 - Aday muhasebe meslek mensupları için İlk Mesleki Gelişim (İMG) kuralları ve
 - Muhasebe meslek mensupları için Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) kuralları.
4. Muhasebe mesleği aşağıdakileri kapsar, ancak bunlarla sınırlı değildir:
 - İlgili ve gerçeğe uygun bir şekilde temsil edilen finansal ve finansal olmayan bilginin hazırlanması, analizi ve raporlanması,
 - Karar alma ve örgütsel stratejilerin açık bir şekilde ifade edilmesi ve uygulanmasında ortaklık,

- Finansal ve finansal olmayan bilginin denetimi ve diğer güven-
ce ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması, ve
 - İlgili vergilendirme bilgisinin hazırlanması ve analizi.
5. Muhasebe mesleği hizmetleri finansal bilgilerin üretilmesini sağlar ve bazı durumlarda (a) kamu, (b) mevcut ve olası yatırımcılar, (c) kuruluş içerisindeki yönetim ve çalışanlar, (d) tedarikçiler ve kredi sağlayanlar, (e) müşteriler ve (f) kamu kurumlarının yer aldığı ancak bunlarla sınırlı olmayan geniş bir yelpazedeki karar alıcıların finansal olmayan bilgi ihtiyaçlarının da üretilmesini sağlar.

Muhasebe mesleğinin, kullanıcıların bilgi ihtiyacını karşılama yeteneği, topluma değer yaratan etkin bir ekonomiye katkı sağlamaktadır.

6. UES'in gelişimi, kabul ve uygulanması, mesleki yeterliliğin gelişimine yönelik etkin bir yaklaşım sağlar. Diğer istenilen sonuçlar aşağıdakileri içerir:
- Bir muhasebe meslek mensubu olarak görevini yerine getirmeye yönelik kurallarda uluslararası farklılıkları azaltmak,
 - Muhasebe meslek mensuplarının küresel hareketliliğini kolaylaştırmak ve
 - Muhasebe mesleği eğitimi için uluslararası iyi uygulama ölçütlerinin sağlanması.
7. Muhasebe eğitiminde terminoloji evrensel değildir. Aynı terim, çeşitli ülkelerde farklı şekillerde kullanılabilir. UES ve Çerçeve'de kullanılan kilit terimlerin tanımlamaları ve açıklamaları, *IAESB Terimler Sözlüğü*'nde belirtilmiştir.

Çerçevenin Amacı

8. Çerçeve, UES'in kabul ve uygulanmasının gelişimi ve desteklenmesine devam etmek amacıyla IAESB için kavramsal bir temel sağlar. Çerçeve, muhasebe meslek mensupları ve aday muhasebe meslek

mensuplarının öğrenme ve gelişimine ilişkin faaliyetlerinde IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yardımcı olur.

9. Çerçeve, muhasebe meslek mensupları ve aday muhasebe meslek mensuplarının öğrenme ve gelişimini destekleyen diğer paydaşlar için de faydalıdır. Bu diğer paydaşlar aşağıdakileri kapsar:

- Muhasebe meslek mensupları ve aday muhasebe meslek mensupları için muhasebe mesleği eğitim programlarının tasarımı, gelişimi, ulaştırılması ve değerlendirilmesinde rol alan üniversiteler, işverenler ya da diğer paydaşlar,
- Muhasebe mesleğinin gözetimden sorumlu olan düzenleyiciler,
- Muhasebe mesleği eğitimi ile ilgili yasal ve düzenleyici kuralardan sorumlu olan kamu otoriteleri,
- Kendi öğrenme ve gelişimini kendisi yöneten muhasebe meslek mensupları ve aday muhasebe meslek mensupları ve
- IAESB'nin çalışmaları ve onun muhasebe mesleğinin eğitimi konusunda yayınlar geliştirme yaklaşımı ile ilgilenen diğer tüm paydaşlar.

10. Çerçevenin faydaları aşağıdakileri içerir:

- IAESB'nin yayınları için kavramsal bir temel sağlayarak etkin ve verimli bir standart-yapma süreci,
- Uyumlu olan, muhasebe mesleği eğitimine ilişkin ortak bir kavram setini esas alan UES'ler ve
- IAESB'nin kararlarının altında yatan kavramlara Çerçeve'de yer verildiğinden kararları için IAESB'nin şeffaflığının ve hesap verilebilirliğinin artırılması.

Çerçevenin Kapsamı

11. Çerçeve, UES'i destekleyen öğrenme kavramlarını tanımlamaktadır. Ancak, Çerçeve, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına uygulanacak kural-ları oluşturmaz. IAESB, UES'i geliştirirken, Çerçevеde belirtilen kavramları uygulamaktadır. Bu Çerçeve'deki kavramlar, belirli bir UES tarafından ele alınmayan muhasebe mesleği eğitiminin diğer yönleri-ne de uygulanabilir.
12. UES ve diğer IAESB yayınlarının amaçları doğrultusunda, IAESB, muhasebe meslek mensubunu muhasebe mesleğinde bir görevi yerine getirmek için mesleki yeterliliği elde eden, gösteren ve daha fazla geliştiren, aynı zamanda bir muhasebe meslek kuruluşu ya da lisanslama otoritesi tarafından yönlendirildiği gibi etik kurallara uyumlu olması gerekli kılınan birey olarak tanımlar.
13. Muhasebe meslek kuruluşları, IFAC üyesi meslek kuruluşlarını kap-sar, ancak bunlarla sınırlı değildir. Bir muhasebe meslek kuruluşu ya da lisanslama otoritesi, IFAC üyesi meslek kuruluşu olmasa bile UES, uluslararası iyi uygulama ölçütü olarak kullanılabilir.
14. Etik kurallar, muhasebe meslek mensupları için bir etik ilkeler seti oluşturur. Standartlar IESBA Etik Kurallarında belirtilenlerden daha az bağlayıcı olduğundan, Etik Kurallar, genellikle, yerel olarak gelişt-irilmiş etik kurallara gerek bütünüyle gerekse bir temel olarak kulla-nılan *Muhasebe Meslek Mensupları İçin Uluslararası Etik Standartla-rı Kurulu'nun Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kuralları'ndan* (IESBA Etik Kuralları) oluşacaktır.
15. IAESB, bir aday muhasebe meslek mensubunu, İMG'in parçası ola-rak muhasebe mesleği eğitim programına başlayan kişi olarak tanımlar.
16. IAESB muhasebe mesleğinin içinde muhasebe meslek mensupları tarafından geniş çapta uygulanan ya da kamu yararının söz konusu olduğu görevler için kuralları da oluşturur.

BÖLÜM İKİ - EĞİTİM KAVRAMLARI

Mesleki Yeterlilik

17. Muhasebe meslek eğitiminin genel amaçları, (a) aday muhasebe meslek mensuplarının mesleki yeterliliğini geliştirmek ve (b) muhasebe meslek mensuplarının mesleki yeterliliğini geliştirmek ve korumaktır.
18. Mesleki yeterlilik belirlenmiş bir standarda göre bir görevi yerine getirme yeteneğidir. Mesleki yeterlilik, ilkelerin, standartların, kavramların, gerçeklerin ve prosedürlerin ötesindedir. Mesleki yeterlilik, (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların birleşimi ve uygulanmasıdır.

Öğrenme Sonuçları, Yeterlilik Alanları ve Yeterlilik Düzeyleri

19. Çok sayıda UES, bilginin içeriği ve derinliğini, anlayışı ve her bir belirlenmiş yeterlilik alanı için gerekli uygulamayı oluşturan öğrenme sonuçlarını kapsar. Öğrenme sonuçları, bir iş çevresi veya muhasebe mesleği eğitim programının içeriği kapsamında elde edilebilir.
20. “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ya da diğer ilgili standartlara göre, konsolide finansal tablolar dahil, finansal tabloların hazırlamak”, finansal muhasebe görevinde çalışan bir muhasebe meslek mensubunun teknik yeterliliği için bir öğrenme sonucu örneğidir. Bu öğrenme sonucunu başarılı bir şekilde elde etmek, UFRS bilgisi, duruma karşı uygunluklarını değerlendirebilme yeteneği ve ilgili UFRS’lerin kurallarını uygulayabilme yeteneğini gerektirir.
21. UES, bir dizi ilgili öğrenme sonuçlarının belirlenebildiği kategorilere giren yeterlilik alanlarını kapsar. Örnekler, *Finansal muhasebe ve raporlama* ve *yönetim muhasebesini* kapsamaktadır.
22. İMG kapsamında, bir yeterlilik alanı, ilgili öğrenme sonuçlarının başarıyla elde edilmesinin beklendiği durumu tanımlayan bir yeterlilik düzeyinde belirlenir. Bir yeterlilik alanı için yeterlilik düzeyi çevrenin muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizliğinin bir değerlendirmesine bağlıdır. Ek 2, yeterliliğin temel, orta ve ileri düzeylerine ilişkin detaylar

vermektedir. Bu düzeyler, bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri boyunca mesleki yeterlilik gelişiminde meydana gelen tipik ilerlemeyi kapsar. UES, İMG sonuna kadar kazanılacak bir yeterlilik alanı için yeterlilik düzeyini tanımlar.

23. IFAC üyesi meslek kuruluşu, (a) ilave yeterlilik alanlarına yer verebilir, (b) yeterlilik alanları için yeterlilik düzeyini arttırabilir ya da (c) ilave öğrenme sonuçları geliştirebilir. Örneğin, IFAC üyesi meslek kuruluşu muhasebe meslek mensuplarını ya da aday muhasebe meslek mensuplarını belirli bir iş kolu kapsamında çalışmalarını ya da özel bir görev için hazırladığında, bu değişiklikler gerekebilir.

Öğrenme ve Gelişim

24. Öğrenme ve gelişim, bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri boyunca mesleki yetkinliğini geliştirmesi ve korumasına yönelik devam eden bir süreçtir. IAESB, öğrenme ve gelişimin temel çeşitlerini aşağıdaki gibi tanımlar:

Eğitim¹

Eğitim, bilgi, beceri ve diğer yeteneklerin gelişimini hedefleyen yapılandırılmış ve sistematik bir süreç olmasının yanı sıra tipik bir süreçtir fakat sadece akademik çevre içerisinde yürütülmez.

Öğrenim

Öğrenim, eğitim ve stajın tamamlayıcı olan öğrenme ve gelişim faaliyetlerini tanımlar. Öğrenim, pratik bir uygulamayı vurgular ve genellikle iş yerinde ya da temsili bir iş yerinde yapılır.

Staj

Staj, mesleki yeterliliği geliştirmekle ilgili olan iş yeri çalışmalarına atıfta bulunur.

1 IAESB, kendi unvan ve yayınlarında “eğitim” terimini kullanır; ancak, IAESB’nin görev tanımı bütün öğrenme ve gelişim süreçlerini içerir.

25. Eğitim, öğrenim ve staja ek olarak, öğrenme ve gelişim faaliyetleri (a) koçluk, (b) networking, (c) mentorluk (üstatlık), (d) gözlemlenme, (e) yansıtma ve (f) öz yönetim ve yapılandırılmamış bilgi edinimi gibi gayri resmi öğrenimi de kapsamaktadır.
26. Öğrenme ve gelişimin farklı şekillerinin hangi kapsamda kullanıldığı çeşitlilik gösterebilir. Örneğin, İMG'nin sonraki aşamalarına göre, ilk aşamasında muhasebe mesleği eğitimi dahil eğitim üzerinde çok fazla vurgu yer alabilir. SMG süresince, denge, staj ve öğrenim yoluyla öğrenme ve gelişime doğru yön değiştirebilir.

Genel Eğitim

27. Genel eğitim, (a) gereken bilgi, beceri ve tutumları geliştirir, (b) bir bireyi muhasebe mesleği eğitim programına giriş için hazırlamaya yardımcı olur ve (c) yaşam boyu öğrenim ve gelişimi destekler.
28. Genel eğitim, muhasebe meslek mensuplarının ve aday muhasebe meslek mensuplarının, muhasebe mesleği eğitimi süresince geliştirdiği mesleki yeterlilik, mesleki beceriler ve mesleki değerler etik ve tutumları bütünleştirmeye yardımcı olur. Karar alma becerileri, yargı ve şüpheciliğin gelişimini destekler. Genel eğitim konularının örnekleri, (a) tarihteki görüş ve olayların anlaşılması, (b) farklı kültürlerle ilişkin bilgi ve (c) dünya genelindeki ekonomik, politik ve sosyal güçlere yönelik farkındalığı kapsar, ancak bunlarla sınırlı değildir.
29. Genel bir eğitim, bir dizi farklı yolla ve farklı oluşumlarla kazanılabilir. Genel eğitim, muhasebe mesleği eğitim programına girmeden önce başlar ve İMG ve SMG süresince devam eder.

İlk Mesleki Gelişim

30. İMG, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevlerini yerine getirmelerine rehberlik edecek mesleki yeterliliği ilk olarak geliştirdikleri öğrenme ve gelişimdir.
31. İMG, muhasebe mesleği eğitimi, staj ve değerlendirmeyi kapsar. IA-ESB, bu terimleri aşağıdaki şekilde tanımlar:

Muhasebe Meslek Eğitimi

Genel eğitim üzerinde kurulan ve (a) mesleki bilgi, (b) mesleki beceriler ile (c) mesleki değerler, etik ve tutumları geliştiren eğitim ve öğrenimdir.

Staj

Staj, mesleki yeterliliği geliştirmekle ilgili olan iş yeri çalışmalarına atıfta bulunur.

Değerlendirme

Öğrenme ve gelişim süresince geliştirilmiş mesleki yeterliliğin ölçülmesi.

32. İMG, aday muhasebe meslek mensupları, muhasebe meslek mensubu olarak görevleri için gereken mesleki yeterliliği öğrendiğini gösterinceye kadar devam eder. Bu mesleki yeterliliği göstermenin sonuçlarından biri, IFAC üyesi meslek kuruluşunda üyeliğe kabul olabilir.
33. Ruhsatlandırma, lisanslama ya da sertifikasyon (ruhsatlandırma), bir bireyin mesleki unvanını elde ettiğini ya da IFAC üyesi meslek kuruluşunda üyeliğe kabul edildiğini gösteren resmi bir onaydır. Muhasebe meslek mensuplarının ruhsatlandırılması hususunu belirleyen uluslararası açıdan önemli yasal ve düzenleyici farklılıklar vardır. Ruhsatlandırma bir kariyerin en başından sonuna kadar gerçekleşebilir. Her bir IFAC üyesi meslek kuruluşu üyeleri için İMG sonu ve ruhsatlandırma esnası arasındaki uygun bağlantıyı tanımlayabilir.

Sürekli Mesleki Gelişim

34. SMG, muhasebe meslek mensuplarının görevlerini tam anlamıyla yerine getirmelerine olanak sağlamak için mesleki yeterliliği geliştiren ve koruyan öğrenme ve gelişimdir. SMG, İMG süresince elde edilen (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değer, etik ve tutumlar için öğrenme sonuçlarının sürekli gelişimini sağlar.

35. Değişim, muhasebe meslek mensuplarının kariyerleri boyunca mesleki yeterliliklerini geliştirmeleri ve korumalarını gerekli kılan, çalışıyor oldukları çevrenin önemli bir özelliğidir. Değişime yönelik baskılar (a) kamu beklentileri, (b) küreselleşme, (c) teknolojideki ilerlemeler, (d) işin karmaşıklığı, (e) toplumsal değişiklikler ve (f) düzenleme ve gözetimdeki artış dahil birçok kaynaktan gelebilir ancak bunlarla sınırlı değildir. Sonuç olarak, sürekli öğrenim SMG'nin içindedir. Çünkü, muhasebe meslek mensuplarının, süreçleri teknoloji, mesleki standartlar, düzenleyici kurallar, işveren talepleri ve diğer alanlardaki değişiklikleri öngörmeleri ve bunlara uyum sağlamaları için gereken eğitim, öğrenim, bilgi ve becerileri aktif bir şekilde sürdürmeleri gerekir.
36. Muhasebe meslek mensupları kariyerleri boyunca yeni görevler üstlendikleri için mesleki yeterlilik kuralları değişebilir. Örneğin: bağımlı çalışan bir muhasebe meslek mensubu bir muhasebe eğitmeni olmak isteyebilir veya bir muhasebe teknisyeni denetim görevinde çalışmak isteyebilir. İMG ile aynı unsurları kapsayan SMG, yeni bir göreve başlanıldığında gerekebilecek (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceriler ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların ilave derinliği ve genişliğini de geliştirir.
37. SMG, bireylere iş yerinde mesleki yeterliliklerini geliştirme fırsatı sunan stajı içerir. Bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri ilerledikçe, vurgu, staj ve resmi olmayan öğrenime yönelik yapılandırılmış öğrenim faaliyetlerinden kayma eğilimindedir.

Değerlendirme, Ölçme ve İzleme

38. Değerlendirme, ölçme ve izleme, mesleki yeterliliği göstermede ve öğrenme ve gelişimin etkin olduğunu tespit etmede esastır.
39. Değerlendirme, değerlendiriliyor olan bireyin muhasebe meslek mensupluğu görevini yürütmesi için mesleki yeterliliğini göstermiş olduğuna yönelik kanıt toplamak için kullanılır. Ayrıca, değerlendirme, muhasebe mesleği eğitim programlarının kalitesini arttırmak için kullanılabilen değerli bilgiler sağlar. Etkin değerlendirme faaliyetle-

ri, yüksek geçerlik, yeterlilik, güvenilirlik, tarafsızlık ve şeffaflık düzeylerine ulaşır. Farklı değerlendirme faaliyetlerinin karışımı sıklıkla mesleki yeterliliği değerlendirmek için kabul edilir.

40. Değerlendirme, mesleki yeterlilik ölçütünü kapsar. Değerlendirme kapsamında, ölçme, (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceriler ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların elde edilmesine ilişkin doğrulanabilir kanıtın değerlendirmesi ve sağlanmasını kapsar.
41. Ölçme yaklaşımları, gözlemlenebilir çıktılar (örneğin, iş yeri performansı, iş yeri simülasyonları, yazılı sınavlar ve öz-değerlendirme), ölçülebilir girdilerin (örneğin, SMG saatleri ya da eşdeğer öğrenme ünitesi) veya her ikisinin birleşiminin ölçülmesine odaklanır.
42. İzleme, mesleki yeterliliğin geliştirildiği veya korunduğunu gösteren kanıtın toplanması, incelenmesi ve onaylanmasına yönelik sistematik bir süreçtir.

BÖLÜM ÜÇ - IAESB YAYINLARI

Uluslararası Eğitim Standartları

43. Muhasebe meslek mensupları ve aday muhasebe meslek mensupları için eğitim kuralları oluşturulurken UES kuralları esas alınır ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından kullanılır.
44. UES, (a) muhasebe mesleği eğitim programlarına giriş kurallarını, (b) aday muhasebe meslek mensupları için İMG kurallarını ve (c) muhasebe meslek mensupları için SMG kurallarını oluşturur.
45. IAESB, (a) küresel anlamda kültür ve dil, eğitim, yasal ve sosyal sistemler farklılığı ve (b) muhasebe meslek mensupları tarafından yürütülen görevlerin çeşitliliğinin bilincindedir. UES, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına UES kurallarını uygulamada esneklik sağlayan ilke-bazlı standartlar olarak geliştirilmiştir. Her bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, UES kurallarının en iyi nasıl uygulanacağını belirlemesi ve Üyelik Yükümlülükleri Bildirileri'ne (SMO) bağlı olması gerekir. IAESB, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının bireysel olarak UES'in ötesine geçen öğrenme ve gelişim kurallarını benimseyeceğini de kabul etmektedir.
46. IAESB'nin standartlarını geliştirmeye devam ettiği süreç, *IAESB Görev Tanımları*'nda belirtilmiştir.
47. UES, Ek 1'de belirtilen *IAESB Taslak Görüşmelerine* uygun yazılır.

Diğer IAESB Yayınları

48. UES'i desteklemek için, IAESB, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına öğrenme ve gelişimde iyi uygulamayı elde etmelerine yardımcı olacak başka yayınlar ve ilave destek materyalleri yayınlar.

BÖLÜM DÖRT - IFAC ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİ

UES'e İlişkin IFAC Üyelik Yükümlülükleri

49. IFAC üyesi meslek kuruluşları, üyelerinin üstlendiği muhasebe meslek mensubunun görevlerine uygun olan üyelik için yeterlilikler ve kriterleri belirler. SMO'lar, IFAC üyesi meslek kuruluşları ve yardımcı üyelerin yükümlülüklerini oluşturur. UES ile ilgili yükümlülükler, SMO 2'de, Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartlarında ve IAESB tarafından yayınlanan Diğer Bildirilerde bulunabilir.
50. Bazı IFAC üyesi meslek kuruluşları, ülkelerindeki yasa ya da düzenlemelerin kurallarına tabidir. UES, bu tür yasa ya da düzenlemeler tarafından IFAC üyesi meslek kuruluşlarının tabi olduğu eğitimsel yükümlülük ya da kısıtların yasal olarak üstün de olamaz. UES yasa ya da düzenlemelerden daha üstün bir kural olarak konulduğu durumlarda, SMO 2, IFAC üyesi meslek kuruluşunun UES'in kapsadığı alanlarda herhangi bir sorumluluğa sahip olmadığı ya da ortak sorumluluğa sahip olduğu yerlerde, UES kuralları ile uyumlu olmak için elinde gelen çabayı göstermesini gerektirir. Bu gibi durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşu, (a) sorumluluk düzeyini belirleyecek, (b) SMO 2'ye göre yükümlülüklerini en iyi karşılayacak uygun görevler üstlenecek ve UES kurallarını ilgili yasa ya da düzenlemelere göre uygulamaktan sorumlu olanları cesaretlendirecektir.

IAESB TASLAK GÖRÜŞMELERİ

Dil ve Yapı

UES'i geliştirirken, uygun kelimelerin seçiminde mümkün olduğu kadar *IAESB Taslak Görüşmeleri* ve *IAESB Terimler Sözlüğü* (Terimler Sözlüğü) rehber olacaktır. IAESB'nin bildirimlerinde yer alan tanımlara Terimler Sözlüğünde yer verilmiştir. Bu Sözlükte, çeviri, yorumlama ve uygulamayı desteklemek amaçlanmıştır. Bu tanımlar ile ister yasa, düzenleme veya başka biçimde olsun farklı amaçlar için kurulmuş olabilecek diğer belgelerin tanımlarının önüne geçilmesi amaçlanmamıştır.

UES'in yapısı, ayrı bölümler olarak aşağıdakileri kapsayacak şekilde oluşturulacaktır: Giriş, Amaç, Kurallar ve Açıklayıcı Materyal.

Giriş

Giriş materyali, her bir UES'in uygun bir şekilde anlaşılması ile ilgili olarak bağlam sağlayan kapsam ve yürürlük tarihi ile ilgili bilgiler içerir.

Amaç

UES, standardın amacının açık bir beyanını içerir. Amaç, IFAC üyesi meslek kuruluşunun bir standardın genel amacını ve başarılı olmak için neye ihtiyaç olduğunu anlamalarının yanı sıra bu amaca ulaşmak için en çok neyi yapmaları gerektiğine karar vermelerine yardımcı olur.

Kurallar

Amaç, bu hedefi başarıyla elde etmek için gereken açık bir şekilde belirtilmiş kurallar tarafından desteklenir. Kurallar daima “-ecek” eki kullanılarak ifade edilir.

Açıklayıcı Materyal

Açıklayıcı materyal, kapsam, amaç ve kuralları daha detaylı bir şekilde açıklamak içindir. Açıklayıcı materyal, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının kuralları uygulamalarına yardımcı olur ve onları nasıl karşılayabileceklerine ilişkin örnekler içerebilir. Açıklayıcı materyal, herhangi bir ilave kuralı uygulamaya koymaz. Açıklayıcı materyalin amacı uygulama konusunda yardımcı olmaktır.

YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN TANIMLANMASI

Yeterlilik düzeylerine ilişkin bu tanımlama, IAESB'in UES ve diğer yayınlarında kullandığı öğrenme sonuçlarını desteklemektedir. Bu, üç yeterlilik düzeyinin tanımını sunmaktadır. Bu tanımlar, öğrenme sonuçları ile birlikte, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının çeşitli muhasebe görevleri ve uzmanlıkları konusunda kendi muhasebe meslek eğitim programlarını tasarlamalarına yardımcı olacak bilgiyi sağlamaktadır.

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
Temel	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none">• Uygun denetim altında çalışırken görevleri tamamlamak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarının temel ilkelerini ve teorilerini tanımlamak, açıklamak, özetlemek ve yorumlamak,• Uygun mesleki becerileri kullanarak verilen görevleri yerine getirmek,• Verilen görevleri yerine getirirken mesleki değerler, etik ve tutumların önemini farkında olmak,• Basit sorunları çözmek ve karmaşık görevleri veya sorunları denetçilere veya uzman kişilere sevk etmek ve• Sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sağlamak ve fikirleri açıklamak, <p>Temel düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelenen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI VE ADAY MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARTLARI ÇERÇEVESİ (2015)

Orta Düzey	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none">• Görevlerini tamamlamak ve kararlar almak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarından temel ilkeleri ve teorileri bağımsız olarak uygulamak, karşılaştırmak ve analiz etmek,
------------	---

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
	<ul style="list-style-type: none">• İşteki görevlerini tamamlamak için teknik yeterliliği ve mesleki becerileri birleştirmek,• Görevlerini yerine getirirken mesleki değerleri, etik ve tutumları uygulamak, ve• Muhasebe alanından ya da muhasebe alanının dışındaki paydaşlara, sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sağlamak ve fikirleri açıklamak, <p>Orta düzeydeki öğrenme sonuçları orta muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>
İleri Düzey	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none">• Projeleri ve görevlerini yönetmek ve öncülük etmek ve paydaşların ihtiyaçlarına uygun tavsiyelerde bulunmak için teknik yeterliliğin farklı alanlarından ilkelerini ve teorilerini seçmek ve bütünleştirmek,• Projeleri ve görevleri yönetmek ve öncülük etmek için teknik yeterlilik ve mesleki beceriyi bütünleştirmek,• Mesleki değerler, etik ve tutumları kullanarak uygun yol haritası üzerinde yargıda bulunmak,

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI VE ADAY MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARTLARI ÇERÇEVESİ (2015)

	<ul style="list-style-type: none">• Sınırlı denetim ile karmaşık sorunları değerlendirmek, araştırmak ve yeniden çözmek,• Öngörmek, uygun bir şekilde danışmanlık yapmak ve karmaşık sorunlar ve konulara yönelik çözümler geliştirmek ve• Çok sayıda paydaşa ilgili bilgileri ikna edici bir biçimde sürekli olarak sunmak ve açıklamak. <p>İleri düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>
--	--

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

1. Bu sözlük, pek çoğu mevcut IAESB bildirimlerinde özel bir biçimde tanımlanmış olan, terimlerin biraraya getirilmesinden oluşur. Mevcut terimlerin bir kısmı değiştirilmiş ve başka terimler sözlüğe eklenmiş olabilir., Bunlar Uluslararası Eğitim Standardı 8, *Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi* mevcut baskısının revizyonu esnasında ya da gelecekteki diğer yayınlarda gözden geçirilmiştir. IAESB Terimler Sözlüğü'nün revize versiyonunun, UES'lerin ve Çerçevenin revizyonu tamamlanınca yayınlanması beklenmektedir.
2. IAESB, terimlerin, üye kuruluşun faaliyet gösterdiği farklı ülkeler arasında farklı ortak ve özel anlamlara gelebileceğini ve farklı uygulamalara sahip olduğunun anlaşılabilirliğini kabul ediyor. Sözlük, IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından terimlerin kullanımını tanımlamaz. Sözlük, IAESB'nin çıkardığı UES'ler, UEUA'lar ve UEBR'ler içinde özel anlama sahip tanımlanmış terimlerin bir listesidir.
3. Yıldız (*) ile işaretlenen kelimeler, terimler sözlüğünün başka yerlerinde de tanımlanmış olan terimleri göstermektedir.

Aday	Candidate	<p>Muhasebe mesleği eğitim programının bir parçası olarak değerlendirme için kayıt olan herhangi bir kişidir.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Aday, muhasebe eğitiminin parçası olarak resmi bir değerlendirme geçiren veya geçirmek üzere olan bireydir. Bu terim, belli bir amaç (örneğin, mesleki sınav) için gerekli olan yeterliklerin ve yeterliliklerin gösterilme sürecinde bulunan bireye atıfta bulunur. Değerlendirme ya bir muhasebe meslek mensubu olarak nitelendirilme programı ya da ruhsatlandırma sonrası eğitim programı ile ilgilidir. Bu terim, bir eğitim programının tamamlanmasını takip eden aşamadaki birey</i></p>
------	-----------	---

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

		<i>ile ilgili değildir. (örneğin, bir meslek kuruluşuna üyelik için gerekli olan yükümlülükleri tamamlamış bulunanları ve üyelik için başvuru sürecinde olanları dışarıda bırakır.</i>
Aday Muhasebe Meslek Mensubu	Aspiring Professional Accountant	İlk Mesleki Gelişimin* bir parçası olarak, bir muhasebe mesleği eğitim programına* başlayan kişidir.
Bilgi Teknolojisi	Information Technology	Donanım ve yazılım ürünleri, bilgi sistemleri operasyonları ve yönetim süreçleri ve insan kaynakları ve beceriler, bu ürünlerin ve süreçlerin bilgi üretimi ve bilgi sistemi gelişimi, yönetimi ve kontrolü görevlerine uygulanması için gereklidir.
Çıktı-Esaslı Yaklaşım	Output-Based Approach	Muhasebe meslek mensuplarının, kazanılan öğrenme sonuçlarını kullanarak, mesleki yeterliliği geliştirmekte ve korumakta olduklarını göstermelerini gerekli kılan bir yaklaşımdır.
Çıktı Ölçütleri	Output Measure	Muhasebe meslek mensubunun* belirtilen yeterliliği* geliştirip geliştirmediğine odaklanmaktadır. Açıklama: <i>Yeterlilik, iş yeri performansı, iş yeri simülasyonları, yazılı sınavlar ve öz değerlendirmeyi kapsayan çeşitli yöntemlerle değerlendirilebilir. Yeterliliğe dayalı değerlendirme¹, birlikte yeterlilik bildirimlerinin kıyaslamalı olarak birlikte oluşturulmasıyla başlar.</i>

1 Yeterlilik çerçeveleri, yeterlilik profilleri, yeterlilik modelleri, yeterlilik haritaları veya işlev haritaları olarak bilinir.

Dağıtılmış Öğrenme	Distributed Learning	<p>Derslerin büyük bir kısmının ya dersin alındığı zamandan başka bir zamanda alındığı ya da eğitmen ve öğrencinin farklı yerde bulunduğu bir eğitim sürecidir.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Dağıtılmış öğrenmenin birincil özelliği, eğitmenler ve öğrencilerin aynı yerde ve aynı zamanda bir arada olmalarını gerektirmemesidir. “Dağıtılmış öğrenme”, “uzaktan öğrenme”yi kapsar ancak bununla sınırlı değildir. Dağıtılmış öğrenme kısa veya uzun mesafelerde yer alabilir iken, uzaktan öğrenme sadece önemli uzaklıklar arasında uygulanır.</i></p>
Değerlendirme	Assessment	<p>Öğrenme ve gelişim* süresince geliştirilmiş mesleki yeterliliğin* ölçülmesi.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Aşağıdaki ölçme yaklaşımları, bir öğrenim ve gelişim sürecinin etkinliğini değerlendirmek için kullanılabilir: Girdi ölçütleri, süreç ölçütleri ve çıktı ölçütleri. Bir ölçme yaklaşımını seçerken, aşağıdaki özellikler göz önünde bulundurulmalıdır: Geçerlilik, güvenilirlik, ve maliyet etkinliği.</i></p>
*Değerlendirme Faaliyeti	*Assessment Activity	<p>Mesleki yeterliliğin* belirli alanlarını değerlendirmek için tasarlanmış olan faaliyetlerdir.</p>
Denetçi	Audit Professional	<p>Tarihsel finansal bilginin denetiminde önemli hükümlerde bulunma sorumluluğuna sahip olan veya sorumluluğu verilmiş olan bir muhasebe meslek mensubudur.</p>

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

		<p>Açıklama:</p> <p><i>Sözleşme sorumlu ortağı denetim için genel sorumluluğu elinde bulundurur. Denetim mesleğinin tanımı bir denetim içinde belirli görevler üstlenen uzmanlara (Örn. vergi, bilgi teknolojileri veya değerlendirme uzmanları) uygulanmaz.</i></p>
Doğrulanabilir Kanıt	Verifiable Evidence	Tarafsız, kanıtlanabilir ve yazılı ya da elektronik ortamda saklanabilir kanıttır.
Eğitim	Education	<p>Bireylerin bilgi, beceri ve diğer yetenekleri* edinmelerini ve geliştirmelerini amaçlayan sistematik süreçtir. Bu süreç tipik bir süreçtir fakat sadece akademik çevre içerisinde yürütülmez.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Eğitim, bireylerin, toplum tarafından arzu edilen yetenekleri geliştirdikleri sistematik öğrenme ve gelişim sürecidir. Eğitim genellikle bireylerin zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin gelişmesi ile birlikte tutumlarda olgunlaşma, bireyin toplumda ister özel isterse de özel olmayan bir bağlamda yer alması ve katkıda bulunması için geliştirilmiş bir yeteneğin sonuçlanması olarak karakterize edilebilir. Eğitim, doğal olarak, bir biçimde planlanmış ve yapılandırılmıştır. Dolayısıyla rastgele, sistematik olmayan öğrenme ve gelişim süreçlerini dışlar.</i></p>
En İyi Uygulama	Best Practice	Muhasebe Meslek Mensuplarının* eğitiminde, belli bir alanda en yüksek düzey, en ileri veya yol gösterici örnekler olarak düşünülen uygulamalardır.

		<p>Açıklama:</p> <p><i>“En iyi uygulama” muhasebe meslek mensuplarının hazırlanmasında düzenlenmiş uygulamanın en iyi örneklerine atıfta bulunur. “En iyi uygulama” her zaman “iyi uygulama”nın ötesine geçer ve bunun gibi dikkate alınmış olan minimum yükümlülüklerin daha üst bir düzeyindedir. “En iyi uygulama” tabloları ve örnekleri, muhasebe eğitiminin iletilmesi ve IFAC üyesi meslek kuruluşlarının eğitim programlarını sürekli geliştirmelerinde onlara yararlı rehber oluşturması için esastır.</i></p>
Entelektüel Beceriler	Intellectual Skills	Muhasebe meslek mensubunun* problemleri çözme, kararlar alma ve mesleki yargıyı uygulama yeteneği ile ilgili becerilerdir.
Eşitlik (Değerlendirmenin)	Equity (of Assessment)	Değerlendirme ile ilgili olarak,* bir değerlendirme faaliyetinin* adil ve önyargısız olup olmadığı.
Finansal Tablolar	Financial Statements	İlgili dipnotlar da dahil, bir işletmenin, belirli bir tarihteki ekonomik kaynaklarını ya da yükümlülüklerini ya da bir finansal raporlama çerçevesine göre bir zaman dilimindeki değişiklikleri göstermeyi amaçlayan, tarihsel finansal bilginin yapısal bir sunumu. İlgili dipnotlar genel olarak, önemli muhasebe politikaları ile diğer açıklayıcı bilgilerin bir özetinden oluşur. “Finansal tablolar” terimi genel olarak, uygulamadaki finansal çerçevenin kurallarıyla belirlendiği şekliyle tam bir finansal tablolar setine karşılık gelir ancak tek bir finansal tabloyu da ifade edebilir.

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

		Denetime tabi olan finansal tablolar, yönetimden sorumlu olan kişilerin denetimiyle, işletmenin yönetimi tarafından hazırlanan, işletmenin finansal tablolarıdır.
Geçerlilik	Validity	Bir ölçüm yaklaşımının, ölçülmesi gereken şeyi ölçüp ölçmediğini tanımlayan nitelik ya da durum.
Gelişim	Development	<p>1.Yeterliğe* katkıda bulunan yeteneklerin* kazanımı</p> <p>2. Yeteneklerin elde edildiği durum.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Gelişim, bir süreç olarak, elde edilmiş olmasına rağmen yeterliğe katkıda bulunan yeteneklerin artırılması anlamına gelir. Bireyler, davranışlarını eğitim ve mesleki uygulamayı içeren kurslarla öğrenme, deneyim, yansıtma, bilginin gözlemlenmesi veya alınması gibi çok çeşitli süreçler veya doğal büyüme aracılığıyla her zaman geliştirebilir.</i></p> <p><i>Gelişim ayrıca, gelişme sürecinin bir parçası olarak, bir bireyin tamamen gelişmiş olduğu düşünüldüğü, büyümenin son aşaması anlamına da gelebilir. Ancak, sürekli öğrenme ihtiyacı ile bir kimsenin yeteneklerini geliştirme süreci ve ardından gelişmenin hedeflenmiş bir aşamasına ulaşılmamasının kesin veya değişmez olmadığı kabul edilir.</i></p>
Genel Eğitim	General Education	Muhasebe mesleği eğitimi ve staj taleplerinin üstesinden gelmek için bir temel olarak gerekli olan becerileri geliştirmek üzere geniş tabanlı eğitim.

Girdi-Esaslı Yaklaşım	Input-Based Approach	Mesleki yeterliliği* geliştirmek ve korumak için muhasebe meslek mensuplarına* bir öğrenme faaliyeti miktarı oluşturan yaklaşım.
Girdi Ölçütleri	Input Measure	Girdiye dayalı ölçüt, öğrenme ve gelişime yapılan yatırımlar üzerine odaklanır. Örneğin, bir bireyin bir kursa ya da kapsanan konu alanlarına katılması beklenen saat sayısı. <i>Açıklama:</i> <i>Girdiye dayalı ölçütler, aslında ölçülmesi ve doğrulanması kolay olduğu için yeterlilik gelişimini ölçmede vekil olarak hizmet etmektedir. Fakat bunlar, geliştirilmiş bir yeterliliği ölçmezler.</i>
Görev	Role	İliştirilmiş özel beklentiler setine sahip bir işlev. <i>Açıklama</i> <i>Denetim mesleği gibi görevler, uluslararası açıdan belirli kamu yararı alanlarının geniş çapta uygulanmasıdır ve denetim, finansal muhasebe, yönetim muhasebesi ve vergi muhasebesini kapsayan farklı birçok muhasebe alanlarından oluşur.</i>
Güvenilirlik	Reliability	Bir ölçme yaklaşımının aynı koşullarda sürekli olarak aynı sonucu verip vermediğini tanımlayan nitelik ya da durumu.
Güvenilirlik (Değerlendirmenin)	Reliability (of Assessment)	Değerlendirme* ile ilgili olarak, bir değerlendirme faaliyetinin* verilen aynı koşullarda sürekli olarak aynı sonucu verip vermediği veya bir ölçme yaklaşımının verilen aynı koşullarda sürekli olarak aynı sonucu verip vermediğinin tanımlayan nitelik veya durumu.

<p>*İçerik Geçerliliği (Değerlendirmenin)</p>	<p>*Content Validity (of Assessment)</p>	<p>Değerlendirmeye ilgili olarak,* bir değerlendirme faaliyetinin* değerlendirilmekte olan mesleki yeterliliğin* belirli bir yönünü yeterli derecede kapsayıp kapsamadığıdır.</p>
<p>İlgili Etik Kurallar</p>	<p>Relevant Ethical Requirements</p>	<p>İlgili etik kurallar, muhasebe meslek mensuplarının* tabi olduğu genellikle daha kısıtlayıcı ulusal yükümlülükler ile birlikte, Muhasebe Meslek Mensupları İçin Uluslararası Etik Standartları Kurulu'nun Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kuralları'ndan (IESBA Etik Kurallar) oluşan etik kurallardır.</p>
<p>İlk Mesleki Gelişim (İMG)</p>	<p>Initial Professional Development (IPD)</p>	<p>Bireylerin muhasebe mesleğinde bir görevi yerine getirmelerini sağlayan yeterliliği ilk geliştirme yoluyla öğrenme ve gelişimdir.</p> <p>Açıklama:</p> <p>İMG, bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri boyunca devam edecek bir öğrenme sürecinin ilk aşamasıdır. İMG, genel eğitim, muhasebe meslek eğitimi, staj ve değerlendirmeyi kapsar. İMG, bireyler muhasebe mesleğinde seçtikleri görev için gerekli olan yeterliliği gösterebilinceye kadar devam eder. İMG, zaman içerisinde belirli bir noktada, ilkeler, standartlar, kavramlar, gerçekler ve prosedürler bilgisinin ötesine gider. İMG (a) mesleki bilgi, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değer, etik ve tutumları bir araya <i>getirebilme yeteneğini kapsar. Ruhsatlandırma (ya da lisanslama) noktasında uluslararası anlamda önemli yasal ve düzenleyici farklılıklar vardır; bir kariyer içerisinde ruhsatlandırma en baştan sona kadar meydana gelebilir.</i></p>

		<i>Her bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, üyeleri için İMG sonu ile ruhsatlandırma (ya da lisanslama) noktası arasında uygun bir bağlantıyı tanımlayabilir.</i>
İş Günlüğü	Work Log	Tamamlanmış ödev ve görevlerin niteliği ve bu ödev ve görevleri tamamlamak için harcanan zamanın bir birey tarafından tutulan kayıtlardır. İş günlüğü, tamamlanmış görevlerin sonucunda geliştirilen yeterliliklerin dokümanlarını da içerebilir.
İyi Uygulama	Good practice	<p>Muhasebe meslek mensubunun* eğitimi* ve gelişimi* için esas olduğu düşünülen ve yeterliğinin* elde edilmesinde gerekli olan bir standartta yerine getirilen unsurlardır.</p> <p>Açıklama:</p> <p>“İyi uygulama” sadece çeşitli eğitim ve gelişim programlarının içeriği ve süreçleri ile ilgili değil aynı zamanda yapıldıkları düzey veya standart ile ilgilidir (Örn. Programların derinliği ve kalitesi). IAESB, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ülkelerinin çok çeşitli kültür, dil ve eğitim, yasal ve sosyal sistemlere sahip olduğunun ve muhasebecilerin ortaya koyduğu işlevlerin çeşitliliğinin bilincindedir. Bu çevrelerdeki farklı faktörler, meslek kuruluşlarının “iyi uygulamanın” bazı yönlerini benimsemeleri yeteneğinde farklılık gösterebilir. Yine de, IFAC üyesi meslek kuruluşları sürekli olarak “iyi uygulama”yı çok istemeliler ve her zaman gerçekleştirmeliler.</p>

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

İzleme	Monitoring	Mesleki yeterliliğin geliştirildiği veya korunduğunu gösteren kanıtın toplanması, incelenmesi ve onaylanmasına yönelik sistematik bir süreçtir.
Karma Yaklaşım	Combination Approach	Karma yaklaşım, giridi-esaslı* ve çıktı-esaslı* yaklaşımların unsurlarını bir araya getirir.
Kişilerarası ve İletişim Becerileri	Interpersonal and Communication Skills	Muhasebe meslek mensubunun diğerleriyle etkin bir şekilde çalışabilme ve etkileşim halinde olma yeteneğine ilişkin becerilerdir.
Kişisel Beceriler	Personal Skills	Muhasebe meslek mensubunun kişisel tutum ve davranışlarına ilişkin becerilerdir.*
Maliyet Etkinliği	Cost Effectiveness	Faydaların, bir ölçüm yaklaşımının maliyetlerini aşip aşmadığını tanımlayan nitelik ya da durum.
Mesleki Beceriler	Professional Skills	Mesleki bağlamda uygun ve etkili bir biçimde mesleki bilgi ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumların uygulanmasını gerekli kılan çeşitli tipteki yeteneklerdir. <i>Açıklama:</i> <i>Muhasebe Meslek Mensuplarının, teknik ve işlevsel becerileri, örgütsel ve işletme yönetimi becerilerini, kişisel becerileri, toplumsal ve iletişim becerilerini, türlü entelektüel becerilerini ve mesleki yargılama yapma becerilerini içeren çok çeşitli becerilere sahip olmalarını gerektirir.</i>
Mesleki Bilgi	Professional Knowledge	Muhasebe Meslek Mensupları* için bilginin temel yapısını oluşturan muhasebecilik ile diğer iş disiplinlerinin konusunu düzenleyen başlıklardır.

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar	Professional Values, Ethics and Attitudes	<p>Muhasebe meslek mensuplarını* bir mesleğin mensupları olarak tanımlayan mesleki davranış ve özelliklerdir. Bunlar, genellikle mesleki davranış ile alakalı olan ve mesleki davranışın ayırt edici özelliklerini tanımlamada temel olarak alınan davranış ilkelerini (Örn. etik ilkeler) kapsar.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Mesleki değerler, etik kurallar ve tutumlar teknik yeterlik, etik davranış (Örn. Bağımsızlık, objektiflik, güvenilirlik ve dürüstlük), mesleki davranış (Örn. gerekli özen, zamanlılık, nazıklık, saygı, sorumluluk, ve güvenilirlik), mükemmelliğin sürdürülmesi (Örn.; sürekli ilerleme ve hayat boyu öğrenme taahhüdü) ve sosyal sorumluluk (Örn.; bilinçlilik ve kamu yararını düşünme) taahhütlerini içermektedir.</i></p>
Mesleki Şüphecilik	Professional Skepticism	Sorgulayıcı bir zihin, hata ya da hile nedeniyle muhtemel yanlış beyanı işaret edebilecek durumlara karşı tetikte olma ve kanıtın eleştirel değerlendirilmesini içeren bir yaklaşımdır.
Mesleki Yargı	Professional Judgment	Denetim sözleşmesinin koşullarına uygun hareket etmeye ilişkin bilgiye dayalı kararlar alırken, denetim, muhasebe ve etik standartlar tarafından sağlanan içerik dahilinde, ilgili eğitim, bilgi ve deneyimin uygulanması.
Mesleki Yeterlilik	Professional Competence	Belirlenmiş bir standarda göre bir görevi* yerine getirme yeteneğidir.
Muhasebe Mesleği Eğitimi	Professional Accounting Education	Genel eğitim üzerinde kurulan ve (a) mesleki bilgi* (b) mesleki beceriler*, ile (c) mesleki değerler, etik kurallar ve tutumları* belirten eğitim ve öğretimidir.

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

Muhasebe Mesleği Eğitim Programı	Professional Accounting Education Program	Aday muhasebe meslek mensuplarının ilk mesleki gelişimin sonuna kadar uygun mesleki yeterliliklerini geliştirmelerini desteklemek için tasarlanmış programlardır. Bu eğitimler, üniversiteler, diğer yüksek öğretim kurumları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sunulan diploma ve kurslar neticesinde alınan resmi eğitimlerin yanı sıra, işverenlerce sağlanan staj ve iş yeri eğitimlerinden oluşabilir.
Muhasebe Meslek Mensubu	Professional Accountant	IFAC üyesi meslek kuruluşuna üye olan kişi.
*Müşterek Eğitim	*Cooperative Education	Genel olarak belli bir düzeye kadar devam eden, alternatif dönemlerde (örneğin, dönemler, yarı yıllar, üç aylıklar) akademik çalışmaları ve tam zamanlı iş deneyimini içeren bir eğitim programıdır*. Bu genellikle lisans şartlarının tamamlanması için gereken ilave bir zaman ile sonuçlanacaktır.
Organizasyonel Beceriler	Organizational Skills	Mevcut kişi ve kaynaklardan en uygun sonuçlar elde etmek için organizasyon ile veya bünyesinde muhasebe meslek mensubunun* etkin bir şekilde çalışma yeteneği ile ilgili becerilerdir.
Öğrenci	Student	Stajyer* dahil olmak üzere derslere katılan kişiyi kapsar. Açıklama: <i>Mesleki eğitim bağlamında, öğrenci, genel veya mesleki nitelikte muhasebe meslek mensuplarının eğitimi için gerekli olan derslere veya ders programına katılan bireydir.</i>

Öğrenim	Training	Eğitim* ve stajın* tamamlayıcısı olan öğrenme ve gelişim* faaliyetleri. Öğrenim, nesnel bir uygulamayı vurgular ve genellikle iş yerinde ya da temsili bir iş yerinde yapılır.
Öğrenme	Learning	Bir bireyin (aday) kabiliyetlerini elde ederken geçtiği çok çeşitli süreçlerdir.* Açıklama: Öğrenme, eğitim (kurs –training (uygulamada öğrenim) dahil olmak üzere) veya gün gün iş deneyimi, yayınlanmış materyallerin okunması, gözlem ve yansıtma gibi sistematik ve göreceli olarak resmi süreçler ile gerçekleştirilebilir. Çünkü yetenekleri kazanma süreci daha az sistematik ve göreceli olarak gayri resmi olma eğilimindedir.
Öğrenme Sonuçları	Learning Outcome	Bilginin içeriği ve derinliğini, anlayışı ve belirlenmiş bir yeterlilik alanı için gereken uygulamadır.*
Öğrenme ve Gelişim	Learning and Development	Bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri boyunca mesleki yetkinliğini geliştirme ve koruması için öğrenme ve gelişime ilişkin devam eden süreci. Açıklama: Eğitim, staj ve öğrenime ek olarak, öğrenme ve gelişim terimi, bilginin (a) koçluk, (b) networking, (c) gözlemleme, (d) yansıtma, (e) öz yönetim ve yapılandırılmamış edinimi gibi faaliyetleri kapsar. Öğrenme ve gelişimin farklı şekillerinin her birinin hangi kapsamda kullanıldığı çeşitlilik gösterebilir. Öğrenme ve gelişim, yeterliliğin elde edilmesine katkı sağlayan tüm farklı süreçleri, faaliyetleri ve sonuçları bir araya getirir. IAESB, kendi unvan ve

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

		yayınlarda “eğitim” terimini kullanır; fakat, IAESB’nin görev tanımları bütün öğrenme ve gelişim süreçlerini içerir.
Resmi Eğitim	Formal Education	Bir muhasebe eğitim programının iş-yeri dışına dayanan zorunlu olarak yapılması gereken unsuru.
Ruhsatlandırma	Qualification	<p>Bir muhasebe meslek mensubu* olarak ruhsatlandırılmanın anlamı, belirtilen zamanda, bir bireyin bir muhasebe meslek mensubu* olarak tanınması için yükümlülükleri karşılamış olduğu ve karşılamaya devam ettiğinin yetkili kurumca onaylanması ve yetkilendirilmesidir.</p> <p>Açıklama</p> <p><i>Ruhsatlandırma, bireyin bir muhasebe meslek mensubu olduğuna işaret eden bir mesleki unvana atandığı veya mesleki üyelik sınıfına kabul edildiği için bireyin resmi olarak tanınmasıdır. Ruhsatlandırma, muhasebe meslek mensubu statüsünü elde etmek için öngörülen şartları karşılamak açısından bireyin yeterli olarak değerlendirilmiş olduğunu gösterir. “Ruhsatlandırma” terimi, çeşitli mesleki gelişim aşamalarına ve üyelik sınıflarına ayrılırken, IAESB belgelerinde kullanımı (aksi belirtilmedikçe) bir muhasebe meslek mensubu olarak tanınma kriterleriyle ilgilidir.</i></p>
Ruhsatlandırma Öncesi	Prequalification	Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun, bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma* sonrası dönem.

		<p>Açıklama:</p> <p>“Ruhsatlandırma öncesi” terimi, genel olarak henüz mesleki ruhsat almamış olanların gelişimiyle ilgili faaliyetler ve yükümlülüklerle alakalıdır.</p>
Ruhsatlandırma Sonrası	Postqualification	<p>Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun, bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma öncesi dönem.</p> <p>Açıklama:</p> <p>“Ruhsatlandırma sonrası” terimi, genellikle bir mesleki ruhsat sahibi kişinin, mesleki gelişimiyle ilgili faaliyetler ve yükümlülükler ile ilgilidir. Çoğunlukla mesleki yeterliliğin korunması ve daha fazla geliştirilmesi ile ilgili faaliyetle alakalıdır. “Ruhsatlandırma sonrası”, bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırma sonrası dönem anlamına gelmekle beraber, bu terim bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırma sonrasında elde edilmiş olan resmi nitelikler ile sınırlı değildir.</p>
Sözleşme Sorumlu Ortağı	Engagement Partner	<p>Denetim organizasyonunda, sözleşmeden ve sözleşmenin performansından ve firma adına çıkarılan denetim raporundan sorumlu olan ve gerektiğinde bir mesleki, hukuki veya düzenleyici organdan uygun yetkiye sahip ortak veya diğer kişiler.</p> <p>Açıklama:</p> <p>Bu terim, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından kullanılan terimle uyumludur.</p>

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

Staj	Practical Experience	<p>Yetkinliği geliştirme ile ilgili olarak iş yerinde yapılan uygulama çalışmaları.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Ruhsatlandırma sürecinin bir parçası olan staj, mesleki bilgi, mesleki beceriler, mesleki değerler, etik ve tutumların gelişimini ve doğrudan uygulanmasını kolaylaştırmak eğilimindedir.</i></p>
Staj Gözetmeni	Practical Experience Supervisor	<p>Aday muhasebe meslek mensuplarının yeterli staj deneyimi edinmelerinde, rehberlik sağlamak, danışmanlık yapmak ve yardımcı olmaktan sorumlu olan bir muhasebe meslek mensubudur.*</p>
Stajyer	Trainee	<p>Bir iş yerinde, ruhsatlandırma öncesi iş deneyimi ve kursu alan birey.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Stajyer, bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmak üzere, staj veya işbaşı öğrenim programı alan kişidir.</i></p>
Sürece Dayalı Yaklaşım	Process Measure	<p>Sürece dayalı yaklaşım, öğrenme ve gelişimin* tasarımına ve dağıtımına odaklanmaktadır. Örneğin, düzenli bir şekilde incelenen ve güncellenen bir kurs müfredatı.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Süreç ölçütleri, geliştirilmiş yetkinlikler için vekillerdir.</i></p>
Süreç Ölçütü	Process Measure	<p>Sürece dayalı yaklaşım öğrenme ve gelişiminin* tasarımına ve dağıtımına odaklanmaktadır, örneğin, düzenli bir şekilde incelenen ve güncellenen bir ders müfredatı.</p>

<p>Sürekli Mesleki Gelişim (SMG)</p>	<p>Continuing Professional Development (CPD)</p>	<p>SMG, İMG'den ve ardından gerçekleştirilen ruhsatlandırmadan sonra olan ve muhasebe meslek mensuplarının rollerini yeterli bir biçimde yerine getirmeye devam etmelerine olanak veren mesleki yeterliliği geliştiren ve koruyan öğrenme ve gelişimdir.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Sürekli Mesleki Gelişim (SMG), mesleki yeterliliğin gelişimini ve korunmasını amaçlar. SMG, mesleki bilgi, mesleki beceri, mesleki değer, etik ve tutumlar ve İMG süresince edinilmiş yeterliliğin sürekli gelişimini sağlar.</i></p>
<p>Şeffaflık (Değerlendirmenin)</p>	<p>Transparency (of Assessment)</p>	<p>Değerlendirme* ile ilgili olarak, değerlendirilecek yeterlilik alanları* ve faaliyet zamanlaması gibi, değerlendirme faaliyeti* detaylarının kamuya açıklanıp açıklanmadığıdır.</p>
<p>Tahminin Geçerliliği (Değerlendirmenin)</p>	<p>Predictive Validity (of Assessment)</p>	<p>Değerlendirmeyle ilgili olarak,* değerlendirme faaliyetinin içeriğinin, değerlendirmek için düzenlenmiş mesleki yeterliliğin* belirli bir alanıyla ilgili olup olmadığıdır.</p>
<p>Teknik Muhasebe Personeli</p>	<p>Technical Accounting Staff</p>	<p>Muhasebe meslek mensupları* tarafından yönetilen veya muhasebe meslek mensuplarına yardımcı olan teknik muhasebe işiyle meşgul olan personel.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>“Teknik muhasebe personeli” geleneksel olarak “muhasebe teknisyenleri” olarak bilinen personeli kapsar ve muhasebeciliğin tüm alanlarında teknik destek göreviyle meşgul olan personeli</i></p>

IAESB TERİMLER SÖZLÜĞÜ (NİSAN 2015)

		<i>kapsar. Bu terim, muhasebe meslek mensubu olmak üzere ruhsatlandırma sürecindeki stajyerler anlamına gelmez.</i>
Teknik Yeterlilik	Technical Competence	Teknik yeterlilik, tanımlı bir standarda yönelik görevi yerine getirmek için mesleki bilgiyi uygulama yeteneği olarak tanımlanır.
Uygulamada Öğrenim	Training	<p>Eğitim ve stajın tamamlayıcısı olan öğrenme ve gelişim faaliyetleri. Öğrenim, nesnel bir önyargıya sahiptir ve genellikle iş yerinde ya da temsili bir iş yerinde yapılır.</p> <p>Açıklama</p> <p><i>Uygulamada öğrenim, muhasebe meslek mensubunun rolü ile ilgili görevleri gerçekleştirmek için bireyin yeterliliğini geliştirmesi için iş yeri temelli eğitim ve deneyim faaliyetlerini kapsar. Öğrenim, fiili görevleri (iş başı kurs) gerçekleştirilirken veya öğrenim veya iş yeri simülasyonu (iş dışı kurs) aracılığıyla doğrudan olmayan bir biçimde yerine getirilebilir. Uygulamada öğrenim, iş yeri çevresinde, muhasebe meslek mensupları tarafından gerçekleştirilen belli roller veya görevlerle ilgili olarak yürütülmektedir. Muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmak için gerekli staj yükümlülüklerini yerine getirmek üzere kişinin yeteneklerini geliştirmesi amacıyla dizayn edilen her tür faaliyeti içerebilir.</i></p>
Uygun Deneyim	Relevant Experience	Mesleki bilgi*, mesleki beceriler* ve mesleki değerler, etik ve tutumların* uygulanmasına uygun bir çevredeki çalışma aktivitelerine katılım.

Üstad	Mentor	Stajyerlere rehberlik etme ve önerilerde bulunma ve stajyerlerin yeterliliğinin gelişimine yardımcı olma sorumluluğu olan muhasebe meslek mensubudur.
Uzmanlaşma	Specialization	Bir üye kuruluşun, üyeleri arasında-ki, muhasebe meslek mensuplarının* çalışma faaliyetleri ile ilgili belli bir alanda veya alanlarda ayırt edici yeterliliğe* sahip bir grubu resmen tanımış olmasıdır.
Yansıtıcı Faaliyet	Reflective Activity	Kariyerlerinin her aşamasında, muhasebe meslek mensuplarının* gelecekteki eylemlerini geliştirmek amacıyla, kendi deneyimlerini (gerçek ya da temsili) gözden geçirerek mesleki yeterliliklerini* geliştirmeye devam ettikleri, tekrarlı bir süreçtir.
Yetenek	Capabilities	<p>Yeterliliği göstermek için gerekli olan mesleki bilgi*; mesleki beceriler* ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumlar*.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Yeterlilik performansın fiili gösterimine atıfta bulunurken; yetenekler bireylerin üstlendikleri mesleki görevlerini gerçekleştirmelerini sağlayan tutumlardır. Yeteneklere sahip olma, bir bireyin iş yerinde ehil bir biçimde çalışma yeteneğine sahip olduğunun bir göstergesidir. Yeterlilik içerik bilgisi, teknik ve işlevsel becerileri, davranış becerilerini, entelektüel becerileri (mesleki yargılamayı içeren) ve mesleki değerler, etik ve tutumları içerir. Başka literatürlerde, yeterlikler, yetenekler, kilit beceriler, çekirdek beceriler, temel beceriler ve davranışlar, tutumlar, ayırt edici karakteristikler, kapsamlı nitelikler ve bireysel davranışlar olarak da belirtilebilir.</i></p>

<p>Yeterlilik</p>	<p>Competence</p>	<p>Çalışma ortamlarına atfen, tanımlanmış bir standarda göre yapılan görevi yerine getirme yeteneği.</p> <p>Açıklama:</p> <p><i>Yeterlilik, muhasebe meslek mensuplarının istenen standartları uygulamaları için bireysel yeteneklerini vurgular ve bu yeterliliğe ulaşmak için uygun düzeyde bilgi, beceri, değer, etik ve tutum gerektirir. Uygun düzey yeterlilik, çevrenin karmaşıklığı, görevlerin karmaşıklığı, görevlerin çeşitliliği, gereken özel bilgi, diğerlerinin işleri üzerindeki etkisi, diğerlerinin işleri üzerindeki güven, bağımsızlık düzeyi ve gerekli yargı düzeyi gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak değişecektir. Yeterlilik, iş yeri performansı, iş yeri simülasyonu, çeşitli tipteki yazılı ve sözlü sınavlar ve kendi kendine kazanma da dahil çeşitli şekillerde kazanılabilir.</i></p>
<p>Yeterlilik (Değerlendirmenin)</p>	<p>Sufficiency (of Assessment)</p>	<p>Değerlendirme* ile ilgili olarak, bir değerlendirme faaliyetinin* derinlik ve genişlik, bilgi ve uygulama dengelerine sahip olup olmadığı ve bir dizi durumda ve içerikte uygulanan farklı alanların materyallerden oluşup oluşmadığıdır.</p>
<p>Yeterlilik (Stajın)</p>	<p>Sufficiency (of Practical Experience)</p>	<p>Stajın derinlik ve genişlik, bilgi ve uygulama dengesine sahip olup olmadığı ve uygun olduğunda, bir dizi durumlar ve bağlamlara uygulanan farklı alanlardan materyallerin birleşimidir.</p> <p>Stajın genişliği, görevin doğası, yeterlilik düzeyi, resmi eğitimin* ilk düzeyi, ulusal ya da yerel yasalar, düzenleyici otoritelerin şartları, kamunun mesleki</p>

		<p>yeterlilik* beklentisi gibi faktörlerden etkilenir.</p> <p>Stajın derinliği*, görevlerin çeşitliliği ve karmaşıklığı, izleme ve gözetim desteği seviyesi gibi faktörlerden de etkilenir.</p>
Yeterlilik Alanı	Competence Area	Bir dizi ilgili öğrenme sonuçlarının* belirlenebildiği bir kategoridir.
Yüksek Eğitim	Higher education	<p>Orta öğretim sonrası genellikle fakülte veya yüksek okullarda gerçekleştirilen eğitim*.</p> <p><i>Açıklama:</i></p> <p>İlk ve orta öğretim esas olarak, birçok ülke hükümetleri tarafından gerekli kılınan eğitimin zorunlu unsuru anlamına gelmektedir. “Yüksek” eğitim, orta öğretimi başarıyla tamamlayan ve ikinci öğretim diplomasının (veya denkliğinin) genellikle bir ön koşul olduğu eğitimin üçüncü bir düzeyi anlamına gelir. “Yüksek orta” veya “üst orta” eğitimden daha yüksek bir seviyededir ve bazen “yüksek okul eğitimi”de denilir.</p>
Yüzeysel Geçerlilik (Değerlendirmenin)	Face Validity (of Assessment)	Değerlendirme ile ilgili olarak,* bir değerlendirme faaliyetinin* ölçülmesi amaçlanan şeyi ölçmek için olduğunun algılanıp algılanmadığı.

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARTLARI

İÇİNDEKİLER TABLOSU

	Sayfa
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 1:</i> Muhasebe Mesleği Eğitim Programına Giriş Kuralları (Revize)	53
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 2 :</i> İlk Mesleki Gelişim: Teknik Yeterlilik (Revize).....	61
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 3 :</i> İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Beceriler (Revize)	75
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 4:</i> İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar (Revize).....	88
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 5: İlk Mesleki Gelişim – Staj (Revize).....</i>	105
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 6:</i> İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi (Revize)	117
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 7:</i> Sürekli Mesleki Gelişim (Yeniden Düzenlenmiş Hali).....	127
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 8: Denetçiler için Yeterlilik Kuralları.....</i>	142
<i>Uluslararası Eğitim Standardı 8:</i> Finansal Tabloların Denetimlerinden Sorumlu Sözleşme Sorumlu Ortağı İçin Mesleki Yeterlilik (Revize 2016)	165

ÖNSÖZ

Ekim 2009 tarihinde, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu (IAESB), *Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları için Çerçeve’yi* (2009) onayladı. Bu yayının hemen sonrasında, Kurul, UES 7’yi, *Sürekli Mesleki Gelişim: Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Geliştirilmesi Programı*, yeniden düzenleyen ve kalan UES’leri yeniden düzenleyen ve revize eden bir açıklık projesi başlattı. 2014 El Kitabının yayımlandığı tarihte, IAESB, UES 1-7 onayladı ve yayınladı.

IAESB Ekim 2014 toplantısında, 1 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe girecek olan Uluslararası Eğitim Standardı (UES) 8’i, *Finansal Tabloların Denetimlerinden Sorumlu Sözleşme Sorumlu Ortağı İçin Mesleki Yeterlilik*, onaylayarak UES Revizyonu Projesini tamamladı. Bu geçiş dönemi süresince, IAESB, mevcut UES 8’i, *Denetçiler için Yeterlilik Kuralları*, desteklemektedir. Aşağıdaki tablo, bu UES’ler için yürürlük tarihlerini özetlemektedir:

Uluslararası Eğitim Standardı	Yürürlük Tarihi
UES 7, <i>Sürekli Mesleki Gelişim</i> (yeniden düzenlenmiş)	1 Ocak 2014
UES 1, <i>Muhasebe Mesleği Eğitim Programına Giriş Kuralları</i> (Revize)	1 Temmuz 2014
UES 2, İlk Mesleki Gelişim – Teknik Yeterlilik (Revize)	1 Temmuz 2015
UES 3, İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Beceriler (Revize)	1 Temmuz 2015
UES 4, İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar (Revize)	1 Temmuz 2015
UES 5, İlk Mesleki Gelişim – Staj (Revize)	1 Temmuz 2015
UES 6, İlk Mesleki Gelişim – <i>Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi</i> (Revize)	1 Temmuz 2015
UES 8, <i>Finansal Tabloların Denetimlerinden Sorumlu Sözleşme Sorumlu Ortağı İçin Mesleki Yeterlilik</i> (Revize)	1 Temmuz 2016

Bu El Kitabı, yeniden düzenlenmiş UES 7’de yer alan yeni terminolojiyi dik-kate alan IAESB Terimler Sözlüğünün güncellenmiş versiyonunu kapsamaktadır.

Bu El Kitabının son bölümü, bu standartlara yönelik farkındalık sağlamak ve IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ya da diğer eğitim sağlayıcıların revize edilmiş UES'lerin yükümlülüklerine adapte olma süreçlerini belirlemelerine olanak sağlamak için revize UES 1-6'nın ve revize *IAESB Terimler Sözlüğü*nün bir kopyasına yer vermektedir. Bu bildirilerin orijinal kopyalarını IAESB'nin web sitesinden ücretsiz olarak yükleyebilirsiniz, www.iaesb.org.

Revizyon projesi hakkında daha fazla bilgi için IAESB'nin web sitesini <http://www.ifac.org/Education/Projects.php> ziyaret ediniz.

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 1
MUHASEBE MESLEĞİ EĞİTİM PROGRAMINA
GİRİŞ KURALLARI (2014)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1-5
Yürürlük Tarihi	6
Amaç	7
Kurallar	8-10
Açıklayıcı Materyal	
Bu Standardın Kapsamı	A1-A3
Amaç	A4-A6
Kurallar	A7-A12

Giriş

Standardın Kapsamı (Ref: Paragraf A1 A3)

1. Muhasebe mesleğine girişe ilişkin kurallar aşağıdakilerde yer almakla birlikte bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), muhasebe mesleği eğitim programlarına giriş için eğitim şartları düzenlendiği ve duyurulduğu zaman kullanılacak ilkeleri tanımlamaktadır.
 - a) UES 2, *İlk Mesleki Gelişim—Teknik Yeterlilik*, (2015)
 - b) UES 3, *İlk Mesleki Gelişim—Mesleki Beceriler*, (2015)
 - c) UES 4, *İlk Mesleki Gelişim —Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar*, (2015)
 - d) UES 5, *İlk Mesleki Gelişim —Staj*, (2015) ve
 - e) UES 6, *İlk Mesleki Gelişim—Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi* (2015)
2. Bu UES IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. IFAC üyesi meslek kuruluşları muhasebe mesleği eğitim programlarına giriş kuralları düzenlemekten ve duyurmaktan sorumludurlar. Ayrıca, bu UES muhasebe eğitim programlarını veren ve verilmesine destek olan işverenler, düzenleyiciler, kamu otoriteleri ve diğer paydaşlar için yararlı olacaktır.
3. Bu UES, aday muhasebe meslek mensuplarının, muhasebe mesleği eğitim programlarını başarıyla tamamlamasında makul düzeyde şansları olmasını sağlamak için, IFAC üyesi meslek kuruluşu bünyesindeki muhasebe mesleği eğitim programlarına esnek erişim izni verilmesine dair ilkeleri açıklar. Bu UES (a) başarıyla tamamlama şansının makul düzeyde olmasının, (b) giriş kurallarının uygunluğunun ve (c) giriş kurallarının farklı biçimlerini açıklar.
4. Bu UES, (a) muhasebe mesleği eğitim programlarındaki farklı yollar, ve (b) yönetim ve yasal düzenlemeler konusunda çeşitli ülkeler arasındaki farklılıklar sebebiyle, giriş kurallarının ülkelere göre farklılık

gösterebileceğini kabul eder. Bu UES, aynı zamanda, mesleki ruhsatlandırmanın, muhasebe mesleği eğitim programının eksiksiz olarak tamamlanması için gerekli aşamalardan yalnızca birisi olduğunu kabul eder.

5. UES'lerde ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (*IAESB*) *Terimler Sözlüğü'n-de* (2015) verilmiştir.

Yürürlük Tarihi

6. Bu UES, 1 Temmuz 2014 tarihinde yürürlüğe girer.

Amaç (Ref: Para A4 – A6)

7. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun amacı, yüksek kaliteli standartlar belirleyerek ve devamlılığını sağlayarak, kamu yararını koruyan muhasebe mesleği eğitim programlarına adil ve uygun giriş kuralları oluşturmaktır.

Kurallar (Ref: Para A7 – A12)

8. IFAC üyesi meslek kuruluşları, programa girişi aşırı zorlayacak engeller olmadığı sürece, sadece muhasebe mesleği eğitim programını başarıyla tamamlama fırsatı olanların muhasebe mesleği eğitim programına girmesine izin verecek muhasebe meslek eğitimi programlarının eğitime yönelik giriş kurallarını belirler.
9. IFAC üyesi meslek kuruluşları, eğitimi verecek olanlar ve kariyer olarak muhasebe mesleğini düşünen adayların da arasında yer aldığı paydaşlar için, eğitime yönelik giriş kurallarını belirlerken kullanılacak olan ilkelerin gerekçesini açıklar.
10. IFAC üyesi meslek kuruluşları bireylerin muhasebe mesleği eğitim programını kendi başarılarıyla tamamlamalarına olanak sağlamaya yardım etmek için ilgili bilgiyi erişime açık tutar.

Açıklayıcı Materyal

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para 1 – 5)

- A1. Muhasebe mesleği eğitim programları, aday meslek mensuplarının İlk Mesleki Gelişimin (İMG) sonuna kadar uygun mesleki yeterliliklerini geliştirmelerini desteklemek için tasarlanmıştır. Bu eğitimler, üniversiteler, diğer yüksek öğretim kurumları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sunulan diploma ve kurslar neticesinde alınan resmi eğitimlerin yanı sıra, işverenlerce sağlanan staj ve iş yeri eğitimlerinden oluşabilir. Bu sebeple, İMG süresince muhasebe mesleği eğitim programlarının tasarımı, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının dışındaki diğer paydaşlardan alınan önemli verileri de içerebilir.
- A2. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe mesleği eğitim programlarına giriş kuralları konusunda değişen kontrol düzeylerine sahiptir. Örneğin, bazı ülkelerde giriş kuralları, üniversiteler ya da kamu kurumları tarafından düzenlenebilir. Muhasebe mesleğinde çeşitli yöntemler vardır. Örneğin; (a) geleneksel lisans düzeyinde giriş, (b) iş hayatında çalışarak kazanılan deneyim, (c) orta öğretim düzeyinde giriş. Ayrıca, farklı ülkeler ve IFAC üyesi meslek kuruluşlarının farklı istihdam piyasası zorlukları olacaktır.
- A3. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun, üyelik yükümlülüklerinin karşılanması için isteyebileceği çok sayıda adım vardır. Örneğin, bu, muhasebe mesleği eğitim programları için giriş kurallarını, bir üniversite yerine bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun düzenlemesiyle açıklanabilir. Burada IFAC üyesi meslek kuruluşu, UES'in amacını açıklamak için üniversite ile birlikte çalışabilir ve şartların uyumlu olması, öğrencilerin, IFAC üyesi meslek kuruluşu üyeliği için daha rahat değerlendirilmesine olanak sağlayacağını iletebilir.

Amaç (Ref: Para 7)

- A4. Tüm UES'ler kamu yararını korumak üzere tasarlanmıştır. Bu UES, kariyer olarak muhasebe meslek mensubu olmayı düşünen bireylerin, eğitim tercihleri konusunda, bilinçli kararlar almalarına yardım etmek için önem arz eden muhasebe mesleği eğitim programlarına giriş ku-

rallarını ele alarak kamu yararını korur. Bu giriş kuralları ayrıca başarılı olma ihtimali olanlara, erişimi sınırlandırılmış muhasebe mesleği eğitim programlarına erişimlerini sağlar. Muhasebe mesleğine giriş, teknik yeterlilik, mesleki beceri, mesleki değer, etik ve tutumlar, staj ve değerlendirmeyi kapsayan, muhasebe meslek mensuplarının uygun mesleki yetkinlik düzeyine erişmelerine olanak sağlamak için tasarlanmış UES 2, 3, 4, 5 ve 6 ile korunur.

- A5. Bu UES, yeterli sayıda yüksek kaliteli aday meslek mensubu olması hükmüne ilişkin sorunları ele alarak kamu yararına hizmet eder. Bunu, muhasebe mesleği giriş kuralları için ne çok fazla (mesleğe girişte gereksiz engellere yol açan) ne de çok az (bireylerin eğitimi başarılı bir şekilde tamamlama şansına sahip olduklarına haksız yere inanmalarına sebep olan) olacak ilkeler belirleyerek yapmaktadır. Söz konusu giriş kuralları, kaynakların etkin kullanımına ve muhasebe meslek mensubu olarak kariyer yapmayı düşünen bireylerin kariyer kararlarını daha bilinçli almasına yardımcı olabilir.
- A6. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe mesleği eğitim programlarının başarılı tamamlanmasıyla beklenen mesleki değerler, etik ve tutumlar ile mesleki becerileri kazanmış bir meslek mensubu olarak kariyer yapmayı düşünen bir bireyi bilgilendirerek, verimli ve etkin bir kariyer kararı almasına katkı sağlayabilir. Bireyler sadece gerekli bilgiye sahip olduklarında bilinçli karar alabilirler. Muhasebe meslek mensubu olarak bir kariyer düşünen bireylere verilecek öneriler güvenilir bilgilere dayalı olabilsin diye, IFAC üyesi meslek kuruluşları, süreklilik esasına dayalı olarak verileri toplayabilir ve analiz edebilir. IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sağlanacak bilgiler, aşağıdakileri kapsayabilir:
- Muhasebe mesleği eğitim programına giriş amaçlarının değişiklik göstermesi;
 - Muhasebe meslek mensubu olarak kariyer yapmayı düşünen bireylerin, yalnızca başarılı bir şekilde tamamlayabileceklerini düşündükleri bir muhasebe meslek eğitimi programına başlamaları konusunda cesaretlendirilmesi,

- c. Ruhsatlandırma ile ilgili geçme notları,
- d. Muhasebe mesleği eğitim programıyla ilgili beklentiler ve maliyet konusunda şeffaf bilgiler ve
- e. Muhasebe mesleği eğitim programının başarılı tamamlanmasıyla kazanılacak beceri, bilgi ve tutumları ortaya koyan yetkinlik haritaları gibi kendi kendisini tanımlama araçları.

Kurallar (Ref: Para 8 10)

- A7. Başarılı bir şekilde tamamlamanın makul olasılığının belirlenmesi faktörlerin sayısına bağlı olan bir yargı konusudur. Buradaki amaç, (a) muhasebe meslek mensubu olarak kariyer yapmayı düşünen bireylerin, muhasebe mesleği eğitim programına girmeye karar verdiğinde mümkün olduğunca donanımlı olmalarına yardımcı olmak ve (b) muhasebe mesleği eğitim programlarını sağlayanların mümkün olduğu kadar çok faydalı ve ilgili bilgi paylaşmasına özendirilmesidir. Bu ifade, farklı muhasebe mesleği eğitim programları hususunda, her bir IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından farklı anlaşılabilir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, programı başarılı bir şekilde tamamlamanın makul olasılığının önemli faktörlerini belirleyebilir. Böylece, herhangi bir muhasebe mesleği eğitim programına giriş kuralları, muhasebe meslek mensubu olarak kariyer yapmayı düşünen bireylerin, bir muhasebe meslek mensubu için gerekli kılınan yetkinliklerini geliştirmelerine olanak sağlayabilir. Bu faktörler, (a) ekonomik, ticari ve düzenleyici çevre, (b) gereken önkoşul bilgisi, (c) elde edilmiş olması beklenen eğitim, (d) muhasebe meslek mensubunun rolü ve (e) diğer ilgili faktörler göz önünde bulundurularak oluşturulabilir.
- A8. Giriş kuralları, muhasebe mesleği eğitim programının başarıyla tamamlanması için gereken teknik yeterlilik, mesleki beceri ve mesleki değerler, etik ve tutumlara göre düzenlenebilir. Bu, bir üniversite derecesini veya üniversiteye başlamak için gereken niteliklere sahip olmasını gerekli kılmasına engel değildir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, giriş kurallarını düzenlerken, şartların her duruma uygun olup olmadığını ve şartların ne çok aşırı ne de çok sıradan olup olmadığını

dikkate alabilir. Aşırı giriş kuralları, bazı kurumlardan edinilmiş belirli nitelikleri şart koşmayı ya da belirli bir hususta asgari iş deneyimine sahip olmayı kapsayabilir. Böyle aşırı giriş kurallarından kaçınmanın amacı, ne muhasebe mesleği eğitim programlarının ne de muhasebe mesleğinin standartlarının etkisini azaltmak değil, muhasebe mesleği eğitim programına katılım rahatlığı sağlamaktır. Elbette, muhasebe mesleği eğitim programları için bir dizi giriş ve tamamlama yolları ve İMG'yi başarıyla tamamlamak için farklı yollar vardır.

- A9. Muhasebe mesleği eğitim programları ülkelere ve yargı türlerine göre farklılıklar gösterdiğinden, IFAC üyesi meslek kuruluşları farklı giriş şartları benimseyebilir. Örneğin, bazı muhasebe mesleği eğitim programları, giriş şartları olarak, sadece iyi düzeyde aritmetik ve okuryazarlık isteyebilir. Bunun aksine, bazı özellikli görevler için düzenlenen muhasebe mesleği eğitim programlarının giriş kuralları, bireyin, bir üniversite derecesi veya eşdeğerine sahip olması şartını arayabilir.
- A10. Aday meslek mensupları, iş deneyimi, eğitim veya edinilen ruhsatlar dahil çeşitli yollar aracılığıyla, (a) teknik yeterliliklerini, (b) mesleki becerilerini ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumlarını geliştirmiş olabilirler. Muhasebe mesleği eğitim programlarında geçilen yolların esnekliği, ne söz konusu eğitimin ne de aday muhasebe meslek mensuplarının İMG'yi tamamlamaları için gerekli kılınan standartların zorluğunu kesinlikle azaltmaz. IFAC üyesi meslek kuruluşları, tüm aday meslek mensuplarına, bir muhasebe mesleği eğitim programını başarılı bir şekilde tamamlamanın makul olasılığını sağlayan esnek giriş kurallarına uyum sağlayarak bu farklı aşamaları yansıtabilir. Bu esnekliğin amacı, farklı muhasebe meslek mensubu kategorileri yaratmak değil, muhasebe mesleği eğitim programlarına geniş çapta katılımı sağlamaktır. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun bir ön yeterlilik giriş kuralı (örneğin, bir üniversite derecesi veya eşdeğeri) belirlemesi, ancak, örneğin uygun staj dönemini tamamlamış, üniversite derecesine sahip olmayan adayların muhasebe mesleği eğitim programına doğrudan katılmalarına izin vermesi, bu esnekliğe bir örnek olabilir.
- A11. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, bireylerin muhasebe mesleği eğitim programına giriş kurallarını karşılıyor olduklarını belirlemede kullanı-

lacak belli kriterler belirleyebilir. Bu kriterler, nitelikler, dersler, giriş sınavları veya mesleki deneyimi içerebilir. Giriş kuralları, IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından uygun görülen nitelik, deneyim veya diğer şartların bir (veya birkaçını) değerlendirilmesini kapsayabilir. Bu bilgiler, örneğin muhasebe mesleği eğitim programlarının broşürlerinde yayınlanarak veya IFAC üyesi meslek kuruluşunun web sitesinde duyurularak geniş çapta erişilebilir hale getirilebilir.

- A12. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensubu olarak kariyer yapmayı düşünen bireylere, muhasebe mesleği eğitim programının içeriğini, düzeyini ve değerlendirme yöntemlerini dikkate almaları konusunda özendirerek, muhasebe mesleği eğitim programını başarıyla tamamlama fırsatını göz ardı etmemeleri konusunda yardımcı olabilir.

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 2

İLK MESLEKİ GELİŞİM – TEKNİK YETERLİLİK (2015)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1–4
Yürürlük Tarihi	5
Amaç	6
Kurallar	
Teknik Yeterlilik İçin Öğrenme Sonuçları	7
Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi.....	8
Teknik Yeterliliğin Değerlendirilmesi	9
Açıklayıcı Materyal	
Bu Standardın Kapsamı	A1–A6
Amaç	A7
Teknik Yeterlilik İçin Öğrenme Sonuçları	A8–A12
Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi.....	A13–A14
Teknik Yeterliliğin Değerlendirilmesi	A15–A16
Ek 1: Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması	

Giriş

Standardın Kapsamı (Ref: Para A1–A6)

1. Bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), aday muhasebe meslek mensuplarının İlk Mesleki Gelişimin (İMG) sonuna kadar göstermesi gereken teknik yeterlilik için öğrenme sonuçlarını tanımlamaktadır. Teknik yeterlilik, tanımlı bir standarda yönelik görevi yerine getirmek için mesleki bilgiyi uygulama yeteneğidir.
2. Bu UES, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. Bu UES, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, İMG'nin bu UES'nin kurallarını karşılmasını sağlamasına yönelik sorumluluklarını düzenlemektedir. Ayrıca bu UES, eğitim kuruluşlarına, işverenlere, düzenleyicilere, kamu otoritelerine ve aday muhasebe meslek mensubunun öğrenme ve gelişimini destekleyen tüm diğer paydaşlara yararlıdır.
3. Bu UES, aday muhasebe meslek mensubundan İMG sonuna kadar gerekli kılınan teknik yeterliliği tanımlayan yeterlilik alanları ve öğrenme sonuçlarını belirtir. *UES 3, İlk Mesleki Gelişim— Mesleki Beceriler (2015)*, ve *UES 4, İlk Mesleki Gelişim— Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar (2015)*, aday muhasebe meslek mensuplarının İMG bünyesindeki odak alanlarına ilişkin yeterlilik alanlarını ve öğrenme sonuçlarını belirler. Bununla birlikte bu UES'ler, aday muhasebe meslek mensubundan İMG sonuna kadar gerekli kılınan teknik yeterliliği tanımlayan yeterlilik alanları ve öğrenme sonuçlarını belirtir.
4. UES'lerde ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (*IAESB Terimler Sözlüğü'n-de (2015)* verilmiştir.

Yürürlük Tarihi

5. Bu UES, 1 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe girer.

Amaç (Ref: Para A7)

6. Bu UES'in amacı, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevlerini yerine getirmeleri için İMG sonuna kadar geliştirmeleri ve göstermeleri gereken teknik yeterliliği oluşturmaktır.

Kurallar**Teknik Yeterlilik İçin Öğrenme Sonuçları** (Ref: Para A8–A12)

7. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensupları tarafından İMG sonuna kadar kazanılacak teknik yeterlilik için öğrenme sonuçlarını tanımlayacaktır. Bu öğrenme sonuçları Tablo A'da listelenenleri içerecektir.

Tablo A: Teknik Yeterlilik İçin Öğrenme Sonuçları

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi ¹)	Öğrenme Sonuçları
(a) Finansal Muhasebe ve Raporlama (Orta Düzey)	(i) İşlemlerde ve diğer örnek olaylarda muhasebe ilkelerinin uygulanması.
	(ii) İşlemlerde ve diğer örnek olaylarda Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) veya diğer ilgili standartların uygulanması.
	(iii) Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan muhasebe politikalarının uygunluğunun değerlendirilmesi.
	(iv) UFRS'ler veya diğer ilgili standartlara göre, konsolide finansal tablolar dahil finansal tabloların hazırlanması.
	(v) Finansal tabloların ve ilgili açıklamaların yorumlanması.
	(vi) Finansal olmayan verileri içeren raporların, örneğin, sürdürülebilirlik raporlarının ve entegre raporların yorumlanması.

1 İMG sonuna kadar kazanılacak bir yeterlilik alanı için yeterlilik düzeyi (Ek 1'de belirtildiği gibi)

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi ¹)	Öğrenme Sonuçları
(b) Yönetim Muhasebesi (Orta Düzey)	(i) Ürün maliyetlendirmesini, varyans analizi, stok yönetimini ve bütçelendirme ve tahminde bulunma dahil yönetimin karar almasını destekleyecek tekniklerin uygulanması.
	(ii) Maliyet davranışını ve maliyet faktörlerini analiz etmek için uygun nicel tekniklerin uygulanması.
	(iii) Yönetimin karar almasında ilgili bilgileri sunmak için finansal ve finansal olmayan bilgilerin analiz edilmesi.
	(iv) Planlama ve bütçelendirme, maliyet yönetimi, kalite kontrol, performans ölçütü ve kıyaslamaya odaklanan raporlar dahil, yönetimin karar almasını destekleyen raporların hazırlanması.
	(v) Ürünlerin ve iş alanlarının performansının değerlendirilmesi.
(c) Finans ve Finansal Yönetim (Orta Düzey)	(i) Banka finansmanı, finansal araçlar ve bono, hisse senedi ve hazine piyasaları dahil bir organizasyonun faydalanabileceği çeşitli finansman kaynaklarının karşılaştırılması.
	(ii) Bir organizasyonun nakit akışını ve işletme sermayesi gereksinimlerinin analiz edilmesi.
	(iii) Oran analizi, trend analizi ve nakit akış analizinin yer aldığı teknikleri kullanarak bir organizasyonun cari ve gelecek dönemdeki finansal durumunun analiz edilmesi.
	(iv) Bir organizasyonun sermaye maliyetini hesaplamak için kullanılan unsurların uygunluğunun değerlendirilmesi.
	(v) Sermaye yatırım kararlarının değerlendirmesinde sermaye bütçeleme tekniklerinin uygulanması.

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi ¹)	Öğrenme Sonuçları
	(vi) Yatırım kararları, iş planlaması ve uzun dönem finansal yönetim için kullanılan gelir, varlığa dayalı ve piyasa değerlendirme yaklaşımlarının açıklanması.
(d) Vergilendirme (Orta Düzey)	(i) Ulusal vergilendirme uyumu ve belgelendirme gerekliliklerinin açıklanması. (ii) Bireyler ve kurumlar için doğrudan ve dolaylı vergi hesaplamalarının hazırlanması. (iii) Karmaşık olmayan uluslararası işlemler ile ilgili vergilendirme konularının analiz edilmesi. (iv) Vergi planlaması, vergiden kaçınma ve vergi kaçırma arasındaki farkların açıklanması.
(e) Denetim ve Güvence (Orta Düzey)	(i) Finansal tabloların denetiminde kullanılan amaçlar ve aşamaların tanımlanması. (ii) İlgili denetim standartlarını (Örneğin, Uluslararası Denetim Standartları) ve finansal tabloların denetiminde uygulanabilir yasa ve düzenlemelerin uygulanması. (iii) Finansal tablolardaki önemli yanlış beyan risklerinin değerlendirilmesi ve denetim stratejisine ilişkin etkinin değerlendirilmesi. (iv) Denetim sözleşmelerinde kullanılan nicel tekniklerin uygulanması. (v) Güvence sözleşmelerinin temel unsurlarını ve söz konusu sözleşmelerle ilgili olan uygulanabilir standartların açıklanması.
(f) Yönetişim, Risk Yönetimi ve İç Kontrol (Orta Düzey)	(i) Yönetimin, yatırımcıların ve yönetimden sorumlu olanların hakları ve sorumlulukları dahil iyi yönetim ilkelerinin açıklanması ve yönetimde paydaşların rolünü açıklama ve şeffaflık yükümlülüklerinin açıklanması. (ii) Bir organizasyonun yönetim çerçevesinin bileşenlerinin analiz edilmesi.

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi ¹)	Öğrenme Sonuçları
	(iii) Bir risk yönetim çerçevesi kullanarak bir organizasyonun risklerinin ve fırsatlarının analiz edilmesi.
	(iv) Finansal raporlama ile ilgili iç kontrol unsurlarının analiz edilmesi.
(g) İş Hukuku ve Düzenlemeleri (Orta Düzey)	(i) Çeşitli şekildeki tüzel kişiliklerde kullanılan yasa ve düzenlemelerin açıklanması.
	(ii) Muhasebe meslek mensuplarının faaliyette buldukları çevreye uygulanabilir yasa ve düzenlemelerin açıklanması.
(h) Bilgi Teknolojisi (Orta Düzey)	(i) Genel bilgi teknoloji kontrollerinin ve ilgili uygulama kontrollerinin yeterliliğinin analiz edilmesi.
	(ii) Bilgi teknolojisinin veri analizine ve karar alma sürecine nasıl katkı sağladığının açıklanması.
	(iii) İşletme analitiği yoluyla karar alma sürecini desteklemek için bilgi teknolojisinin kullanımı.
(i) İşletme ve Organizasyonel Çevre (Orta Düzey)	(i) Temel ekonomik, yasal, politik, toplumsal, teknik, uluslararası ve kültürel güçler dahil, işletmenin faaliyette bulunduğu çevrenin tanımlanması.
	(ii) Uluslararası ticaret ve finansmanı etkileyen global ortamın tüm yönlerinin analiz edilmesi.
	(iii) Çok uluslu şirketlerin, e-ticaretin ve gelişen piyasaların rolü dahil küreselleşmenin özelliklerinin tanımlanması.
(j) Ekonomiler (Temel)	(i) Mikroekonomiler ve makroekonomilerin temel ilkelerinin tanımlanması.
	(ii) Makroekonomik göstergelerdeki değişimlerin iş etkinliği üzerindeki etkinliğinin tanımlanması.
	(iii) Tam rekabet, monopolistik rekabet, monopol ve oligopol dahil farklı piyasa yapısı türlerinin açıklanması.

Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi

(Ref: Para A13–A14)

8. IFAC üyesi meslek kuruluşları düzenli olarak bu UES'deki öğrenme sonuçlarını başarmak için tasarlanmış muhasebe meslek eğitimi programlarını incelemeli ve güncellemelidir.

Teknik Yeterliliğin Değerlendirilmesi (Ref: Para A15–A16)

9. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının teknik yeterlilikteki başarılarını ölçmek için uygun değerlendirme faaliyetleri oluşturmalıdır.

Açıklayıcı Materyal

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para 1–4)

- A1. Aday muhasebe meslek mensubu, İMG'in parçası olarak muhasebe mesleği eğitim programına başlayan kişidir. İMG, aday muhasebe meslek mensubunun, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevini yerine getirmesine olanak sağlayan yeterliliği ilk olarak geliştirdiği öğrenme ve gelişimdir. İMG, genel eğitim, muhasebe meslek eğitimi, staj ve değerlendirmeyi kapsar. İMG, aday muhasebe meslek mensubunun muhasebe mesleğinde seçtikleri roller için gereken mesleki yeterliliği gösterebilinceye kadar devam eder.
- A2. Uluslararası düzeyde, muhasebe meslek mensuplarının ruhsatlandırılmasını (veya lisanslama) belirleyen önemli yasal ve düzenleyici farklar bulunmaktadır. Her bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, üyeleri için İMG sonu ve ruhsatlandırma (ya da lisanslama) esnası arasındaki uygun bağlantıyı tanımlayabilir.
- A3. İMG'e teknik yeterliliğin dahil edilmesi, bir meslek mensubu olarak görevin yerine getirilmesi için temel oluşturur. Teknik yeterliliğin ayrıca gelişimi UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim (2014)*, kapsamında yer alan Sürekli Mesleki Gelişimin (SMG) odak noktasıdır.
- A4. Mesleki yeterlilik çok farklı şekillerde tanımlanabilir ve gruplandırılabilir. UES'ler bünyesinde mesleki yeterlilik, tanımlanmış bir standarda göre görevin yerine getirilmesi yeteneğidir. Mesleki yeterlilik, ilkelerin, standartların, kavramların, gerçeklerin ve prosedürlerin ötesindedir; o, (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların entegrasyonu (bütünleşmesi) ve uygulanmasıdır.
- A5. Bir yeterlilik alanı bir dizi ilgili öğrenme sonuçlarının belirlenebildiği bir kategoridir. Teknik yeterlilik kapsamındaki yeterlilik alanları, finansal muhasebe ve raporlama, vergilendirme ve ekonomileri kapsar; mesleki beceriler kapsamındaki yeterlilik alanları, entelektüel ve organizasyonel konuları içine alır ve mesleki değerler, etik ve tutumlar

kapsamındaki yeterlilik alanları mesleki şüphecilik ve mesleki yargı gibi etik ilkeleri içine alır.

- A6. Öğrenme sonuçları, bilginin içeriğini ve derinliğini, anlayışı ve her bir belirlenmiş yeterlilik alanı için gerekli uygulamayı oluşturur. Öğrenme sonuçları, bir iş çevresi veya muhasebe mesleği eğitim programının içeriği kapsamında gösterilebilir.

Amaç (Ref: Para 6)

- A7. Aday muhasebe meslek mensuplarının İMG sonuna kadar geliştirilmesi ve göstermesi gereken teknik yeterliliğin oluşturulması, çeşitli amaçlara hizmet eder. Bu durum kamu yararını korur, muhasebe meslek mensuplarının iş kalitesini artırır ve muhasebe mesleğinin itibarını destekler.

Teknik Yeterlilik İçin Öğrenme Sonuçları (Ref: Para 7)

- A8. Tablo A, amaçladıkları gelecekteki muhasebe uzmanlık alanlarına veya görevlerine bakılmaksızın, İMG sonuna kadar aday muhasebe meslek mensuplarının elde edeceği teknik yeterlilik için öğrenme sonuçlarını listeler. Bu öğrenme sonuçları, meslek mensuplarına farklı muhasebe görevlerindeki örneğin, denetimden sorumlu ortak veya vergilendirme uzmanı gibi, uzmanlıklarını geliştirebilmeleri için temel sağlar.
- A9. Mesleki muhasebe eğitim programlarının tasarlanmasında Tablo A'da sıralanan 11 yeterlilik alanı, tanımlanan derslerin veya konuların isimleri ile aynı olmayabilirler. Ayrıca, bir yeterlilik alanı ile ilişkili öğrenme sonuçları, o alana ithaf edilmiş birden fazla ders veya konu üstünden başarılabilir. Örneğin, finansal muhasebe ve raporlama için öğrenme sonuçları, iki veya daha fazla finansal muhasebe ve raporlama dersi veya konusu üzerinden başarılabilir. Bazı öğrenme sonuçlarının başarısı hiçbirisi sadece bir yeterlilik alanına ithaf edilemeyen birkaç farklı dersle veya konuyla genişletilebilir. Örneğin, bilgi teknolojisi kapsamındaki öğrenme sonuçları, yönetim muhasebesine ve/veya denetim ve güvenceye odaklanan derslerin bünyesindeki ilgili materyallerin birleşmesi yoluyla başarılabilir. Ayrıca, muhasebe mes-

leği eğitim programına dâhil edilen yeterlilik alanlarının sırası Tablo A'da sunulan sıralamadan farklı olabilir. Örneğin, ekonomi, Tablo A'daki yeterlilik alanları listesinin en sonuna doğru sıralanmıştır, fakat ekonomi muhasebe mesleği eğitim programında daha ön sıralara konulabilirdi.

- A10. Yeterlilik düzeylerini tanımlamak ve sınıflandırmak için birçok yol vardır. IAESB tarafından geliştirilen tanımlama Ek 1'de, Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması şeklinde sunulmuştur.
- A11. Tablo A'da, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda başarması beklenen yeterlilik düzeyi, her bir yeterlilik alanında belirtilmiştir. Bu yeterlilik düzeyi, ilgili öğrenme sonuçlarının gösterilmesinin beklendiği içeriği belirtmektedir. Bununla birlikte, yeterlilik alanının öğrenme sonuçları ve yeterlilik düzeyi, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına kendi muhasebe meslek eğitimi programlarını tasarlaması için yardımcı olmak amacıyla bilgi sağlamaktadır.
- A12. Muhasebe meslek eğitimi programlarında bir IFAC üyesi meslek kuruluşu aşığıdaki farklılıkları yapabilir: (a) ilave yeterlilik alanları dahil edebilir, (b) bazı yeterlilik alanları için yeterlilik düzeylerini arttırabilir, veya (c) bu UES'de belirtilmeyen ilave öğrenme sonuçları geliştirebilir. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, aday muhasebe meslek mensuplarını, belirli bir iş kolu (örneğin, kamu sektörü) içinde çalışması veya özel bir görev (örneğin, yönetim muhasebecisi veya denetçi) için hazırladığında, bu durum söz konusu olabilir.

Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi (Ref: Para 8)

- A13. Muhasebe mesleği eğitim programları, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda uygun mesleki yeterliliği geliştirmesini destek amacıyla tasarlanmıştır. Bu programlar, üniversiteler, diğer yüksek öğretim kurumları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sunulan ruhsat ve kurslar neticesinde alınan resmi eğitimlerin yanı sıra, işverenlerce sağlanan staj ve iş yeri eğitimlerini de kapsayabilir. Muhasebe mesleği eğitim programlarının tasarımı, IFAC üyesi meslek kuruluşlarından ziyade paydaşlardan alınan verileri içeren esasta olabilir.

A14. Düzenli olarak muhasebe mesleği eğitim programlarını inceleme ve güncelleme gerekliliği, meslek mensuplarının faaliyet gösterdikleri hızla değişen ve karmaşık ortamı yansıtmaktadır. Normal bir inceleme döngüsü üç yıldan beş yıla kadar sürebilir, fakat örneğin yasalardaki, düzenlemelerdeki ve muhasebe meslek mensupları ile ilgili standartlardaki değişimleri dikkate almak. gibi incelemeyi daha sık yürütmek uygun olabilir.

Teknik Yeterliliğin Değerlendirilmesi (Ref: Para 9)

- A15. *UES 6, İlk Mesleki Gelişim–Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi (2015)*, teknik yeterlilikteki ve diğer mesleki yeterlilik unsurlarındaki başarıyı ölçmek için kullanılan değerlendirme faaliyetlerinin tasarımıında uygulanan ilkeleri sağlar.
- A16. Aday muhasebe meslek mensuplarının teknik yeterlilikteki başarılarını ölçmek için çeşitli değerlendirme faaliyetleri kullanılabilir. Uygun değerlendirme faaliyetleri şunları içerebilir: (a) kısa cevap gerektiren sorulardan oluşan yazılı sınavları, (b) örnek olay çalışmasını, (c) yazılı makaleleri, (d) nesnel testi, (e) iş yeri değerlendirmesini ve (f) İMG bakış açısından, muafiyet verilmesine yol açan önceki öğrenimin değerlendirilmesi.

Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması

Bu yeterlilik düzeylerinin tanımlanması, IAESB'in Uluslararası Eğitim Standartları (UES) 2, 3 ve 4 gibi yayınlarında kullandığı öğrenme sonuçlarını desteklemektedir. Üç yeterlilik düzeyinin tanımlanmasını sağlamaktadır. Bu tanımlar, öğrenme sonuçları ile birlikte, üye kuruluşların çeşitli muhasebe görevleri ve uzmanlıkları konusunda kendi mesleki muhasebe eğitim programlarını tasarlamalarına yardımcı olmak için bilgi sağlamaktadır.

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
Temel	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uygun denetim altında çalışırken görevleri tamamlamak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarının temel ilkelerini ve teorilerini tanımlamak, açıklamak, özetlemek ve yorumlamak; • Uygun mesleki becerileri kullanarak verilen görevleri yerine getirmek, • Verilen görevleri yerine getirirken mesleki değerler, etik ve tutumların önemini farkında olmak, • Basit sorunları çözmek ve karmaşık görevleri veya sorunları denetçilere veya uzman kişilere sevk etmek, ve • Sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sağlamak ve fikirleri açıklamak. <p>Temel düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelenen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
Orta Düzey	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çalışma görevlerini tamamlamak ve kararlar almak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarından temel ilkeleri ve teorileri bağımsız olarak uygulamak, karşılaştırmak ve analiz etmek, • İş görevlerini tamamlamak için teknik yeterliliği ve mesleki becerileri birleştirmek, • Mesleki değerleri, etik ve tutumları görevleri yerine getirirken uygulamak ve • Muhasebe ile ilgili olan ve olmayan paydaşlara, sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sunmak ve fikirleri açıklamak. <p>Orta düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>
İleri Düzey	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projeleri ve görevleri yönetmek ve öncülük etmek için teknik yeterliliğinin farklı alanlarından ilkelerini ve teorilerini seçmek ve entegre etmek ve paydaşların gereksinimine uygun önerilerde bulunmak, • Projeleri ve görevleri yönetmek ve öncülük etmek için teknik yeterlilik ve mesleki beceriyi bütünleştirmek, • Mesleki değerler, etik ve tutumları kullanarak uygun yol haritası üzerinde yargıda bulunmak, • Sınırlı denetim ile karmaşık sorunları değerlendirmek, araştırmak ve yeniden çözmek,

UES 2, İLK MESLEKİ GELİŞİM – TEKNİK YETERLİLİK (2015)

İleri Düzey	<ul style="list-style-type: none">• Öngörmek, uygun bir şekilde danışmanlık yapmak ve karlılık problemlerine ve sorunlara yönelik çözümler geliştirmek ve• Çok sayıda paydaşa sürekli olarak ilgili bilgileri ikna edici bir biçimde sunmak ve açıklamak. <p>İleri düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>
-------------	---

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 3
İLK MESLEKİ GELİŞİM – MESLEKİ BECERİLER (2015)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1-4
Yürürlük Tarihi	5
Amaç	6
Kurallar	
Mesleki Beceriler İçin Öğrenme Sonuçları.....	7
Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi.....	8
Mesleki Becerilerin Değerlendirilmesi	9
Açıklayıcı Materyal	
Bu Standardın Kapsamı	A1–A8
Amaç	A9
Mesleki Beceriler İçin Öğrenme Sonuçları.....	A10–A15
Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi.....	A16–A17
Mesleki Becerilerin Değerlendirilmesi	A18–A20
Ek 1: Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması	

Giriş

Standardın Kapsamı (Ref: Para A1–A8)

1. Bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), aday muhasebe meslek mensuplarının İlk Mesleki Gelişimin (İMG) sonuna kadar göstermesi gereken mesleki beceriler için öğrenme sonuçlarını tanımlamaktadır. Muhasebe meslek mensubunun mesleki yeterliliğini göstermesi için teknik yeterlilik ve mesleki değerler, etik ve tutumlar ile tamamladığı mesleki beceriler (a) entelektüel, (b) kişilerarası ve iletişim, (c) kişisel ve (d) yönetsel becerilerdir.
2. Bu UES, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. IFAC üyesi meslek kuruluşları İMG'nin bu UES'nin kurallarını karşılamasını sağlamasından sorumludur. Ayrıca bu UES, eğitim kuruluşlarına, işverenlere, düzenleyicilere, kamu otoritelerine ve aday muhasebe meslek mensubunun öğrenme ve gelişimini destekleyen tüm diğer paydaşlara yararlı olabilir.
3. Bu UES, aday muhasebe meslek mensubundan İMG sonuna kadar gerekli kılınan mesleki becerileri tanımlayan yeterlilik alanları ve öğrenme sonuçlarını belirtir. UES 2: İlk Mesleki Gelişim— Teknik Yeterlilik (2015) ve UES 4: İlk Mesleki Gelişim— Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar (2015), İMG içerisindeki odak alanları ile ilgili yeterlilik alanları ve öğrenme sonuçlarını belirtir. Bununla birlikte bu UES'ler, aday muhasebe meslek mensubundan İMG sonuna kadar gerekli kılınan mesleki yeterliliği tanımlayan yeterlilik alanları ve öğrenme sonuçlarını belirtir.
4. UES'lerde ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (IAESB) *Terimler Sözlüğü'nde* (2015) verilmiştir.

Yürürlük Tarihi

5. Bu UES, 1 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe girer.

Amaç (Ref: Para A9)

6. Bu UES'in amacı, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevlerini yerine getirmeleri için İMG sonuna kadar geliştirmeleri ve göstermeleri gereken mesleki becerileri oluşturmaktır.

Kurallar**Mesleki Beceriler İçin Öğrenme Sonuçları** (Ref: Para A14–A15)

7. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensupları tarafından İMG sonuna kadar kazanılacak mesleki beceriler için öğrenme sonuçlarını tanımlayacaktır. Bu öğrenme sonuçları Tablo A'da listelenenleri içerecektir.

Tablo A: Mesleki Beceriler İçin Öğrenme Sonuçları

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi) ¹	Öğrenme Sonuçları
(a) Entelektüel (Orta Düzey)	(i) Araştırma, analiz ve birleştirme yoluyla çeşitli kaynaklardan ve görüş açılarından gelen bilgileri değerlendirmek.
	(ii) Tüm ilgili durum ve koşullara dayalı olarak iyi düşünülmüş sonuçlara varmak için, tanımlama ve alternatifleri değerlendirme dahil mesleki yargıyı uygulamak.
	(iii) Sorunları çözmek ve sonuçlara ulaşmak için uzmanlara danışmak adına uygun zamanı tespit etmek.
	(iv) Sorunları çözmek için mantıksal düşünceyi, kritik analizi ve yenilikçi düşünmeyi uygulamak.
	(v) Yapısal olmayan, çok yönlü sorunlara çözümler üretmek.

1 İMG sonuna kadar kazanılacak bir yeterlilik alanı için yeterlilik düzeyi (Ek 1'de belirtilmediği gibi)

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi) ¹	Öğrenme Sonuçları
(b) Kişilerarası ve İletişim (Orta Düzey)	(i) Örgütsel amaçlara yönelik çalışırken işbirliği ve ekip çalışması sergilemek.
	(ii) Resmi ve resmi olmayan durumlarda sunum yaparken, tartışırken ve raporlama yaparken hem yazılı hem de sözlü olarak açık ve kısaca iletişim kurmak.
	(iii) Tüm iletişimlerdeki kültürel ve dil farklılıklarının farkındalığını göstermek.
	(iv) Aktif dinleme ve etkin mülakat teknikleri uygulamak.
	(v) Çözümlere ve anlaşmalara varmak için müzakere becerilerini uygulamak.
	(vi) Anlaşmazlığı en aza indirmek veya yeniden çözmek, sorunları çözmek ve fırsatları maksimize etmek için danışma becerilerini uygulamak.
	(vii) Destek sağlamak ve taahhüt için fikirler sunmak ve diğerlerini etkilemek.
(c) Kişisel (Orta Düzey)	(i) Hayat boyu öğrenmeye yönelik bir bağlılık göstermek.
	(ii) Sorgulama ve tüm bilgileri ciddi olarak değerlendirme yoluyla mesleki şüpheciliği uygulamak.
	(iii) Diğerlerinden gelen geri bildirimler yansımalar yoluyla sunulacak yüksek kişisel standartlar oluşturmak ve kişisel performans sergilemek.
	(iv) Mesleki taahhütleri yerine getirmek için zaman ve kaynakları yönetmek.
	(v) Zorlukları öngörmek ve muhtemel çözümleri planlamak.

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi) ¹	Öğrenme Sonuçları
	(vi) Yeni fırsatlara karşı açık fikirli olmak.
(d) Organizasyonel (Orta Düzey)	(i) Mevcut uygulamalara göre, belirtilen son teslim tarihinde yerine getirilecek görevleri üstlenmek. (ii) Organizasyonun kalite standartları ile uyumlu olup olmadığını tespit etmek için kendinin ve diğerlerinin çalışmalarını incelemek. (iii) Diğerlerini harekete geçirmek ve geliştirmek için insan yönetimi becerilerini uygulamak. (iv) Görevleri yerine getirmek için temsilci becerilerini uygulamak. (v) Organizasyonel amaçlar üzerine çalışmak için diğerlerini etkilemek adına liderlik becerilerini uygulamak. (vi) Etkinlik ve verimliliğin artırılması ve karar almanın geliştirilmesi için uygun araçlar ve teknolojinin uygulanması.

Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi (Ref: Para A16–A17)

- IFAC üyesi meslek kuruluşları düzenli olarak bu UES'deki öğrenme sonuçlarını başarmak için tasarlanmış muhasebe meslek eğitimi programlarını incelemeli ve güncellemelidir.

Mesleki Becerilerin Değerlendirilmesi (Ref: Para A18–A20)

- IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının mesleki beceri konusundaki başarılarını ölçmek için uygun değerlendirme faaliyetleri oluşturmalıdır.

Açıklayıcı Materyal

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para 14)

- A1. Aday muhasebe meslek mensubu, İMG'in parçası olarak muhasebe mesleği eğitim programına başlayan kişidir. İMG, aday muhasebe meslek mensubunun, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevini yerine getirmesine olanak sağlayan yeterliliği ilk olarak geliştirdiği öğrenme ve gelişimdir. İMG, genel eğitimi, muhasebe meslek eğitimi, staj ve değerlendirmeyi kapsar.
- A2. Genel eğitim, aday muhasebe meslek mensuplarının geniş bir bakış açısı sunarak ve etkin bir şekilde iletişim kurmak, araştırmak, analiz etmek, sorunlara mantıksal çıkarım ve kritik düşünceyi uygulamak için onlara yardımcı olarak mesleki becerilerini geliştirmelerine yardım edebilir.
- A3. İMG, aday muhasebe meslek mensubunun muhasebe mesleğinde seçtikleri roller için gereken mesleki yeterliliği gösterebilinceye kadar devam eder. Uluslararası düzeyde, muhasebe meslek mensuplarının ruhsatlandırılmasını (veya lisanslama) belirleyen önemli yasal ve düzenleyici farklılıklar bulunmaktadır. Her bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, üyeleri için İMG sonu ve ruhsatlandırma (ya da lisanslama) esnası arasındaki uygun bağlantıyı tanımlayabilir.
- A4. Mesleki yeterlilik çok farklı şekillerde tanımlanabilir ve gruplandırılabilir. UES'ler bünyesinde, mesleki yeterlilik, tanımlanmış bir standarda göre görevin yerine getirilmesi yeteneğidir. Mesleki yeterlilik, ilkelerin, standartların, kavramların, gerçeklerin ve prosedürlerin ötesindedir; mesleki yeterlilik, (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların entegrasyonu ve uygulanmasıdır.
- A5. İMG'e mesleki becerilerin dahil edilmesi, bir meslek mensubu olarak görevin yerine getirilmesi için temel oluşturur. Mesleki becerilerin ayrıca gelişimi, UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim (2014)*, kapsamında yer alan Sürekli Mesleki Gelişimin (SMG) odak noktasıdır.

- A6. Bu UES’de, mesleki beceriler aşağıda açıklanan dört yeterlilik alanı içinde gruplandırılır:
- (a) *Entelektüel*, muhasebe meslek mensubunun problemleri çözme, kararlar alma ve mesleki yargıyı uygulama yeteneği ile ilgilidir,
 - (b) *Kişilerarası ve iletişim*, muhasebe meslek mensubunun diğerleriyle etkin bir şekilde çalışabilme ve etkileşim halinde olma yeteneği ile ilgilidir,
 - (c) *Kişisel*, muhasebe meslek mensubunun kişisel tutumları ve davranışı ile ilgilidir ve
 - (d) *Organizasyonel*, mevcut kişi ve kaynaklardan en uygun sonuçları elde etmek için organizasyon ile veya içinde muhasebe meslek mensubunun etkin bir şekilde çalışma yeteneği ile ilgilidir.
- A7. Bir yeterlilik alanı bir dizi ilgili öğrenme sonuçlarının belirlenebildiği bir gruptur. Mesleki beceriler bünyesindeki yeterlilik alanları, entelektüel ve organizasyoneli içerir; teknik yeterlilik bünyesindeki yeterlilik alanları, finansal muhasebe ve raporlama, vergilendirme ve ekonomiyi içerir; mesleki değerler, etik ve tutumlar bünyesindeki yeterlilik alanları, etik ilkelerin yanı sıra mesleki şüphecilik ve mesleki yargıyı içerir.
- A8. Öğrenme sonuçları, bilginin içeriği ve derinliğini, anlayışı ve her bir belirlenmiş yeterlilik alanı için gerekli uygulamayı oluşturur. Öğrenme sonuçları, bir iş çevresi veya muhasebe mesleği eğitim programının içeriği kapsamında gösterilebilir.

Amaç (Ref: Para 6)

- A9. Aday muhasebe meslek mensuplarının İMG sonuna kadar geliştirilmesi ve göstermesi gereken mesleki becerilerin oluşturulması, çeşitli amaçlara hizmet eder. Bu durum kamu yararını korur, muhasebe meslek mensuplarının iş kalitesini artırır ve muhasebe mesleğinin itibarını destekler.

Kurallar

Mesleki Beceriler İçin Öğrenme Sonuçları (Ref: Para 7)

A10. Tablo A, amaçladıkları gelecekteki muhasebe uzmanlık alanlarına veya görevlerine bakılmaksızın, İMG sonuna kadar aday muhasebe meslek mensuplarının elde edeceği mesleki beceriler için öğrenme sonuçlarını listeler.

Bu öğrenme sonuçları, muhasebe meslek mensuplarının, farklı muhasebe rollerinde (örneğin, denetimden sorumlu sözleşme sorumlu ortağı veya vergilendirme uzmanı) uzmanlıklarını geliştirebilmeleri için temel oluşturur.

A11. Mesleki muhasebe eğitim programlarının tasarlanmasında Tablo A'da sıralanan dört yeterlilik alanı, tanımlanan derslerin veya konuların isimleri ile aynı olmayabilirler. Ayrıca, bir yeterlilik alanı ile (örneğin organizasyonel) ilişkili öğrenme sonuçları, birden fazla ders veya konu üstünden başarılabilir. Bazı öğrenme sonuçlarının başarısı (örneğin, entelektüel içerisinde olanlar) hiçbirinde sadece bir yeterlilik alanına ithaf edilemeyen birkaç farklı dersle veya konuyla genişletilebilir.

A12. Yeterlilik düzeylerini tanımlamak ve sınıflandırmak için birçok yol vardır. IAESB tarafından geliştirilen tanımlama Ek 1'de, Yeterlilik Düzeylerinin Tanımı sunulmuştur.

A13. Tablo A'da, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda başarılması beklenen yeterlilik düzeyi, her bir yeterlilik alanında belirtilmiştir. Bu yeterlilik düzeyi, ilgili öğrenme sonuçlarının gösterilmesinin beklendiği içeriği belirtmektedir. Bununla birlikte, yeterlilik alanının öğrenme sonuçları ve yeterlilik düzeyi, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına kendi muhasebe meslek eğitimi programlarını tasarlaması için yardımcı olmak amacıyla bilgi sağlamaktadır.

A14. Muhasebe meslek eğitimi programlarında, bir IFAC üyesi meslek kuruluşu aşağıdakileri yapabilir: (a) ilave yeterlilik alanları dahil edebilir, (b) bazı yeterlilik alanları için yeterlilik düzeylerini arttırabilir; veya (c) bu UES'de belirtilmeyen ilave öğrenme sonuçları geliştire-

bilir. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, aday muhasebe meslek mensuplarını, belirli bir iş kolu (örneğin, kamu sektörü) içinde çalışması veya özel bir görev (örneğin, yönetim muhasebecisi veya denetçi) için hazırladığında, bu durum söz konusu olabilir.

- A15. IFAC üyesi meslek kuruluşları, eğitimciler ve diğer paydaşlar, ulusal ve kültürel çevreyi dikkate alarak, mesleki beceriler için öğrenme ve gelişime yönelik en uygun yaklaşımı belirleme konusunda cesaretlendirilir. Bu uygun yaklaşımın, yapılandırılmış eğitim programları ve stajın oluşturduğu öğrenme ve gelişim faaliyetlerinin bir karışımını içermesi muhtemeldir. Örneğin, staj eğitim danışmanı, aday muhasebe meslek mensuplarının çalışma ortamında mesleki becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmada önemli bir rol oynar.

Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi (Ref: Para 8)

- A16. Muhasebe mesleği eğitim programları, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda uygun mesleki yeterliliği geliştirmesini desteklemek amacıyla tasarlanmıştır.

Bu programlar, üniversiteler, diğer yüksek öğretim kurumları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sunulan yüksek düzeyde belirlenmiş eğitim ve kurslar neticesinde alınan resmi eğitimlerin yanı sıra, işverenlerce sağlanan staj ve iş yeri eğitimlerini de kapsayabilir. Muhasebe mesleği eğitim programlarının tasarımı, IFAC üyesi meslek kuruluşlarından ziyade paydaşlardan alınan asli verileri içerebilir.

- A17. Düzenli olarak muhasebe mesleği eğitim programlarını inceleme ve güncelleme gerekliliği, meslek mensuplarının faaliyet gösterdikleri hızla değişen ve karmaşık olan ortamı yansıtmaktadır. Normal bir inceleme döngüsü üç yıldan beş yıla kadar sürebilir, fakat örneğin yasalardaki, düzenlemelerdeki ve muhasebe meslek mensupları ile ilgili standartlardaki değişimleri dikkate almak gibi, incelemeyi daha sık yürütmek uygun olabilir.

Mesleki Becerilerin Değerlendirilmesi (Ref: Para 9)

- A18. *UES 6, İlk Mesleki Gelişim—Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi (2015)*, mesleki beceriler ve diğer mesleki yeterlilik unsurlarındaki başarıyı ölçmek için kullanılan değerlendirme faaliyetlerinin tasarımında uygulanan ilkeleri sunmaktadır.
- A19. Aday muhasebe meslek mensuplarının mesleki becerilerdeki başarılarını ölçmek için çeşitli değerlendirme faaliyetleri kullanılabilir. İşe dayalı simülasyonlar veya grup uygulamaları, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir mesleki muhasebe eğitim programı içinde, mesleki becerilere ilişkin öğrenme sonuçlarının başarılı bir şekilde kazanımını geliştirmelerine ve göstermelerine olanak sağlayan faaliyetlere örneklerdir. Staj, aday muhasebe meslek mensuplarının mesleki becerilerini göstermeleri için değerlendirme faaliyetlerine katılmalarına olanak da sağlar. Söz konusu faaliyetlere örnekler arasında, (a) günlük tutma, (b) 360 derece değerlendirmelerine katılma, (c) öğrenme sonuçlarındaki başarının ispatının dosyalarını derlemek veya (d) staj danışmanı tarafından izleniyor olma, yer almaktadır.
- A20. İş yerinde mesleki becerilerin değerlendirilmesi, yüksek düzeyde güvenilirlik, geçerlilik, eşitlik, şeffaflık ve yeterliliğe ulaşmak için yazılı sınavlarda farklı bir yaklaşıma gereksinim duyulabilir. Örneğin, değerlendirme tasarımı şunları içerebilir:
- Öğrenme sonuçlarının tanımlanması, belirsizliği en aza indirmek ve değerlendirmenin güvenilirliğini ve şeffaflığını arttırmak için açık ve detaylı olmalıdır;
 - Değerlendiriciler arasındaki tutarlılığı ve adaylar arasındaki eşitliği sağlamak için işyerindeki değerlendiricilerin eğitimi ve
 - Mesleki becerilerin değerlendirmelerinin yeterli, eşitlikçi ve güvenilir olmasını sağlamak için işe dayalı simülasyonların oluşturulması.

Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması

Bu yeterlilik düzeylerinin tanımlanması, IAESB)'in Uluslararası Eğitim Standartları (UES) 2, 3 ve 4 gibi yayınlarında kullandığı öğrenme sonuçlarını desteklemektedir.

Üç yeterlilik düzeyinin tanımlanmasını sağlamaktadır. Bu tanımlar, öğrenme sonuçları ile birlikte, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının çeşitli muhasebe görevleri ve uzmanlıkları konusunda kendi mesleki muhasebe eğitim programlarını tasarlamalarına yardımcı olmak için bilgi sağlamaktadır.

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
Temel	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uygun denetim altında çalışırken görevleri tamamlamak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarının temel ilkelerini ve teorilerini tanımlamak, açıklamak, özetlemek ve yorumlamak, • Uygun mesleki becerileri kullanarak verilen görevleri yerine getirmek, • Verilen görevleri yerine getirirken mesleki değerler, etik ve tutumların önemini farkında olmak, • Basit sorunları çözmek ve karmaşık görevleri veya sorunları denetçilere veya uzman kişilere sevk etmek ve • Sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sağlamak ve fikirleri açıklamak. <p>Temel düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
Orta Düzey	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çalışma görevlerini tamamlamak ve kararlar almak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarından temel ilkeleri ve teorileri bağımsız olarak uygulamak, karşılaştırmak ve analiz etmek, • İşteki görevlerini tamamlamak için teknik yeterliliği ve mesleki becerileri birleştirmek; • Görevlerini yerine getirirken mesleki değerleri, etik ve tutumları uygulamak; ve • Muhasebe ve muhasebe dışındaki paydaşlara, sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sunmak ve fikirleri açıklamak. <p>Orta düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>
İleri	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projeleri ve iş görevlerini yönetmek ve öncülük etmek için farklı alanların teknik yeterliliğinin ilkelerini ve teorilerini seçmek ve bütünleştirmek ve paydaşların gereksinim duyduğu uygun önerilerde bulunmak, • Projeleri ve görevleri yönetmek ve öncülük etmek için teknik yeterlilik ve mesleki beceriyi bütünleştirmek, • Mesleki değerler, etik ve tutumları kullanarak uygun yol haritası üzerinde yargıda bulunmak, • Sınırlı denetim ile karmaşık sorunları değerlendirmek, araştırmak ve yeniden çözmek,

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
	<ul style="list-style-type: none"> • Öngörmek, uygun bir şekilde danışmanlık yapmak ve karışık problemler ve sorunlara yönelik çözümler geliştirmek ve • Çok sayıda paydaşa sürekli olarak ilgili bilgileri ikna edici bir biçimde sunmak ve açıklamak. <p>İleri düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 4

İLK MESLEKİ GELİŞİM MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR (2015)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1-6
Yürürlük Tarihi	7
Amaç	
Kurallar	
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar Çerçevesi.....	9
İlgili Etik Kurallar	10
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar için Öğrenme Sonuçları	11
Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi.....	12
Yansıtıcı Faaliyet.....	13
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumların Değerlendirmesi	14
Açıklayıcı Materyal	
IFAC Bildirilerinde Yer Alan Tanımlara Referanslar	A1–A2
Bu Standardın Kapsamı	A3–A11
Amaç.....	A12
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar Çerçevesi.....	A13–A15
İlgili Etik Kurallar	A16
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar için Öğrenme Sonuçları.....	A17–A31
Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi.....	A32–A33
Yansıtıcı Faaliyet.....	A34–A38
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumların Değerlendirmesi	A39–A42
Ek 1: Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması	

Giriş

Bu Standardın Kapsamı (Ref Para A3–A11)

1. Bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), aday muhasebe meslek mensuplarının İlk Mesleki Gelişimin (İMG) sonuna kadar göstermesi gereken mesleki değerler, etik ve tutumlar için öğrenme sonuçlarını tanımlamaktadır.
2. Bu UES, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, İMG'nin bu UES'nin kurallarını karşılamasını sağlamasına yönelik sorumluluğa sahiptir. Ayrıca, bu UES, eğitim kuruluşlarına, işverenlere, düzenleyicilere, kamu otoritelerine ve aday muhasebe meslek mensubunun öğrenme ve gelişimini destekleyen tüm diğer paydaşlara yararlı olabilir.
3. Öğrenim ve gelişme, bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri süresince devam eder. Dolayısıyla, muhasebe meslek mensuplarının kariyerleri farklı uzmanlık alanlarında değiştiğinden ve çok geniş alanda etik konulara ilişkin görüş kazandıkları için, İMG süresince kazandıkları mesleki değerler, etik ve tutumlar, sürekli mesleki gelişimle (SMG) de ilgilidir.
4. Bu UES, ilgili etik kuralları muhasebe meslek eğitimiyle birleştirir. Bu ilgili etik kurallar normal olarak beş temel mesleki etik ilkesini oluşturur: dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve gereken özen, gizlilik ve mesleki davranış.
5. Bu UES, aday muhasebe meslek mensubundan İMG sonuna kadar gerekli kılınan mesleki değerler, etik ve tutumları tanımlayan yeterlilik alanları ve öğrenme sonuçlarını belirtir. UES 2, *İlk Mesleki Gelişim— Teknik Yeterlilik* (2015) ve UES 3, *İlk Mesleki Gelişim— Mesleki Beceriler (2015)* İMG bünyesindeki odak alanlarına ilişkin yeterlilik alanlarını ve öğrenme sonuçlarını belirler. Bununla birlikte, bu UES'ler, aday muhasebe meslek mensubundan İMG sonuna kadar gerekli kılınan teknik yeterliliği tanımlayan yeterlilik alanları ve öğrenme sonuçlarını belirtir.

6. UES'lerde ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (IAESB) *Terimler Sözlüğü'nde* (2015) verilmiştir. Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) bildirimlerindeki ilave terimler de Açıklayıcı Maddeler bölümüne dahil edilmiştir.

Yürürlük Tarihi

7. Bu UES, 1 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe girer .

Amaç (Ref Para A12)

8. Bu UES'in amacı, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevlerini yerine getirmeleri için İMG sonuna kadar geliştirmeleri ve göstermeleri gereken mesleki değerler, etik ve tutumları oluşturmaktır.

Kurallar

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar Çerçevesi (Ref Para A13–A15)

9. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe mesleği eğitim programları aracılığıyla, aday muhasebe meslek mensuplarının (a) mesleki yargılarını kullanmaları ve (b) kamu yararı içerisinde etik bir tutum sergilemeleri için bir mesleki değerler, etik ve tutumlar çerçevesi sunmalıdır.

İlgili Etik Kurallar (Ref Para A16)

10. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensupları için muhasebe mesleği eğitim programlarına ilgili etik kuralları ilave edeceklerdir.

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar için Öğrenme Sonuçları (Ref Para A17–A31)

11. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensupları tarafından İMG sonuna kadar kazanılacak mesleki değerler, etik ve tutumlar için öğrenme sonuçlarını tanımlayacaktır. Bu öğrenme sonuçları Tablo A'da listelenenleri içerecektir.

Tablo A – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar için Öğrenme Sonuçları

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi) ¹	Öğrenme Sonuçları
(a) Mesleki Şüphencilik ve Mesleki Yargı (Orta Düzey)	(i) Finansal bilgiler ve diğer ilgili verileri değerlendirmek için ciddi derecede sorgulayan bir zihniyet ortaya koymak.
	(ii) Tüm ilgili durum ve koşullara dayalı olarak iyi düşünülmüş sonuçlara varmak için tanımlamak ve alternatifleri değerlendirmek.
(b) Etik İlkeler	(i) Etiğin doğasını açıklamak.
	(ii) İlke bazlı ve kural bazlı etik yaklaşımlarının avantaj ve dezavantajlarını açıklamak.
	(iii) Etik sorunları tanımlamak ve etik ilkelerinin ne zaman uygulandığını tespit etmek.
	(iv) Alternatif dersleri analiz etmek ve bunların etik sonuçlarını tespit etmek.
	(v) Temel etik ilkeler olan dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve gereken özen, gizlilik ve etik ikilemlere yönelik mesleki davranış ilkelerini uygulamak ve uygun bir yaklaşım belirlemek.
	(vi) Standartlar ile uyumlu mesleki davranışa ilgili etik kuralları uygulamak ² .

1 Bir yeterlilik alanı için yetkinlik düzeyi, İMG sonuna kadar kazanılacak düzeyi tanımlar (Ek 1'de belirtildiği gibi)

2 Standartlar, muhasebe meslek mensubu tarafından uygulanacak işe ilişkin denetim standartları, muhasebe standartları ve diğer standartları kapsar

UES 4, İLK MESLEKİ GELİŞİM
MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR (2015)

Yeterlilik Alanı (Yeterlilik Düzeyi) ¹	Öğrenme Sonuçları
(c) Kamu Yararına Bağlılık (Orta Düzey)	(i) Muhasebe mesleğinin içerisinde ve sosyal sorumluluk kavramı ile ilişkili olarak etiğin rolünü açıklamak.
	(ii) Etiğin iş ve iyi yönetişime ilişkin rolünü açıklamak.
	(iii) Yasalar, düzenlemeler ve kamu yararı arasındaki ilişki dahil, etik ve yasanın karşılıklı ilişkisini analiz etmek.
	(iv) Etik dışı davranışın birey, meslek ve kamuya ilişkin sonuçlarını analiz etmek.

Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi (Ref Para A32–A33)

12. IFAC üyesi meslek kuruluşları düzenli olarak bu UES'deki öğrenme sonuçlarını başarmak için tasarlanmış muhasebe meslek eğitimi programlarını incelemeli ve güncellemelidir.

Yansıtıcı Faaliyet (Ref Para A34–A38)

13. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensupları için mesleki değerler, etik ve tutumlar ile ilgili öğrenim ve gelişim faaliyetlerini, formüle edilmiş ve belgelenmiş yansıtıcı faaliyetleri kapsayacak şekilde tasarlamalıdır.

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar Çerçevesi (Ref Para A39–A42)

14. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının mesleki değerler, etik ve tutumlar konusundaki başarılarını ölçmek için uygun değerlendirme faaliyetleri oluşturmalıdır.

Açıklayıcı Materyal

IFAC Bildirilerinde Yer Alan Tanımlara Referanslar

- A1. Bu UES, IAASB *Terimler Sözlüğü*³’te tanımlanmış ve IAASB bildirimlerinde kullanılan aşağıdaki terimleri kullanır. Tablo B, bu terimleri ve IAASB *Terimler Sözlüğü*’ndeki mevcut tanımlamaları göstermektedir.

Tablo B – UES 4’te Kullanılan IAASB Tanımları

Tanımlanan Terim	IAASB <i>Terimler Sözlüğü</i> ’ndeki Tanım
Mesleki Şüphencilik	Sorgulayıcı bir zihin, hata ya da hile nedeniyle muhtemel yanlış beyanı işaret edebilecek durumlara karşı tetikte olmak ve kanıtın eleştirel değerlendirilmesini içeren bir yaklaşım.
Mesleki Yargı	Denetim sözleşmesinin koşullarına uygun hareket etmeye ilişkin bilgiye dayalı kararlar alınırken, denetim, muhasebe ve etik standartlar tarafından sağlanan içerik dahilinde, ilgili eğitim, bilgi ve deneyimin uygulanması.

- A2. IAASB bildirimleri, uluslararası standartlara uygun olarak yürütülen denetim, inceleme, güvence ve ilgili hizmetler sözleşmelerini yönetir. Bu yüzden, ‘mesleki şüphencilik’ ve ‘mesleki yargı’ ile ilgili IAASB bildirimlerindeki kaynaklar, denetim, güvence ve ilgili hizmetler sözleşmeleri çerçevesinde sınırlıdır. Ancak, bu UES kapsamında, söz konusu kavramlar bir muhasebe meslek mensubu olarak daha geniş bağlamda bir göreve uygulanmak üzere yorumlanmıştır.

3 Terimler Sözlüğü, IAASB *Uluslararası Kalite Kontrol, Denetim, İnceleme, Diğer Güvence ve İlgili Hizmetler Bildirimleri El Kitabı* – 2014 Baskı, Cilt I

Bu Standardın Kapsamı (Ref Para 1–6)

A3. Aday muhasebe meslek mensubu, İMG'in parçası olarak muhasebe mesleği eğitim programına başlayan kişidir. İMG, aday muhasebe meslek mensubunun, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevini yerine getirmesine olanak sağlayan yeterliliği ilk olarak geliştirdiği öğrenme ve gelişimdir. İMG, genel eğitim, muhasebe meslek eğitimi, staj ve değerlendirmeyi kapsar. İMG, aday muhasebe meslek mensubunun muhasebe mesleğinde seçtikleri roller için gereken mesleki yeterliliği gösterebilinceye kadar devam eder.

A4. Mesleki değerler, etik ve tutumlar, bir mesleğin üyeleri olarak muhasebe meslek mensuplarını tanımlayan mesleki davranış ve özellikler olarak tanımlanır.

Bunlar, genellikle mesleki davranış ile alakalı olan ve mesleki davranışın ayırt edici özelliklerinin tanımlamada temel olarak alınan etik ilkeleri kapsar.

A5. Mesleki değerler, etik ve tutumlar (a) teknik yeterlik ve mesleki beceri, (b) etik davranış (Örn. bağımsızlık, objektiflik, güvenilirlik ve dürüstlük), (c) mesleki davranış (Örn. gereken özen, zamanlılık, naziklik, saygı, sorumluluk ve güvenilirlik), (d) mükemmelliğin sürdürülmesi (Örn.; sürekli ilerleme ve hayat boyu öğrenme taahhüdü), ve (e) sosyal sorumluluk (Örn.; farkındalık ve kamu yararını düşünme) taahhütlerini içermektedir.

A6. İlgili etik kurallar, muhasebe meslek mensuplarının tabi olduğu genellikle daha kısıtlayıcı ulusal yükümlülükler ile birlikte, Muhasebe Meslek Mensupları İçin Uluslararası Etik Standartları Kurulu'nun Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kuralları'ndan (IESBA Etik Kuralları)⁴ oluşan etik kurallar olarak tanımlanmıştır.

A7. Mesleki yeterlilik çok farklı şekillerde tanımlanabilir ve gruplandırılabilir. UES'ler bünyesinde, mesleki yeterlilik, tanımlanmış bir standarda göre görevin yerine getirilmesi yeteneğidir. Mesleki yeterlilik,

4 Terimler Sözlüğü, IAASB Uluslararası Kalite Kontrol, Denetim, İnceleme, Diğer Güven ve İlgili Hizmetler Bildirileri El Kitabı – 2014 Baskı, Cilt I

ilkelerin, standartların, kavramların, gerçeklerin ve prosedürlerin ötesindedir; mesleki yeterlilik, (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların entegrasyonu ve uygulanmasıdır.

- A8. Uluslararası düzeyde, muhasebe meslek mensuplarının ruhsatlandırılması (veya lisanslama) belirleyen önemli yasal ve düzenleyici farklar bulunmaktadır. Her bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, üyeleri için İMG sonu ve ruhsatlandırma (ya da lisanslama) esnası arasındaki uygun süreyi tanımlayabilir.
- A9. İMG'e mesleki değerler, etik ve tutumların dahil edilmesi, bir meslek mensubu olarak görevin yerine getirilmesi için temel oluşturur. Mesleki değerler, etik ve tutumların daha fazla geliştirilmesi, UES 7'nin, *Sürekli Mesleki Gelişim (2014)*, kapsadığı SMG'nin odak noktasıdır.
- A10. Bir yeterlilik alanı bir dizi ilgili öğrenme sonuçlarının belirlenebildiği bir gruptur. Mesleki değerler, etik ve tutumlar kapsamındaki yeterlilik alanları mesleki şüphecilik ve mesleki yargı gibi etik ilkeleri kapsar, teknik yeterlilik kapsamındaki yeterlilik alanları, finansal muhasebe ve raporlama, vergilendirme ve ekonomileri kapsar ve mesleki beceriler kapsamındaki yeterlilik alanları, entelektüel ve organizasyonel konuları içine alır.
- A11. Öğrenme sonuçları, bilginin içeriği ve derinliğini, anlayışı ve her bir belirlenmiş yeterlilik alanı için gerekli uygulamayı oluşturur. Öğrenme sonuçları, bir iş çevresi veya muhasebe mesleği eğitim programının içeriği kapsamında gösterilebilir.

Amaç (Ref Para 8)

- A12. Aday muhasebe meslek mensuplarının geliştirmesi ve sahip olması gereken mesleki değerler, etik ve tutumların oluşturulması, birkaç amaca hizmet eder. Bu durum kamu yararını korur, muhasebe meslek mensuplarının iş kalitesini artırır ve muhasebe mesleğinin itibarını destekler.

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar Çerçevesi (Ref Para 9)

- A13. Mesleki değerler, etik ve tutumların bir çerçevesi, ilgili etik kurallar tarafından oluşturulabilir; örneğin IESBA Etik Kurallarda⁵ yer alan kavramsal çerçeve yaklaşımı gibi.
- A14. İlgili etik kurallar uyarınca, muhasebe meslek mensupları kamu yararı içerisinde hareket etme sorumluluğunu kabul ederler. Sonuç olarak, bir muhasebe meslek mensubunun eylemleri, bireysel müşteri veya işverenin gereksinimlerini karşılamak için özel olarak tasarlanmaz.
- A15. IFAC üyesi meslek kuruluşları, mesleki değerler, etik ve tutumları kapsayan öğrenme ve geliştirme faaliyetlerini oluşturarak, aday muhasebe meslek mensuplarını kamu yararı içerisinde hareket etme taahhüdüne özendirir. Kamu yararı içerisinde hareket etmek, (a) kamuya olan etkileri için bir farkındalık ve kaygının geliştirilmesi, (b) sosyal sorumluluklara duyarlılığı geliştirmeyi, (c) yaşam boyu öğrenmeyi, (d) kaliteye yatkınlık, güvenilirlik, sorumluluk, zamanlılık ve nezaketi ve (e) yasa ve düzenlemelere saygıyı içerir. Bu, muhasebe meslek mensuplarının, genel olarak piyasalar ve ekonominin işleyişindeki gizlilik ve güvene katkıda buldukları görüşünü destekler.

İlgili Etik Kurallar (Ref Para A10)

- A16. Muhasebe meslek eğitimi programı içerisinde, mesleki değerler, etik ve tutumlar, başlangıçta ayrı bir konu olarak ele alınabilir. Ancak, aday muhasebe meslek mensupları ilerledikçe, mesleki değerler, etik ve tutumların diğer konularla entegrasyonu, daha geniş etik etkilerin tanınmasını ve dikkate alınmasını destekler.

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar için Öğrenme Sonuçları (Ref Para 11)

Öğrenme sonuçlarının geliştirilmesi

- A17. Tablo A, amaçladıkları gelecekteki muhasebe uzmanlık alanlarına veya görevlerine bakılmaksızın, İMG sonuna kadar aday muhasebe meslek mensuplarının ele edeceği mesleki değerler, etik ve tutumlar

5 Giriş ve Temel İlkeler, *IESBA Muhasebe Meslek Mensupları İçin Etik Kurallar El Kitabı*, 2015 Baskısı.

için öğrenme sonuçlarını listeler. Bu öğrenme sonuçları, meslek mensuplarına farklı muhasebe uzmanlık alanlarındaki örneğin, denetimden sorumlu ortak veya bir vergilendirme uzmanı gibi uzmanlıklarını geliştirebilmeleri için temel sağlar.

- A18. Mesleki muhasebe eğitim programlarının tasarlanmasında Tablo A'da sıralanan üç yeterlilik alanı, tanımlanan derslerin veya konuların isimleri ile aynı olmayabilirler. Ayrıca, bir yeterlilik alanı ile (örneğin etik ilkeler) ilişkili öğrenme sonuçları, birden fazla ders veya konu üstünden başarılabilir. Bazı öğrenme sonuçlarının başarısı (örneğin, mesleki şüphecilik ve mesleki yargı içerisinde olanlar) hiçbiri sadece bir yeterlilik alanına ithaf edilemeyen birkaç farklı dersle veya konuyla genişletilebilir. Ayrıca, muhasebe mesleği eğitim programına dâhil edilen yeterlilik alanlarının sırası Tablo A'da sunulan sıralamadan farklı olabilir (örneğin, kamu yararına bağlılık, Tablo A'daki yeterlilik alanları listesinin en sonuna doğru sıralanmıştır, fakat kamu yararına bağlılık, muhasebe mesleği eğitim programında daha ön sıralara konulabilirdi).
- A19. Yeterlilik düzeylerini tanımlamak ve sınıflandırmak için birçok yol vardır. IAESB tarafından geliştirilen tanımlama Ek 1'de Yeterlilik Düzeylerinin Tanımı sunulmuştur.
- A20. Tablo A'da, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda başarması beklenen yeterlilik düzeyi, her bir yeterlilik alanında belirtilmiştir. Bu yeterlilik düzeyi, ilgili öğrenme sonuçlarının gösterilmesinin beklendiği içeriği belirtmektedir. Bununla birlikte, yeterlilik alanının öğrenme sonuçları ve yeterlilik düzeyi, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına kendi muhasebe meslek eğitimi programlarını tasarlaması için yardımcı olmak amacıyla bilgi sağlamaktadır.
- A21. Muhasebe meslek eğitimi programlarında, bir IFAC üyesi meslek kuruluşu aşağıdakileri yapabilir: (a) ilave yeterlilik alanları dahil edebilir (b) bazı yeterlilik alanları için yeterlilik düzeylerini arttırabilir veya (c) bu UES'de belirtilmeyen ilave öğrenme sonuçları geliştirebilir. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşu, aday muhasebe meslek mensuplarını, belirli bir iş kolu (örneğin, kamu sektörü) içinde çalışması veya özel

bir görev (örneğin, yönetim muhasebecisi veya denetçi) için hazırladığında, bu durum söz konusu olabilir.

Öğrenme ve gelişme faaliyetlerini seçimi

- A22. IFAC üyesi meslek kuruluşları, eğitimciler ve diğer paydaşlar, ulusal ve kültürel çevreyi dikkate alarak, mesleki değerler, etik ve tutumlar için öğrenme ve gelişmeye yönelik en uygun yaklaşımı belirleme konusunda cesaretlendirilir.
- A23. Öğrenme sonuçlarını elde etmeye yönelik yaklaşım belirlenirken, öğrenme ve geliştirme faaliyetlerinin karışımı, yapılandırılmış öğrenme programları ve stajı bir arada içerebilir. Bu kombinasyon, aday muhasebe meslek mensuplarının, işyerinde mesleki değerler, etik ve tutumların uygulanmasını denemelerine yönelik yeterli bir fırsat sunmak için organize edilebilir.
- A24. Öğrenme ve gelişme faaliyetlerinin oluşturulmasında, IFAC üyesi meslek kuruluşları, eğitimciler ve diğer paydaşlar, (a) aday muhasebe meslek mensuplarını mesleki değerler, etik ve tutumlar konusunda eğitmeyi; ve (b) etik davranış için uygun bir ortam geliştirmek ve muhafaza etmeyi sağlamayı tasarlayabilir. Mesleki değerler, etik ve tutumların gelişimi İMG yoluyla sağlanabilir ve SMG faaliyetleri ve yaşam boyu öğrenmenin bir bölümünü oluşturarak kariyer boyunca devam eder.
- A25. IFAC üyesi meslek kuruluşları, eğitimciler ve diğer paydaşlar, mesleki değerler, etik ve tutumların gelişimini arttırabilen katılımcı yaklaşımlar kullanmayı göz önünde bulundurabilir. Bu yaklaşımlar, aşağıdakileri içerebilir ve bunlarla sınırlı olmayan şunları içerebilir:
1. Rol oynama,
 2. Seçilen metinler ve online materyallerin tartışılması,
 3. Etik ikilemler içeren iş durumlarını kapsayan örnek olay çalışmalarının analizi,
 4. Disiplin bildirileri ve bulgularının tartışılması,

5. Kurumsal veya mesleki karar alma deneyimlerine sahip konuşmacıların yer aldığı seminerler ve
 6. Online forumlar ve tartışma panolarının kullanımı.
- A26. Katılımcı yaklaşımları, aday muhasebe meslek mensuplarının çalışmalarında; kişiler ve işler için karmaşık yönetim kararları vermeden kaynaklanabilecek etik sonuçları ve olası çatışmalar hakkında daha büyük bir farkındalığa dahil olmalarına neden olabilir.

Mesleki şüphencilik ve mesleki yargı

- A27. Mesleki şüphencilik ve mesleki yargı alanlarında mesleki gelişim her zaman kolay değildir. Bu alanlarda etkili öğrenme ve gelişim planlamak özen gerektirir ve rehberlik, yansıtıcı faaliyet, zaman ve deneyimin önemli bir rol oynadığı öğrenme yöntemlerini kapsayabilir.

Etik ilkeler ve konular

- A28. Mesleki değerler, etik ve tutumlar muhasebe meslek mensuplarının mesleki yeterliliklerinde üstlendikleri her görevde uygulanır. Aday muhasebe meslek mensuplarının (a) etik kavramlar, etik teoriler ve temel mesleki etik ilkeler bilgisi ve anlayışına sahip olmaları ve (b) iş yeri olmayan bir ortamda kendi uygulamalarının pratiğini yapabilmeye fırsatına sahip olmaları etik konuları tanımlarına ve ele almalarına yardımcı olabilir.
- A29. Aday muhasebe meslek mensupları için etik ilkeler ve konularda öğrenme ve gelişme, (a) tüm muhasebe meslek mensuplarının muhtemelen karşılaştıkları belirli etik sorunları, (b) muhasebe meslek mensuplarının daha çok kendi işlerinde karşılaşılabilecekleri etik sorunları ve (c) bu tür etik sorunlara yönelik uygun yanıtlar geliştirilmesinde dikkate alınacak önemli hususları, ele alabilir.
- A30. Etik ilkeler üzerine yapılan vurgu, aday muhasebe meslek mensuplarını (a) kendi işlerinde veya çalışma ortamlarında göze çarpan etik etkileri ve çatışmaları tanımlamaya, (b) bu tür olaylar üzerinde ön görüş oluşturmaya ve (c) bunları staj danışmanları ile görüşmeye özendirerek sağlanabilir.

A31. Aday muhasebe meslek mensupları için etik sorunlar ve olası ikilemelerin, staj süresi içinde ortaya çıkması muhtemeldir. Staj programlarının tasarlanması ve denetiminden sorumlu olanlar, aday muhasebe meslek mensuplarına, bir davranış şekli veya durumun etik yönleriyle ilgili şüphe olduğunda, kendi çalışma ortamlarındaki işverenler, rehberler veya denetçiler yada bir IFAC üyesi meslek kuruluşuna danışmanlık yapma gereksinimi konusunda rehberlik sağlayabilir.

Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İncelenmesi(Ref Para 12)

A32. Muhasebe mesleği eğitim programları, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda uygun mesleki yeterliliği geliştirmesini destek amacıyla tasarlanmıştır. Bu programlar, üniversiteler, diğer yüksek öğretim kurumları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sunulan yüksek düzeyde belgelenmiş eğitim ve kurslar neticesinde alınan resmi eğitimlerin yanı sıra, işverenlerce sağlanan staj ve iş yeri eğitimlerini de kapsayabilir. Bu nedenle, İMG süresince önerilen muhasebe mesleği eğitim programlarının tasarımı, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının dışındaki diğer paydaşlardan alınan önemli verileri de içerebilir.

A33. Düzenli olarak muhasebe mesleği eğitim programlarını inceleme ve güncelleme gerekliliği, meslek mensuplarının faaliyet gösterdikleri hızla değişen ve karmaşık ortamı yansıtmaktadır. Tipik bir inceleme döngüsü 35 yıl olabilir, ancak örneğin, mevzuat, düzenlemeler ve muhasebe meslek mensupları ile ilgili standartlardaki değişiklikleri dikkate almak için daha sıklıkla inceleme yürütmek uygun olabilir.

Yansıtıcı Faaliyet (Ref: Para 13)

A34. Yansıtıcı faaliyet, *kariyerlerinin her aşamasında, muhasebe meslek mensuplarının gelecekteki eylemlerini geliştirmek amacıyla, kendi deneyimlerini (gerçek ya da temsili) gözden geçirerek mesleki yeterliliklerini geliştirmeye devam ettikleri, tekrarlı bir süreçtir.*

A35. Yansıtılacak en gerçekçi deneyimler, iş yerinde meydana gelebilir. Bunun mümkün ya da uygun olmadığı durumlarda, “gerçek hayat”

deneyimleri simülasyonları ya da kamuya açık ilgili örnek olayların değerlendirilmesi de uygun alternatifler sunabilir.

A36. Yansıtıcı faaliyetlerin belgelendirilmesi aşağıdaki kapsar:

- a. Öğrenme kayıtları,
- b. Yansıtıcı kayıtlar,
- c. Kişisel gelişim belgeleri veya
- d. Kritik olaylar günlüğü.

A37. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarına ve muhasebe meslek mensuplarına, belgelendirilecek etik durumların türleri ve yansıtıcı faaliyet için saklanacak belgelerin niteliği, biçimi ve içeriği konusunda rehberlik sağlarken, gizlilik, yasal ve düzenleyici gereklilikler gibi faktörleri göz önünde bulundurur. Örneğin, bazı etik durumlar hassas olabilir ve yasal veya disiplin işlemine tabi olabilir. Bu nedenle aday muhasebe meslek mensuplarının bu durumları belgelemesi ve tartışması uygun olmayabilir.

A38. IFAC üyesi meslek kuruluşları, uygulamada yansıtıcı faaliyetin nasıl destekleneceği konusunda staj danışmanlarına rehberlik etmeyi de değerlendirebilirler.

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumların Değerlendirilmesi (Ref: Para 14)

A39. UES 6: İlk Mesleki Gelişim—Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi, mesleki beceriler ve diğer mesleki yeterlilik unsurlarındaki başarıyı ölçmek için kullanılan değerlendirme faaliyetlerinin tasarımında uygulanan ilkeleri sunmaktadır.

A40. Aday muhasebe meslek mensuplarının mesleki değerler, etik ve tutumlardaki başarılarını ölçmek için çeşitli değerlendirme faaliyetleri kullanılabilir. Uygun değerlendirme faaliyetleri şunları içerebilir: (a) kısa cevap gerektiren sorulardan oluşan yazılı sınavları, (b) örnek olay çalışmasını, (c) yazılı makaleleri, (d) nesnel testi, (e) iş yeri değerlendirmesini ve (f) önceki öğrenimin tanınması.

- A41. Resmi bir eğitim ortamında değerlendirmenin yürütülebilmesi için, yazılı sınavların yanı sıra, birtakım başka yöntemler de vardır:
- (a) Örnek olay çalışmaları için veri bankaları oluşturmak ve aday muhasebe meslek mensuplarının bu örnek olay çalışmalarına dayalı sınavları tamamlamalarını istemek,
 - (b) Aday muhasebe meslek mensuplarının kamuya açık özel davalar hakkında bültenler ve notlar sağlamalarını gerektiren bir örnek olay analiz sistemi kullanmak,
 - (c) Muhasebe meslek eğitimi programlarının etik yönleri için tarafsız test kullanmak ve
 - (d) Etik analiz ve karar almayı değerlendirmek için örnek olay çalışması grup sınavları ve çalıştayları kullanmak.
- A42. İşyeri değerlendirmesi, resmi bir eğitim ortamındaki değerlendirmeden farklıdır ve pek çok açıdan daha zordur. İşyerinde mesleki değerler, etik ve tutumların gelişimini değerlendirmek için kullanılan araçlar aşağıdakileri kapsayabilir:
- (a) İş yerlerinde ortaya çıktığı için, etik ikilemler tartışması ve kolaylaştırılmış sonuçları ve
 - (b) Performans incelemeleri ve değerlendirmeleriyle birleşen etik karar almanın incelemeleri.

Yeterlilik Düzeylerinin Tanımlanması

Bu yeterlilik düzeylerinin tanımlanması, IAESB)'in Uluslararası Eğitim Standartları (UES) 2, 3 ve 4 gibi yayınlarında kullandığı öğrenme sonuçlarını desteklemektedir. Üç yeterlilik düzeyinin tanımlanmasını sağlamaktadır. Bu tanımlar, öğrenme sonuçları ile birlikte, IFAC üyesi kuruluşlarının çeşitli muhasebe görevleri ve uzmanlıkları konusunda kendi mesleki muhasebe eğitim programlarını tasarlamalarına yardımcı olmak için bilgi sağlamaktadır.

Yeterlilik Düzeyi	Tanımlama
Temel	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none">• Uygun denetim altında çalışırken görevleri tamamlamak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarının temel ilkelerini ve teorilerini tanımlamak, açıklamak, özetlemek ve yorumlamak,• Uygun mesleki becerileri kullanarak verilen görevleri yerine getirmek,• Verilen görevleri yerine getirirken mesleki değerler, etik ve tutumların öneminin farkında olmak,• Basit sorunları çözmek ve karmaşık görevleri veya sorunları denetçilere veya uzman kişilere sevk etmek ve• Sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sağlamak ve fikirleri açıklamak. <p>Temel düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>

UES 4, İLK MESLEKİ GELİŞİM
MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR (2015)

<p>Orta Düzyey</p>	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none">• Çalışma görevlerini tamamlamak ve kararlar almak için teknik yeterliliğin ilgili alanlarından temel ilkeleri ve teorileri bağımsız olarak uygulamak, karşılaştırmak ve analiz etmek,• İşteki görevlerini tamamlamak için teknik yeterliliği ve mesleki becerileri birleştirmek,• Görevlerini yerine getirirken mesleki değerleri, etik ve tutumları uygulamak; ve• Muhasebe ve muhasebe dışındaki paydaşlara, sözlü ve yazılı iletişimi kullanarak açık bir şekilde bilgi sunmak ve fikirleri açıklamak. <p>Orta düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>
<p>İleri</p>	<p>Genellikle, yeterlilik alanındaki öğrenme sonuçları aşağıdaki hususlar üzerine odaklanır:</p> <ul style="list-style-type: none">• Projeleri ve iş görevlerini yönetmek ve öncülük etmek için farklı alanların teknik yeterliliğinin ilkelerini ve teorilerini seçmek ve bütünleştirmek ve paydaşların gereksinim duyduğu uygun önerilerde bulunmak;• Projeleri ve görevleri yönetmek ve öncülük etmek için teknik yeterlilik ve mesleki beceriyi bütünleştirmek,• Mesleki değerler, etik ve tutumları kullanarak uygun yol haritası üzerinde yargıda bulunmak,• Sınırlı denetim ile karmaşık sorunları değerlendirmek, araştırmak ve yeniden çözmek,• Öngörmek, uygun bir şekilde danışmanlık yapmak ve karşılıklı problemlerine ve sorunlara yönelik çözümler geliştirmek ve• Çok sayıda paydaşa sürekli olarak ilgili bilgileri ikna edici bir biçimde sunmak ve açıklamak. <p>İleri düzeydeki öğrenme sonuçları düşük muğlaklık, karmaşıklık ve belirsizlik düzeyleri ile nitelendirilen çalışma ortamları ile ilgilidir.</p>

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 5
İLK MESLEKİ GELİŞİM – STAJ (2015)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1-8
Yürürlük Tarihi	9
Amaç.....	10
Kurallar	
Staj	11-16
Staj Denetimi ve İzlenmesi	17-20
Açıklayıcı Materyal	
Bu Standardın Kapsamı	A1–A4
Amaç.....	A5–A6
Staj	A7–A9
Çıktı Esaslı Yaklaşım	A10
Girdi Esaslı Yaklaşım	A11–A13
Karma Yaklaşım	A14
Staj Denetimi ve İzlenmesi.	A15–A21

Giriş

Standardın Kapsamı (Ref: Para A1–A4)

1. Bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), İlk Mesleki Gelişimin (İMG) sonuna kadar aday muhasebe meslek mensubuna gerekli kılınan stajı tanımlamaktadır.
2. Bu UES IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, İMG'nin bu UES'te yer alan şartları karşılamaını sağlamasına yönelik sorumluluğa sahiptir. Ayrıca, bu UES, aday muhasebe meslek mensuplarının stajını destekleyen eğitim kuruluşları, işverenler, düzenleyiciler, kamu otoriteleri ve diğer paydaşlar için de yararlı olacaktır.
3. Staj, mesleki yeterliliği geliştirmekle ilgili olan iş yeri çalışmalarına ve diğer faaliyetlere atıfta bulunur. Staj, İMG'nin bir parçasıdır. İMG bireylerin, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevini yerine getirmelerini sağlayan yeterliliği ilk olarak geliştiren öğrenme ve gelişmedir.
4. İMG süresince staj, genel eğitim ve muhasebe mesleği eğitim programları üzerinden geliştirilir. Kamu, meslek mensuplarının, görevlerini yerine getirirken, deneyim ve bilgilerini uygulamalarını bekler. Ancak, meslek mensupları yerine getirdikleri görevlerin çeşitliliği, gerekli kılınan stajın bir IFAC üyesi meslek kuruluşundan diğerine ve hatta farklı üyelik türleri sunan tek bir IFAC üyesi meslek kuruluşu bünyesinde değişiklik göstereceği anlamına gelir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, (a) kendi gereksinimlerini (b) ilgili düzenleyici otoritelerin şartlarını (c) muhasebe meslek mensuplarının yeterli olduğuna dair kamuoyu beklentilerini karşılamak için kendi staj kurallarını uyarlayabilirler.
5. Bu UES, İMG süresince staj kurallarını belirtir.
6. İMG'nin tamamlanmasından sonra, muhasebe meslek mensuplarını (a) bir yasal denetçi, (b) diğer uzmanlaşma biçimleri ya da (c) düzenlenmiş görevler gibi diğer görevler için gerekli yeterlilik seviyesine

getirebilmek için staj gerekli olabilir. Bununla birlikte, tüm muhasebe meslek mensupları mesleki yeterliliklerini geliştirmeye ve korumaya devam etmek için yaşam boyu öğrenme taahhüdünde bulunur. (bkz UES 7: *Sürekli Mesleki Gelişim*, (2015))

7. Staj gözetmenleri ve işverenler, aday muhasebe meslek mensuplarının deneyim kazandığı uygulamaları deneyim; planlama ve izlemede önemli rollere sahiptir.
8. UES’lerde ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, *IAESB Terimler Sözlüğü* (2015) verilmiştir.

Yürürlük Tarihi

9. Bu UES, 1 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe girer.

Amaç (Ref: Para A5–A6)

10. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun amacı, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir meslek mensubu olarak görevlerini yerine getirmeleri için gereken yeterli staj deneyimini tamamlamalarıdır.

Kurallar (Ref: Para A7–A21)

Staj (Ref:Para A7–A9)

11. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonuna kadar stajlarını tamamlamalarını gerekli kılmalıdır.
12. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir meslek mensubu olarak görevlerini yerine getirmeleri için gereken (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumları kazanmış olduklarını gösterebilmeleri için yeterli staj deneyimini gerekli kılmalıdır.
13. IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajı ölçmek için tercih ettikleri yaklaşımı, aşağıdaki üç yaklaşımdan birini kullanarak belirlemelidir.

- çıktı-esaslı
- girdi-esaslı ya da
- Çıktı-esaslı ve girdi-esaslı yaklaşımların bir birleşimi.

Çıktı-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para A10)

14. Çıktı-esaslı yaklaşım uygulayan IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının, çıktı ölçülerini kullanarak stajlarını tamamlamış olduklarını göstermelerini gerekli kılmalıdır.

Girdi-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para A1113)

15. Girdi-esaslı yaklaşım uygulayan IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının, girdi ölçülerini kullanarak stajlarını tamamlamış olduklarını göstermelerini gerekli kılmalıdır.

Karma Yaklaşım (Ref: Para A14)

16. Girdi-esaslı ve çıktı-esaslı yaklaşımların bir karışımını uygulamakta olan IFAC üyesi meslek kuruluşları, paragraf 14 ve 15'te belirtilen girdi-esaslı ve çıktı-esaslı yaklaşımların şartlarına olması gerektiği gibi uyum sağlamalıdır.

Staj Denetimi ve İzlenmesi (Ref: Para A15–A21)

17. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının stajlarının staj gözetmeni yönetiminde yürütülmesini gerekli kılar.
18. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının stajı, bir IFAC üyesi meslek kuruluşu veya uygulanabildiği yerlerde, bir düzenleyici kuruluş tarafından tanımlanan tutarlı bir formda kaydedilmesini ve doğrulanabilir bir kayıt ile desteklenmesini gerekli kılar.
19. IFAC üyesi meslek kuruluşları, staj gözetmeninin, aday muhasebe meslek mensubunun staj kayıtlarını dönemsel olarak inceleme görevini üstlenmesini gerekli kılar.

20. IFAC üyesi meslek kuruluşları, yeterli düzeydeki stajın aday muhasebe meslek mensupları tarafından tamamlanmış olduğunu değerlendirmek için uygun değerlendirme faaliyetleri oluşturmalıdır.

Açıklayıcı Materyal

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para 1–8)

- A1. Aday muhasebe meslek mensubu, İMG'in parçası olarak muhasebe mesleği eğitim programına başlayan kişidir. İMG'ye stajın dahil edilmesi, muhasebe meslek mensubunun kariyeri süresince devam eden mesleki yeterlilik gelişimi için temel oluşturur.
- A2. Muhasebe mesleği eğitim programları, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda uygun mesleki yeterliliği geliştirmesini destek amacıyla tasarlanmıştır. Bu eğitimler üniversiteler, diğer eğitim kurumları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sunulan yüksek düzeyde belgelenmiş eğitim ve kurslar neticesinde alınan resmi eğitimlerin yanı sıra, işverenlerce sağlanan staj ve iş yeri eğitimlerinden oluşabilir. Bu sebeple, İMG süresince muhasebe mesleği eğitim programlarının tasarımı, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının dışındaki diğer paydaşlardan alınan önemli verileri de içerebilir.
- A3. Mesleki yeterliliği tanımlamak ve gruplandırmak için birçok farklı yol bulunmaktadır. UES'ler bünyesinde, mesleki yeterlilik, tanımlanmış bir standarda göre görevin yerine getirilmesi yeteneğidir. Mesleki yeterlilik, teknik yeterlilik, mesleki beceriler, mesleki değerler, etik ve tutumlardan oluşur.
- A4. Staj, aday muhasebe meslek mensubunun aşağıdakiler vasıtasıyla yeterliliklerini geliştirebilecekleri mesleki bir ortam sağlar:
- Hizmetin sunulduğu ortamın farkında olmak,
 - İşletmelerin nasıl çalıştığı ve mesleki iş ilişkilerine ilişkin kuruluşların anlayışlarının artırılması,
 - Muhasebe işleri ile diğer işletme işlemleri ve faaliyetlerini ilişkilendirme kabiliyetinde olma,

- d. Uygulamalarda ve gerçek yaşam koşullarında uygun mesleki değerler, etik ve tutumları geliştirmek (ayrıca bakınız UES 4, İlk Mesleki Gelişim Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar) ve
- e. Gözetimin uygun seviyelerine göre, sorumluluğun ilerleyen düzeylerde geliştirilmesi fırsatına sahip olmak.

Amaç (Ref: Para 10)

- A5. Yeterli düzeyde staj, derinlik ve genişlik, bilgi ve uygulamanın bir karışımıdır ve uygun olduğunda bir dizi durumlar ve bağlamlara uygulanan farklı alanlardan materyallerin birleşimidir. Stajın genişliği, görevin doğası, yeterlilik düzeyi, ulusal ya da yerel yasalar, düzenleyici otoritelerin kurallarını, kamunun mesleki yeterlilik beklentisi gibi faktörlerden etkilenir. Stajın derinliği, izleme ve gözetim desteği seviyesi kadar, görevlerin çeşitliliği ve karmaşıklığı gibi faktörlerden de etkilenir.
- A6. Bir aday muhasebe meslek mensubunun, meslek mensubu olarak görev yapabilmek için yeterli stajı tamamlaması birçok amaca hizmet eder. İlki, kamu yararının korunmasıdır ve mesleğin güvenilirliği sadece mesleki yeterlik standartlarını karşılayanlara muhasebe meslek mensubu olmaya izin verildiği zaman genişletilebilir. İkinci olarak, IFAC üyesi meslek kuruluşları ve düzenleyici otoriteler, işverenlerin, müşterilerin ve kamunun kendilerinden beklediği kabiliyet ve yeterliliğe muhasebe meslek mensubunun sahip olmasını sağlama sorumluluğu bulunmaktadır. Üçüncü olarak, muhasebe meslek mensupları, müşteriler, işverenler ve ilgili paydaşların yetkin mesleki hizmet almalarını sağlamak için, mesleki yetkinliklerini sürekli korumakla görevlidirler¹.

1 *Giriş ve Temel İlkeler, IESBA Muhasebe Meslek Mensupları İçin Etik Kurallar El Kitabı*, 2015 Baskısı

Staj (Ref: Para 12–13)

- A7. İMG genel eğitim üzerinde oluşur ve muhasebe meslek eğitimi, staj ve değerlendirmeyi kapsar. Bu bileşenlerin tam kombinasyonu bir dizi faktöre bağlı olarak farklılık gösterebilir. Bunlar örneğin, görevlerin karmaşıklığı ve çeşitliliği, gerekli olan özel bilgi, özerklik düzeyi ve aday muhasebe meslek mensubunun İMG sonunda üstlenmesi beklenen görevin gerektirdiği yargı düzeyini kapsayabilir. Staj ve eğitimin kombinasyonu da (a) IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından konulan kurallar, (b) ulusal ve yerel yasalar, (c) düzenleyici otoritelerin şartları ve (d) kamu beklentilerine göre çeşitlilik gösterebilir.
- A8. Muhasebe meslek eğitimi ve staj arasındaki uygun dengeyi oluşturan faktörleri belirlerken, IFAC üyesi meslek kuruluşları aşağıdakileri dikkate alabilir:
- Stajyerlik, çıraklık, müşterek eğitim çalışma dönemleri, geçici görevlendirme gibi pratik uygulamalara çok fazla önem veren bazı mesleki muhasebe eğitim programları, staj kurallarına katkıda bulunabilir.
 - Akademik veya mesleki nitelikler üzerine yapılan çalışmalar, mesleki muhasebe bilgisi edinmek ve göstermek için yararlıdır. Ancak, bu çalışmalar tek başına, muhasebe meslek mensubu olarak görev yapmak için gereken mesleki yetkinliğin kazanıldığını tam olarak kanıtlamaz. İş yerinde kazanılan deneyim, yetkin bir muhasebe meslek mensubu olması için aday muhasebe meslek mensuplarını gereken birçok beceri ile donatır.
 - Staj, muhasebe meslek eğitimi programını tamamladıktan sonra veya böyle bir programla eş zamanlı olarak yapılabilir.
- A9. IFAC üyesi meslek kuruluşları, staj yaklaşımını ve şartlarını belirlerken, aşağıdakiler de dahil birçok faktörü göz önünde bulundurabilir:
- Yerel iş ortamı bilgileri, kamu beklentileri ve herhangi bir ilgili düzenleyici kurallar dahil olmak üzere kamu yararı,

- b. İMG tamamlandıktan sonra üstlenilmesi beklenen görevlerin anlaşılması da dahil olmak üzere, aday muhasebe meslek mensubunun gereksinimleri,
- c. Verimlilik ve maliyet etkinliği ve işverenin sektörden, devletten ya da muhasebe bürosundan olup olmadığı bilgisi dahil işveren gereksinimleri,
- d. Düzenleyici kurallar, verimlilik ve maliyet etkinliği dahil, IFAC üyesi meslek kuruluşunun gereksinimleri.

Çıktı-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para 14)

- A10. Bir çıktı-esaslı yaklaşımdaki değerlendirme amaçları için kullanılabilir kanıt aşağıdakileri içerebilir:
- a. Bir yetkinlik planına uygun olarak kazanılan öğrenme sonuçlarının ölçümü,
 - b. Bir araştırma projesi veya yansıtıcı makale incelemeleri ve
 - c. Uygun bir yetkinlik planıyla karşılaştırılmış iş günlükleri (bir iş günlüğü, tamamlanmış ödev ve görevlerin niteliği ve bu ödev ve görevleri tamamlamak için harcanan zamanın bir birey tarafından tutulan kayıtlarıdır).

Girdi-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para 15)

- A11. Girdi-esaslı yaklaşımlar, ölçüm ve doğrulama kolaylığı nedeni ile sıklıkla yetkinliğin geliştirilmesinin ölçümü için bir aracı olarak kullanılır. Girdi-esaslı yaklaşımlar kısıtlara sahiptir. Örneğin bunlar, öğrenme sonuçlarını ya da geliştirilmiş yeterliliği her zaman doğrudan ölçemezler. Geleneksel olarak, girdi-esaslı yaklaşımlar zamana dayalıdır. Örneğin, ilgili faaliyetler üzerinde geçirilen saatler veya stajın toplam süresi (gün, ay veya yıl).
- A12. Girdi-esaslı bir yaklaşımla yapılan ölçümde kullanılacak kanıt, yoklama kayıtları, zaman çizelgeleri, iş yeri günlükleri ve bir iş günlüğü ya da güncesi içerir. Girdi-esaslı yaklaşım kullanarak bir kural belirleyen IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek

mensupları tarafından tamamlanan eğitim programlarının yapısını ve uygunluğunu göz önünde bulundurabilir. Ölçülen iş-esaslı deneyimden (ör: stajyerlik) elde edilen sonuçlara benzer sonuçlar sağlayan muhasebe mesleği eğitim programları, toplam staj kuralına katkıda bulunabilir. Aynı şekilde, temel bir muhasebe mesleği eğitim programı tamamlandığında, örneğin muhasebe alanında yüksek lisans derecesi gibi, IFAC üyesi meslek kuruluşu staj unsurunu azaltmayı tercih edebilir. Örneğin, girdi-esaslı bir yaklaşım seçen IFAC üye kuruluşu, üç yıllık bir stajı (birçok IFAC üye kuruluşu tarafından tercih edildiği ve uygulandığı gibi) ya da muhasebe veya diğer ilgili konuda iki yıllık yüksek lisans derecesini ya da toplamda en az 5 yıllık birleştirilmiş muhasebe eğitimini ve yeterli staj deneyimini dikkate alabilir.

- A13. Bileşen parçalarının dengesi ne olursa olsun, genel olarak, bir meslek mensubunun muhasebe meslek eğitimi programını tamamladığına ve yeterli staj deneyimi elde ettiğine dair bir kamu beklentisi vardır.

Karma Yaklaşım (Ref: Para 16)

- A14. IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından, çıktı-esaslı ve girdi-esaslı yaklaşımların öğelerini birleştiren yaklaşımlar oluşturulabilir. Girdi birimleri ölçülen mesleki yetkinliklere katkı olarak düşünülebilir. Belirli yetkinliklerin kazanımı, girdiyi doğrulamak için ya da bazı durumlarda girdi gereksinimlerinin bir kısmının yerini doldurması için kullanılabilir.

Staj Denetimi ve İzlenmesi (Ref: Para 17–20)

- A15. Staj gözetmeni, aday muhasebe meslek mensubunun yeterli staj deneyimi edinmesinde, onları yönetmek, onlara danışmanlık yapmak ve yardımcı olmaktan sorumlu bir muhasebe meslek mensubudur. Staj gözetmenleri, aday muhasebe meslek mensupları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları arasındaki önemli bir bağlantıyı temsil edebilir. Staj süresini planlamaktan sorumlu olabilirler ve aday muhasebe meslek mensuplarına rehberlik sağlayabilirler. Bazı ortamlarda staj gözetmenleri, aday muhasebe meslek mensuplarına akıl hocalığı/danışmanlık desteği de sağlayabilir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, staj

gözetmenleri için eğitim verebilirler, yardım ve kalite kontrol programlarının her ikisini de devreye sokabilirler.

- A16. Staj gözetmenleri, akıl hocalığı görevini yerine getirirken, aralarında meslek mensubu olmayanların da olduğu başka kişilerden yardım alabilirler.
- A17. Doğrulanabilir kanıt; tarafsız, kanıtlanabilir ve yazılı ya da elektronik ortamda saklanabilir bulgudur.
- A18. Doğrulanabilir kanıtlarla desteklenmiş staj kayıtlarının, staj gözetmeni tarafından dönemsel olarak incelenmesinin amacı, IFAC üyesi meslek kuruluşu veya düzenleyici otorite tarafından belirlenen kuralların yerine getirildiğini kontrol etmektir. Ayrıca, bu dönemsel inceleme bireyin ilerlemesini izlemek için de kullanılabilir. Eğer, aday muhasebe meslek mensubunun ilerlemesi beklentilere uymazsa, staj gözetmeninin nedenlerini ve ilerlemeyi geliştirmek için neler yapılabileceğini anlamak için durumu incelemeye fırsatı olur. Bu dönemsel izleme (a) staj gözetmeni, işveren ve aday muhasebe meslek mensubuna bugüne kadar elde edilen uygulama deneyimini değerlendirmek için bir fırsat sağlayacaktır, (b) aday meslek mensubunun gelecekteki gelişimine katkıda bulunacaktır.
- A19. Aday muhasebe meslek mensuplarının edindiği stajın yeterliliğini değerlendirirken, IFAC üyesi meslek kuruluşları aşağıdaki faaliyetleri dikkate alabilir:
- Stajı izlemek ve raporlamak için örnekleme yaklaşımı içeren bir sistemin kurulması,
 - İşverenler, staj gözetmenleri ve aday muhasebe meslek mensupları için staj programı ve herkesin kendi görev ve sorumluluklarını içeren ayrıntılı yazılı bir rehberlik sağlanması,
 - İşverenlerin, aday muhasebe meslek mensuplarına uygun stajı sağlayabilmek için uygun olup olmadıklarını onaylayan bir mekanizmanın oluşturulması,

- d. Staja başlamadan önce staj çevresini değerlendirmek ve onaylamak. Örneğin, aday muhasebe meslek mensuplarının doğru talimat, denetim, rehberlik, danışma ve değerlendirme almalarını sağlamak için stajın doğası, kapsamı ve işverenlerin eğitim düzenlemeleri incelenebilir,
 - e. İşverenlerin, aday muhasebe meslek mensupları tarafından taahhüt edilen stajın planlanmış yapısı, kapsamı ve içeriğinde olabilecek değişiklikleri kapsayan dönemsel bir raporlama sistemi kurması,
 - f. İMG'nin tamamlanmasından önce, aday muhasebe meslek mensupları ve staj gözetmenleri tarafından yapılan yazılı sunumlara (muhtemelen sözlü sunumlarla desteklenmiş) dayalı olarak elde edilen stajın değerlendirilmesi (ayrıca bkz UES 6, İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Yetkinliğin Değerlendirilmesi),
 - g. İşverenleri, meslek mensubu adaylarına ve staj gözetmenlerine geribildirimde bulunmaları ve yetkinlikler kazanıldığında iletişime geçmeleri konusunda özendirmek,
 - h. Daha önce onaylanan işverenlerin ve staj gözetmenlerinin izlenmesi. IFAC üyesi meslek kuruluşları, iyileştirilmesi gereken alanlarda öneride bulunabilir ya da koşullar, ilgili staj kriterlerini karşılayamayacak şekilde değiştiyse, onayın geri çekilmesini önerebilir ve
 - i. Yeterli uygulama deneyiminin kazanıldığını ve doğrulanabilir bulgularla (ör: iş günlüğü) desteklendiğini garantilemeye yardım etmek için meslek mensubu adaylarının ihtiyacı olan yetkinliklerin dönemsel ve güncel çalışmalarını üstlenmek.
- A20. UES 6: İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Yetkinliğin Değerlendirilmesi (2015) stajın yeterliliğini değerlendirmek için kullanılan değerlendirme faaliyetlerinin tasarımı için uygulanan ilkeleri sunar.
- A21. Aday muhasebe meslek mensuplarının stajdaki yeterliliklerini değerlendirmek için çeşitli faaliyetler kullanılabilir. Uygun değerlendirme

UES 5, İLK MESLEKİ GELİŞİM – STAJ (2015)

faaliyetleri, UES 2: İlk Mesleki Gelişim— Teknik Yeterlilik (2015), ve UES 3: İlk Mesleki Gelişim– Mesleki Beceriler (2015) ve UES 4: İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlarda sunulduğu gibi, iş yeri değerlendirmelerini içerebilir.

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 6
İLK MESLEKİ GELİŞİM-
MESLEKİ YETERLİLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ (2015)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1-5
Yürürlük Tarihi	6
Amaç	7
Kurallar	
Mesleki Yeterliliğin Resmi Değerlendirmesi	8
Değerlendirme İlkeleri	9
Doğrulanabilir Kanıt	10
Açıklayıcı Materyal	
Bu Standardın Kapsamı	A1–A3
Amaç	A4
Mesleki Yeterliliğin Resmi Değerlendirmesi	A5–A8
Değerlendirme İlkeleri	A9–A20
Doğrulanabilir Kanıt	A21–A22

Giriş

Standardın Kapsamı (Ref: Para A1–A3)

1. Bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), aday muhasebe meslek mensubunun İlk Mesleki Gelişimin (İMG) sonuna kadar kazanması gereken mesleki yeterliliğin değerlendirilmesine ilişkin şartları tanımlamaktadır.
2. Bu UES, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının İMG sonuna kadar uygun yeterlilik düzeyini elde edip etmediklerini değerlendirme sorumluluğuna sahiptir. Ayrıca, bu UES, eğitim kuruluşlarına, işverenlere, düzenleyicilere, kamu otoritelerine ve aday muhasebe meslek mensubunun öğrenme ve gelişimini destekleyen tüm diğer paydaşlara yararlı olacaktır.
3. UES’ler kapsamında değerlendirme, öğrenim ve gelişim yoluyla geliştirilen mesleki yeterliliğin ölçümüdür. İMG, aday muhasebe meslek mensuplarının, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevlerini yerine getirmelerine rehberlik edecek yeterliliği ilk olarak geliştirdikleri öğrenme ve gelişimdir. Öğrenme ve gelişme ise, bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri boyunca mesleki yeterliliğinin gelişiminin ve korunmasının devam ettiği bir süreçtir ve bu süreç Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) boyunca devam eder. İMG sırasında mesleki yeterliliğin kazanımına odaklanılır. SMG sırasında ise mesleki yeterliliğin gelişimi ve korunmasına odaklanılır.
4. Bu UES mesleki yeterlilik değerlendirilmesine ilişkin şartları belirler oysa ki;
 - UES 2, İlk Mesleki Gelişim – Teknik Yeterlilik (2015), UES 3, İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Beceriler (2015) ve UES 4, İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar (2015), İMG kapsamındaki kendi faaliyet alanlarıyla ilgili değerlendirme kurallarını belirler.
 - UES 5, İlk Mesleki Gelişim – Staj (2015), stajın değerlendirilmesi için kuralları belirler.

5. UES’lerde ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları* için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu’nun (*IAESB*) *Terimler Sözlüğü*nde verilmiştir.

Yürürlük Tarihi

6. Bu UES, 1 Temmuz 2015 tarihinde yürürlüğe girer.

Amaç (Ref: Para A4)

7. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun amacı, aday muhasebe meslek mensuplarının, meslek mensubu olarak görev yapabilmeleri için gereken uygun mesleki yeterlilik seviyesini kazanıp kazanmadıklarını değerlendirmektir.

Kurallar

Mesleki Yeterliliğin Resmi Değerlendirmesi (Ref: Para A5’ten A8’e kadar)

8. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının İMG sonunda uygun yeterlilik düzeyini elde edip etmediklerini, İMG sırasında üstlenilen bir dizi değerlendirme faaliyeti sonuçlarından da faydalanarak resmi olarak değerlendirmelidir.

Değerlendirme İlkeleri (Ref: Para A9–A20)

9. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe mesleği eğitim programları kapsamında yüksek düzeyde güvenilirlik, geçerlilik, doğruluk, şeffaflık ve yeterliliğe sahip değerlendirme faaliyetleri planlamalıdır.

Doğrulanabilir Kanıt (Ref: Para A21–A22)

10. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aday muhasebe meslek mensuplarının mesleki yeterlilik değerlendirmesini, doğrulanabilir kanıtlara dayandırmalıdır.

Açıklayıcı Materyal

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para 1–5)

- A1. Mesleki yeterliliği tanımlamak ve gruplandırmak için birçok farklı yol bulunmaktadır. UES’ler bünyesinde mesleki yeterlilik, tanımlanmış bir standarda göre görevin yerine getirilmesi yeteneğidir. Mesleki yeterlilik; teknik yeterlilik, mesleki beceriler, mesleki değerler, etik ve tutumlardan oluşur. Mesleki yeterliliğin her bir alanı, ilgili UES’deki bir takım öğrenme sonuçlarıyla ayrıca açıklanmaktadır.
- A2. İMG sırasında, değerlendirme, IFAC üyesi meslek kuruluşu, işverenler, düzenleyiciler, yetkilendirme kuruluşları, üniversiteler, yüksek okullar ve özel eğitim sağlayıcıları da dahil olmak üzere çok çeşitli paydaşlar tarafından yapılabilir. İMG sırasındaki mesleki yeterlilik değerlendirmesi, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının sorumluluğunda olmasına rağmen, diğer paydaşlar değerlendirme faaliyetlerine maddi girdi sağlayabilir.
- A3. Muhasebe meslek mensupları, SMG sırasında görevleriyle ilgili mesleki yeterliliği geliştirmek ve sürdürmek için yaşam boyu öğrenmeye devam ederler. Çalışma ortamındaki değişiklikler, kariyer ilerlemesi ya da yeni görevler, muhasebe meslek mensuplarının mesleki yeterlilik seviyelerini arttırmalarını ve yeni beceriler kazanmalarını gerektirebilir. Bu konuya UES 7’de, *Sürekli Mesleki Gelişim*, standardında yer verilmiştir.

Amaç (Ref: Para 7)

- A4. Aday muhasebe meslek mensuplarının uygun mesleki yeterlilik düzeyini elde edip etmediklerinin değerlendirilmesi birçok amaca hizmet eder. İlki, kamu yararının korunmasıdır ve mesleğin güvenilirliği sadece mesleki yeterlik şartlarını karşılayanlara muhasebe meslek mensubu olmaya izin verildiği zaman sağlanabilir. İkinci olarak, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ve düzenleyici otoritelerin, muhasebe meslek mensubunun, işverenlerin, müşterilerin ve kamunun kendilerinden beklediği kabiliyet ve yeterliliğe sahip olmasını sağlama sorumluluğu bulunmaktadır. Üçüncü olarak, muhasebe meslek mensup-

ları, müşteriler, işverenler ve ilgili paydaşların yetkin mesleki hizmet almalarını sağlamak için mesleki yetkinliklerini sürekli korumakla görevlidirler¹.

Mesleki Yeterliliğin Resmi Değerlendirmesi (Ref: Para 8)

- A5. Mesleki yeterliliğin elde edilip edilmediğini resmi olarak değerlendirmek için IFAC üyesi meslek kuruluşu, İMG sırasında gerçekleşen bir veya daha fazla değerlendirme faaliyetinin sonuçlarından faydalanabilir. İMG sırasındaki değerlendirme faaliyetlerinin yapısı değişebilir ve bunlarla sınırlı olmamakla birlikte aşağıdakileri kapsar:
- İMG sonunda yapılan tek bir çok disiplinli sınav,
 - İMG genelinde yapılan, mesleki yeterliliğin belirli alanlarına odaklanmış sınavlar dizisi ya da
 - İMG genelinde yapılan sınavlar dizisi ve iş yeri değerlendirmeleri.
- A6. Değerlendirme faaliyetleri, mesleki yeterliliğin belirli alanlarını değerlendirmek için tasarlanmış olan faaliyetlerdir. İMG sırasında, değerlendirme faaliyetleri; mesleki yeterliliğin, yeterliliği değerlendirilen belirli bir yönüne uymak üzere seçilebilir. Değerlendirme faaliyetleri aşağıdakilerle sınırlı olmamakla birlikte şu örnekleri kapsar:
- Yazılı sınavlar,
 - Sözlü sınavlar,
 - Tarafsız test,
 - Bilgisayar destekli test,
 - İşverenlerin yaptığı iş yeri yeterlilik değerlendirmesi ve
 - İş yeri faaliyetlerinin tamamlanmasıyla ilgili kanıtların belgelerinin denetimi.
- A7. Seçilen değerlendirme faaliyeti türleri, her IFAC üyesi meslek kuruluşuna özel faktörlere bağlı olabilir. Bu faktörler, bunlarla sınırlı olmakla birlikte aşağıdakileri kapsar:

¹ *Giriş ve Temel İlkeler, IESBA Muhasebe Meslek Mensupları İçin Etik Kurallar El Kitabı*, 2015 Baskısı.

- a) Aday muhasebe meslek mensuplarının bulunduğu coğrafi konumların uzaklığı ve genişliği,
 - b) IFAC üyesi meslek kuruluşunun uygun eğitim ve diğer kaynakları,
 - c) Değerlendirilen aday muhasebe meslek mensuplarının sayısı ve özgeçmişleri ve
 - d) İşverenler tarafından sağlanan öğrenme ve gelişim fırsatlarının uygunluğu.
- A8. Muhasebe meslek mensupları tarafından elde edilmesi gereken uygun mesleki yeterlilik düzeyini belirlemekle ilgili faktörler, bunlarla sınırlı olmamakla birlikte aşağıdakileri kapsar:
- a) Muhasebe meslek mensupları tarafından üstlenen görevlerin karmaşıklığı ve çeşitliliği,
 - b) Paydaşların (kamu, işveren ve düzenleyiciler gibi) mesleki yeterliliğin yapısı ve kapsamıyla ilgili beklentileri,
 - c) Belirli sektörlerde çalışan muhasebe meslek mensupları tarafından gereksinim duyulan uzmanlık bilgisi,
 - d) Bir işi tamamlamak ya da bir görevi üstlenmek için gerekli mesleki yargı düzeyi,
 - e) Muhasebe meslek mensuplarının, finansal tablolar hazırlayıcıları, vergi danışmanları veya yönetim muhasebeciliği gibi çeşitli görevleri ve
 - f) Çalışma ortamının karmaşıklığı.

Değerlendirme İlkeleri (Ref: Para 9)

- A9. Muhasebe mesleği eğitim programları, aday muhasebe meslek mensuplarının, İMG sonunda uygun mesleki yeterliliği geliştirmesini destek amacıyla tasarlanmıştır. Bu eğitimler, üniversiteler, diğer yüksek öğretim kurumları ve IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından sunulan diploma ve kurslar neticesinde alınan resmi eğitimlerin yanı sıra,

işverenlerce sağlanan staj ve iş yeri eğitimlerinden oluşabilir. Bu sebeple, İMG süresince muhasebe mesleği eğitim programlarının tasarımı, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının dışındaki diğer paydaşlardan alınan önemli verileri de içerebilir.

A10. Değerlendirme ilkeleri, İMG süresince yürütülen bireysel değerlendirme faaliyetlerinde uygulanır.

Ancak, her bir bireysel değerlendirme faaliyeti için yüksek düzeylerde güvenilirlik, geçerlilik, eşitlik, şeffaflık ve yeterliliğe ulaşmak her zaman mümkün olmayabilir.

A11. Aynı koşullar altında, sürekli aynı sonucu üreten bir değerlendirme faaliyetinin güvenilirlik düzeyi yüksektir. Güvenilirlik mutlak bir ölçü değildir ve farklı değerlendirme faaliyetlerinin farklı güvenilirlik düzeyleri olabilir. Bir değerlendirme faaliyeti, eğer bağımsız hareket eden değerlendiricilerin çoğunluğu aynı koşullar altında sürekli olarak aynı kararı veriyorsa, yüksek güvenilirliğe sahiptir.

A12. Güvenilirliği arttırmak için değerlendirme faaliyetleri birçok şekilde tasarlanabilir. Örneğin,

- a) Bir yazılı sınavın güvenilirliği, sınav soruları ve talimatlarda belirsiz ifadeler kullanılmasından kaçınılarak artırılabilir,
- b) Bir tarafsız testin güvenilirliği, sonlandırılmadan önce test içeriğinin iç ve dış incelemesi yapılarak artırılabilir ve
- c) Bir iş yeri değerlendirmesinin güvenilirliği, benzer yüksek düzeyde yeteneği olan değerlendiriciler seçerek ve görevi değerlendirebilmeleri için uygun bir eğitim sağlayarak yükseltilebilir.

A13. Bir değerlendirme faaliyeti, eğer planlanmış olanı ölçerse, yüksek bir geçerlilik düzeyine sahiptir. Geçerlilik mutlak bir ölçü değildir, ve farklı değerlendirme faaliyetlerinin farklı geçerlilik düzeyleri olabilir. Geçerlilik çeşitli şekillere sahiptir ve aşağıdakileri içerir:

- a) Şekilsel geçerlilik—Eğer bir değerlendirme faaliyetinin, ölçülmesi amaçlananı ölçtüğü algılanıyorsa, bu değerlendirme faaliyeti yüksek şekilsel geçerliliğe sahiptir,

- b) Öngörülebilirlik geçerlilik—Eğer değerlendirme faaliyetinin içeriği, değerlendirilmesi amaçlanan mesleki yeterliliğin belirli bir yönüyle ilgiliyse, bu değerlendirme faaliyeti, yüksek öngörülebilirlik geçerliliğe sahiptir ve
 - c) Kapsam geçerliliği—Eğer değerlendirme faaliyeti, değerlendirilmekte olan mesleki yeterliliğin belirli bir yönünü yeterli derecede kapsıyorsa, bu değerlendirme faaliyeti, yüksek kapsam geçerliliğine sahiptir.
- A14. Geçerliliği arttırmak için, değerlendirme faaliyetlerini tasarlamamanın bir çok yolu vardır. Örneğin,
- a) Belirli bir muhasebe standardı uygulamak için aday muhasebe meslek mensuplarının yeterliliklerini değerlendirirken, eğer bir sınav eksik bilgiye dayalı basit bir örnek olay çalışması yerine, kapsamlı ve konuyla ilgili bir örnek olay çalışması içerirse, şekilsel geçerlilik artırılabilir.
 - b) Liderlikte yeterliliği değerlendirmek için öngörülebilir geçerlilik, yazılı sınav sonuçlarına güvenmek yerine, aday muhasebe meslek mensubunun bir ekibe ne kadar iyi liderlik ettiğiyle ilgili iş yeri değerlendirmesine güvenerek artırılabilir.
 - c) Eğer bir sınav, değerlendirilen mesleki yeterliliğin belirli bir alanının birkaç yönünden ziyade daha çok yönünü kapsarsa, kapsam geçerliliği artırılabilir.
- A15. Bir değerlendirme faaliyeti, eğer adil ve ön yargısız ise yüksek eşitlik düzeyine sahiptir. Eşitlik mutlak bir ölçü değildir ve farklı değerlendirme faaliyetlerinin farklı eşitlik düzeyleri olabilir. Değerlendirme faaliyetlerini tasarlayanlar ön yargı olasılığının farkında olursa eşitlik geliştirilebilir.
- A16. Eşitliği arttırmak için, değerlendirme faaliyetlerini tasarlamamanın bir çok yolu vardır. Örneğin,
- (a) Değerlendirme faaliyetlerinin sadece, tüm aday muhasebe meslek mensuplarının erişebileceği bilgisayar tabanlı teknolojilere dayalı olmasını sağlayarak, eşitlik artırılabilir ve

- (b) Sınav kâğıtları tüm aday muhasebe meslek mensupları tarafından müşterek şekilde paylaşılmayan kültürel bilgiye ilişkin var sayımları kaldırmak amaçlı incelendiğinde eşitlik artırılabilir.
- A17. Değerlendirilecek yeterlilik alanları ve faaliyetin zamanlaması gibi bir değerlendirme faaliyetinin detayları kamuya açıklandığında, bir değerlendirme faaliyeti yüksek şeffaflık düzeyine sahip olabilir. Yüksek seviyede şeffaflık, İMG süresince yürütülen değerlendirme faaliyetlerinin tamamı göz önüne alındığında da geçerlidir. Şeffaflık mutlak bir ölçü değildir, ve farklı değerlendirme faaliyetlerinin farklı şeffaflık düzeyleri olabilir. Paydaşlarla açık ve erişilebilir iletişim, yüksek şeffaflık düzeyi elde edilmesine yol açabilir.
- A18. Değerlendirme faaliyetlerinin şeffaflığını artırmak için birçok yol vardır. Örneğin,
- a) İMG süresince yürütülen değerlendirme faaliyetlerinin tamamı ile bağlantılı olarak, değerlendirilecek mesleki yeterlilik alanlarını, dahil olan değerlendirme faaliyetlerinin türleri ve bu değerlendirme faaliyetlerinin İMG sırasındaki zamanlamasını açıklayan bir raporu halka açık hale getirerek şeffaflık artırılabilir.
- b) Bir iş yeri değerlendirmesinde, işverenler çalışanlarına, çalışanların yeterliliklerinin değerlendirileceğine yönelik açıkça tanımlanmış bir yeterlilik çerçevesi bildirirse, şeffaflık artırılabilir.
- c) Bir sınavın hazırlanmasında ve uygulanmasındaki şeffaflık, sınavın gelişimi, puanlaması ve yönetimine ilişkin bilgileri halka açık hale getirerek artırılabilir.
- A19. Bir değerlendirme faaliyeti eğer a) derinlik ve genişlik, bilgi ve uygulama dengesine sahipse ve b) bir dizi durumlar ve içerikler uygulanan farklı alanlardan malzemeleri birleştiriyorsa, yüksek bir yeterlilik düzeyine sahiptir. İMG süresince üstlenilen değerlendirme faaliyetlerinin tamamı göz önüne alındığında da yüksek yeterlilik düzeyi geçerlidir. Yeterlilik mutlak bir ölçü değildir ve farklı değerlendirme faaliyetlerinin farklı yeterlilik düzeyleri olabilir.

A20. Yeterliliği arttırmak için, değerlendirme faaliyetlerini tasarlamanın bir çok yolu vardır. Örneğin,

- a) Uygun ayrıntı (derinlik) düzeyi, gerekli teknik yeterlilik, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik ve tutumları (genişlik) değerlendiren değerlendirme faaliyetleri dahil edilerek, İMG genelinde yeterlilik artırılabilir.
- b) Bir iş yeri değerlendirmesine ilişkin yeterlilik, aday muhasebe meslek mensuplarının, birçok farklı durumda uygulanan geniş bir yelpazedeki mesleki beceriler, ve mesleki değerler, etik ve tutumlara karşı mesleki yeterlilik göstermelerini isteyerek, artırılabilir.

Doğrulanabilir Kanıt (Ref: Para 10)

A21. Doğrulanabilir kanıt, tarafsız, kanıtlanabilir ve yazılı ya da elektronik ortamda saklanabilir bulgudur. Mesleki yeterlilik değerlendirmesini doğrulanabilir kanıtlara dayandırmak, IFAC üyesi meslek kuruluşunu denetleyen ya da düzenleyen üçüncü tarafların gereksinimlerini karşılayabilir. Aday muhasebe meslek mensuplarının İMG sonuna kadar uygun yeterlilik düzeyini elde etmiş olmaları paydaşların güvenini de arttıracaktır.

A22. Doğrulanabilir kanıt örnekleri aşağıdakileri kapsar:

- a) Başarılı kurs bitirme belgeleri,
- b) Sınavları başarıyla tamamlamamış olduğuna dair kayıtlı sonuçlar ve
- c) Aday muhasebe meslek mensuplarının elde ettikleri yeterliliklerin işverenler tarafından yapılan başarı kayıtları.

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 7

SÜREKLİ MESLEKİ GELİŞİM (2014)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1-7
Yürürlük Tarihi	8
Amaç	9
Kurallar	
SMG'nin Teşviki	10
SMG'ye Erişim	11
Tüm Muhasebe Meslek Mensupları İçin Zorunlu SMG	12-16
İzleme ve Uygulama.....	17
Açıklayıcı Materyal	
Bu Standardın Kapsamı	A1–A4
SMG'nin Teşviki	A5
SMG'ye Erişim	A6–A9
Tüm Muhasebe Meslek Mensupları İçin Zorunlu SMG	A10–A13
Çıktı-Esaslı Yaklaşım	A14–A15
Girdi-Esaslı Yaklaşım	A16–A20
Karma Yaklaşım	A21
İzleme ve Uygulama	A22–A31

Giriş

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para A1–A4)

1. Uluslararası Eğitim Standartları (UES), müşterilere, işverenlere ve diğer paydaşlara yüksek kaliteli hizmet sunmak için ve dolayısıyla da mesleğe olan kamu güvenini güçlendirmek için gerekli mesleki yeterliliği geliştirmek ve korumak için muhasebe meslek mensuplarından istenen sürekli mesleki gelişimi (SMG) tanımlar.
2. Bu UES IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. IFAC üye kuruluşlarının, bu UES'in şartlarında belirlendiği üzere muhasebe meslek mensuplarının SMG'si konusunda sorumluluğu vardır. Ayrıca, bu UES muhasebe meslek mensuplarının SMG'sini destekleyen eğitim kuruluşları, işverenler, düzenleyiciler, kamu otoriteleri ve diğer paydaşlar için de yararlı olacaktır.
3. Mesleki yeterliliği geliştirmek ve korumak, ilgili SMG faaliyetlerinde bulunarak muhasebe meslek mensubunun sorumluluğu olsa da bu UES, aşağıdaki rolleri nedeniyle IFAC üye kuruluşlarını hedefler:
 - a. Muhasebe meslek mensupları arasında yaşam boyu öğrenme sürecine yönelik taahhüdü özendirmek,
 - b. Muhasebe meslek mensupları için SMG fırsatlarına ve kaynaklarına erişimi kolaylaştırmak ve
 - c. Muhasebe meslek mensuplarının kamu yararını korumak için gerekli mesleki yeterliliği geliştirmeleri ve korumaları için uygun ölçme, izleme ve uyum prosedürlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasıyla ilgili kurallarla belirlenmiş şartları uygulamak.
4. SMG, bireylerin muhasebe meslek mensubu rolünü yerine getirmelerini sağlayan yeterliliği ilk geliştirme yoluyla öğrenme ve gelişim olan İlk Mesleki Gelişim'in (İMG) bir devamıdır. SMG, İMG'den sonra olan ve muhasebe meslek mensuplarının rollerini yeterli bir biçimde yerine getirmeye devam etmelerine imkan veren mesleki yeterliliği geliştiren ve koruyan öğrenme ve gelişimdir. SMG, muhasebe meslek

mensubunun mesleki faaliyetleri ve sorumlulukları için uygun bir biçimde geliştirilmiş (a) mesleki bilgi, (b) mesleki yetenekler, (c) mesleki değerler, etik ve tutumlar ile (d) İMG boyunca elde edilmiş yeterliliklerin sürekli gelişimini sağlar. Ayrıca, muhasebe meslek mensupları kariyerleri süresince yeni yeterlilikler gerektiren yeni görevler de alabilirler. Bu tür durumlarda, bilgi, beceri ve değerlerin ilave genişlik veya derinliği gerektiren görevler için İMG gibi benzer birçok unsuru kapsayan SMG, gerekli olabilir.

5. Eğitim, staj ve öğrenime ek olarak, SMG ayrıca (a) koçluk ve üstadlık, (b) örgütlenme, (c) gözlemlenme, geri bildirim ve yansıtma ile (d) bilginin özyönetimi ve yapılandırılmamış edinimi gibi öğrenme ve gelişim faaliyetlerini de kapsar.
6. SMG'nin elde edilmesinin ölçümü, üç farklı yaklaşımla başarılabılır:
 - a. Çıktı-esaslı yaklaşımlar - muhasebe meslek mensubunun, öğrenme sonuçlarını kullanarak, mesleki yeterlilik geliştirdiğini ve koruduğunu göstermesini isteyerek,
 - b. Girdi-esaslı yaklaşımlar - mesleki yeterliliği geliştirmek ve korumak için meslek mensuplarına bir öğrenme faaliyeti miktarı belirleyerek ve
 - c. Karma yaklaşımlar - girdi-esaslı ve çıktı-esaslı yaklaşımların unsurlarını birleştirerek, gerekli öğrenme faaliyetinin miktarını belirleyerek ve elde edilen sonucu göstererek, böylece muhasebe meslek mensubu mesleki yeterliliği geliştirir ve korur.
7. UES'lerde ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, *IAESB Terimler Sözlüğü'nde* (2015) verilmiştir.

Yürürlük Tarihi

8. Bu UES, 1 Ocak 2014 Çarşamba tarihinde yürürlüğe girer.

Amaç

9. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun hedefi, müşterilerin, iş verenlerin ve diğer paydaşların gereksinimlerini karşılamak için kamu yararına, yüksek kaliteli hizmetler sunmak için gerekli olan SMG yapma yoluyla muhasebe meslek mensuplarının İMG'den sonraki yeterliliklerini geliştirmeleri ve korumalarını sağlamaktır.

Kurallar

SMG'nin Teşviki (Ref: Para A5)

10. IFAC üyesi meslek kuruluşları, SMG'nin önemini, SMG'ye yönelik taahhüdü ve mesleki yeterliliğin korunmasını destekleyeceklerdir.

SMG'ye Erişim (Ref: Para A6–A9)

11. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensuplarının kişisel SMG ve mesleki yeterliliği koruma sorumluluklarını yerine getirmelerine yardımcı olmak üzere, SMG fırsatları ve kaynaklarına erişimlerini kolaylaştıracaktır.

Tüm Muhasebe Meslek Mensupları İçin Zorunlu SMG (Ref: Para A10–A13)

12. IFAC üyesi meslek kuruluşları, tüm muhasebe meslek mensuplarının, işlerine ve mesleki sorumluluklarına uygun mesleki yeterliliği geliştirmeleri ve korumalarına katkıda bulunması için SMG yürütmelerini zorunlu tutacaktır.
13. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensuplarının SMG faaliyetlerini ölçmek için üç modelden: çıktı-esaslı, girdi-esaslı ya da karma yaklaşımdan, tercih ettikleri yaklaşımı kuracaklardır.

Çıktı-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para A14–A15)

14. Çıktı-esaslı bir yaklaşım uygulamakta olan IFAC üyesi meslek kuruluşları, her bir muhasebe meslek mensubundan, aşağıda belirtilen hususları yerine getiren kanıtları dönemsel olarak ibraz etmek yolu

ile geçerli yetkinliği geliştirmekte ve muhafaza etmekte olduklarını göstermelerini talep etmelidirler:

- a. Yetkili bir kaynak tarafından doğrulanmış olması ve
- b. Geçerli bir yetkinlik değerlendirme yöntemi ile ölçülmüş olması.

Girdi-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para A16–A20)

15. Girdi-esaslı bir yaklaşım uygulamakta olan IFAC üyesi meslek kuruluşları, her bir muhasebe meslek mensubundan aşağıda belirtilen hususları yerine getirmelerini talep edeceklerdir:
 - a. Her üç yıllık dönemde, 60 saati veya eşdeğer miktarda öğrenme ünitesi doğrulanabilir olmak üzere, en az 120 saat veya eşdeğer öğrenme ünitesine eşit, geçerli mesleki gelişim faaliyetini tamamlamak;
 - b. Her yıl ilgili mesleki gelişim faaliyetinin en az 20 saatini (veya eşdeğer öğrenme ünitesini) tamamlamak ve
 - c. Yukarıda belirtilen şartları sağlamak üzere öğrenme faaliyetlerini ölçmek.

Karma Yaklaşım (Ref: Para A21)

16. Girdi-esaslı ve çıktı-esaslı yaklaşımların bir karışımını uygulamakta olan IFAC üyesi meslek kuruluşları, girdi-esaslı ve çıktı-esaslı sistemlere dair bu UES 'te belirtilen ilkeleri uygun şekilde takip edeceklerdir.

İzleme ve Uygulama (Ref: Para A22–A31)

17. IFAC üyesi meslek kuruluşları, (a) muhasebe meslek mensuplarının IFAC üyesi meslek kuruluşunun SMG şartlarını yerine getirip getirmediğini izlemek ve (b) bu şartlarını yerine getirmede başarısızlık için uygun yaptırımları sağlamak için sistematik bir süreç kuracaklardır.

Açıklayıcı Materyal

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para 1–7)

- A1. Bir muhasebe meslek mensubu olarak verimli bir şekilde işlev görmek için gerekli bilgi gereksinimi sürekli artmaktadır. Muhasebe meslek mensupları, mesleki yeterlilik göstermek için artan beklentilerle karşı karşıyadırlar. Bu baskılar, her sektördeki muhasebe meslek mensupları için geçerlidir. Muhasebe meslek mensuplarının kamu beklentilerini karşılamaları için, mesleki yeterliliğin sürekli geliştirilmesi ve korunması ile yaşam boyu öğrenim çok önemlidir. Muhasebe mesleği, değişen bir ortamda faaliyet gösterdiğinden, IFAC üye kuruluşlarının, SMG politikalarını ve bu UES'in uygulanmasını dönemsel olarak gözden geçirmeleri uygun olabilir.
- A2. Tek başına SMG'yi yerine getirmek, tüm muhasebe meslek mensuplarının her zaman yüksek kaliteli mesleki hizmetler sağlayacağını garanti etmez. Yüksek kaliteli hizmetler, etik davranış, mesleki yargı, tarafsız bir tutum ve uygun düzeyde bir denetim gerektirir. Ayrıca, bir SMG programına katılan her muhasebe meslek mensubu da bu programın tüm faydalarını elde etmeyecektir. Bu, muhasebe meslek mensubunun öğrenme taahhüdü ve kapasitesine bağlı olacaktır. Ancak, SMG muhasebe meslek mensuplarının rolleriyle ilgili mesleki yeterlilik geliştirmelerine ve korumalarına imkan vermede önemli bir rol oynar. Dolayısıyla, bazı doğal kısıtlamalara rağmen SMG kamu güvenini ve itimadını korumada önemli bir unsurdur.
- A3. Ölçülen, izlenen ve değerlendirilen iyi kurulmuş bir SMG programı, bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun kalite güvence süreçlerinin bir parçasını oluşturabilir. Diğer kalite güvence süreçleri, (a) muhasebe meslek mensuplarının çalışmalarının (meslek mensubu tarafından yerine getirilen SMG'nin incelenmesini kapsayabilir), (b) soruşturma ve (c) kusurlu uygulamalar için disiplin süreçlerinin kalite güvence incelemelerini kapsayabilir.
- A4. Yaşam boyu öğrenme, kişisel, medeni, sosyal ve istihdamla alakalı perspektiflerden bilgi, yetenek, değer, etik ve yaklaşımı iletirmek

amacıyla yürütülen resmi ya da gayri resmi tüm öğrenme ve gelişim faaliyetlerini temsil eder. Yaşam boyu öğrenme, muhasebe alanlarına veya başka alanlara dahil olmalarından bağımsız olarak, tüm muhasebe meslek mensupları için geçerlidir.

SMG'nin Teşviki (Ref: Para 10)

- A5. Aşağıdakiler, SMG'nin tanıtılması ve mesleki yeterliliğin korunmasına katkı sağlayabilecek faaliyetlere örnekleri gösterir:
- SMG'nin değerini düzenli olarak meslek mensuplarına anlatmak,
 - Meslek mensuplarına sağlanan SMG fırsatlarının çeşitliliğini desteklemek ve
 - Performans yönetimi süreçleri içerisinde SMG'in önemine vurgu yapmak için işverenlerle birlikte çalışmak.

SMG'ye Erişim (Ref: Para 11)

- A6. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensupları için uygun SMG programlarını doğrudan sağlayabilirler ve işverenler de dahil başka kurumlarca sağlanan programlara erişimi kolaylaştırabilirler.
- A7. Aşağıdakiler, planlanmış bir SMG faaliyetinin bir parçası olarak yürütülebilecek öğrenme faaliyetlerine örnektir:
- Kurslara, konferanslara ve seminerlere katılım,
 - Kendi kendine yönlendirilen öğrenme,
 - İş başında eğitim,
 - Teknik komitelere katılım ve görev alma,
 - Mesleki sorumluluklarla ilgili bir alanda bir ders veya SMG oturumu geliştirme ya da verme,
 - Mesleki sorumluluklarla ilgili resmi eğitim,

- g. Konferanslara, bilgilendirme oturumlarına ya da tartışma gruplarına konuşmacı olarak katılım,
- h. Teknik, mesleki ya da akademik nitelikte makaleler, raporlar ya da kitaplar yazma,
- i. Mesleki yayınları veya dergileri okumak dahil olmak üzere, muhasebe meslek mensubunun rolüne uygulanmak üzere araştırma yapma,
- j. Mesleki yenileme sınavına veya resmi sınavlara katılım,
- k. Mentör ya da koç olarak mesleki gelişim desteği sağlama ve
- l. Bir mentör ya da koçtan mesleki gelişim desteği alma.

IFAC üyesi meslek kuruluşları tek bir veya tekrarlayan faaliyetten elde edilen SMG hakkında (örneğin, faklı guruplara aynı giriş seviyesinde muhasebe dersi vermek) muhasebe meslek mensuplarına rehberlik sağlayabilirler.

- A8. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensuplarının ilgili SMG'yi planlamalarına yardım etmek için araçlar sağlayabilirler, örneğin:
- a. Mesleğin belirli rolleri ya da sektörleri için bir kilit yeterlilikler listesi sağlayan yeterlilik haritaları ve
 - b. Öğrenme ve gelişim gereksinimlerini belirlemek ve bunları nasıl karşılayacakları hakkında muhasebe meslek mensuplarına yardım eden öğrenme planı şablonları.
- A9. IFAC üyesi meslek kuruluşları, bu gereksinimleri karşılamak için ilgili öğrenme fırsatlarını belirlemek üzere yeterlilik ya da öğrenme boşluklarını tespit etmelerine yardımcı olmak amacıyla SMG'lerini işverenlerle, meslektaşlarla ve IFAC üyesi meslek kuruluşlarıyla tartışmaları için muhasebe meslek mensuplarını destekleyen rehberlik sağlamayı dikkate alabilirler.

Tüm Muhasebe Meslek Mensupları İçin Zorunlu SMG (Ref: Para 12–13)

A10. Aşağıda belirtilen nedenlerle, çalıştıkları sektörden veya organizasyonun büyüklüğünden bağımsız olarak, tüm muhasebe meslek mensupları için SMG geçerlidir:

- a. Bütün muhasebe meslek mensuplarının, müşterilerine, işverenlerine ve ilgili paydaşlara karşı gerekli özeni gösterme yükümlülüğü vardır ve bu sorumluluğu yeterli bir şekilde ifa edebileceklerini göstermeleri beklenmektedir,
- b. Bütün sektörlerdeki muhasebe meslek mensupları kamu hesap verebilirliğine ve kamu güveninin korunmasına tabidir,
- c. Kamunun, bir muhasebe meslek mensubunun unvan veya mesleki statüsüne güvenmesi muhtemeldir. Muhasebe meslek mensupları bir meslek unvanı taşırlar. Bir muhasebe meslek mensubunun yeterliliğinin eksikliği, meslek mensubunun, işverenin ve bir bütün olarak mesleğin saygınlığını ve şöhretini zedeleme potansiyeline sahiptir,
- d. Hızla değişen çevreler, bir muhasebe meslek mensubunun yeterliliğinin uygunluğu üzerinde etkili olabilir ve
- e. Muhasebe meslek mensuplarını istihdam eden işverenler, belli bir ölçüde, mesleki yeterliliğin kanıtı olarak, meslek unvanına güvenirler.

A11. SMG kuralı oluşturulurken, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, özel durumlardaki muhasebe meslek mensupları ile ilgili ve onlara uygun olan hususları dikkate almaları gerekmektedir. Bu kapsamda olanlara örnek verebiliriz:

- a. Kariyerine ara vermiş kişiler, ve
- b. Tam zamanlı uygulamadan emekli olmuş fakat muhasebe mesleği unvanını kullanmaya devam eden ya da bir şekilde iş yapmaya devam eden kişiler.

- A12. IFAC üyesi meslek kuruluşları, hangi SMG faaliyetlerini muhasebe meslek mensuplarının tipik olarak sahip olduğu mesleki rol/roller ve işlev/işlevleri ile alakalı kabul edecekleri hakkında şartlar ya da rehberlik geliştirmeyi seçebilirler. Alternatif olarak, IFAC üyesi meslek kuruluşları, SMG faaliyetlerinin alakalılığı hakkında muhasebe meslek mensuplarının yargılarına güvenmeyi tercih edebilirler. IFAC üyesi meslek kuruluşları ayrıca, belli alanlarda kurallar oluşturması ve muhasebe meslek mensuplarına diğer alanlarda ilgili SMG faaliyetlerini seçmeleri esneklik tanımayı tercih edebilirler.
- A13. IFAC üyesi meslek kuruluşları ayrıca, kamu yararını korumada uzman alanlarda, uzman rollerde ya da yüksek riskli alanlarda çalışan muhasebe meslek mensupları için özel ya da ilave SMG tanımlayabilirler.

Çıktı-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para 14)

- A14. Çıktı-esaslı sistemlerde doğrulamanın güvenilirliği önemlidir. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, aşağıdaki kilit unsurları kendi yaklaşımları içerisine nasıl alacaklarını değerlendirmeleri desteklenir:
- Elde edilen sonuç ya da yeterliliğin açık bir şekilde tanımlanması ve
 - Sonuç ya da yeterliliğin geliştirilmiş ve devam ettirilmekte olduğunu onaylayabilen yetkin bir kaynağın kullanımı.
- A15. Aşağıdaki örnekler, çıktı-esaslı bir yaklaşımda doğrulama amaçları için kullanabilecek kanıtları gösterir:
- Bir inceleme uzmanı tarafından yazılı ya da basılmış materyalin incelenmesi ya da değerlendirilmesi;
 - Elde edilen öğrenme sonuçlarının değerlendirilmesi,
 - Bir mesleki makalenin ya da bir araştırma projesinin sonuçlarının yayınlanması,
 - Dönemsel olarak tekrar değerlendirme,
 - Uzmanlık veya diğer unvan,

- f. Bir yeterlilik haritasına göre doğrulanmış olan yapılmış bir işin kayıtları (çalışma günlükleri),
- g. Kişinin yeterlilik seviyesini yansıtmak üzere işveren veya meslek kuruluşu tarafından geliştirilmiş yeterlilik haritasına göre ölçülmüş nesnel değerlendirmeler,
- h. SMG’i değerlendiren bağımsız büro teftişleri ve
- i. Yeterliliklerin gelişimine ilişkin belgelendirme yapan uzman birlikler tarafından değerlendirme ya da tasdik ve düzenleyiciler tarafından değerlendirmeler.

Girdi-Esaslı Yaklaşım (Ref: Para 15)

- A16. Girdi-esaslı sistemler, ölçüm ve doğrulama kolaylığı nedeni ile geleneksel olarak, yeterliliğin geliştirilmesi ve korunmasını ölçmek için kullanılmıştır. Girdi-esaslı yaklaşımlar kısıtlara sahiptir. Örneğin, bunlar öğrenme sonuçlarını ya da geliştirilmiş yeterliliği her zaman ölçemezler. Mesleki yeterliliğin sürekli olarak geliştirilmesi ve yaşam boyu öğrenme taahhüdünün temel amaçlarının iyi anlatılması yoluyla IFAC üyesi meslek kuruluşları bu kısıtlamaların kısmen üstesinden gelebilirler.
- A17. Bu UES, girdi-esaslı SMG faaliyetini saat veya eşdeğer öğrenme ünitesi cinsinden ölçer. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensupları tarafından anlaşılacak başka ölçümler kullanmayı seçebilirler. Girdi-esaslı SMG ölçümlerine örnekler:
- a. Öğrenme faaliyetine harcanan zaman,
 - b. SMG sağlayıcısı tarafından öğrenme faaliyetine ayrılan birimler ve
 - c. IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından öğrenme faaliyeti için belirlenen birimler.
- A18. Bu UES, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının muhasebe meslek mensuplarının yürüttükleri öğrenme faaliyetlerinin bir miktarının doğru-

lanabilir olmasını beklmeleri kavramı üzerine dayanmaktadır. Bazı öğrenme faaliyetleri, örneğin işbaşı eğitim, ölçülebilir ama doğrulanamayabilir. Bu faaliyetler ayrıca mesleki yeterliliğin geliştirilmesine ve korunmasına da katkı yaparlar, ancak bunlar üç yıllık dönemlerde istenen 60 saatlik doğrulanabilir SMG faaliyetinin bir parçası olarak kabul edilmezler.

- A19. IFAC üyesi meslek kuruluşları, 20 saatlik yıllık asgari şartın hangi miktarının doğrulanabilir olması gerektiği hakkında muhasebe meslek mensuplarına rehberlik sağlamayı dikkate alabilirler. IFAC üyesi meslek kuruluşları bu tür bir rehberliği sağlamada, yerel yasal ve düzenleyici kuralları ve diğer paydaşların beklentilerini dikkate alabilirler.
- A20. Aşağıdaki örnekler, girdi-esaslı bir yaklaşımda doğrulama için kullanılabilecek kanıtları gösterir:
- Ders özetleri ve öğretme materyalleri,
 - Sağlayıcı, öğretici, işveren, üstad ya da eğitmen tarafından katılımın teyit edilmesi ve
 - Bir öğrenme faaliyetinin gerçekleştiğine dair bağımsız değerlendirme.

Karma Yaklaşım (Ref: Para 16)

- A21. SMG'ye yönelik bir karma yaklaşım benimseme alternatifleri:
- Hem girdi-esaslı hem de çıktı-esaslı sistemlerin şartlarını kullanmak, böylece girdiler, ağırlıklı olarak çıktı-esaslı bir sistemde bir bilgi alanının bazı kısımlarını ölçmek için kullanılan yeterlilik çıktılarına katkı sağlar,
 - Girdi şartlarını karşılayamayan muhasebe meslek mensuplarının, yeterliliğin geliştirildiğine ve korunduğuna dair doğrulama sağlamalarına olanak vermek ya da
 - Yetkinliği elde etmek için gereken muhtemel çabanın bir göstergesi olarak belirli bir sayıda girdi saati belirlemek ve öğren-

me faaliyetlerinin bir sonucu olarak elde edilen yetkinliğin doğrulanması amacıyla izlemek.

İzleme ve Uygulama (Ref: Para 17)

- A22. IFAC üyesi meslek kuruluşları, mesleki yeterliliğin geliştirildiği veya korunduğunu göstermek için elde edilmesi ya da yaratılması gereken kanıt hakkında rehberlik sağlayabilirler. Rehberlik, muhasebe meslek mensubunun aşağıdakilere dair sorumluluklarını kapsayabilir:
- SMG'leri ile ilgili uygun kayıtların ve belgelerin saklanması ve
 - IFAC üyesi meslek kuruluşunun SMG şartları ile uyumlu olduğunu göstermesi için, istenildiğinde, doğrulanabilir kanıt hükümü.

IFAC üye kuruluşları izleme yaklaşımlarını tasarlarken, hangi rollerin yüksek risk ya da kamuya karşı daha fazla sorumluluk barındırdığını belirleyebilirler ve buna göre daha titiz izleme benimseyebilirler.

- A23. Bir izleme süreci, muhasebe meslek mensuplarından aşağıdaki hususları dönemsel olarak yerine getirmelerini gerektirebilir.
- Yeterli bir şekilde performans göstermek amacıyla gerekli bilgi ve beceriyi korumak için mesleki yükümlülükleri yerine getirip getirmediğine dair bir beyanname sunmak,
 - Üye kuruluş tarafından empoze edilen herhangi bir özel SMG şartıyla uyumlu olduğuna dair bir beyan sunmak veya
 - Öğrenme faaliyetlerinin kanıtını ya da seçtikleri SMG faaliyetleri yoluyla geliştirdikleri ve korudukları yeterliliklerine dair doğrulama sağlamak.

- A24. Tamamlayıcı izleme süreçleri aşağıda belirtilen hususları içerebilir:
- SMG şartlarıyla uyumu kontrol etmek için örnekleme yolu ile seçilecek muhasebe meslek mensuplarının denetlenmesi,
 - Kalite güvence programlarının bir parçası olarak öğrenme plan-

larının ya da SMG belgelerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi

- c. Serbest çalışan muhasebe/denetim firması işverenlerinin, kendi kalite güvence programlarına SMG programlarını ve etkili izleme sistemlerini dahil etmelerini ve SMG faaliyetlerini zaman kayıt sistemlerinin bir parçası olarak takip etmelerini gerektirmek.
- A25. IFAC üyesi meslek kuruluşları, döngüsel bazda bir izleme süreçleri seti yürütebilirler. IFAC üyesi meslek kuruluşları döngüsel izleme sürecinin süresini belirlemede (a) kamu yararını ve (b) kamu, düzenleyiciler ve diğer paydaşların beklentilerini dikkate alarak, kendi çevresinde neyin makul olduğunu karar verebilir. Muhtemelen, bir yıldan az döngüler IFAC üyesi meslek kuruluşu ve muhasebe meslek mensubu üzerinde aşırı yük getirirken, bazı IFAC üyesi meslek kuruluşlarının deneyimleri, beş yıldan daha uzun döngülerin bu beklentileri karşılayamadığını ortaya koymaktadır.
- A26. Zorunlu SMG sistemi, SMG yükümlülüklerini yerine getirmede başarısız olan muhasebe meslek mensuplarının zamanında uyum sağlamaları sağlandığında, daha etkili ve kamu yararına uygun olarak işleyecektir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ülkelerindeki yasal ve çevresel koşulları dikkate aldıktan sonra, uyumsuzluk durumunda uygulayacakları yaptırım türlerini belirlemeleri için desteklenir.
- A27. Uyumsuzluk halinde ilk uygulama adımları, muhtemelen söz konusu muhasebe meslek mensubunu makul bir zaman zarfında uyum durumuna getirmek üzerine odaklanacaktır. IFAC üyesi meslek kuruluşları, (a) özetle bir muhasebe meslek mensubunun SMG şartları ile uyumu erteleme ya da kaçınmasına sebep olacak bir eylem ve (b) ağır ceza gerektiren bir eylem arasındaki dengeyi kurması için özendirilir.
- A28. Bazı IFAC üyesi meslek kuruluşları, bu şarta uymayan muhasebe meslek mensuplarını üyelikten çıkarmaya veya faaliyet iznini kaldırmaya yasal olarak yetkili olabilirler. Üyelikten çıkarma veya faaliyet iznini kaldırma cezasının, uyumsuzluğu alışkanlık haline getirme yo-

luyla veya IFAC üyesi meslek kuruluşunun taleplerine verdikleri yanıtlar yoluyla, SMG şartlarına uymada başarısız olmaya devam etme ihtimallerini açıkça belli etmiş olan muhasebe meslek mensuplarına uygulanabilir. Kasten uyumda başarısız olan muhasebe meslek mensuplarının isimlerinin yayınlanması da bir seçenek olarak düşünülebilir. İsimlerin yayınlanması (a) muhasebe meslek mensupları için genel bir caydırıcı olarak işlev yapabilir ve (b) kamuoyuna karşı mesleğin, yeterliliği koruma taahhüdü hakkında net bir işaret verebilir.

- A29. Yaptırım uygulanması, hafife alınabilecek bir işlem değildir. Bir muhasebe meslek mensubunun kasten mesleki yeterliliği geliştirme ve korumada başarısız olması, dolayısıyla disiplin cezasını haklı gösteren bir mesleki görev ihlalidir, bu bakımdan kamu yararına yönelik hareket etme kabiliyetini zayıflatır.
- A30. Etkili bir izleme ve uygulama süreci yeterli kaynaklar gerektirir. IFAC üyesi meslek kuruluşları ayrıca, SMG kuralları ile izleme ve uygulama sürecini gözetmek üzere, üyelere oluşan bir kurul veya komite kurmayı da değerlendirebilirler.
- A31. Kamu yararı sorumluluklarının bir parçası olarak, IFAC üyesi meslek kuruluşları, üyelerinin bu UES ile belirlenmiş olan SMG kurallarına hangi ölçüde uyduklarını halka açık şekilde raporlamalıdır.

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI - UES 8¹
DENETÇİLER İÇİN YETERLİLİK KURALLARI (2008)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
BÖLÜM 1: GENEL	
Giriş	1-4
Bu Standardın Amacı.....	5-7
Tanımlar.....	8-9
Yürürlük Tarihi	10
Bu Standardın Kapsamı	11-17
Muhasebe Meslek Mensupları ve Denetçiler	18-21
Yeteneklerin ve Yeterliliğin Geliştirilmesi ve Korunması	22-28
BÖLÜM 2: DENETÇİLER İÇİN YETERLİLİK KURALLARI	
Genel	29-31
Bilgi İçeriği	32-41
Mesleki Beceriler	42-44
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar	45-53
Staj	54-60
Sürekli Mesleki Gelişim.....	61-62
Değerlendirme.....	63-65
BÖLÜM 3: SÖZLEŞME SORUMLU ORTAĞI	
Genel	66-70

1 Editörün Notu: Bu standart IAESB El Kitabı'nın son baskısında yer almamaktadır. Ancak yürürlük tarihi 1 Temmuz 2016'da son bulacağından bu yayında yer verilmiştir.

Sözleşme sorumlu ortağı (Sorumlu Ortak Denetçi) için Yeterlilik Kuralları	71-72
--	-------

BÖLÜM 4: ÖZEL ÇEVRELER VE İŞ KOLLARINDAKİ DENETÇİLER İÇİN GEREKLİ YETERLİLİK

Genel	73-74
Sınır-Ötesi Denetimler	75-78
Özel İş Kolları	79-80
Staj	81

BÖLÜM 1: Genel giriş

1. Denetim aşağıdakileri yerine getiren yapılandırılmış bir süreçtir:
 - a) Analitik beceriler, mesleki yargılama ve mesleki şüphecilik uygulamasını içeren,
 - b) Genellikle bir meslek mensupları takımı tarafından gerçekleştirilen ve idari becerilerle yönetilen;
 - c) Uygun teknoloji yapılarını kullanan ve bir metodolojiye bağlı olan;
 - d) Uluslararası Denetim Standartları (UDS), Uluslararası Kalite Kontrol Standartları (UKKS), Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS), Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (UKSMS) ve uygulamadaki tüm uluslararası, ulusal ya da yerel eşdeğerleri gibi tüm uygun teknik standartlara uyumlu olan ve
 - e) Mesleki etik standartlarına uyumlu olan.
2. Denetim, ayrıca dünya genelindeki kuruluşlar ve topluluklar içinde hesap verebilme ve sorumlulukları geliştirme sistemlerinin tamamlayıcı bir parçasıdır. Tarihsel finansal bilginin denetimleri, düzenleme ve yasalar tarafından zorunlu kılınabilmesine rağmen, bunlar borçlanmanın bir koşulu, sözleşmenin bir konusu olarak veya diğer sebepler için de gerekli kılınabilir. Buna ek olarak, kuruluşlar, gönüllü olarak finansal beyanların ve iddiaların doğruluğunu değerlendirmek ve paydaşlarına kaynaklarının finansal idaresinin güvenilir bir raporunu sunmak amacıyla denetimleri yaptırabilirler.
3. Denetime tabi işletmeler, kamu, özel ve kar amacı gütmeyen sektörlerde farklı organizasyon yapılarıyla çalışırlar. Denetimin karmaşık ve değişen çevrelere uyarlanması gerekmektedir. Bir denetim sürecinde, aşağıdakileri içeren pek çok faktörün anlaşılması ve uygun şekilde değerlendirilmesi zorunludur:
 - (a) İşletme ve çevresi;

- (b) İş kolu ve düzenleyici ve diğer dış faktörler;
 - (c) Uygulanan finansal raporlama çerçevesi.
4. İş dünyasının küreselleşmesi ülke içinde ve sınır ötesinde tutarlı ve yüksek kalitede finansal raporlamaya olan gereksinimi önemli ölçüde artırmıştır. Bu hem muhasebe hem de denetimi doğrudan etkilemektedir. Günümüzün küresel iş dünyası ortamındaki pek çok paydaş genel kabul görmüş uluslararası muhasebe ve denetim standartları ile uyumlu olmayı beklemektedir. Denetçilerin² yeterliliğini belirlemek için uluslararası kabul görmüş kıstasların belirlenmesi muhasebe ve denetimde uluslararası olarak kabul edilmiş standartların gelişimine yardımcı olacaktır.

Standardın Amacı

5. Bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), özel çevrelerde ve iş kolunda çalışanlar da dahil olmak üzere denetçiler için yeterlilik kurallarını saptar. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, üyelerinin bir denetçi rolü üstlenmeden önce, bu UES'in şartlarını yerine getirmelerine izin verecek politikalar ve prosedürler oluşturması gerekir. Gerekli yeterliliğin gelişimi ve değerlendirme sorumluluğu IFAC, IFAC üyesi meslek kuruluşları, düzenleyici kuruluşlar ve diğer üçüncü taraflar tarafından paylaşılmaktadır.
6. Denetçiler için belli bir UES'in bulunması, hem bu alanda yeterlilik performansı için gerekli olan uzman bilgi ve beceriler nedeniyle hem de kamu ve diğer üçüncü tarafların tarihsel finansal bilginin denetimine olan güveni nedeniyle gereklidir.³ Bu UES, 1'den 7'ye UES'ler tarafından tüm muhasebe meslek mensupları için kurulan platforma dayanmaktadır.

² Denetçi" kelimesi aşağıdaki 9. paragrafta tanımlanmaktadır.

³ Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB), tarihi finansal bilgi hakkındaki raporlama sözleşmeleri ve tarihi finansal bilgiden başka bilgiye temas eden güvence sözleşmeleri arasındaki farkı ayırt eder. (IAASB'nin Görev Tanımı). UES 8, denetçilerin rolünü üstlenen ve tarihi finansal bilginin denetiminde önemli karar alma sorumluluğuna sahip olan muhasebe meslek mensupları için gereklilikleri saptar.

7. Bu UES'in amacı, muhasebe meslek mensuplarının ehil denetçiler olarak çalışmalarını gerektiren belirli yetenekleri edinmelerini ve bunu korumalarını sağlamaktır.

Tanımlar

8. Hem Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu (IAESB) hem de diğer IFAC grupları tarafından halihazırda tanımlanmış olan bu UES'de kullanılan terimler aşağıda belirtilmektedir. Bu UES'te kullanılan kilit terimlerin tanımlamaları ve açıklamaları *Muhasebe Meslek Mensupları Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* belirlenmektedir.

Yetenekler: Yeterliliği göstermek için gerekli olan mesleki bilgi; mesleki beceriler ile mesleki değerler, etik kurallar ve tutumlardır.

Açıklama: *Yeterlilik performansın fiili gösterimine atıfta bulunurken yetenekler bireylerin görevlerini gerçekleştirmelerini sağlayan tutumlardır. Yeteneklere sahip olma, bir bireyin iş yerinde ehil bir biçimde çalışma yeteneğine sahip olduğunun bir göstergesidir. Yeterlilik içerik bilgisi, teknik ve işlevsel becerileri, davranış becerilerini, entelektüel becerileri (mesleki yargılama da dahil) ve mesleki değerler, etik ve tutumları içerir. Başka literatürlerde, yeterlikler, yetenekler, kilit beceriler, çekirdek beceriler, temel beceriler ve davranışlar, tutumlar, ayırt edici karakteristikler, kapsamlı nitelikler ve bireysel davranışlar olarak da belirtilebilir.*

Yeterlilik Gerçek çalışma ortamlarına referans vererek bir çalışma görevini tanımlanmış bir standarda uygulayabilmektir.

Açıklama: *Yeterlilik, gerekli standarda göre ilgili rolleri ya da görevleri yerine getirmede gösterilen yetenek anlamına gelmektedir. Yetenek, kişilerin sahip olduğu performans potansiyeli olan öznelilik anlamına gelirken, yeterlilik, fiili performans gösterme anlamına gelmektedir. Yeterlilik, çeşitli şekillerde kazanılabilir; iş yeri performansı, iş yeri simülasyonu, çeşitli tipteki yazılı veya sözlü sınavlar ve kendi kendine kazanma.*

Sözleşme sorumlu ortağı (denetim sorumlu ortağı) Denetim organizasyonunda, sözleşmeden ve sözleşmenin performansından ve firma adına çıkarılan denetim rapordan sorumlu olan ve gerektiğinde, bir mesleki, hukuki veya düzenleyici organdan uygun yetkiye sahip ortak veya diğer kişiler.

***Açıklama:** Bu terim, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından belirlenenlerle uyumludur.*

Muhasebe meslek mensubu bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun üyesi olan bir kimse.

9. Aşağıdaki tanım, bu UES'in amacı için oluşturulmuştur:

Denetçi, tarihsel finansal bilginin denetiminde önemli hükümlerde bulunma sorumluluğuna sahip olan veya sorumluluğu verilmiş olan bir muhasebe meslek mensubudur.

***Açıklama:** Sözleşme sorumlu ortağı denetim için genel sorumluluğu elinde bulundurur. Denetim mesleğinin tanımı bir denetim içinde belirli görevler üstlenen uzmanlara (Örn. vergi, bilgi teknolojileri veya değerlendirme uzmanları) uygulanmaz.*

Yürürlük Tarihi

10. Bu UES, tüm denetçiler için 1 Temmuz 2008'den itibaren geçerlidir. Daha önce uygulamaya konulması desteklenmektedir.

Standardın Kapsamı

11. Uluslararası Eğitim Standartları, muhasebe meslek mensuplarının eğitimi ve gelişiminde genel kabul görmüş "iyi uygulama" standartlarını saptar. UES'ler, uluslararası tanınma, kabul edilebilirlik ve başvuru elde etmeyi amaçlayan bir seviyede, muhasebe meslek mensuplarının eğitiminin ve gelişiminin içeriği ve sürecinin asli unsurlarını (örneğin, konu bilgisi, beceriler, etik ve pratik uygulamalar) sistematikliği oluşturur. Geçerli yerel bildirimleri geçersiz kılmamasına rağmen, doğası itibarıyla kuralcıdır.

UES 8, DENETÇİLER İÇİN YETERLİLİK KURALLARI

12. Bu UES, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, herhangi bir üyesinden bir denetçi rolü üstlenmeden önce elde etmesini beklediği asgari yeterlilik kurallarını saptar.
13. Bu UES ayrıca, denetçilerin gereksinim duyduğu mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik ve tutumların asgari seviyelerini saptar. Denetim sözleşmesi takımının hepsinin gereksinim duyduğu her türlü yetenek ve yeterliliği açıklamaz. Denetçiler bir denetim firmasının bir üyesi olarak veya daha küçük denetim görevlerinde tek sorumluluğa sahip bir birey olarak çalışabilir. Bir denetim görevinin farklı sorumluluk düzeyleri, farklı düzeylerde yeterlilik talep edecektir.
14. Bir denetim görevi boyunca genellikle denetçi kuruluşun içinde veya dışında uzmanlara danışmaya, gereksinim duyulmaktadır. Bu gibi uzmanların yetenek ve yeterlilik kuralları IAASB standartlarında ve rehberlerinde yer almakta ve bu UES içinde ele alınmamaktadır.
15. Bu UES'in 2. Bölümü tüm denetçilere uygulanır. 2. Bölüm, sözleşme ortakları için yeterlilik kurallarını tartışır. Bölüm, sınır ötesi denetimleri içererek özel çevrelerde ve iş kollarında yer alan denetçilere uygulanır.
16. Bu UES, IAASB tarafından ve *Uluslararası Kalite Kontrol Standartları 1* (UKKS 1) gibi bildiriler aracılığıyla geliştirilen Güvence Sözleşmeleri için Uluslararası Çerçeve'de yer alan çeşitli standartları ve beyanları kapsayan şartlar ve rehber ile uyumludur. Bunlar, denetim ve güvence sözleşmeleri işlevlerini yerine getirecek sözleşme takımının yeterliliğine ilişkin olarak kuruluşun ve muhasebe meslek mensuplarının gerekliliklerini ve sorumluluklarını belirtir.
17. IFAC üyesi meslek kuruluşları bu UES'te gerekli kılınanların ötesinde denetçi olarak çalışan muhasebe meslek mensupları için özel şartlar düzenleyebilir. Özellikle, IFAC üyesi meslek kuruluşları denetçiler için özel SMG faaliyetleri saptamayı düşünebilir.

Muhasebe Meslek Mensupları ve Denetçiler

18. Bazı muhasebe meslek mensupları, muhasebe ve işletme ile ilgili çok çeşitli hizmetler verirken, diğerleri bir veya birden fazla alanda uzmanlaşmayı seçecektir. Hiç bir muhasebe meslek mensubu, muhasebeciliğin tüm alanlarına hakim olamaz. Uzmanlaşma, yeterli bilgi ve uzmanlık derinliğine sahip muhasebe meslek mensuplarının hizmet vermesini sağlamak için gereklidir.
19. Uzmanlaşma alanlarından bir tanesi tarihsel finansal bilginin denetimidir. Bu alandaki yeterlilik, denetim ve benzeri alanlarda diğer muhasebe meslek mensuplarından istenenden daha yüksek düzeyde eğitim ve kurs gerektirir.
20. Bazı özel iş kollarında tarihsel finansal bilginin denetimlerine katılan denetçiler daha fazla uzmanlaşabilir. İş kolunun niteliği, ve uygulanan yasalar ve muhasebe işlemleri, diğer denetçilerden istenenin ötesinde bilgi ve beceri seviyesine sahip olmayı gerekli kılabilir.
21. Farklı deneyim ve yeterlilik seviyelerini gerektiren denetim sözleşmeleri, karmaşıklık ve boyut olarak çeşitlidir. Bir denetim takımı, sözleşme sorumlu ortağını, diğer denetçileri, diğer muhasebe meslek mensuplarını, muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmaya yönelik olarak çalışan bireyleri ve muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılma amacı olmayan diğer destek personelini içerebilir. Denetçi ortağı, işin uygun kalite standartlarını karşılama amacıyla, denetim sözleşmesi için atanan tüm bireylerin çalışmalarının sözleşme takımının diğer üyeleri tarafından uygun bir şekilde gözden geçirilmesini sağlamaktan sorumludur.

Yeteneklerin ve Yeterliliğin Geliştirilmesi ve Korunması

22. Uluslararası Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Standartlar Kurulu'nun Muhasebe Meslek Mensupları İçin Etik Kuralları (IESBA Etik Kuralı), tüm muhasebe meslek mensuplarının ve yetkileri altında çalışanların, bir mesleki yetenekte, uygun eğitim ve gözetime sahip olmalarını ve gerçekleştirdikleri işi yerine getirme konusunda yeterli olmalarını sağlayacak adımları atmalarını gerekli kılar.

UES 8, DENETÇİLER İÇİN YETERLİLİK KURALLARI

23. Denetçilerin gerekli yetenek ve yeterlilik elde etmeleri için, bireyler, muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmalarında gereksinim duyulananın ötesinde daha fazla eğitim ve gelişmeye gereksinim duyarabilir. Bu ek eğitim ve gelişim şartları, bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmak için eğitim ve gelişim programı boyunca veya sonrasında yerine getirilebilir. Denetçi yeteneği elde etmek ve korumak için gerekli eğitim ve gelişim aşağıdakileri kapsayabilir:
- Akademik kuruluşlarda veya mesleki kuruluş programları aracılığıyla sürdürülen ileri mesleki eğitim,
 - İş başında eğitim ve staj programları,
 - İş yeri dışında eğitim ve
 - Sürekli mesleki gelişim (SMG) kursları ve faaliyetleri.
25. IFAC, her bir üye kuruluşun, hem bu UES ile en iyi nasıl uyum sağlayacağını hem de eğitim ve gelişim sürecinin çeşitli kısımlarına ne kadar önem verileceğini saptaması gerektiğini kabul eder.
26. Gerekli bilgi ve becerilerin elde edilmesine ek olarak, muhasebe meslek mensuplarının, tarihi finansal bilginin denetiminde önemli yarılama sorumluluğu üstlenmelerinde gereken yetenek ve yeterliliği göstermek amacıyla değerlendirilmeleri (63. ve 64. paragraflarda ana hatlarıyla belirtildiği gibi) gerekecektir. IAESB, çıktıyı ölçen yetenekleri değerlendirmenin girdileri ölçmenin üstünde olabileceğini kabul etmektedir. Çıktı-esaslı yaklaşımlar, çeşitli öğrenme faaliyetlerinin ölçülmesinden çok öğrenme aracılığıyla gerçekleştirilen yeterliliğin gelişimi ve korunmasını ölçmek üzerinde durur.
27. Denetçilerin, sözleşme sorumlu ortağı olarak hareket etmek için denetleyici ve idari roller aracılığıyla ilerleme sağlamak amacıyla daha fazla gelişmeye gereksinimleri vardır.
28. Tüm muhasebe meslek mensupları, UES 7’de, *Sürekli Mesleki Gelişimi*, ana hatlarıyla belirtildiği gibi, mesleği ve sağladıkları hizmetlerin kalitesini etkileyen gelişmeleri güncel tutmak için yaşam boyu öğrenme ile meşgul olmak zorundadır.

BÖLÜM 2: DENETÇİLER İÇİN YETERLİLİK KURALLARI**Genel**

29. **IFAC üyesi meslek kuruluşları, bireylerin aşağıdaki özelliklere sahip olmasını gerektirir:**
- Bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmış olmalarını,**
 - Bir lisans derecesi, veya dengine sahip olmaları ve**
 - Bu kişilerin denetçi rolünü üstlenmeden önce bu bölümde açıklanan tüm diğer şartları karşılamalarını.**
30. Bir denetçi olmak için gerekli entelektüel ve kişisel becerilerin uygun eğitim ve öğrenme düzeyi, genellikle lisans derecesi ve mesleki eğitim programlarının bir birleşiminde bulunmaktadır. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşu lisans derecesi gerektirmese, üye kuruluşun entelektüel ve kişisel becerilerin diğer yollarla gerekli olan düzeyde geliştirilmiş olduğunu göstermesi gerekmektedir.⁴
31. Paragraf 29 (c)'de belirtilen şartlar, paragraf 29 (a) ve (b)'de belirtilen şartlar ile aynı zamanda veya sonrasında yerine getirilebilir.

Bilgi İçeriği

32. **Denetçiler için eğitim ve gelişim programı içinde yer alan bilgi içeriği aşağıdaki konuları içermelidir:**
- İleri düzeyde tarihi finansal bilginin denetimi (bakınız paragraf 36),**
 - İleri düzeyde finansal muhasebe ve raporlama (bkz. paragraf 38) ve**

4 Bu standartta lisans derecelerine atıf 1999 yılında 29 Avrupa ülkesi tarafından kabul edilen Bologna deklarasyonunun ilkelerine uygundur. Daha fazla bilgi için: http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna_en.html. Dünya geneline ruhsatlandırma standardını karşılaştıran referans kaynaklar, UES 1'in bir bölümünü oluşturan notta listelenmektedir.

- c. Bilgi teknolojisi (bkz. paragraf 40).**
33. UES 2 *Mesleki Muhasebe Eğitimi Programlarının İçeriği*, muhasebe meslek mensupları için bilgi gerekliliklerini belirler. “İleri düzey”, UES 2’de muhasebe meslek mensupları olarak ruhsatlandırılan bireyler için öngörülenden daha derin ve daha geniş bir bilgi seviyesi anlamına gelir.
34. IFAC üyesi meslek kuruluşları, kendi çevrelerine uygun olarak bilginin derinlik ve genişlik düzeylerini ve bilgi edinme yollarını belirleyebilir.
35. Denetçilerden, iş ortamındaki sorulara cevap vermeleri amacıyla, tarihi finansal bilginin denetimi alanındaki mevcut gelişmeler konusunda yeterli seviyede bilgiye sahip olmaları beklenmektedir. Bu nedenle denetçiler için eğitim ve sürekli gelişim programlarının ilgili güncel konuların ve gelişmelerin kapsamını içermesi önemlidir.
36. **Tarihi finansal bilginin denetiminin bilgi içeriği ileri bir düzeyde aşağıdaki konuları içermelidir:**
- a. **İlgili güncel konuları ve gelişmeleri içeren en iyi tarihi finansal bilgi denetimi uygulamaları ve**
- b. **Uluslararası Denetim Standartları (UDS) ve Uluslararası Denetim Uygulama Bildirimleri (UDUB) ve/veya**
- c. **Uygulamadaki diğer standartlar veya yasalar.**
37. Paragraf 36’da listelenen bilgiye ek olarak, denetçiler Uluslararası Kalite Kontrolü Standartları (UKKS), Uluslararası İnceleme Sözleşmeleri Standartları (UİSS), Uluslararası Güvence Sözleşmeleri Standartları (UGSS), Uluslararası İlgili Hizmetler Standartları (UIHS) veya yerel denkliklerin bilgisini de gerekli kılabilir.
38. **Finansal muhasebe ve raporlamanın bilgi içeriğinin konusu ileri bir düzeyde aşağıdakileri içermelidir:**

- a. **İlgili güncel konuları ve gelişmeleri içeren finansal muhasebe ve raporlama süreçleri ve uygulamaları, ve**
 - b. **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)⁵ ve/veya**
 - c. **Uygulamadaki diğer standartlar veya yasalar.**
39. Bir denetim müşterisinin kamu sektörüne özgü standartlara uygun olarak finansal raporlar hazırlaması gerekli kılınırsa, Paragraf 38’de listelenenlere eşdeğer beyanlar Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartlarını (UKSMS), Uluslararası Kamu Sektörü Yönergelerini ve bunların uygulamadaki diğer uluslararası, ulusal ve/veya yerel eşdeğerini içerecektir.
40. **Bilgi teknolojisi konu alanının bilgi içeriği aşağıdakileri içermelidir:**
- a. **İlgili güncel konuları ve gelişmeleri içeren finansal muhasebe ve raporlamaya yönelik bilgi teknolojisi sistemleri ve**
 - b. **Tarihi finansal bilginin denetimine uygun olarak muhasebe ve raporlama sistemlerinde kontrollerin değerlemesine ve risklerin değerlendirilmesine yönelik çerçeve.**
41. Muhasebe meslek mensupları için Bilgi teknolojisi bilgisi ve yeterlikleri hakkında ilave bilgi, UES 2, *Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği* içinde bulunabilir.

Mesleki Beceriler

42. **Denetçiler için eğitim ve gelişim programı içindeki beceri şartları şunları içermelidir:**
- a) **Bir denetim ortamında aşağıdaki mesleki becerileri uygulamak:**
 - i. **Sorunların belirlenmesi ve çözülmesi,**

5 “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” terimi UFRS, IFRIC Yorumları, IAS ve SIC Yorumlarına atıfta bulunur.

- ii. Uygun teknik araştırma yapılmasının üstlenilmesi,
 - iii. Etkili bir şekilde takım halinde çalışabilme,
 - iv. Kanıt toplama ve değerlendirme,
 - v. Resmi, resmi olmayan, yazılı ve sözlü bildirimler aracılığıyla görüşleri etkili bir biçimde sunma, tartışma ve savunma.
- (b) Denetim ortamında ileri bir düzeyde aşağıdaki mesleki becerileri geliştirmek:
- i. İlgili denetim standartlarını ve rehberini uygulamak,
 - ii. İlgili finansal raporlama standartlarının uygulanmasını değerlendirmek,
 - iii. Araştırma, soyut mantıksal düşünme ve eleştirel analiz kapasitesini göstermek,
 - iv. Mesleki şüphecilik göstermek,
 - v. Mesleki yargı uygulamak ve
 - vi. İhtilaflara direnmek ve çözmek.
43. UES 3 Mesleki Beceriler ve Genel Eğitim, muhasebe meslek mensupları için mesleki beceri şartlarını belirler. UES 8 bağlamında, “ileri düzey” UES 3’te muhasebe meslek mensupları olarak ruhsatlandırılan bireyler için belirtilenlerden daha yüksek bir beceri düzeyini göstermektedir.
44. IFAC üyesi meslek kuruluşları uygun beceri düzeyi gelişimini ve bu becerileri geliştirme yollarını belirleyebilir.

Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar

45. **Bireylerin, denetçi rolü üstlenmeden önce bir denetim ortamında; gerekli mesleki değerler, etik ve tutumları uygulayabilmeleri gerekmektedir.**

46. UES 4, Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar muhasebe meslek mensuplarının mutlaka sahip olmaları gereken mesleki değerler, etik ve tutumları belirler. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, mesleki yargıların uygulanması ve hem toplum hem de meslek yararına etik şekilde davranılması için bir çerçeve sağlayan bir eğitim programı kurması gerekmektedir.
47. Tüm muhasebe meslek mensuplarının, mesleki ve idari kararların olası etik uygulamalarını tam olarak anlaması gerekir. Etik ilkelerin bozulması ile karşı karşıya gelindiğinde karar vericilerin çok büyük baskı altında olabileceğini göz önünde tutmaları gerekmektedir.
48. Tüm muhasebe meslek mensupları gibi denetçilerden de mesleki kariyerleri boyunca UES 4'te ana hatlarıyla belirtilen mesleki değerler, etik ve tutumları uygulamaları beklenmektedir. Staj dönemi boyunca, aşağıdaki konularda rehberlik almalıdırlar:
- Mesleki etik yaklaşım,
 - Temel ilkelerin pratik uygulaması,
 - Etik olmayan davranışların sonuçları ve
 - Etik ikilemlerin çözümü.
49. Mesleki etik konusunda öğrenmenin, ruhsatlandırma sonrasında da devam etmesi gerekir. Denetçilerin bunu uzun bir kariyer süreci olarak görmesi gerekmektedir.
50. Dünya çapında mesleğin bu yönü üzerinde yoğun kamu güveni ve kamu yararı olması nedeniyle tüm muhasebe meslek mensuplarına uygulanan temel etik ilkeleri, denetim alanında ilave bir boyuta sahiptir.
51. Bu temel ilkeler mesleğin ve bir bütün olarak toplumun gelişimi için esastır. IESBA Kuralları bu temel ilkeleri belirlemektedir:
- Dürüstlük,*
 - Tarafsızlık,*
 - Mesleki yeterlilik ve gerekli özen,*

- (d) *Gizlilik ve*
- (e) *Mesleki davranış.*
52. Buna ek olarak, IESBA Etik Kuralları tüm güvence takımlarının ve kuruluşların güvence müşterilerinden bağımsız olmasını gerekli kılar. Güvence (denetim) ekiplerinin ve kuruluşlarının tüm üyelerine bu konuda ana hatlarıyla belirtilen bağımsızlık kavramsal çerçevesini uygulaması gerekli kılınmaktadır.
53. Tüm denetçilerin:
- (a) Yeni etik ölçülerden ve çalışmalarındaki uyumsuzlıklardan haberdar olmaları,
- (b) Mesleki etik açısından muhasebe meslek kuruluşlarının ve kamunun beklentileri hakkında güncel olmaları önemlidir.

Staj

54. **Muhasebe meslek mensuplarının, denetçi rolünü üstlenmeden önce ilgili staj dönemini tamamlamaları gerekir. Bu dönem, onların gerekli mesleki bilgi, mesleki beceriler ile mesleki değerler, etik ve tutumları elde ettiklerini göstermelerine fırsat verecek kadar uzun ve yoğun olmalıdır. Staj döneminin önemli bir kısmı tarihi finansal bilginin denetimi alanında olmalıdır.**
55. UES 5, Staj Kuralları, tüm muhasebe meslek mensupları için staj kurallarını ortaya koyar. Denetçi rolü üstlenen muhasebe meslek mensuplarına, UES 4'te belirlenen mesleki değerler, etik ve tutumlara uygun bir denetim ortamında ve özellikle UES 8'in bu bölümünde gerekli kılınan bilgi ve becerilerin uygulamasını göstermelerini de gerekli kılınmaktadır.
56. Denetçinin yeterliliğine katkıda bulunan stajın denetçilerin yer aldığı veya yer alma olasılığının olduğu denetim görevlerinin türü ve boyutuna uygun olması gerekir. Deneyim dönemi denetçilerin aşağıdakileri gerçekleştirmesine fırsat verir:

- (a) Uygun şekilde denetlenmiş bir çevrede gerekli bilgi ve becerilerin uygulanması ve
- (b) Bu UES tarafından gerekli kılınan ehliyetin geliştirilmesi ve gösterilmesi.
57. Bir denetçi için ilgili staj dönemi, muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılma sırasında veya sonrasında olabilir. UES 5, Staj Kuralları gerekliliklerini karşılamak amacıyla elde edilmiş staj, bu UES'te ortaya koyulan gerekliliklere de katkıda bulunabilir.
58. Bir denetçi ile ilgili staj dönemi, normal olarak üç yıldan az olmamalıdır; bu sürenin en az iki yılı bir sözleşme sorumlu ortağının rehberliğinde tarihi finansal bilginin denetimi alanında normal olarak kullanılmalıdır. Bir IFAC üyesi meslek kuruluşu bu asgari deneyim süresinin tamamlanmasını gerektirmezse, üye kuruluşun, belirli bir biçimde bu UES'te gerekli kılınan bilgi ve becerilerin uygulanmasının bir denetim çerçevesinde gerçekleştiğini ve bunun denetim işinde mesleki yargıları uygulamak için gerekli yeterlilik ve yetenek geliştiren adaylar ile sonuçlandırdığını göstermesi gerekecektir.
59. **Gerekli denetim deneyimi, bir sözleşme sorumlu ortağının rehberliği altında uygun denetim deneyimi sağlayacak olan kuruluşla elde edilecektir.**
60. Uygun denetim deneyimi sağlayan kuruluşlar özel ve kamu sektörü denetim kuruluşlarını içerebilir. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, deneyim kazandıran denetim kuruluşlarının uygun bir çevrede verilecek, yerinde politika ve prosedürlere sahip olmasını sağlaması gerekir. Uygun bir çevre, bireylerin tarihi finansal bilginin denetiminde önemli yargılamalarda bulunma sorumluluğu üstlenmelerine imkan verecek olan mesleki bilgi, mesleki beceriler, ve mesleki değerler, etik kural ve davranışları geliştirmelerini ve göstermelerini kabul eden çevredir.

Sürekli Mesleki Gelişim

61. UES 7, Sürekli Mesleki Gelişim, denetçiler de dahil tüm muhasebe meslek mensupları için SMG kurallarını belirler.

62. Denetçi olmak isteyen muhasebe meslek mensupları bu UES'te belirtilen yeterlilik kurallarının bazılarını yerine getirmede kendilerine yardımcı olacak SMG faaliyetlerine güvenebilir. SMG ayrıca denetçilerin daha fazla yeterlik geliştirmesini ve bunu korumasını sağlamak için gerekli olacaktır. IFAC üyesi meslek kuruluşları, denetçiler veya denetçi olmaya çalışan muhasebe meslek mensupları için belli SMG faaliyetleri öngörmeyi düşünebilirler.

Değerlendirme

63. **Bireyin yetkinliği ve yeterliliği denetçi görevini üstlenmeden önce değerlendirilmelidir.**
64. **Değerlendirme, denetçilerin işini ehil bir biçimde gerçekleştirmesi için gerekli kılınan mesleki bilgi, mesleki beceriler ile mesleki değerler, etik ve tutumların gösterilmesine olanak vermek amacıyla yeterince kapsamlı olmalıdır.**
65. Denetçilerin yetenek ve yeterliliğinin değerlendirilmesi aşağıdaki kuruluşlar tarafından yapılabilir:
- Bireyin üyesi olduğu IFAC üyesi meslek kuruluşu (üye kuruluşun emsal inceleme süreci aracılığı dahil),
 - Başka bir IFAC üyesi meslek kuruluşu,
 - Üçüncü bir taraf (Örn. eğitim veya kurs veren kuruluş, hükümet veya düzenleyici otorite (kurum) veya üye kuruluşun yetkisi altındaki iş yeri uzmanı)
 - Bir denetim kuruluşu (kuruluşun kalite kontrol sistemleri aracılığı dahil), veya
 - Bunların bir karması.

Denetçilerin ruhsatlandırılmasından dış kuruluşların sorumlu bulunduğu durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandıran kuruluşların IFAC standartlarını benimsemesi için onları cesaretlendirmelidir.

BÖLÜM 3 : SÖZLEŞME SORUMLU ORTAĞI (SORUMLU ORTAK DENETÇİ)

Genel

66. Denetim sözleşmesinin kapsamını, performansını ve yürütülmesini idare eden özel mesleki, yasal veya düzenleyici kurallar bulunmaktadır. Bazı durumlarda, özel kurallar bir denetim sözleşmesinde kimin sözleşme sorumlu ortağı olarak hareket edebileceğini düzenlemektedir. Söz konusu kurallar, lisanslama rejimleri olarak aşağıdakileri işaret etmektedir. Bu terim, sözleşme sorumlu ortağı (sorumlu ortak denetçi) olarak hareket etme yetkisi ve izninin özel kurallarını karşılayan belli bireyler için sınırlandırılmış olduğu durumda çeşitli örneklerle atıfta bulunmak için kullanılır. Bu özel kurallar bir mesleki, yasal veya düzenleyici kuruluş tarafından belirlenebilir.
67. Denetim lisanslama rejimleri farklılık gösterir. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının denetçilere ruhsat vermek için yasal yetkiye sahip olduğu durumlarda, muhasebe meslek mensuplarının, bir denetim ruhsatı ile yetkilendirerek yayınlanması ya da tarihi finansal bilginin denetim raporlarının imzalanmasına izin verilmesi amacıyla bu UES'in ikinci bölümünde öngörülen şartları yerine getirmesi beklenmektedir. Denetçileri diğer kuruluşların ruhsatlandığı durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşları, bu UES'in kabul edilmesini destekleyerek, bununla ilgili olarak kendi yasama, düzenleyici ve ruhsatlandırma mercilerini, bu UES hakkında bilgilendirmek zorundadırlar.
68. Bazı ülkelerde, muhasebe meslek mensuplarının ruhsatlandırılmaları sırasında denetim raporlarını imzalamasına izin verilir, fakat bu UES'te öngörülen stajı yapmamış olabilirler. Böyle durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, tarihi finansal bilginin denetiminde önemli kararlar alma sorumluluğuna sahip bireylerin, gereken stajı yapmalarını ve yeterliğe sahip olmalarını sağlaması gerekmektedir. Bu yükümlülük, bir üye kuruluş kalite güvencesi gözden geçirme programı (Örn. uygulama soruşturmaları) veya bir denetim kuruluşunun kalite kontrol prosedürleri aracılığıyla yerine getirilebilir.

69. Yasal denetim raporlarını imzalamasına izin verilen denetçilerin, bu UES'te öngörülenlerin ötesinde uygulamalı denetim deneyimi kazanması beklenmektedir. Bütün denetçiler, mesleki sorumluluklarına uygun yeterliliği geliştirmek ve korumak amacıyla bir mesleki ve etik yükümlülüğe sahiptir.
70. IFAC, farklı türde, boyutta ve karmaşıklıkta tarihi finansal bilgi denetimlerini ve böylesi sözleşmeleri gerçekleştirmek için gerekli farklı mesleki yeterlik düzeylerini kabul eder. Yerine getirmeye yeterli olmadıkları görevleri kabul etmeyerek, IESBA Etik Kuralları'na uymak, her bir muhasebe meslek mensubunun yükümlülüğüdür.

Sözleşme Sorumlu Ortağı (Sorumlu Ortak Denetçi) için Yeterlilik Kuralları

71. Sözleşme sorumlu ortağının (sorumlu ortak denetçi) daha büyük sorumluluklar üstlenmesi ek mesleki bilgi, mesleki beceriler ile mesleki değerler, etik ve tutumların geliştirilmesini gerektirecektir. Birçok sözleşme sorumlu ortağından (sorumlu ortak denetçi) kapsamlı bir denetim süreci anlayışı ve çok farklı taraflara çok çeşitli konuları iletme yeteneği göstermesi beklenmektedir.
72. Denetçilerin pozisyonlar içerisinde ilerlerken örneğin sözleşme ortakları gibi, aşağıdaki alanlarda yeterliklerini göstermeleri gerekecektir:
 - (a) Denetimlerin kalitesi için liderlik sorumluluğu,
 - (b) Uygulamadaki bağımsızlık kurallarına uyum hakkındaki sonuçların formüle edilmesi,
 - (c) Müşteri ilişkilerinin ve spesifik denetim sözleşmelerinin kabulü ve devam ettirilmesi,
 - (d) Sözleşmeyi yürütmek ve bir denetim raporu çıkarmak için müşterek yetenek ve yeterlilik sağlayarak sözleşme takımlarının atanması,

UES 8, DENETÇİLER İÇİN YETERLİLİK KURALLARI

- (e) Mesleki standartlar ile düzenleyici ve yasal kurallara uygun olarak denetim sözleşmesinin idaresi, denetimi ve gerçekleştirilmesi,
- (f) Yapılan işin istişaresi, gözden geçirilmesi ve tartışılması,
- (g) Uygun olan ve yeterli uygunluğa sahip denetim kanıtı tarafından desteklenen denetim raporunun geliştirilmesi.

BÖLÜM 4: ÖZEL ÇEVRELER VE İŞ KOLLARINDAKİ DENETÇİLER İÇİN GEREKEN YETERLİLİK KURALLARI

Genel

73. IFAC üyesi meslek kuruluşları ve denetim kuruluşları, özel çevreler veya iş kollarının tarihi finansal bilgisinin denetiminde önemli kararlar almaktan sorumlu denetçilerin, söz konusu çevre veya iş koluna uygun gerekli mesleki bilgi ve staja sahip olmasını sağlaması gerekmektedir.
74. Muhasebe meslek mensupları, denetçilerde aranan yetenekleri kazandıklarında ve yeterliliği gösterdiklerinde, özel bir iş kolu (bankacılık ve finans, doğal maddeleri işleme sanayi ve sigorta gibi) veya çevrenin (sınır ötesi denetimler gibi) tarihi finansal bilgisinin denetiminde önemli kararlar alma sorumluluğu üstlenmeden önce daha fazla gelişmeye gereksinim duyabilirler.

Sınır Ötesi Denetimler

75. Sınır ötesi denetimler, kuruluşun kendi ülkesinin dışındaki önemli borçlanma, yatırım ve düzenleyici kararların amaçlarına dayanmakta veya dayanabilmektedir; bu husus, hisseleri ve tahvilleri borsada işlem gören tüm şirketleri ve büyüklüğü, ürünleri ve verdiği hizmetler nedeniyle belirli kamu dikkatini çeken diğer kamu yararına işletmeleri kapsamaktadır.⁶
76. **Bireylerin tarihi finansal bilginin sınır ötesi denetimlerinde bir denetçi rolü üstlenmeden önce şunları yerine getirmesi gerekir:**
 - a. **Bir denetçi rolü üstlenmeleri için gerekli şartları yerine getirmesi (bu UES'in 2. Bölümünde belirtilen) ve**
 - b. **Paragraf 77'de belirtilen şartları yerine getirmesi.**

6 *TAC rehberlik bildirimini 1 – revize edilmiş nisan 2006.*

77. **Sınır ötesi denetimlere katılan denetçiler için eğitim ve gelişim programlarının bilgi içeriği, sınır ötesi denetimin yürütüldüğü ülkeler için aşağıdaki alanları kapsamalıdır:**
- (a) Uygulamadaki finansal raporlama ve denetim standartları,
 - (b) Çok-merkezli ve grup denetimlerin kontrolü,
 - (c) Uygulamadaki kotasyon şartları,
 - (d) Uygulamadaki kurumsal yönetim şartları,
 - (e) Uygulamadaki ulusal düzenleyici çerçeveler ve
 - (f) Küresel ve yerel ekonomiler ve işletme çevreleri.
78. Sınır ötesi denetim yapan denetçiler, mesleki değerler, etik ve tutumların uygulanmasının çeşitli kültürel şartlar (Örn. normlar, gelenekler, davranışlar ve beklentiler) tarafından karmaşık hale getirilebileceğini sezebilirler.

Özel İş Kolları

79. Bazı işletmeler aşırı derecede düzenlenmiş iş kollarında (bankalar ve kimya şirketleri gibi) faaliyet göstermektedir. Finansal tabloları düzenleyen yasalar ve düzenlemeler özel iş kollarında ve çevrelerde oldukça çeşitlilik gösterebilir. Ayrıca, muhasebe davranışları, farklı tanıma ve ölçüm uygulamaları ile sonuçlanarak farklılık gösterebilir.
80. Özel iş kollarında çalışanlarda aranan ek bilgiyi saptamak mümkün değildir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, bireysel olarak muhasebe meslek mensupları ve denetim kuruluşları, denetçilerin görevleri için gerekli yeterliliğe sahip olmalarını sağlamak hususundaki sorumluluğu paylaşır.

Staj

81. Söz konusu çevre veya iş kolunda tarihi finansal bilginin denetiminde yargıda bulunma sorumluluğu üstlenmeden önce denetçilerin, belirli bir çevrede veya iş kolunda uygulamalı denetim deneyimine sahip ol-

UES 8, DENETÇİLER İÇİN YETERLİLİK KURALLARI

ması gerekmektedir. Bu deneyimin, denetçilerin aşağıda belirtilenleri göstermeleri için yeterince uzun ve kapsamlı olması gerekmektedir:

- (a) Gerekli bilgi; ve
- (b) Söz konusu özel çevre veya işkolunda ehil biçimde çalışmak için gereken gerekli becerileri, mesleki değerler, etik kural ve davranışları uyguladıklarını.

Söz konusu staj, bu UES'in diğer bölümlerinde belirtilenlere ek olabilir.

ULUSLARARASI EĞİTİM STANDARDI 8,

FİNANSAL TABLOLARIN DENETİMLERİNDEN SORUMLU SÖZLEŞME SORUMLU ORTAĞI İÇİN MESLEKİ YETERLİLİK (2016)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu Standardın Kapsamı	1-5
Yürürlük Tarihi	6
Amaç	7
Kurallar	8-9
Açıklayıcı Materyal	
IAASB Bildirilerinde Yer Alan Tanımlara Referanslar.....	A1
Bu Standardın Kapsamı	A2–A16
Amaç	A17–A18
Kurallar	A19–A31

Giriş

Bu Standardın Kapsamı (Referans: Paragraf A2–A16)

1. Bu Uluslararası Eğitim Standardı (UES), muhasebe meslek mensuplarının finansal tabloların denetimlerinden sorumlu Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini yerine getirirken geliştirmeleri ve devam ettirmeleri gereken mesleki yeterliliği tanımlar.¹
2. Bu UES, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) üyesi meslek kuruluşlarına yöneliktir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensuplarının Sürekli Mesleki Gelişiminden (SMG) ve meslek mensupları arasında yaşam boyu öğrenme bağlılığını arttırmaktan sorumludur. UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim*² (2014) uyarınca, IFAC üyesi meslek kuruluşları, tüm muhasebe meslek mensuplarının işleri ve mesleki sorumlulukları ile ilgili ve uygun olan mesleki yeterliliklerini geliştirmeleri ve devam ettirmelerini gerekli kılar. UES 8, *Finansal Tabloların Denetimlerinden Sorumlu Sözleşme Sorumlu Ortağı için Mesleki Yeterlilik* (2016), bir Sözleşme Sorumlu Ortağının rolüne yönelik bu UES 7 kuralını uygular. Bu, staj dahil ilgili SMG faaliyetlerini üstlenerek mesleki yeterliliği geliştirmek ve devam ettirmek için Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini yerine getiren muhasebe meslek mensubunun sorumluluğudur.
3. Bu UES'in, Üyelik Yükümlülükleri Bildirisi (SMO) 1 – *Kalite Güvence*, Uluslararası Denetim Standardı (UDS) 220, *Finansal Tabloların Denetimi için Kalite Kontrol*, ve Uluslararası Kalite Güvence Standardı (UKKS) 1, *Finansal Tabloların Denetimleri ve İncelemeleri ile Diğer Güvence ve İlgili Hizmetleri Gerçekleştiren Denetim Firmaları için Kalite Kontrol*, ile birlikte okunması amaçlanmıştır. Bu bildirimler, finansal tabloların denetimleri için kalite kontrol sisteminin parçası olarak IFAC üyesi meslek kuruluşları, Sözleşme Sorumlu Ortakları ve denetim firmaları üzerindeki sorumlulukları verir. Bir çok yargı bölgesinde, bir düzenleyici bu kalite kontrol sisteminde bir gözetim

1 Bu UES'in amaçları doğrultusunda, Uluslararası Denetim Standardı (UDS) 220'de, *Finansal Tabloların Denetimi için Kalite Kontrol*, Paragraf 7(a), yer verilen tanıma göre, bundan sonra "Sözleşme Sorumlu Ortağı" olarak anılacaktır.

2 UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim* (2014), Paragraf 12.

görevine de sahip olabilir. Bu paydaşların her biri, Sözleşme Sorumlu Ortağının mesleki yeterliliği üzerinde bir etkiye sahip olabilir.

4. IFAC üye kuruluşları ve diğer paydaşlar, UDS veya güvence ve ilgili hizmetler sağlayan diğer sözleşme türleri ile uyumlu diğer finansal tarihsel bilginin denetimlerinde bir Sözleşme Sorumlu Ortağı ile eşdeğer bir görevi yerine getiren muhasebe meslek mensuplarına bu UES'in kurallarını uygulayabilir.
5. UES'de ve *Muhasebe Meslek Mensupları ve Aday Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesinde* kullanılan kilit terimlerin tanımları ve açıklamaları, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu'nun (*IAESB*) *Terimler Sözlüğünde* (2015) verilmiştir. Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (*IAASB*) bildirilerinden bazı terimler de, Açıklayıcı Materyal bölümüne dahil edilmiştir.

Yürürlük Tarihi

6. Bu UES, 1 Temmuz 2016 tarihinden itibaren geçerlidir.

Amaç (Ref: Para. A17–A18)

7. Bu UES'in amacı, muhasebe meslek mensuplarının, bir Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini yerine getirirken geliştirecek ve devam ettirecekleri mesleki yeterliliği oluşturmaktır.

Kurallar (Ref: Para. A19–A31)

8. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensuplarının, Tablo A'da listelenmiş ancak bunlar ile sınırlı olmayan öğrenme sonuçlarının başarısıyla ortaya çıkan mesleki yeterliliği geliştirmek ve sürdürmek için bir Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini yerine getirmelerini gerekli kılacaktır.
9. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensuplarının, bu görev için gereken mesleki yeterliliği geliştiren ve devam ettiren SMG'yi üstlenmeleri için bir Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini yerine getirmelerini gerekli kılacaktır.

Tablo A: Bir Sözleşme Sorumlu Ortağının Mesleki Yeterliliği için Öğrenme Sonuçları

Yeterlilik Alanı	Öğrenme Sonuçları
Teknik Yeterlilik	
(a) Denetim	<p>(i) Genel bir denetim stratejisi kapsamında, önemli yanlış beyan risklerinin tespit edilmesi ve değerlendirilmesine öncülük etme.</p> <p>(ii) Önemli yanlış beyan risklerine verilen yanıtları değerlendirme.</p> <p>(iii) Uygulanabilir denetim standartları (örneğin UDS'ler) ve ilgili yasa ve düzenlemelere göre denetim uygulanıp uygulanmadığı ve belgelendirilip belgelendirilmediğini değerlendirme.</p> <p>(iv) Uygulanmakta olan önemli denetim hususlarının bir tanımı dahil, uygun bir denetim görgü ve ilgili denetim raporunun geliştirilmesi.</p>
(b) Finansal Muhasebe Ve Raporlama	<p>(i) Bir işletmenin, esasa ilişkin yönlerden, uygulanabilir finansal raporlama çerçevesi ve düzenleyici kurallara göre finansal tablolar hazırlayıp hazırlamadığını değerlendirmek.</p> <p>(ii) Uygulanabilir finansal raporlama çerçevesi ve düzenleyici kurallara göre finansal tablolar içerisindeki işlemlerin ve olayların tanınması, ölçülmesi, sunumu ve açıklamasını değerlendirmek.</p> <p>(iii) Gerçeğe uygun değer tahminleri dahil, yönetim tarafından yapılan muhasebe yargıları ve tahminlerini değerlendirmek.</p>

UES 8, FİNANSAL TABLOLARIN DENETİMLERİNDEN SORUMLU SÖZLEŞME
SORUMLU ORTAĞI İÇİN MESLEKİ YETERLİLİK (2016)

Yeterlilik Alanı	Öğrenme Sonuçları
	(iv) İşletmenin yapısı, faaliyet çevresi ve sürekliliğini devam ettirebilme yeteneğine göre finansal tabloların gerçeğe uygun sunumunu değerlendirmek.
(c) Yönetişim ve Risk Yönetimi	(i) Genel denetim stratejisi kapsamında bir işletmenin finansal tablolarını etkileyen kurumsal yönetim yapıları ve risk değerlendirme süreçlerini değerlendirmek.
(d) İşletme Çevresi	(i) İlgili iş kolu, mevzuat, ve piyasa, rekabet, ürün teknolojisi ve çevresel şartların yer aldığı ancak bunlarla sınırlı olmayan, denetim riski değerlendirmelerini bildirmek için kullanılan ilgili diğer dış faktörleri analiz etmek.
(e) Vergilendirme	(i) Vergilendirme açısından finansal tablolardaki önemli yanlış beyan risklerini Ve genel denetim stratejisine ilişkin prosedürlerin sonuçlarının etkisini ele almak için uygulanan prosedürleri değerlendirmek.
(f) Bilgi Teknolojisi	(i) Genel denetim stratejisi üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla finansal tablolara ilişkin kontrolleri tanımlamak için bilgi teknolojisi (IT) ortamını değerlendirmek.
(g) İş Hukuku ve Düzenlemeleri	(i) Genel denetim stratejisi ve denetim görüşü üzerindeki etkiyi tanımlamak amacıyla yasa ve düzenlemeler ile tespit edilen veya şüphelenilen uyumsuzluğu değerlendirmek.

UES 8, FİNANSAL TABLOLARIN DENETİMLERİNDEN SORUMLU SÖZLEŞME
SORUMLU ORTAĞI İÇİN MESLEKİ YETERLİLİK (2016)

Yeterlilik Alanı	Öğrenme Sonuçları
(h) Finans ve Finansal Yönetim	(i) Genel denetim stratejisinin üzerindeki etkiyi tanımlamak amacıyla bir işletme için uygun olan çeşitli finansal kaynakları ve bir işletmenin kullandığı finansal araçları değerlendirmek. (ii) Genel denetim stratejisinin üzerindeki etkiyi tanımlamak amacıyla işletmenin nakit akışı, bütçeleri ve tahminlerinin yanı sıra işletme sermayesi gereksinimlerini değerlendirmek.
Mesleki Beceriler	
(i) Entelektüel	(i) Alternatifleri değerlendirmek ve sonuçları analiz etmek için soruşturma, soyut ve mantıksal düşünme ve eleştirel analiz kullanarak denetim sorunlarını çözmek.
(j) Kişilerarası ve iletişim	(i) Denetim ekibi, yönetim ve bir işletmenin yönetimden sorumlu olan kişileri ile etkili ve uygun bir şekilde iletişime geçmek. (ii) Gerektiğinde etkili istişarelere aracılığıyla denetim sorunlarını çözmek.
(k) Kişisel	(i) Yaşam boyu öğrenmeye teşvik etmek ve üstlenmek (ii) Denetim ekibine bir rol model görevi görmek. (iii) Denetim ekibine bir mentör (üstad) veya koçluk sıfatıyla hareket etmek.

UES 8, FİNANSAL TABLOLARIN DENETİMLERİNDEN SORUMLU SÖZLEŞME
SORUMLU ORTAĞI İÇİN MESLEKİ YETERLİLİK (2016)

(l) Organizasyonel	(i) Denetçinin uzmanlıkları dahil, bir denetim ekibinin denetim görevini yerine getirmek için uygun nesnellik ve yeterliliğe sahip olup olmadığını değerlendirmek. (ii) Sözleşme ekiplerine liderlik ve proje yönetimi hizmeti sunarak denetim sözleşmelerini yönetmek.
Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar	
(m) Kamu Yararına Bağlılık	(i) Kamu yararını korumaya odaklanarak tüm faaliyetlerde denetim kalitesini arttırmak.
(n) Mesleki Şüphencilik ve Mesleki Yargı	(i) Bir denetimi planlar ve uygularken ve bir denetim görüşünü esas alarak sonuca varırken, şüpheli bir zihniyet ve mesleki yargı uygulamak.
(o) Etik ilkeler	(i) Bir denetim kapsamında etik ilkeler olan dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve gereken özen, gizlilik ve mesleki tutum uygulamak ve etik ikilemlere yönelik uygun bir çözüm belirlemek. (ii) Bir denetim süresince oluşabilecek tarafsızlık ve bağımsızlığa yönelik tehditleri değerlendirmek ve karşılık vermek. (iii) Etik sorumluluklar ve ilgili yasal yükümlülükler göre bir işletmenin gizli bilgilerini korumak.

Açıklayıcı Materyal

IAASB Bildirilerinde Yer Alan Tanımlara Referanslar Paragraf 5.

- A1. Bu UES, IAASB Bildirilerinde zaten tanımlanmış olan aşağıdaki terimleri kullanmaktadır³.

Tablo B: UES 8’te Kullanılan IAASB Tanımları

Tanımlanan Terim	Terimin Kaynağı	Geçerli Olan Tanımı
Sözleşme Sorumlu Ortağı* (Engagement Partner*)	UDS 220 <i>Finansal Tabloların Denetimi için Kalite Kontrol, Paragraf 7 (a)</i>	Denetim firmasında denetim sözleşmesinden ve sözleşmenin performansından ve denetim firması adına çıkarılan denetçi raporundan sorumlu olan ve gerektiğinde, bir mesleki, hukuki veya düzenleyici organdan uygun yetkiye sahip ortak veya diğer kişiler.
Denetim Ekibi (Engagement Team)	UDS 220 <i>Finansal Tabloların Denetimi için Kalite Kontrol, Paragraf 7 (d)</i>	Sözleşmeyi gerçekleştiren tüm ortaklar ve personel ile sözleşme üzerinde denetim prosedürlerini yerine getiren, denetim firması ya da bir denetim ağı firması tarafından tutulmuş herhangi bir kişiden oluşan denetim ekibi. Denetim firması veya denetim ağı firması tarafından görevlendirilen denetçinin dış uzmanlarını kapsamaz. “Denetim ekibi” terimi, dış denetçinin UDS 610 (Revize 2013) kuralları ile uyumlu olduğunda denetim sözleşmesi konusunda doğrudan yardım sağlayan müşterinin iç denetim fonksiyonunu içerisindeki kişileri de kapsamaz ⁴ .

3 Yukarıda detaylı bir şekilde verilen UDS tanımları, *IAASB Uluslararası Kalite Kontrol, Denetim, İnceleme, Diğer Güvence ve İlgili Hizmetler Standartları - 2014 Baskısı, Cilt 1*’den alınmıştır.

4 UDS 610, *İç Denetçilerin Çalışmalarını Kullanma* (Revize).

UES 8, FİNANSAL TABLOLARIN DENETİMLERİNDEN SORUMLU SÖZLEŞME
SORUMLU ORTAĞI İÇİN MESLEKİ YETERLİLİK (2016)

Tanımlanan Terim	Terimin Kaynağı	Geçerli Olan Tanımı
Finansal Tablolar (Financial Statements)	UDS 200 <i>Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Denetimin Uluslararası Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi,</i> Paragraf 13 (f)	İlgili notlar da dahil, bir işletmenin, belirli bir tarihteki ekonomik kaynaklarını ya da yükümlülüklerini ya da finansal raporlama çerçevesine uygun olarak bir zaman dilimindeki değişiklikleri göstermeyi amaçlayan, tarihsel finansal bilginin yapısal bir sunumudur. İlgili dipnotlar genel olarak, önemli muhasebe politikaları ile diğer açıklayıcı bilgilerin bir özetinden oluşur. “Finansal tablolar” terimi genel olarak, uygulamadaki finansal raporlama çerçevesinin kurallarıyla belirlendiği şekliyle tam bir finansal tablolar setine karşılık gelir fakat tek bir finansal tablo anlamına da gelebilir.
Denetim Firması* (Firm*)	UDS 220 <i>Finansal Tabloların Denetimi için Kalite Kontrol,</i> Paragraf 7 (e)	Tek başına çalışan muhasebe meslek mensubu; kolektif şirket, anonim şirket ya da muhasebe meslek mensuplarının sahip olduğu diğer işletme.
Mesleki Yargı (Professional Judgement)	UDS 200 <i>Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Denetimin Uluslararası Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi,</i> Paragraf 13 (k)	Denetim sözleşmesinin içinde bulunduğu durumlara uygun hareket tarzı hakkında kararlar verirken, denetim, muhasebe ve etik standartlarca belirlenen bağlamda ilgili eğitim, bilgi ve deneyimin uygulanması.

UES 8, FİNANSAL TABLOLARIN DENETİMLERİNDEN SORUMLU SÖZLEŞME
SORUMLU ORTAĞI İÇİN MESLEKİ YETERLİLİK (2016)

Tanımlanan Terim	Terimin Kaynağı	Geçerli Olan Tanımı
Mesleki Şüphencilik (Professional Skepticism)	UDS 200 <i>Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Denetimin Uluslararası Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi</i> , Paragraf 13 (I)	Sorgulayıcı bir zihin, hata ya da hile nedeniyle muhtemel yanlış beyanı işaret edebilecek durumlara karşı tetikte olmak ve kanıtın eleştirel değerlendirilmesini içeren bir yaklaşım.
* “Ortak” ve “denetim firması”, kamu sektöründeki karşılıklarına gönderimde bulunacak şekilde okunmalıdır.		

Bu Standardın Kapsamı (Ref: Para. 1–5)

- A2. Mesleki yeterliliği tanımlamak ve sınıflandırmak için birçok farklı yol bulunmaktadır. UES bünyesinde, mesleki yeterlilik, tanımlanmış bir standarda göre görevin yerine getirilmesi yeteneğidir. Mesleki yeterlilik, ilkelerin, standartların, kavramların, gerçeklerin ve prosedürlerin ötesindedir; o, (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki beceri ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların entegrasyonu (bütünleşmesi) ve uygulanmasıdır.
- A3. SMG, İlk Mesleki Gelişimin (İMG) devamıdır. İMG bireylerin, bir muhasebe meslek mensubu olarak görevini yerine getirmelerini sağlayan yeterliliği ilk olarak geliştiren öğrenme ve gelişmedir. SMG, İMG’den sonra olan ve muhasebe meslek mensuplarının rollerini yeterli bir biçimde yerine getirmeye devam etmelerine imkan veren mesleki yeterliliği geliştiren ve koruyan öğrenme ve gelişimdir. SMG, muhasebe meslek mensubunun mesleki faaliyetleri ve sorumlulukları için uygun bir biçimde geliştirilmiş ve İMG boyunca elde edilmiş (a) teknik yeterlilik, (b) mesleki yetenekler ve (c) mesleki değerler, etik ve tutumların sürekli gelişimini sağlar.

- A4. UES 7’de ana hatlarıyla belirtildiği gibi⁵, SMG, staj süresini kapsar. Bir Sözleşme Sorumlu Ortağının kariyeri devam ettikçe, staj, mesleki yeterliliğin derinliği ve genişliğini geliştirirken ve sürdürürken giderek daha önemli bir hal alır. Staj, yıllık yeterlik beyanları, ücretli zamanın kayıtları ve performans incelemeleri, denetim kalite güvence incelemeleri ve düzenleyici teftişler gibi nitel izleme faaliyetlerinin sonuçlarıyla kanıtlanabilir.
- A5. Mesleki yeterlilik ve staja ek olarak, bu UES’in kapsamı dışındaki diğer faktörler, bir muhasebe meslek mensubunun, gerektiğinde, bir Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini yerine getirmesi için mesleki, yasal ya da düzenleyici otoriteden uygun yetkiyi alıp almadığını belirler.
- A6. Birçok yargı bölgesinde, mevzuat, düzenleme veya bir düzenleyici (bundan sonra toplu olarak “lisanslama rejimi” olarak ifade edilecektir) bir Sözleşme Sorumlu Ortağının görevini yerine getirebilecek kuralları koyar ve uygular. Lisanslama rejimleri kurallarında büyük ölçüde değişiklik gösterir. Lisanslamanın, IFAC üyesi meslek kuruluşunun yetkisi dahilinde olmadığı yerlerde, IFAC üyesi meslek kuruluşu bu UES’te belirtilen mesleki yeterlilik kurallarını karşılayabilsin diye, bu kuruluşlar, lisanslama rejimini etkilemek için SMO 2 de - *IAESB Tarafından Yayınlanan Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları ve Diğer Bildiriler*⁶ tanımlandığı gibi ellerinden gelen çabayı göstereceklerdir.
- A7. Tanımı gereği tek başına çalışan muhasebe meslek mensuplarını da içeren, denetim firması, bir denetim görüşünü söz konusu denetim firmasının yasal bir temsili olarak kimin bildirilebileceğini tanımlar. Çoğu denetim firması ortaklık yapısı içerisinde faaliyet gösterir, ve ortaklık içerisinde ortaklar söz konusu denetim firmasında Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini kimin yürütebileceğine karar verir.

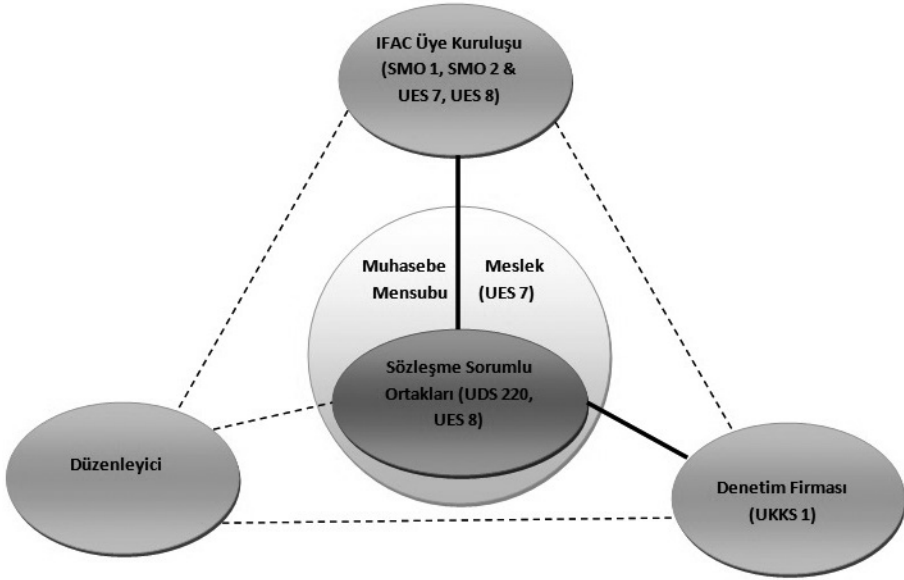
5 Bakınız UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim* (2014), Para. 5.

6 Üyelik Yükümlülükleri Bildirisi 2 – *IAESB tarafından Yayınlanan Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları ve Diğer Bildiriler*, IAESB tarafından yayınlanan uluslararası standartlar ve diğer bildiriler hususunda bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun kurallarını oluşturur. SMO, özellikle bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun muhasebe mesleği eğitim standartları ve rehberini kabul etmek ve uygulamak için hiç bir sorumluluğa sahip olmadığı veya ortak sorumluluğa sahip olduğu durumları (Paragraf 9) ele alır.

Bir Sözleşme Sorumlu Ortağının Mesleki Yeterliliğini Etkileyen Paydaşlar

- A8. Şekil 1 bir Sözleşme Sorumlu Ortağının mesleki yeterliliğini etkileyen paydaşları gösterir. Paydaşlar arasındaki ilişkiler, yetkilere bağlı veya IAASB ve IAESB bildirimlerinde yer alan kurallar ve IFAC bildirimlerinde yer alan zorunlulukların bir sonucu olarak bağımlı olabilir.

Şekil 1: Bir Sözleşme Sorumlu Ortağının Mesleki Yeterliliğini Etkileyen Paydaşlar

----- İlişki ülkeye özgüdür

—— İlişki IFAC, IAASB ve IAESB bildirimlerinde tanımlanan ilişkidir.

- A9. UES 7'e göre⁷, IFAC üyesi meslek kuruluşları, tüm muhasebe meslek mensuplarının, işlerine ve mesleki sorumluluklarına uygun mesleki yeterliliği geliştirmeleri ve korumalarına katkıda bulunması için SMG yürütmelerini gerekli kılar.

⁷ Bakınız UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim* (2014), Para. 12.

- A10. UES 7⁸ muhasebe meslek mensuplarının, IFAC üyesi meslek kuruluşunun SMG kurallarını karşılayıp karşılamadığını izlemek için sistematik bir süreç oluşturmalarını gerekli kılar.
- A11. UDS 220⁹ denetim ekibinin ve denetim ekibinin parçası olmayan denetçi uzmanlarının uygun yeteneklere ve yeterliliğe sahip olup olmadığına ilişkin Sözleşme Sorumlu Ortağının sorumluluklarını ele alır. Denetim firması ya da diğer taraflar tarafından sağlanan bilgiler aksini ileri sürmedikçe, UDS 220¹⁰ denetim ekibinin, işe alma ve resmi eğitim yoluyla personelin yeterliliğine ilişkin denetim firmasının kalite kontrol sistemlerine güvenebileceğini belirtir.
- A12. UKKS 1¹¹ denetim firmasının (a) mesleki standartlar ve uygulanabilir yasal ve düzenleyici çerçeveye göre sözleşmeleri yürütmek ve (b) denetim firması ya da sözleşme ortaklarının koşullara uygun raporlar yayımlayabilmesi için gerekli yeterliliğe, kapasiteye ve etik ilkelere bağlılığa sahip yeterli personeli olduğuna dair makul güvence sağlamak üzere tasarlanmış politikalar ve prosedürleri oluşturmasını gerekli kılar.
- A13. Bir çok yargı bölgesinde, düzenleyiciler, IFAC üyesi meslek kuruluşları, denetim firmaları ve Sözleşme Ortaklarına ilişkin bir gözetim görevine sahip olabilirler.
- A14. Bu UES'teki kurallara uyum sağlayarak ve SMO 1¹² ve SMO 2¹³ uya-

8 Bakınız UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim* (2014), Paragraf 17.

9 Bakınız UDS 220, *Finansal Tabloların Denetimi İçin Kalite Kontrol*, Paragraf 14.

10 Bakınız UDS 220, *Finansal Tabloların Denetimi İçin Kalite Kontrol*, Paragraf A2.

11 Bakınız UKKS 1, *Finansal Tabloların Denetimleri ve İncelemeleri ile Diğer Güvence ve İlgili Hizmetleri Gerçekleştiren Denetim Firmaları için Kalite Kontrol*, Paragraf. 29.

12 Üyelik Yükümlülükleri Bildirimi 1 – *Kalite Güvence* bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun finansal tabloların denetimleri, inceleme ve diğer güvence ve ilgili hizmet sözleşmelerini yürüten üyeleri için kalite güvence inceleme sistemleri konusunda yükümlülüklerini oluşturur. SMO, özellikle bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun kalite güvence inceleme sisteminin kurallarını koyma ve faaliyete geçmesi için hiç bir sorumluluğa sahip olmadığı veya ortak sorumluluğa sahip olduğu durumları ele alır.

13 Üyelik Yükümlülükleri Bildirisi 2 – *IAESB tarafından Yayımlanan Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları ve Diğer Bildiriler* IAESB tarafından yayımlanan uluslararası eğitim standartları ve diğer bildiriler hususunda bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun kurallarını oluşturur. SMO, özellikle bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun muhasebe mesleği eğitim standartları ve rehberini kabul etmek ve uygulamak için hiç bir sorumluluğa sahip olmadığı veya ortak sorumluluğa sahip olduğu durumları ele alır.

rınca yükümlülükleri yerine getirerek, IFAC üyesi meslek kuruluşları, denetim firmalarının UKKS 1 kurallarıyla uyumlu olmasına yardımcı olur ve Sözleşme Sorumlu Ortağının UDS 220 kuralları ile uyumlu olmasına yardımcı olur. Toplu olarak, bu bildirimler, kamu yararını korumak için hizmet sunan Sözleşme Sorumlu Ortağı ve denetim ekibi konusunda gereken mesleki yeterlilik açısından açıklık ve tutarlılığı artırır.

Mesleki Yeterliliğin İlerleyici Yapısı

A15. Yalnızca, Tablo A'da listelenmiş öğrenme sonuçlarıyla gösterilen mesleki yeterliliği geliştiren ve sürdüren muhasebe meslek mensupları, Sözleşme Sorumlu Ortağının kariyeri boyunca yüzleşebileceği karışık durumlar ile başa çıkabilecektir. Bir Sözleşme Sorumlu Ortağı olmak isteyen bir muhasebe meslek mensubu genel olarak denetim ekibinin yanında birkaç yıl hizmet sunacaktır ve bir Sözleşme Sorumlu Ortağının gözetimi altında denetim ve yönetsel görevler sayesinde ilerleme kaydedebilir. Sorumluluk düzeyinin artmasıyla oluşan bu ilerleme, bir muhasebe meslek mensubunun bir Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini üstlenmeye hazırlanabileceği ortak bir yoldur. Bir Sözleşme Sorumlu Ortağı olarak hizmet edenler, denetim sözleşmeleri konusunda öncülük ederek ya da hizmet sunarak ve SMG'lerinin bir parçası olarak diğer mesleki gelişimler sayesinde mesleki yeterliliklerini geliştirir ve devam ettirirler.

Finansal Tabloların Denetimi ve Diğer Güvence Sözleşmeleri

A16. Bu UES, finansal tabloların denetimlerinden sorumlu olan Sözleşme Sorumlu Ortakları için uygundur. Tablo A'da öğrenme sonuçları tarafından gösterilen mesleki yeterlilik, UDS'ler veya güvence ve ilgili hizmetlerin diğer türleri ile uyumlu olan diğer tarihsel finansal bilginin denetimlerini yürütürken de faydalı olabilir. Benzer bir şekilde, finansal tabloların denetimi için gereken mesleki yeterlilik, çevresel veya sosyal ölçütler gibi finansal olmayan tablo bilgilerine ilişkin güvence sözleşmelerinden sorumlu olan Sözleşme Sorumlu Ortakları için uygun olabilir.

Amaç (Referans: Paragraf 7)

- A17. Muhasebe meslek mensuplarının Sözleşme Sorumlu Ortağı görevini yerine getirirken geliştirdikleri ve devam ettirdikleri mesleki yeterliliği oluşturmak birçok amaca hizmet eder. Bu durum kamu yararını korur; denetim kalitesine katkıda bulunur; Sözleşme Sorumlu Ortaklarının çalışmalarını artırır ve denetim mesleğinin itibarını destekler.
- A18. Bu UES'in bir önermesi, Sözleşme Sorumlu Ortaklarının bu görevi üstlenmeleri için zaten mesleki yeterliliklerinin gelişmiş olması olduğundan, Sözleşme Sorumlu Ortakları anlamlı bir değişimin olduğu ortamda faaliyette bulunurlar. Değişim için baskı birçok kaynaktan gelebilir. Bunlar şunlardır (ancak bunlarla da sınırlı değildir): (a) artan düzenleme, (b) finansal ve finansal-olmayan raporlamadaki gelişmeler; (c) gelişmekte olan teknolojiler, (d) iş analitiklerinin artan kullanımını ve (e) ticari kargaşa. Değişim, Sözleşme Sorumlu Ortaklarının kariyerleri boyunca mesleki yeterliliklerini devam ettirmeleri ve daha fazla geliştirmelerini gerekli kılar.

Kurallar (Referans: Paragraf 8-9)

- A19. Tablo A, teknik yeterlilik, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik ve tutumlar için yeterlilik alanları ve ilgili öğrenme sonuçlarını tanımlar.
- Bir yeterlilik alanı bir dizi ilgili öğrenme sonuçlarının belirlenebildiği bir kategoridir.
- A20. Öğrenme sonuçları, bilginin içeriği ve derinliğini, anlayışı ve her bir belirlenmiş yeterlilik alanı için gerekli uygulamayı oluşturur. Öğrenme sonuçlarının başarılı bir şekilde edinimi, SMG'yi ölçmeye yönelik çıktı-esaslı bir yaklaşımdır. UES7, SMG ölçümüne ilişkin ayrıca bir rehberlik sağlar.
- A21. Bu UES, UES 2, 3 ve 4^{te}14 ana hatlarıyla verildiği gibi İMG meslek mensupluğu adaylığının sonuna kadar aday muhasebe meslek men-

14 UES 2, *İlk Mesleki Gelişim – Teknik Yeterlilik* (2015); UES 3, *İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Beceriler* (2015); ve UES 4, *İlk Mesleki Gelişim – Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar* (2015).

suplarına gerekli kılınan mesleki yeterliliği tanımlayan öğrenme sonuçlarını oluşturur.

- A22. Tablo A’da yer alan öğrenme sonuçlarına ek olarak diğer faktörler, planlanan SMG’nin yapısı, zamanlaması ve kapsamını etkileyebilir. Bu faktörler, (a) denetlenmiş işletmelerin Sözleşme Sorumlu Ortağının portföyünü, (b) denetim ve finansal raporlama standartlarındaki değişimin derecesi ve (c) Tablo A’da belirtilen diğer yeterlilik alanları kapsamındaki değişikliklerin etkisini, içerebilir ancak bunlarla sınırlı değildir.
- A23. Denetim hizmeti sunan Sözleşme Sorumlu Ortağının şirket ve denetim firmasının büyüklüğü ya da yapısı dikkate alınmaksızın, bu UES’in önermesi, Sözleşme Sorumlu Ortaklarının bu şekilde hizmet sundukları denetimlerin karmaşıklığına uygun SMG’yi üstlenmeye devam etmesidir.
- A24. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ilave yeterlilik alanları dahil edebilir ya da Sözleşme Sorumlu Ortaklarının bu UES’te belirtilmeyen ilave öğrenme sonuçları elde etmesini gerekli kılabilir. Bu, örneğin bir Sözleşme Sorumlu Ortağı özel endüstriler veya işlemleri denetlediğinde ortaya çıkabilir.

Tek Başına Çalışan Muhasebe Meslek Mensupları ve Küçük veya Orta Büyüklükteki Muhasebe Büroları

- A25. Bu UES, bir denetim ekibi ya da denetim firmasının yapısından daha çok tek özel bir göreve odaklanarak, Sözleşme Sorumlu Ortağının tek başına çalışan muhasebe meslek mensubu olarak ya da küçük veya orta büyüklükteki muhasebe bürosu bünyesinde faaliyette bulunduğu çok sayıdaki durumu tanımlamaktadır¹⁵. Bu durumlarda Sözleşme Sorumlu Ortağı, uzmanlık gerektiren becerilere sahip denetim ekibi üyelerinin yer aldığı bir denetim ekibinin desteği olmaksızın faaliyette bulunabilir. Sonuç olarak, bunun aksine, Sözleşme Sorumlu Ortağı,

15 IFAC’ın Küçük ve Orta Büyüklükteki Muhasebe Büroları Komitesi bildirisinde SMP’ler ‘...şu özelliklere sahip muhasebe bürolarıdır: müşterileri genellikle küçük ve orta büyüklükteki işletmelerden (KOBİ) oluşur; sınırlı kurum içi teknik kaynakları arttırmak için dış kaynak kullanır ve sınırlı sayıda mesleki personel çalıştırır.’ şeklinde tanımlanmıştır.

geniş yelpazede denetim faaliyetlerinin tamamlanmasına doğrudan dahil olabilir.

Denetim – Öğrenme Sonuçları

A26. Önemli yanlış beyan risklerini tespit etme ve değerlendirme aşağıdakilerin değerlendirmesini içerir:

- Sözleşme kabulü ve devamlılığı prosedürleri tarafından tespit edilen riskler,
- Bir işletmenin sürekliliğini devam ettirebilme yeteneği, ve
- Yolsuzluk ve hata sebebiyle oluşan önemli yanlış beyan riskleri.

A27. Önemli yanlış beyan risklerine verilen yanıtları değerlendirme, uygun bir genel denetim stratejisinin onayı veya oluşturulma sürecini kapsar.

A28. Denetimin, uygulanabilir denetim standartları (örneğin UDS'ler) ve ilgili yasa ve düzenlemelere göre uygulanıp uygulanmadığını değerlendirme aşağıdakileri içerir:

- Elde edilen denetim kanıtının ve ilgili belgelendirmenin yeterliliği ve uygunluğunun değerlendirmesi;
- İç kontrolde ve yönetimden sorumlu olanlara iletilecek diğer hususlardaki önemli eksikliklerin değerlendirilmesi ve
- Yönetimin tahminleri ve diğer yargı alanlarında ön yargının göz önünde bulundurulması.

Organizasyonel – Öğrenme Sonuçları

A29. Bir denetçinin uzmanlığının bir denetimde kullanılabileceği alanlara örnekler, vergilendirme, Bilgi Teknolojisi (IT), yasa, adli muhasebe, değerlemeler, aktüeryal hizmetler ve emekliliği kapsar, ancak bunlarla sınırlı değildir.

Mesleki Şüphencilik ve Mesleki Yargı– Öğrenme Sonuçları

A30. Denetimin önemli bir yönü, yeterli ve uygun denetim kanıtının denetçinin görüşünü esas alan kararları desteklemek için mi elde edildiğini

değerlendirmektir. Mesleki şüphecilik, denetim kanıtının kritik değerlendirilmesi için sorgulayıcı bir zihniyetin uygulanmasını gerektirir. UDS'ler aynı zamanda Sözleşme Sorumlu Ortaklarının ve onların ekibinin finansal tabloların denetimini planlama ve uygulamada mesleki yargının uygulanmasını gerekli kılar. Mesleki yargı, örneğin, finansal tablolarda yer verilen yönetimin beyanları ve varsayımlarının iddialı olduğu zamanlarda, ve muhasebe standartlarının bir işletme tarafında uygun bir şekilde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirilir ve uygun genel bir denetim stratejisi belirlenirken uygulanır.

- A31. Mesleki şüphecilik ve mesleki yargı alanlarında etkili SMG, mentörlük (üstatlık), yansıma ve çalışma ortamı içerisinde stajın sıklıkla önemli bir rol oynadığı öğrenme yöntemlerinin karışımını gerektirir.

**IAESB ULUSLARARASI EĞİTİM UYGULAMALARI (UEUA)
AÇIKLAMALARI**

İÇİNDEKİLER TABLOSU

	Sayfa
<i>Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklaması 1:</i> Mesleki Değerler, Etik Kurallar ve Tutumların Geliştirilmesi ve Korunması Yaklaşımı	184
<i>Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklaması 2:</i> Muhasebe Meslek Mensupları için Bilgi Teknolojisi	215
<i>Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklaması 3:</i> Staj Kuralları, Muhasebe Meslek Mensupları için İlk Mesleki Gelişim.....	295

ULUSLARARASI EĞİTİM UYGULAMA AÇIKLAMASI

UEUA 1

MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR GELİŞTİRME VE DEVAM ETTİRME YAKLAŞIMLARI

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklaması 1'in Amacı ve Kapsamı.....	1 – 6
Tanımlar	7
Geçmiş	8 – 13
BÖLÜM 1: ETİK YETERLİLİĞİN GELİŞMESİ	
Etik Eğitim Süreci.....	14 – 18
Aşama 1: Etik Bilginin Arttırılması	19 – 21
Aşama 2: Etik Duyarlılığın Geliştirilmesi	22 – 24
Aşama 3: Etik Yargının Geliştirilmesi.....	25 – 27
Aşama 4: Etik Davranışa Sürekli Taahhüdü Devam Ettirme	28 – 30
BÖLÜM 2: ETİK EĞİTİM SÜRECİ UYGULAMASI YAKLAŞIMLARI	
Etik Eğitim Süreci Uygulamasına Esnek Yaklaşımlar	31 – 32
Konu Yaklaşımı.....	33 – 36
Aşama Aşama Yaklaşımı	37 – 39
Sürekli Mesleki Gelişim	40 – 41
BÖLÜM 3: ETİK EĞİTİM SUNUMU VE DEĞERLENDİRME	

Genel Bakış	42 – 44
İş Yerinde Öğrenme	45 – 53
Öğretme Yöntemleri	54
Değerlendirme Yöntemleri.....	55 – 61
Ek 1: Etik Eğitim Süreci Konu Alanları	
Ek 2: Öğretme Yöntemleri	

Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklaması 1'in Amacı ve Kapsamı

1. Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklamaları (UEUA), muhasebe meslek mensuplarının eğitim ve gelişimlerinde genel kabul görmüş iyi uygulamaların uygulamaya konmasında Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) üyesi meslek kuruluşlarına yardım eder.
2. Uluslararası Eğitim Standartları (UES) 4, *Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar*, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına muhasebe meslek mensupları için ruhsatlandırma öncesi eğitim programının bir kısmını mesleki değerler, etik ve tutumların gelişmesine ayırmasını şart koşmaktadır. UEUA 1, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına UES 4'ü uygulamasında ve bu standarda göre mesleki değerler, etik ve tutumların geliştirilmesi konusunda rehberlik hizmeti sunmaktadır.
3. UEUA 1, mesleki değerler, etik ve tutumların gelişiminde iki olası yaklaşımla hareket etmektedir. İş yerinde öğrenme ve değerlendirmenin önemini vurgulayarak etik eğitimin sunumu için birkaç yöntemle ilgili rehberlik hizmetini de kapsamaktadır.
4. Ek olarak, UEUA 1, üye kuruluşların, muhasebe meslek mensuplarına Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) vasıtasıyla kariyerleri boyunca mesleki değerler, etik ve tutumları gelişiminin sürekliliğini nasıl garanti edeceği konusunda rehberlik hizmeti sağlamaktadır.
5. Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu (IAESB), (a) IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ülkelerinde geniş çapta kültür, dil çeşitliliğinin, eğitimsel, yasal ve sosyal sistemlerin; (b) muhasebeciler tarafından uygulanan işlemlerin çeşitliliğinin ve (c) üye kuruluşların kendi etik eğitim programlarını geliştirmede farklı aşamalarda olduklarının farkındadır.
6. Bazı IFAC üyesi meslek kuruluşları, bu UEUA içerisinde düşünülen konuların bazılarını ya da tamamını zaten ele almışlardı. Diğer IFAC üyesi meslek kuruluşlarının henüz bu konuları düşünmeleri gerekemeyebilir. IAESB, tüm IFAC üyesi meslek kuruluşlarına, UEUA 1'i kapsayan rehberlik hizmeti ışığında UES 4 uygulamalarını değerlendirmelerini önermektedir.

Tanımlar

7. UEUA 1’de kullanılan aşağıdaki terimler, *Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları* Çerçevesinde tanımlanmaktadır:

Değerlendirme—öğrenme süreci boyunca herhangi bir zamanda yapılmış sınavlar da dahil olmak üzere ister yazılı ister diğer türlü olsun, mesleki yeterlilik testlerinin tüm şekilleridir.

Yetenek — Yeterliliği göstermek için gerekli olan mesleki bilgi; mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumlardır.

Yeterlilik—çalışma ortamına atfen tanımlanmış bir standarda göre bir çalışma görevi yerine getirebilme.

Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) bir muhasebe meslek mensubunun, meslek ortamında yeterli bir biçimde çalışma kapasitesini geliştirmesi ve devam ettirmesi için öğrenme faaliyetleridir.

Eğitim—kişinin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan sistemik bir süreç. Bu öğrenimi de kapsar.

Resmi eğitim—bir muhasebe eğitim programının iş yeri dışına dayanan unsuru.

Öğrenme—Bir bireyin kabiliyetlerini elde ederken geçtiği çok çeşitli süreçlerdir.

Ruhsatlandırma öncesi—Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun, bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma öncesi dönem.

Ruhsatlandırma sonrası— Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun, bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma sonrası dönem.

Muhasebe meslek mensubu —bir IFAC üyesi meslek kuruluşuna üye olan kişidir.

Mesleki değerler, etik ve tutumlar —Bir mesleğin üyeleri olarak Muhasebe Meslek Mensuplarını tanımlayan mesleki davranış ve özellik-

lerdir. Bunlar, genellikle mesleki davranış ile alakalı olan ve mesleki davranışın ayırt edici özelliklerini tanımlamada temel olarak alınan davranış ilkelerini (Örn. etik ilkeler) kapsar.

Ruhsatlandırma—Bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmanın anlamı, belirtilen zamanda, bir bireyin bir muhasebe meslek mensubu olarak tanınması için yükümlülükleri karşılama ve karşılamaya devam ettiğidir.

Öğrenci —stajyeri de kapsayacak şekilde derslere katılan kişi. Mesleki eğitim bağlamında öğrenci, ister genel isterse mesleki olsun muhasebe mesleği eğitimi için gerekli görülen bir eğitim kursu ya da programı alan kişi.

Stajyer—Bir işyerinde, ruhsatlandırma öncesi iş deneyimi ve kursu alan birey.

Öğrenim—İş yeri şartlarında, bir öğrenciyi veya Muhasebe Meslek Mensubunu üzerinde anlaşılmalı bir mesleki yeterlilik seviyesine getirmeyi amaçlayan ruhsatlandırma öncesi ve sonrası eğitim faaliyetleridir.

Geçmiş

8. Muhasebecilerin eylemleri değerlerini etkilemektedir. Mesleki Değerler, Etik ve Tutumları, toplumun çıkarlarının artırılmasında yönelik bağlılık gerektiren bir mesleğin üyeleri olarak Muhasebe Meslek Mensupları belirler. Bu genellikle “Kamu yararına hizmet etmek” olarak ifade edilir. Kamu, mesleğinin sorumluluklarını yerine getirmeyi ve kamu yararlarını korumayı garanti etmek için üyelerine ve mesleğin etik dürüstlüğüne güvenmektedir.
9. UEUA içerisinde belirtilen Etik Eğitim Süreci (EES), Uluslararası Muhasebe Meslek Mensupları Etik Standartlar Kurulu’nun (IESBA) *Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kuralları* (IESBA Etik Kuralları) ile aynı düzeydedir. Bu yaklaşım, bütün Muhasebe meslek mensupları için etik kuralları belirlemektedir. Etik Kurallar, mesleki etiğin

beş temel ilkesini belirlemektedir: dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve gerekli özen, gizlilik ve mesleki davranış.¹

10. Muhasebe Meslek Mensupları, temel mesleki etik ilkeler ile uyumu tehdit eden durumlarla karşılaşabilirler. Bu ilke ile uyum tehditlerinin çoğu, IESBA Etik Kurallarda belirtilen beş kategoride yer almaktadır: kişisel çıkar tehdidi, kendi kendini teftiş tehdidi, taraf tutma tehdidi, yakınlık tehdidi ve gözdağı tehdidi.²
11. IESBA Etik Kurallar ayrıca, bu tehditleri ortadan kaldıracabilecek ya da kabul edilebilir bir düzeye indirebilecek bir dizi önlemleri de belirlemektedir. Bu önlemler şunlardır: (a) meslek, kanunlar ya da yönetmelikler tarafından oluşturulan önlemler ve (b) iş çevresindeki önlemler.³ İlki mesleğe giriş için eğitim, staj ve deneyim şartlarını ve sürekli mesleki gelişim kurallarını kapsar, ancak sınırlı değildir.⁴ UEUA 1, ruhsatlandırma öncesi ve sonrası etik eğitimi için iyi uygulama ilkeleri önererek, böyle tehditler ortaya çıktığında üye kuruluşlarına yardımcı olabilir.
12. Etik karar alma, paydaşları için her birinin kendi sonuçları olan bir dizi alternatifler arasından seçmeyi gerektirir. Muhasebe Meslek Mensuplarının, etik karar almaya, IESBA Etik Kurallarında yer alan temel ilkeleri uygulama yeteneği ve anlayışıyla yaklaşması kamu yararına dır
13. Bu durum, IFAC üye kuruluşlarının eğitim programları vasıtasıyla mesleki değerler, etik ve tutumların gelişimini gerektirmektedir. Bu değerler, etik ve tutumlar, bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırma süresi boyunca ve ruhsatlandırma sonrası biçimlendirilir ve geliştirilir. Etik eğitim programının amacı, muhasebe meslek mensuplarının etik davranışı ve karar almalarını genişletmektir.

1 IESBA Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kurallar, 100.4.

2 IESBA Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kurallar, 100.10.

3 IESBA Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kurallar, 100.11.

4 IESBA Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kurallar, 100.12.

Kısım 1: Etik Yeterliliğin Gelişimi

Etik Eğitim Süreci

14. UEUA 1'in bu bölümünde ana hatlarıyla belirtilen Etik Eğitim Süreci (EES), Şekil 1'de açıklanmaktadır. EES, etik eğitimin dört hedefine dayalı olan, öğrenme sürecinde dört aşamayı belirtmektedir.

Aşama 1: Etik Bilginin Arttırılması;

Aşama 2: Etik duyarlılığın geliştirilmesi;

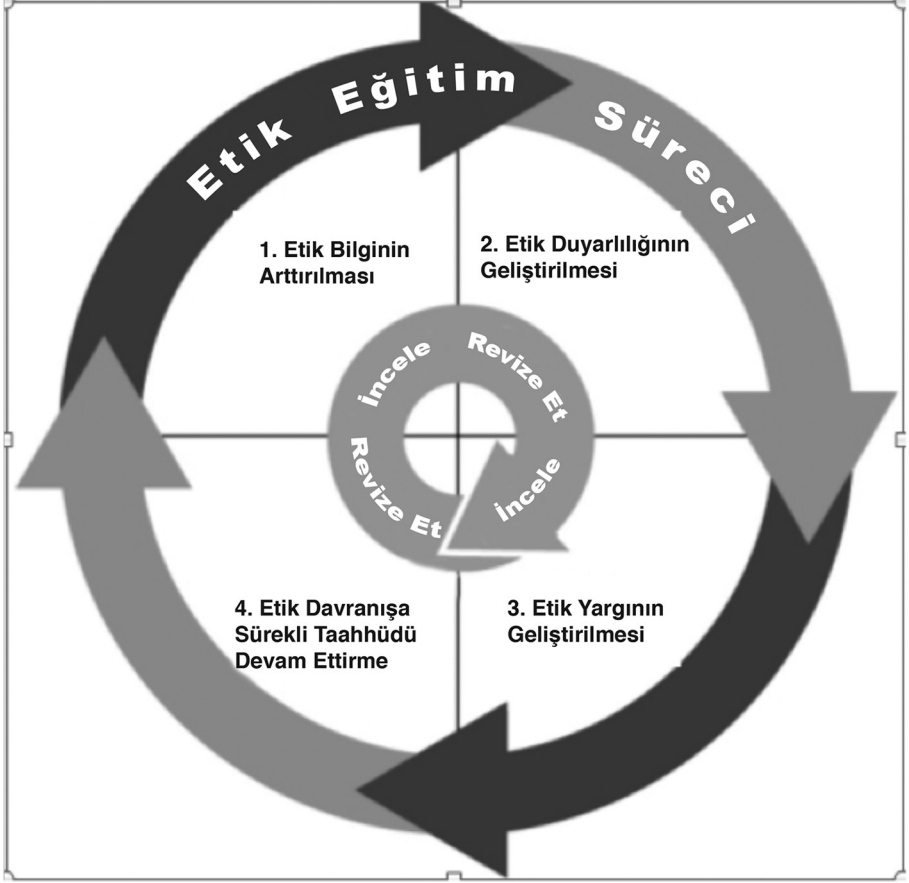
Aşama 3: Etik Yargının Geliştirilmesi

Aşama 4: Etik Davranışa Bağlılığı Devam Ettirme

15. Etik eğitim, ilk olarak ruhsatlandırma öncesi programda başlayan ve bir muhasebe meslek mensubunun kariyeri boyunca devam eden yaşam boyu bir taahhüdüdür. EES'nin her bir aşaması, mesleki değerler, etik ve tutumun gelişiminde, özel bir ilerleme düzeyiyle ilgilidir. EES'nin dört aşaması, her bir aşama için elde edilen bir yeterlilik tanımı ve önerilen öğrenme sonuçları ile aşağıdaki 19'dan 30'a kadar olan paragraflarda daha detaylı bir şekilde ifade edilmiştir.

16. EES, mesleki değerler, etik ve tutumların gelişimini, aşamalar arasında öğrendiklerini ifade etmek ve etik bilgi, etik duyarlılık ve etik yargılarını denetlemeye devam etmek ve değiştirmek için bireylerin gereksinim duyduğu yinelemeli bir süreç olarak ifade eder. Etik davranışa bağlılığı devam ettirme, muhasebe meslek mensuplarının, kariyerleri boyunca, etik bilgiyi arttırmaya, etik duyarlılığı geliştirmeye ve etik yargıyı ilerletmeye devam edeceklerini varsayar.

Şekil 1: Etik Eğitim Süreci

17. EES, tüm ruhsatlandırma öncesi eğitim programını kapsayan UES 4'ün içerisinde belirtilen başlıklara dayandırılarak, sekiz temel konu tarafından tamamlanmıştır. Bunlar, aşağıdaki Şekil 2'de ana hatlarıyla anlatılmaktadır. Buna ek olarak, her bir konu alanı desteklemek için önerilen bilgi içeriği, Ek 1'de yalnızca açıklayıcı amaçlarla oluşturulmuştur.

18. Etik bilgi, etik duyarlılık ve etik yargı, ruhsatlandırma öncesi bir muhasebe eğitimi programı süresinde ilk olarak geliştiriliyorken, etik davranış, ruhsatlandırma öncesi muhasebe eğitimi dönemleri boyunca öğrencilerden beklenmektedir.

Aşama 1: Etik Bilginin Arttırılması

19. Öğrencilerin, muhasebe mesleği ile ilgili uygun bir etik ve mesleki standartlar anlayışı geliştirmesi gereklidir. IESBA Etik Kurallarda belirtilen temel mesleki etik ilkeleri ve genel etik ilkeleri bilgisi, profesyonel bir bağlamda, etik karar alma ve davranış gelişimi için gerekmektedir.
20. EES'nin aşama 1'i, mesleki değerler, etik ve tutumlarla ilgili konular hakkında temel bilgileri anlatmaktadır. Bunun için şu konulara ilişkin anlayışın gelişimine odaklanmaktadır:
- (a) Çevre aşağıdakileri kapsayan kararları etkilemesi:
- (i) Uygun standartlar ve kurallar ve
- (ii) Etik ve mesleki davranış beklentilerini.
- (b) Aşağıdakilerin temel teori ve ilkeleri kapsayan kararları etkilemesi:
- (i) Etik,
- (ii) Erdem ve
- (iii) Kişisel ahlaki gelişim.
21. Bu alandaki yeterlilik, geleneksel etik kavram ve teorilerin ve muhasebe meslek mensubunun çalışmaları ile ilgili olanların anlayışı ile gösterilecektir.

Aşama 2: Etik Duyarlılığın Geliştirilmesi

22. Öğrencilerin, (a) etik bir tehlikeyi ya da durumu fark edebilme yeteneği, (b) etik bir sonuca yol açan hareketlerin başka sebeplerininin

farkındalığı, ve (c) ortaklarıyla ilgili her bir başka hareket sebebinin etkilerinin bilgisi ile etik duyarlılığı geliştirmesi gerekmektedir.

23. Aşama 2, muhasebenin uygun fonksiyonel disiplinlerine (örn: finansal muhasebe, yönetim muhasebesi, denetim ve vergilendirme), Aşama 1’de tanımlanan temel etik ilkeler bilgisini uygulamaktadır. Bu aşamada,

IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensuplarının iş yerinde karşı karşıya kaldığı temel etik ilkelere karşı etik tehditlerin bir değerlendirmesiyle ve etik duyarlılıkla birlikte bir mesleki sorumluluk duyarlılığının geliştirilmesi üzerine odaklanan, etik eğitim programlarının geliştirilmesini dikkate almalıdırlar.

24. Bu alandaki yeterlilik, muhasebenin fonksiyonel ilkelerinden etik bilgiyi uygulama yeteneği kadar, etik konuları ve tehditleri belirleme ve tartışma yeteneği olarak ispatlanacaktır.

Aşama 3: Etik Yargının Geliştirilmesi

25. Ana etik değerler mesleki yargının temelidir. IFAC Etik Kurallarından yola çıkarak, temel ilkelerle birbirine bağlı tercihler yapmak, etik bilgi ve etik duyarlılık için gereklidir.
26. Aşama 3, öğrencilerin ve muhasebe meslek mensuplarının gerekçeli ve iyi bilgilendirilmiş kararları şekillendirmek için etik bilgi ve etik duyarlılığı nasıl uygulayacağını ve nasıl birleştireceğini öğrenecekleri bir uygulama aşamasıdır. Bu aşama, etik kararlar almak için, sağlam bir işleyiş uygulayarak bireylere yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Aşama 3’de, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, etik teori uygulamaları, sosyal sorumluluklar, mesleki davranış kuralları ve etik karar alma modelleri vasıtasıyla etik karar alma becerilerini netleştirerek mesleki yargının ilerlemesine odaklanan etik eğitim programlarının gelişimini düşünmeleri gereklidir.
27. Bu alandaki yeterlilik, etik bilgi ve etik duyarlılık uygulaması ve anlayışına dayalı etik yargılar ve kararlar alma yeteneği olarak ispatlanacaktır.

Aşama 4: Etik Davranışa Sürekli Taahhüdü Devam Ettirme

28. Muhasebe Meslek Mensuplarının, temel etik ilkelerine karşı etik tehlikelerin üstesinden gelebiliyor olmaları ve IESBA Etik Kurallarından yola çıkarak temel ilkelerle birbirine bağlı bir eyleme çözüm seçebiliyor olmaları gereklidir.
29. Aşama 4’de, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, mesleki bir bağlamda, etik kararlar alma ve etik davranışa bağlılığı geliştirme ve güçlendirme odaklı Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) programları gibi etik eğitimin gelişimini düşünmeleri gereklidir.
30. Yeterlilik, IESBA Etik Kurallarına göre, etik davranıştaki etik bilgi, duyarlılık ve yargı uygulaması ve bir örgütsel ve durumsal içerik anlayışı vasıtasıyla ispatlanacaktır.

Bölüm 2: Etik Eğitim Sürecinin Uygulamasına Yönelik Yaklaşımlar

Etik Eğitim Süreci Uygulamasına Esnek Yaklaşımlar

31. Bu UEUA, EES uygulamak için iki olası yaklaşım belirler: Konu Yaklaşımı (bakınız, paragraf 34'e) ve Aşama Aşama Yaklaşımı (bakınız paragraf 37). IFAC üyesi meslek kuruluşları, ulusal (yerel) düzenlemelere uygun olarak ya yaklaşımlardan birini ya da her ikisinin karışık olduğu bir şekli izlemek için seçebilirler.
32. Her iki yaklaşımda SMG sayesinde öğrenilen ruhsatlandırma öncesi muhasebecilik eğitim programındaki tamamlayıcı etik eğitimin önemini ve bilgi ve yeteneklerin incelenmesi ve düzeltilmesinin önemini vurgulamaktadır. Her iki yaklaşım da mesleki değerler, etik ve tutumların geliştirilmesinde iş yerinde öğrenme ve değerlendirmenin rolünü vurgulamaktadır. Bunlar, bu UEUA'nın 3. Bölümünde detaylarıyla verilmiştir.

Konu Yaklaşımı

33. UES 4, tüm ruhsatlandırma öncesi eğitim programlarında kapsanması gereken bir dizi konuları belirtmektedir⁵. Bunlar aşağıdaki Şekil 2'de gösterildiği gibi EES'yi tamamlayan sekiz konu alanına göre sıralanmıştır.

5 UES 4 *Mesleki Değerler, Etik ve Tutumlar*, paragraf 16.

Şekil 2: Konu Yaklaşımı

EES Konu Alanları ⁶	UES 4 Konuları
(i) Çerçeve Yaklaşımı	Etiğin Doğası Detaylandırılmış kurallara dayalı ve ilkelere dayalı yaklaşımlar arasındaki farklılıklar, avantajları ve dezavantajları
(ii) Kavramlar ve Değerler	
(iii) Çevre: Kurumsal, Mesleki ve Düzenleyici	Dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterliliğe bağlılık ve gereken özen ve gizlilik gibi temel etik ilkelerle uyum
(iv) Mesleki Etik	Mesleki davranış, ve teknik standartlarla uyum; Bağımsızlık, şüphecilik, hesap verebilirlik ve kamu beklentileri kavramlarını; Yasalar, düzenlemeler ve kamu yararı arasındaki ilişki de dahil etik ve yasa
(v) Karar Alma	Etik ve birey muhasebe meslek mensubu: muhbirlik, çıkar çatışması, etik ikilemler ve bunların çözülmesi.
(vi) Etik Tehditler ve Önlemler	Bireylere, mesleğe ve genel olarak topluma karşı etik olmayan davranışın sonuçları;
(vii) Kurumsal Yönetişim	Etik ve Meslek: sosyal sorumluluk
(viii) Sosyal ve Çevresel Konular	İşletme ve iyi yönetimle ilgili olarak etik

34. Konu Yaklaşımı, ruhsatlandırma öncesi programın uygun bölümlerindeki konu ile EES konusunun ilk üç aşamasını birleştirmektedir. Her bir konu, EES'nin öğrenme sürecinin ilk üç aşaması takip edilerek devamlı olarak öğrenilebilir. EES'nin 4. Aşaması, en çok ruhsatlandırma sonrası içindir (SMG).

⁶ Her bir konu alanı için önerilen içerik Ek 1'de gösterilmektedir, Etik Eğitim Süreci Konu Alanları.

35. IAESB, üye kuruluşlarının etik eğitim programları detaylı kapsamının, ulusal ve kültürel çevreleri ile eğitim sistemlerine yansıtılmasının farkındadır. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma öncesi ya da sonrası programlarında gerektiği gibi herhangi bir düzen içerisinde EES'nin konu alanlarını bünyesinde barındırabilir. Her bir konu alanı, üye kuruluşların etik eğitim programlarında olmasını isteyebilecekleri her bir konu için önerilen içerik örneklerinin verildiği Ek 1'de ayrıntılarıyla açıklanmaktadır.
36. Konu Yaklaşımını seçen IFAC üyesi meslek kuruluşları, EES'nin tüm dört gelişim evresinin, ruhsatlandırma öncesi ve ruhsatlandırma sonrası muhasebe eğitim programlarını kapsadığını en iyi nasıl garanti edebileceklerini dikkate almalıdırlar.

Aşama Aşama Yaklaşımı

37. Aşama Aşama Yaklaşımı, Şekil 1'de ana hatlarıyla belirtildiği gibi EES'yi takip eder ve (a) ruhsatlandırma öncesi eğitim programındaki EES'nin ilk üç aşamasını ve (b) hem ruhsatlandırma öncesi hem de ruhsatlandırma sonrası eğitim programlarındaki dördüncü aşamayı bünyesinde barındırır. Şekil 3'teki Tablo bu yaklaşımı açıklamaktadır:

Şekil 3: Aşama Aşama Yaklaşımı

Aşama	Nitelik	Öğrenim Sonuçları	Tanımlayıcı Yöntem
1	Etik Bilginin Arttırılması	(i) Uygun standartlar ve (ii) Etik ve mesleki davranış beklentileri bilgisinin arttırılması.	Programın başında etik konusunda ayrı, değerlendirilmiş ders ve modül.
2	Etik Duyarlılığın Geliştirilmesi	Mesleki sorumluluğun etik <i>duyarlılıkla</i> ve etik tehditlerin ve önlemlerin değerlendirilmesi anlayışıyla geliştirilmesi.	Finansal muhasebe, yönetim muhasebesi, denetim ve vergilendirme gibi işlevsel disiplinlerin var oluşuna karşı etik konuların birleşmesi
3	Etik Yargının Geliştirilmesi	Etik karar alma becerilerini keskinleştirerek mesleki <i>yargının</i> geliştirilmesi	Nihai kurs ya da model ve etiği (örn. durum çalışması) ve/veya etiğin içerisindeki değerlendirilmiş ayrı bir nihai kurs ya da modelini içeren değerlendirilmenin birleştirilmesi
4	Etik Davranışa Sürekli Taahhüdün Devam Ettirme	<i>Etik davranışa</i> sürekli taahhüdü devam ettirme	Etik eğitimi de dahil sürekli deneyim ve sürekli mesleki gelişimin birleşimi

38. Bu yaklaşım, ilk önce ruhsatlandırma öncesi programda (Aşama 1), akabinde var olan muhasebe modelleri ya da kurslarındaki etik tartışmalar (Aşama 2) ve bir önceki etik maddelerle birbirine bağlı son bir model/kurs ile sonuçlanmasıyla (Aşama 3) genel anlamda etikler sunularak başlamaktadır.

39. Etik eğitimin doğası, ruhsatlandırma öncesi programların, yeterlilik öncesi programlarda öğrenilen ve kazanılan bilginin ve yeteneklerin

açıklanması ve değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Muhasebe Meslek Mensuplarının kariyer hayatları boyunca mesleki değerler, etik ve tutumlarını geliştirmeye devam etmeleri önemlidir.

Sürekli Mesleki Gelişim

40. Etik Eğitim yaşam boyu bir süreçtir. Sürekli olarak değişen kamu beklentileri, etik standartlarda değişikliklere yol açmaktadır. Bu sebepten dolayı, Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) vasıtasıyla etik eğitimi devam eden etik kararlar alma gelişimi ve etik davranışa sürekli bağlılık için gereklidir. SMG'deki etik eğitimi, kritik durumlarda daha iyi tercihler yapmak için ve ruhsatlandırma öncesi eğitim programlarında ifade edilen sürekli araştırma ve inceleme etik kavramları aracılığıyla güçlendirmek için bireylere yardımcı olmaya odaklanmaktadır.
41. Etik eğitimin doğası, ruhsatlandırma öncesi programların, yeterlilik öncesi programlarda öğrenilen ve kazanılan bilginin ve yeteneklerin açıklaması ve değerlendirmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bundan dolayı, IFAC üyesi meslek kuruluşları, SMG programlarının bir parçası olarak muhasebe meslek mensupları için sürekli etik eğitiminin gerekliliğini göz önüne almaları gereklidir.

Kısım 3: Etik Eğitim Sunumu ve Değerlendirme

Özet

42. Etik eğitimin sunumu ve değerlendirmesinde farklı modeller kullanıldı. Bunlar iş yerinde öğrenme ve resmi eğitimin parçaları ile birleştirilir. Her durumda, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, (a) etik duyarlılığın artmasına, (b) mesleki sorumluluğa bağlılığın gelişmesine yardım etmeye ve (c) etik kararlar alma becerisini geliştirmeye odaklanan etik eğitim için en iyi nasıl net hedefler konulacağını düşünmeleri gereklidir.
43. IFAC üyesi meslek kuruluşları, etik farkındalık ve etik kararlar alma da, öğrenci ve muhasebe meslek mensuplarının uygulama yapmaya maruz kaldıklarını düşünmesi gereklidir. Bunlar, etik duyarlılık ve yargının gelişimine katkı sağlamaktadır. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aynı zamanda, ruhsatlandırma öncesi ve sonrası eğitim programlarını, etik tehditler ve konuların uygulamalı örneklerini ve bunların teorik bilgiyi güçlendirmek için nasıl pozitif bir durumla çözülebileceğini de içerisine alarak düşünmeleri gereklidir.
44. Öğrenciler, ruhsatlandırma öncesi eğitim programları boyunca temel etik ilkeler bilgisini geliştirir. Öğrenciler meslektaşlarını ve örgüt uygulamaları ve kültürel norm deneyimlerini araştırarak, hem ruhsatlandırma öncesi hem de ruhsatlandırma sonrası, iş deneyimleri boyunca gerçek hayat şartlarında temel ilkeleri nasıl uygulayacaklarını öğrenirler.

İş Yerinde Öğrenme

45. İş yerinde öğrenilen etik, resmi eğitim programlarında öğrenilen etik kadar önemlidir. IFAC üye kuruluşlarının, hem ruhsatlandırma öncesi hem de ruhsatlandırma sonrası düzeyde, mesleki değerler, etik ve tutumların gelişimine olanak sağlayan destekleyici bir çevre ve pozitif etik davranışlara özendirmek için iş verenlerle çalışma yollarını düşünmesi gerekir.

46. IFAC üyesi meslek kuruluşları da, öğrenciler için mesleki değerler, etik ve tutumların gelişiminin önemine dikkat çeken indüksiyon eğitimini geliştirmek için işverenlerle birlikte işbirliği yapabilir.

Etik Cesaret

47. Bir muhasebe meslek mensubu tarafından alınan tüm kararlar, muhasebe meslek mensubu olarak kendilerinin üzerinde olduğu kadar diğer muhasebe meslek mensupları üzerinde de muhtemel bir etkiye sahip olacaktır. IESBA Etik Kurallarının içerisinde yer alan temel ilkelere göre kararlar alındığı zaman, muhasebe meslek mensuplarının etik cesareti kanıtlanması gerekebilir. Örneğin, “muhabirlik” bireyler ve kuruluşlar için ciddi sonuçlara yol açabilir.
48. Muhasebe meslek mensupları ve öğrenciler, IESBA Etik Kurallarının temel ilkelerine göre başkalarının aldığı kararları araştırarak etik cesareti geliştirirler. IFAC üyesi meslek kuruluşları, etik cesaret örneklerine dikkat çekmek ve bunu ruhsatlandırma öncesi ve ruhsatlandırma sonrası muhasebe eğitimi programı boyunca öğrencilerin ve muhasebe meslek mensuplarının dikkatine sunmak için işverenler, mentorlar (üstadlar) ve diğerleriyle birlikte çalışabilirler. Bu işbirliği amirler ve mentorlar (üstadlar) ile etik konuları ve ikilemleri incelemek için örnek olay çalışmalarının ve/veya tartışmalarının gelişimini içerir.

Etik Liderlik

49. Bir organizasyondaki etik liderlik, o organizasyondaki bütün bu işlerin etik davranışı ile ilgili güçlü ve pozitif bir etkiye sahiptir ve etik cesaret ile hareket eden kuruluşlar içerisinde diğerlerine yardımcı olmaktadır. Muhasebe meslek mensupları ve öğrenciler, amirleri ve meslektaşları tarafından ortaya konan organizasyonun değerlerini benimsemeleri için etik tutumları öğrenirler ve değiştirirler. Liderlik rolündeki muhasebe meslek mensuplarının, IESBA Etik Kurallarında yer alan temel ilkelere göre hareket ettiklerinde ortaya çıkan olumlu faydaları içerisine alarak; iş hayatında karşılaştıkları etik konular ve sorumluluklarla ilgili diğer muhasebe meslek mensupları ve öğrencilerle birlikte hareket etmeyi temin etmeleri gereklidir. IFAC üyesi

meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensupları tarafından direk gözetilmeyen özellikle öğrencilerin çalıştıkları yerlerde böyle toplantılara olanak sağlayabilir.

50. IFAC üyesi meslek kuruluşları, örneğin etik liderlik ve etik cesaretin görüşülmesinde ve tartışılmasında etik eğitim toplantılarına olanak sağlamak ve organize etmekten sorumlu olarak, bir kuruluşun içerisinde muhasebe meslek mensuplarını “etik lideri” olarak belirlemek için işverenlerle birlikte çalışabilirler.

Stajın Denetimi

51. Ruhsatlandırma öncesi programı boyunca, öğrenciler bir amir ya da mentorun (üstadın) rehberliği altında denetlenmiş bir staj dönemine tabii olurlar. Amirler ve mentorlarla (üstadlar) ilişkiler, rol modeli olarak hareket eden amirler ya da mentorlarla (üstadlar) olan ilişkiler vasıtasıyla, muhasebe meslek mensupluğu için gereken becerilerin gelişimi ve etik duyarlılık ve yargının gelişimini kapsayan birçok konuda öğrencilere yardımcı olmaktadır.
52. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, programlarının diğer boyutları hakkında geri bildirim ek olarak, öğrencilerin etik yargı ve davranışları hakkında, geri bildirim sağlamak için (olumlu bir geri bildirim) amirler ya da mentorları (üstadlar) nasıl özendireceğini düşünmesi gereklidir.

Performans İnceleme ve Değerleme

53. Muhasebe meslek mensupları ve öğrenciler, genellikle düzenli performans incelemesi ve değerlemenin yapıldığı ortamlarda çalışırlar. IFAC üyesi meslek kuruluşları, incelemenin bir parçası olarak etik yargı ve davranışlarıyla ilgili geri bildirim istemek için (olumlu bir geri bildirim) muhasebe meslek mensuplarını özendirmeyi düşünmelidir. Muhasebe meslek mensupları, diğerleri için performans inceleme ve değerlemelerinin yürütülmesinden sorumlu ise, üye kuruluşlar, etik yargı ve davranış ile ilgili böyle bir geri bildirim dahil etmek için onları özendirmeyi düşünmelidirler.

Öğretme Yöntemleri

54. Öğrenme yöntemlerinin bir kısmı, aşağıdakileri kapsayan etik eğitim literatüründe desteklenmektedir.

- Ders,
- Etik Tartışmaları,
- Küçük gruplar ve işbirliği ile öğrenme,
- Etik tehlikeler ve sorunlara dayalı örnek olay çalışmaları,
- Canlandırma,
- Misafir konuşmacı ve uygulayıcı katılımı ve
- E-öğrenim.

Bu öğrenme yöntemleri herhangi bir birleşimde kullanılabilir. Yukarıdakiler hakkında ilave rehberliğe Ek 2’de yer verilmiştir.

Değerlendirme Yöntemleri

55. Öğrenciler ve muhasebe meslek mensuplarının uygun bir seviyede etik duyarlılık ve yargıyı geliştirmelerinin temelini oluşturan etik eğitim programlarının değerlendirme yollarını, üye kuruluşları, göz önüne alması gereklidir.

56. Değerlendirme yöntemleri genel olarak iki çeşide ayrılabilir. Özet değerlendirme, genellikle çalışmanın sonlarında, öğrenme süreci kapsamındaki belirli noktalardaki performans düzeyi hakkında bilgi verir. Bu, etik teori ve kavram bilgisini denetlemek için çok daha uygun olabilir. Biçimlendirici değerlendirme, gelecekte öğrenmeyi arttırmak için mevcut işleyiş hakkında denetçilere bilgi sağlayarak devam eder. Bu da iş yerinde etik duyarlılık ve yargının gelişimini değerlendirmek için çok daha uygun olabilir.

57. Etik duyarlılık ve yargının gelişimini değerlendirme, iş yerinde veya öz değerlendirmede resmi değerlendirme aracılığıyla başarılı bir şekilde tamamlanabilir. Birçok durumda, üye kuruluşlar, bu yaklaşımların parçalarını birleştirmeyi tercih edebilirler.

58. Resmi değerlendirme, etik durumları ciddi bir şekilde değerlendirmek için temel etik ilkeler ve yeterlilikler bilgisini test edebilir. Geleneksel sınavlara ek olarak, resmi değerlendirmenin yürütülebileceği bir dizi araç vardır:

- Örnek verecek olursak, mesleki dergiler/gazetelerde yayınlanan örnek olay çalışmalarına dayalı testleri tamamlamak için birey-lere gereken, örnek olay çalışmaları veri bankasının oluşturulması,
- Özel kamu alanı örnek olayları ile ilgili yayın ve kayıtların devamlılığını sağlamak için öğrencilere gerekli olan örnek olay analiz sistemi,
- Ruhsatlandırma öncesi programların etik bakış açısını tarafsız bir şekilde test etme ve
- Etik analiz ve karar konusunda bireylerin yeterliliklerini değerlendirmek için grup çalışmaları ve iş yerlerinde, örnek olay çalışması kullanmak.

59. İş yerinde kazanılan deneyimlerden öğrenilen etik, sınıfta öğrenilen etikler kadar önemlidir. İş yerinde kazanılan deneyimlerden öğrenmenin değerlendirmesi, sınıfta öğrenme değerlendirmesinden farklıdır ve birçok yönden çok daha zordur. İş yerinde etik duyarlılık ve yargının gelişimini değerlendirme yolları aşağıdaki gibidir:

- İş yerlerinde ortaya çıktığı gibi etik ikilemler tartışması ve kolaylaştırılmış sonuçları,
- Performans araştırma ve incelemeleriyle birleşen etik karar almanın geriye dönük araştırmaları ve
- İş yerinde profesyonellerin karşılaştığı reel durumlarla ilgili etik tartışmaları genişletmek için online forum kullanılması.

Öz Değerlendirme

60. IFAC üyesi meslek kuruluşları, etik duyarlılık, yargı ve karar almayı değerlendirmede çok nadirde olsa öz değerlendirme yöntemine gü-

venmeyi önermezler. Oysaki, öz değerlendirme, denetlenen bir staj deneyiminin veya performans araştırma/inceleme sisteminin önemli bir parçasını oluşturabilir. Üye kuruluşlar, öğrenci ve muhasebe meslek mensuplarının, meslektaşları ile birlikte etik konu ve tehditleri kendi yanıtları ile karşılaştıracakları bir araç geliştirebilirler.

61. IFAC üyesi meslek kuruluşlarına, gerçek etik konuları göz önüne almak ve çözümüne ulaştırmak için bireylerin yeteneğini iyi bir şekilde test edip, bir dizi değerlendirme tekniği denemesi önerilir. UES 6, *Mesleki Yetenek ve Yeterliliklerin Değerlendirmesi*, ruhsatlandırma öncesi bir adayın mesleki yetenek ve yeterliliklerinin son bir değerlendirmesi için gereklilikleri ifade eder.

Etik Eğitim Süreci Konu Alanlar

	AŞAMA 1	AŞAMA 2	AŞAMA 3	AŞAMA 4
GEREKLİ YETERLİLİK	Muhasebe meslek mensuplarının çalışmalarıyla ilgili olanlar ve geleneksel etik konsept ve teoriler anlayışı	Muhasebenin işlevsel disiplinleri içerisinde etik konuları ve tehditleri belirlenme ve tartışma yeteneği	Etik bilgi ve etik doğruluk uygulamasına ve anlayışına dayanan etik yargı ve kararlar alma yeteneği	Etik davranışa sürekli bağlılık içerisinde etik bilgi, duyarlılık ve yargı uygulaması ve örgütsel ve durumsal anlayış
KONU ALAN	AŞAMA 1'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 2'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 3'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 4'DE ÖNERİLEN KAPSAM
(i) Çerçeve Yaklaşımı	<ul style="list-style-type: none"> • Etiğin doğası • Muhasebe meslek mensupları için etik çerçeve • Kural esaslı ve ilke esaslı yaklaşımlar • Bir mesleğin temel yapıları 	<ul style="list-style-type: none"> • Etik ve meslek • Muhasebe meslek mensupları ve paydaşları 	<ul style="list-style-type: none"> • Paydaşların çıkarları ve çatışmaları • Mesleki tutum ve kamu yararı 	<ul style="list-style-type: none"> • Paydaşların davranışları ve etkileri

UEUA 1, MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR
GELİŞTİRME VE DEVAM ETTİRME YAKLAŞIMLARI

	AŞAMA 1	AŞAMA 2	AŞAMA 3	AŞAMA 4
(ii) Kavramlar ve Değerler	<ul style="list-style-type: none"> • Yaygın bir şekilde kullanılan teoriler ve ilkeler (örn: Faydacılık ve Deontoloji) • Ahlaki gelişim teorileri • Erdem etiği teorisi ve değer-esaslı eğitim 	<ul style="list-style-type: none"> • Etik ve Kültür • Mesleki değerler, etik ve tutumlar ve muhasebe meslek mensupları için davranış kuralları • Etik cesaret ve etik liderliğin önemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Etik cesaret ve etik liderliğin önemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Etik cesaret ve etik liderliğin önemi
KONU ALAN	AŞAMA 1'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 2'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 3'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 4'DE ÖNERİLEN KAPSAM
(iii) Çevre: Kurumsal, Mesleki ve Düzenleyici	<ul style="list-style-type: none"> • Kuruluş ve çıkarları • Muhasebe meslek mensubu ve paydaşları • Mesleki sorumluluklar 	<ul style="list-style-type: none"> • Muhasebe mesleği ve kamu beklentileri • Finansal raporlama ve denetimde mesleki ve yasal gereklilikler 	<ul style="list-style-type: none"> • Araştırma raporları ve profesyonellik • Kanunlaştırma ve eğitim inişiyatiflerini kapsayan mesleki değerler, etik ve tutumları geliştirmek için meslekteki gelişmeler, 	<ul style="list-style-type: none"> • Örnek olay çalışmalarını aracılığıyla mesleki sorumlulukları öğrenme ve yönetme

UEUA 1, MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR
GELİŞTİRME VE DEVAM ETTİRME YAKLAŞIMLARI

	AŞAMA 1	AŞAMA 2	AŞAMA 3	AŞAMA 4
KONU ALAN				
(iv) Mesleki Etik		<ul style="list-style-type: none"> Hesap verebilirlik kavramı Düzenleyici Çevre İşletmeler ve muhasebe meslek mensupları için yasal çerçeve Küreselleşme bağlamında muhasebe meslek mensubunun rolü Yasal ve diğer reformların etkisi 		
	AŞAMA 1'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 2'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 3'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 4'DE ÖNERİLEN KAPSAM
		<ul style="list-style-type: none"> Temel etik ilkeler ile uyum Şirket kuralları ve altında yatan nedenlerini içeren etik kurallar 	<ul style="list-style-type: none"> Öz düzenleme ve gözetim işlevleri Kalite ve Emsal incelemeleri 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki etik ve tutumlardaki mevcut gelişmeler

UEUA 1, MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR
GELİŞTİRME VE DEVAM ETTİRME YAKLAŞIMLARI

	AŞAMA 1	AŞAMA 2	AŞAMA 3	AŞAMA 4
		<ul style="list-style-type: none"> Teknik ve etik standartlar Bağımsızlık, mesleki şüphecilik, hesap verilebilirlik ve kamu yararı 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki konularda örnek olay analizleri 	<ul style="list-style-type: none"> Mesleki konularda örnek olay analizleri
(v) Karar Alma		<ul style="list-style-type: none"> Etik karar alma modelleri 	<ul style="list-style-type: none"> Etik karar alma modelleri 	
(vi) Etik Tehditler Ve Önlemler	<ul style="list-style-type: none"> Etik tehditler ve önlemler Mesleki ve firma düzeylerinde önlemlerin tanımı 	<ul style="list-style-type: none"> Kurumsal ve mesleki çevrede çıkar çatışmaları Etik tehditler ve etik konuların farklı türleri 	<ul style="list-style-type: none"> Muhasebe mesleğinde özel etik tehditler ve önlemler, örnek: kazanç yönetimi durumları Denetim ve güvenlice hizmetlerinde etik tehditler örneğin, bağımsızlık ve dürüstlüğe yönelik tehditler ve önlemler 	<ul style="list-style-type: none"> Muhasebe mesleği ile ilgili mevcut ihtilaflı etik konuların tartışması Tehditlerin ve önlemlerin analizi

UEUA 1, MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR
GELİŞTİRME VE DEVAM ETTİRME YAKLAŞIMLARI

	AŞAMA 1	AŞAMA 2	AŞAMA 3	AŞAMA 4
KONU ALAN			<ul style="list-style-type: none"> • Diğer finansal hizmetlerdeki etik tehditler ve önlemler • Muhabirlik durumları ve çözümleri 	
(vii) Kurumsal Yönetişim	<ul style="list-style-type: none"> • Etkili yönetimde şirket yönetişiminin doğası, önemi ve kapsamı • Kurum problemlerini de kapsayan teorik çerçeve • Kurum maliyetleri ve problemlerini minimize etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Kurumsal veya diğer sosyal sorumluluklar • Ortak ilişkileri • Kurum ve şirket yönetişimi için düzenleyici çerçeve 	<ul style="list-style-type: none"> • Yönetişim: iyi uygulama ve sorunlar • Başarıklık durumlarının analizi • Şirket ve kurum yönetişiminde küresel gelişmeler 	<ul style="list-style-type: none"> • Uygulamada yönetim durumlarını kıyaslama
	AŞAMA 1'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 2'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 3'DE ÖNERİLEN KAPSAM	AŞAMA 4'DE ÖNERİLEN KAPSAM

UEUA 1, MESLEKİ DEĞERLER, ETİK VE TUTUMLAR
GELİŞTİRME VE DEVAM ETTİRME YAKLAŞIMLARI

	AŞAMA 1	AŞAMA 2	AŞAMA 3	AŞAMA 4
(viii) Sosyal ve Çevresel Konular	<ul style="list-style-type: none"> • Kurumsal sosyal sorumluluk kapsamı, geçmişi ve kavramı, • Kurumsal problemleri içine alan muhasebeci ve toplum • Toplumsal maliyet ve yükümlülükler tehdidini minimize etme • Toplumsal ve çevresel çerçevelerde gelişimler 	<ul style="list-style-type: none"> • Yönetişim çerçevesinde muhasebe meslek mensuplarının ve denetçilerin rolü • Toplumsal ve çevresel raporlamada ölçüm ve hesap verilebilirlikler • Toplumsal sorumluluklar ve hesap verilebilirlikler sorunları 	<ul style="list-style-type: none"> • Düzenleyici çerçeve • Toplumda ve işletmelerde muhasebe meslek mensuplarının ve denetçilerin rolü • Toplumsal ve çevresel başarısızlık örnek olayların analizi • Toplumsal ve çevresel muhasebe ve sorunları 	

Öğretme Yöntemleri

Öğrenme yöntemlerinin çoğu, etik eğitim literatürü ile desteklenmektedir ve IFAC üyesi meslek kuruluşlarının rehberliği altında sunulmaktadır.

Ders

1. Basmakalıp bir ders yöntemi, öğrenme sürecinden başka bilgi transferini vurgulayan eğitime köklü bir yaklaşımdır. Ders yöntemi, temel etik teoriler ve kavramları tanımlamak ve uygulamak için uygun olabilir.

Etik Tartışmaları

2. Öğrenciler ve muhasebe meslek mensupları, diğerleriyle etik konuları tartışma ve bunlara açık olma yoluyla, özellikle bunların alternatif bakış açılarını dikkate alarak, etik yargı ve davranışlarını büyük bir olasılıkla geliştireceklerdir. Bu, bireylerin, (a) önemli kavramları anlamasına, (b) etik dil kullanımında pratik kazanmasına ve (c) etik duyarlılık ve yargıyı geliştirmesine yardımcı olur.

Küçük Gruplar ve İşbirliği ile Öğrenme

3. Liderlik, karar alma, güven oluşturma, iletişim becerilerinin gelişmesinde, küçük gruplarla öğrenme ve çatışma yönetimi, etik tehdit örneklerine maruz kalan öğrenciler için etkili bir yöntemdir. Emsallerle yapılan etik tartışmalar içerisinde diğer öğrenci ve muhasebe meslek mensupları ile iletişim, bireysel olarak edinilebileceğinden daha geniş çapta bir öğrenmeye özendirir.

Etik Tehlikeler ve Sorunlara Dayalı Örnek Olay Çalışmaları

4. Bu örnek olay çalışması yöntemi, etik farkındalık ve analitik becerileri etkili bir şekilde geliştirir. Örnek olay çalışmalarının avantajları (a) eleştirel düşünce gelişimi ve yansıtıcı öğrenme becerileri ve (b) etik karar alma çerçevesi ile ilgili teknik beceri ve bilgi entegrasyonunu

kapsamaktadır. Örnek olay çalışmaları, gerçek hayat olaylarında öğrencileri ve/veya muhasebe meslek mensuplarının içine almaktadır ve böyle problemler denemek isteyeceği şeyin iç yüzünün anlaşılmasını sağlar. Geçmiş olayları inceleyerek, bireyler, muhasebe meslek mensuplarını daha önceden yüzleştikleri zor durumları belirleyebilirler ve onların nasıl çözüme ulaştırıldıklarını öğrenebilirler.

5. Etik tehdit örneklerini ve örnek olay çalışmalarını analiz etmeyi öğrenerek, bireyler, problemler ve etik ikilemlerin çözümünün olduğunu fark edebilirler. Karışık etik kurallar durumunda, sadece bir “doğru” cevap olması olasılık dışıdır. Analizler, bir problem yada ikilemde tek bir “doğru” cevap vermezken, IESBA Etik Kurallarında yer alan temel ilkelere uygun olarak yapılan bir yada daha çok cevaba yol açabilir.
6. Bireyler ve organizasyonlar için muhtemel negatif çıktılarla sonuçlanan etik tehditler ve ikilemleri ortaya koyan örnek olay çalışmalarına ek olarak, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, temel ilkelere göre işleyen pozitif faydalara özendirmekte bireyler ve işverenler için pozitif çıktılar ortaya koyan durum çalışmalarını kullanmayı ve geliştirmeyi göz önüne alması gerekmektedir.

Canlandırma

7. Canlandırma, hayat sorunlarını bir araya getirir ve öğrenme alanında öğrenci ve muhasebe meslek mensuplarını birbirine bağlar. Canlandırmada, gerçek yaşam durumlarının içerisine öğrencileri sokmak için örnek olay çalışmaları ve etik ikilemlerinin kullanımı birleştirilebilir. Tamamen öğrencilere bağlı olan teknikler, muhtemelen etik duyarlılık, yargı ve davranışı daha çok geliştirmek içindir.

Misafir Konuşmacı ve Uygulayıcı Katılımı

8. Kendi kişisel deneyimlerini paylaşmaları için dersliğe kıdemli meslek mensuplarının davet edilmesi, muhasebedeki etik duyarlılık, yargı ve davranışın anlatılmasında ve etik liderliğin açıklanmasında geçerli bir yöntemdir.

E-öğrenim

9. E-öğrenim, öğrencilere ders vermek için, bilgisayar teknolojisi ve iletişim yazılımını birleştirir. E-öğrenim paketleri, yukarıda ana hatlarıyla belirtilen verim yöntemlerinin hepsi ya da bazılarıyla birleşebilir. E-öğrenme, diğer taraftan başarması zor olabilen, durum çalışma analizleri ve online tartışmalar vasıtasıyla etik ile ilgili öğrenme alanında bireylerle bağlantı kurulabilen özellikle uzak yerlerdeki bireyler için etkili bir sunum mekanizmasıdır.

ULUSLARARASI EĞİTİM UYGULAMA AÇIKLAMASI

UEUA 2

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN BİLGİ TEKNOLOJİSİ

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	1-4
Tanımlar	5
UEUA 2'nin Kapsamı ve Yapısı.....	6-12
BÖLÜM 1: RUHSATLANDIRMA ÖNCESİ IT BİLGİSİ VE YETERLİLİK KURALLARI	
Özet.....	13-16
IT Konu Alanları ve Yeterlilikleri.....	17-34
IT Öğretimi ve Değerlendirmesi	35-41
BÖLÜM 2: RUHSATLANDIRMA SONRASI IT BİLGİSİ VE YETERLİLİK KURALLARI	
Özet.....	42-43
Ruhsatlandırma sonrası IT Bilgisi ve Yeterlilikleri	44-52
BÖLÜM 3: DENETÇİLER İÇİN IT BİLGİSİ VE YETERLİLİK KURALLARI	
Denetçiler için IT Bilgisi ve Yeterlilikleri.....	53-57
EKLER	
EK 1: Genel IT Konuları Bilgisi	

EK 2: IT Kontrol Bilgisi Konuları

EK 3: IT Kontrol Yeterlilikleri

EK 4: Bilgi Sistemleri Yöneticisi Rolü Yeterlilikleri

EK 5: Bilgi Sistemleri Değerlendiricisi Rolü Yeterlilikleri

EK 6: Bilgi Sistemleri Tasarımcısı Rolü Yeterlilikleri

EK 7: Denetçiler için IT Yeterlilikleri

Giriş

1. Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklamaları (UEUA), muhasebe meslek mensuplarının eğitim ve gelişimlerinde genel kabul görmüş iyi uygulamaların uygulamaya konmasında IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yardım eder.
2. Uluslararası Eğitim Standardı (UES) 2, *Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İçeriği*, muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmak isteyen adayların, muhasebe mesleği eğitim programlarının bilgi içeriğini tanımlamaktadır. UEUA 2, ruhsatlandırma öncesi muhasebe mesleği eğitim programlarının IT bilgisi bileşeni ile ilgili olarak UES 2'nin uygulamaya konmasında IFAC üyesi meslek kuruluşları ile diğer eğitimcilere rehberlik sağlar.
3. Bu UEUA ayrıca, ruhsatlandırma sonrası IT bilgisi ve yeterliliklerinin ilaveten gelişimi ile ilgili olarak IFAC üyesi meslek kuruluşlarının UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim: Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Yeterliğin Sürekli Gelişimi Programı* ile UES 8'i, *Denetçiler için Yeterlilik Kuralları* uygulamaya konmasında rehberlik sağlar.
4. Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu (IAESB); (a) IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ülkelerindeki kültür, gelişim, dil ve eğitim, yasal ve sosyal sistemlerinin farklılığının genişliğini, (b) muhasebe meslek mensuplarının yerine getirdikleri işlevlerin geniş çeşitliliğini ve (c) IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ruhsatlandırma öncesi ve sonrası muhasebe mesleği eğitim programlarını geliştirirken farklı seviyelerde olduklarını göz önünde bulundurmaktadır. UEUA 2'de sağlanan rehberlik, UES 2'yi uygulamaya koymada tüm IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yardım etmeyi amaçlamaktadır, ancak bunu yaparken, bu paragrafta açıklanan çevresel faktörleri hesaba katabilecektir.

Tanımlar

5. UEUA 1'de kullanılan aşağıdaki terimler, *Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartları Çerçevesi*'nde ve *IAESB Terimler Sözlüğü*nde tanımlanmıştır.

Değerlendirme—Öğrenme süreci boyunca herhangi bir zamanda yapılmış sınavlar da dahil olmak üzere ister yazılı ister diğer türlü olsun, mesleki yeterlilik testlerinin tüm şekilleri.

Aday—Muhasebe mesleği eğitim programının bir parçası olarak değerlendirme için kayıt olan herhangi bir kişidir.

Yetenek—Yeterliliği göstermek için gerekli olan mesleki bilgi; mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumlar.

Yeterlilik—Çalışma ortamına atfen tanımlanmış bir standarda göre bir çalışma görevi yerine getirebilme.

Sürekli Mesleki Gelişim (SMG)—Bir muhasebe meslek mensubunun, meslek ortamında yeterli bir biçimde çalışma kapasitesini geliştirme ve devam ettirmesi için öğrenme faaliyetleri.

Eğitim—Kişinin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan sistemik bir süreç. Bu öğrenimi de kapsar.

Zorunlu Resmi Eğitim—Bir muhasebe eğitim programının işyeri dışına dayanan unsuru.

Öğrenme—Bir birey kabiliyetlerini elde ederken geçtiği çok çeşitli süreçlerdir.

Mentör (Üstad)—Stajyerlere rehberlik etme ve öneride bulunma ve stajyerlerin yeterliliğinin gelişimine yardımcı olma sorumluluğu olan muhasebe meslek mensubudur.

Ruhsatlandırma Sonrası—Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun, bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma sonrası dönem.

Staj—Muhasebe meslek mensubunun çalışmalarıyla ilgili olarak bir stajyer ya da ruhsatlı muhasebe meslek mensubu tarafından yerine getirilen iş deneyimleri. Staj programı, iş yerinde mesleki yeterliliğin (mesleki davranışı içeren) bireysel gelişimini mümkün kılar ve bireylerin iş yerinde mesleki yeterliliğin başarıyla yerine getirdiğini gösterebilmesi için olanak sağlar.

Ruhsatlandırma Öncesi—Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun, bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma öncesi dönem.

Muhasebe Meslek Mensubu—Bir IFAC üyesi meslek kuruluşuna üye olan kişidir.

Ruhsatlandırma—Bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmanın anlamı, belirtilen zamanda, bir bireyin bir muhasebe meslek mensubu olarak tanınması için yükümlülükleri karşılıklı olduğu ve karşılıklı devam ettiği.

Öğrenci — stajyeri de kapsayacak şekilde derslere katılan kişi. Mesleki eğitim bağlamında öğrenci, ister genel isterse mesleki olarak olsun, muhasebe mesleği eğitimi için gerekli görülen bir eğitim kursu ya da programı alan kişi.

Stajyer—Bir işyerinde, ruhsatlandırma öncesi iş deneyimi ve kursu alan birey.

Öğrenim—İşyeri şartlarında, bir öğrenciyi veya muhasebe meslek mensubunu üzerinde anlaşılmalı bir mesleki yeterlilik seviyesine getirmeyi amaçlayan ruhsatlandırma öncesi ve sonrası eğitim faaliyetleridir.

Bu UEUA'da kullanılan aşağıdaki terim, UES 8, *Denetçiler için Yeterlilik Kuralları* içinde tanımlanmıştır:¹

Denetçi—Tarihsel finansal bilginin denetiminde önemli hükümlerde bulunma sorumluluğuna sahip olan veya sorumluluğu verilmiş olan bir muhasebe meslek mensubudur.

UEUA 2'nin Kapsamı ve Yapısı

6. IFAC üyesi meslek kuruluşları UES'leri uygulamaya koyarken, adayların ruhsatlandırma için gerekli olan genel IT ve IT kontrol bilgisi ve yeterliliğini elde ettiklerini garanti etmeleri gerekmektedir. Bu konudaki rehberlik, UEUA 2, Bölüm 1'de sağlanmıştır ve Ek 1, 2, 3 ile desteklenmektedir. Bunlar, eğer uygun olursa, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programlarının IT bilgisi bileşenine ekleyebilecekleri konuları kapsamaktadır.

1 UES 8, *Denetçiler için Yeterlilik Kuralları*, paragraf 9.

7. Ayrıca, tüm adaylardan muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmaları için UES 2’de belirlenen üç rolden (bilgi sistemleri yöneticisi, değerlendiricisi ve tasarımcısı) en az birinin bilgisine ve kavramasına veya bu rollerden bir kombinasyonuna sahip olması beklenmektedir. Bu UEUA’nın 1. Bölümü, bu roller hakkında Ek 4, 5 ve 6 ile desteklenen iyi uygulama rehberi sağlamaktadır. Bunlar, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programlarının IT bilgisi bileşenine ekleyebilecekleri yeterlilik unsurlarını kapsamaktadır.
8. UEUA 2’nin 1. Bölümü, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma öncesi aşamasında IT öğretimi ve değerlendirmesi hakkında iyi uygulama rehberi de sağlar.
9. UEUA 2’nin 2. Bölümü, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma sonrası IT bilgisi ve yeterlilik gelişimi ile ilgili olarak UES 7’nin uygulamaya konulmasında rehberlik sağlar.
10. IAESB, bir muhasebe meslek mensubu tarafından üstlenilecek her bir muhtemel görev için detaylı rehberlik sağlayamaz. Ancak IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensupları için SMG şartlarını geliştirirken, Ek 4, 5 ve 6’da belirlenen bazı ya da tüm yeterlilik unsurlarını faydalı bulabilirler.
11. UEUA 2’nin 3. Bölümü, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına denetçilerin eğitimi ve değerlendirmesiyle ilgili olarak UES 8’nin uygulamaya konulmasında rehberlik sağlar. IFAC üyesi meslek kuruluşları, denetçiler için bir eğitim programının IT bileşenini geliştirirken, Ek 7’de belirlenen bazı ya da tüm yeterlilik unsurlarını faydalı bulabilirler.
12. Muhasebe meslek mensupları, daha özel bir eğitimle, bilgi sistemleri tasarımı, bilgi sistemleri yönetimi ve kontrolü ile bilgi sistemleri değerlendirmesi gibi daha karmaşık IT ile ilgili alanlarda çalışabilirler. UEUA 2, böylesi bir uzmanın gereksinim duyabileceği spesifik IT bilgisi ve yeterliliklerini tanımlamaz. (a) IT denetçisi gibi uzmanlar tarafından cevaplanacak soruları formüle etmek ve (b) bu tür uzmanların faaliyetlerinin sonuçlarını anlamak üzere muhasebe meslek mensubunun gereksinim duyabileceği bilgi ve becerileri düzenler.

BÖLÜM 1: RUHSATLANDIRMA ÖNCESİ IT BİLGİSİ VE YETERLİLİK KURALLARI

Özet

13. IFAC üyesi meslek kuruluşları, UES 2'nin kurallarını uygulamaya koyarken , aşağıdaki konu alanlarını ve yeterliliklerini kapsamalıdır:
 - (a) Genel IT bilgisi,
 - (b) IT kontrol bilgisi,
 - (c) IT kontrol yeterlilikleri,
 - (d) IT kullanıcı yeterlilikleri ve
 - (e) Bilgi sistemleri yöneticisi, değerlendiricisi ya da tasarımcısı görevlerinin ve yeterliliklerinin biri ya da bunların bir karışımı.
14. IFAC üyesi meslek kuruluşları, kendi çevrelerine uygun olarak bu alanlardaki bilgi ve kavrayış için detaylı kriterler belirleyeceklerdir, ancak bunu yaparken UEUA 2'de yer alan rehberi dikkate almalıdırlar.
15. Yukarıdaki (a)'dan (d)'ye kadar olan konu alanları ve yeterlilikleri, ruhsatlandırma safhasında tüm muhasebe meslek mensuplarından istenilen genel IT bilgisi ve yeterliliklerini içerir. Bu alandaki ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının içeriği hakkındaki rehberlik aşağıdaki 17-24 arasındaki paragraflarda verilmiştir.
16. Yukarıdaki (e) yeterlilik alanı, ruhsatlandırma aşamasında muhasebe meslek mensuplarının, IT bilgisi sistemleri yöneticisi, değerlendiricisi ve/veya tasarımcısı rollerinden biri ya da bu rollerin bir kombinasyonu hakkında bilgi ve kavrayışa sahip olmasını gerektirir. Bu rollerle ilgili ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının içeriği hakkındaki rehberlik, aşağıdaki 23-34 arasındaki paragraflarda verilmiştir.

IT Konu Alanları ve Yeterlilikleri Genel IT Bilgisi

17. Adayların bu konu alanında bilgi ve kavrayışı göstermeleri için, genel IT bilgisiyle ilgili bir konu yelpazesini açıklayabilme, tanımlayabilme

2 UES 2 Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İçeriği, paragraf 28.

ve tartışabilme yeteneğini göstermeleri gerekmektedir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma öncesi bir muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşeninin kapsamında Tablo 1’de belirtilen konuları içermeyi dikkate almalıdırlar:

Tablo 1: Genel IT Konuları Bilgisi

Yeterlilikler	Konular
Bilgi Teknolojisi Stratejisi (Ek 1’deki Konu 1)	
Adaylar, IT stratejisi ile iş stratejisini hizalamanın önemini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli ya da tartışabilmeli	İşletme stratejisi ve vizyonu Mevcut ve gelecek IT ortamı IT strateji planlaması Süre giden yönetim ve izlemenin sonuçları
Bilgi Teknolojisi Mimarisi (Ek 1’deki Konu 2)	
Adaylar, IT mimarisinin işletmenin iş modeli ile nasıl ilişkilendiğini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli ya da tartışabilmeli.	Genel sistem kavramları İşletme sistemlerindeki işlem süreçleri Donanım unsurları Yazılım Protokoller, standartlar ve sağlayıcı teknolojiler Veri organizasyonu ve erişim yöntemleri IT Uzmanları
Bir İş Süreci Sağlayıcısı olarak IT (Ek 1’deki Konu 3)	
Adaylar, IT’nin iş modelleri ve iş süreçleri üzerinde nasıl etkisi olduğunu ve ilgili riskleri açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli ya da tartışabilmeli.	Hissedarlar ve onların şartları İşletmenin iş modelleri IT ile ilgili riskler ve fırsatlar İşletmenin iş modelleri, süreçleri ve çözümleri üzerine IT’nin etkisi

Sistemlerin Edinilmesi ve Gelişim Süreçleri (Ek 1'deki Konu 4)	
<p>Adaylar, sistemlerin edinilmesi ve gelişim süreçlerinin aşamalarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli ya da tartışabilmeli ve muhasebe meslek mensubunun bunlardaki rolünü anlayabilmeli.</p>	<p>Sistemlerin edinilmesi/ kullanım süresi aşamalarına ilişkin görevlerin geliştirilmesi, Araştırma ve fizibilite çalışmaları, İhtiyaç analizleri ve ilk tasarım, Sistem tasarımı, seçimi, edinme/geliştirme, Sistemlerin uygulamaya konulması Sistemlerin bakımı ve program değiştirme, Proje yönetimi, proje planlaması, proje kontrol yöntemleri ve standartları.</p>

Bilgi Sistemlerinin Yönetimi (Ek 1'deki Konu 5)	
<p>Adaylar, IT'nin bir organizasyon içerisinde (a) muhasebe sistemleri, (b) performans izleme ve (c) donanım ve yazılımın güncellenmesi için yönetim ve prosedürlerin değiştirilmesi üzere odaklanarak nasıl yönetildiğini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli ya da tartışabilmeli.</p>	<p>IT organizasyonu, IT operasyonlarının etkinliğinin ve verimliliğinin yönetimi, IT varlık yönetimi, Değişlik kontrolü, güncellemeler ve sorun yönetimi, IT güvenlik yönetimi, IT kaynakları üzerinde performans izleme ve finansal kontrol, Mesleki kullanım için yazılım.</p>
İletişim ve IT (Ek 1'deki Konu 6)	
<p>Adaylar, iletişimlerle ilgili olarak IT ve IT'nin faydaları ve risklerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli ya da tartışabilmeli.</p>	<p>IT iletişiminin genel kavramları Ağlar ve elektronik veri transferi IT ile desteklenen iletişimde riskler</p>

18. Yukarıdaki Tablo 1'e dayanan Ek 1, tabloda yer alan her bir konu için daha detaylı konular belirlemektedir. Bu Ek, kural koyucu değildir, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşenini geliştirirken, ilave yardımda bulunma amacı taşımaktadır.

IT Kontrol Bilgisi

19. Adayların bu konu alanında bilgi ve kavrayışı göstermeleri için, IT kontrol bilgisiyle ilgili bir konu yelpazesini açıklayabilme, tanımlayabilme ve tartışabilme yeteneğini göstermeleri gerekmektedir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma öncesi bir muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşeninin bir parçası olarak, aşağıdaki konuları içermeyi dikkate almalıdırlar:

- IT iç kontrol ortamları,
- IT hedefleri,
- IT risk örnek olayları,
- IT risk değerlendirmeleri,
- IT risk yanıtları,
- IT kontrol faaliyetleri,
- IT ile ilgili bilgiler ve iletişim,
- IT ile ilgili izleme.

20. Yukarıdaki paragraf 19'a dayanan Ek 2, yukarıdaki her bir konu için daha detaylı konular belirlemektedir. Bu Ek, kural koyucu değildir, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşenini geliştirirken, ilave yardımda bulunma amacı taşımaktadır.

IT Kontrol Yeterlilikleri

21. Adayların, IT kontrol yeterliliklerinin geniş bir kapsamını göstermeleri gerekmektedir. Bunların bir staj süresince geliştirilmesi oldukça muhtemeldir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma öncesi

bir muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşenin bir parçası olarak, aşağıdaki konuları içermeyi dikkate almalıdırlar:

- Kontrolleri analiz etmek ve değerlendirmek için uygun kontrol kriteri,
- IT iç kontrol ortamı,
- Seçilmiş IT hedefleri,
- Belirlenmiş IT örnek olayları,
- IT risk değerlendirmesi,
- Seçilmiş IT risk yanıtları,
- IT kontrol faaliyetleri,
- IT ile ilgili bilgiler ve iletişim,
- IT ile ilgili izleme süreci ve alınan önlemler,
- İşletme ve muhasebe problemlerine, uygun IT sistemleri ve araçlarını uygulamak,
- İşletme ve muhasebe sistemlerinin kavranması,
- Kontrollerin kişisel sistemlere uygulanması.

22. Yukarıdaki paragraf 21'e dayanan Ek 3, yukarıdaki her bir konu için daha detaylı yeterlilik unsurlarını belirlemektedir. Bu Ek, kural koyucu değildir, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşenini geliştirirken, ilave yardımda bulunma amacı taşımaktadır.

IT Kullanıcı Yeterlilikleri

23. Adayların, IT kullanıcı yeterliliklerinin geniş bir kapsamını göstermeleri gerekmektedir. Bunların bir staj süresince geliştirilmesi oldukça muhtemeldir. Kullanıcı rolü³ ile ilgili üç geniş yeterlilik alanı UES 2'de belirlenmiştir (paragraf 32).

- (a) İşletme ve muhasebe problemlerine, uygun IT sistemleri ve araçlarını uygulamak,

3 UES 2 Muhasebe Mesleği Eğitim Programlarının İçeriği, paragraf 32.

- (b) İşletme ve muhasebe sistemlerinin kavrayışını göstermek,
 - (c) Kontrolleri kişisel sistemlere uygulamak.
24. Bu yeterlilikleri, adaylar uygun IT sistemlerini ve araçlarını kullanarak işlerini yerine getirmeleri yeteneğiyle gösterilecektir.

Bilgi Sistemleri Yöneticisi Rolü

25. Bilgi sistemleri yöneticisi rolüne yoğunlaşan adayların, aşağıdaki konularda bilgi ve kavrayışa (fakat yeterlilik olmasa da olur) sahip olmaları gerekir:
- Bir işletmenin IT stratejisini yönetmek,
 - Bir IT organizasyonunu yönetmek,
 - IT operasyonlarının etkinliğini ve verimliliğini yönetmek,
 - IT üzerinde finansal kontrol sağlamak,
 - IT kontrollerini yönetmek,
 - Sistemlerin edinilmesi, geliştirilmesi ve uygulamaya konulmasını yönetmek,
 - Sistemlerin değişimini yönetmek ve ilgili sorunların yönetimi.
26. Bilgi ve kavrayış, adayın (a) yukarıdaki konuların bazılarını ya da tamamını ve bunların ilgili işletme düzenlemesindeki önemini tanımlama ya da açıklama, (b) bir ekibin parçası olarak ya da gözetim altında yukarıdakilerin bazılarını ya da tamamına etkin bir biçimde katılma yeteneğiyle ispatlanır.
27. Yukarıdaki paragraf 25'e dayanan Ek 4, yukarıdaki her bir konu için daha detaylı yeterlilik unsurlarını belirlemektedir. Bu Ek, kural koyucu değildir, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşenini geliştirirken, ilave yardımda bulunma amacı taşımaktadır.

Bilgi Sistemleri Değerlendiricisi Rolü

28. Bilgi sistemleri değerlendiricisi rolüne yoğunlaşan adayların, aşağıdaki konularda bilgi ve kavrayışa (fakat yeterlilik olmasa da olur) sahip olmaları gerekir:

- Sistem değerlendirme planlaması,
 - Sistem değerlendirmesi,
 - Değerlendirme sonuçlarının duyurulması ve izlenmesi.
29. Bilgi ve kavrayış, adayın (a) yukarıdaki konuların bazılarını ya da tamamını ve bunların ilgili işletme düzenlemesindeki önemini tanımlama ya da açıklama (b) bir ekibin parçası olarak ya da gözetim altında yukarıdakilerin bazılarını ya da tamamına etkin bir biçimde katılma yeteneğiyle ispatlanır.
30. Yukarıdaki paragraf 28'e dayanan Ek 5, yukarıdaki her bir konu için daha detaylı yeterlilik unsurlarını belirlemektedir. Bu Ek, kural koyucu değildir, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşenini geliştirirken, ilave yardımda bulunma amacı taşımaktadır.

Bilgi Sistemleri Tasarımcısı Rolü

31. Bilgi sistemleri tasarımcısı rolüne yoğunlaşan adayların, aşağıdaki konularda bilgi ve kavrayışa (fakat yeterlilik olmasa da olur) sahip olmaları gerekir:
- Bir işletmenin iş süreçleri ve organizasyonunda bilginin rolünün analiz edilmesi ve değerlendirilmesi,
 - Proje yönetimi yöntemlerinin uygulanması,
 - Sistem araştırması ve proje başlatılması yöntemlerinin uygulanması,
 - Kullanıcı gereksinimlerini belirlenmesi ilk tasarım yöntemlerinin uygulanması,
 - Detaylı sistem tasarımı ve edinme/geliştirme yöntemlerinin uygulanması,
 - Sistemleri uygulamaya koyma yöntemlerinin uygulanması,
 - Sistem bakımı ve değişikliği yönetim yöntemlerinin uygulanması.

32. Bilgi ve kavrayış, adayın (a) yukarıdaki konuların bazılarını ya da tamamını ve bunların ilgili işletme düzenlemesindeki önemini tanımlama ya da açıklama, (b) bir ekibin parçası olarak ya da gözetim altında yukarıdakilerin bazılarını ya da tamamına etkin bir biçimde katılma yeteneğiyle ispatlanır.
33. Yukarıdaki paragraf 31'e dayanan Ek 6, yukarıdaki her bir konu için daha detaylı yeterlilik unsurlarını belirlemektedir. Bu Ek, kural koyucu değildir, IFAC üyesi meslek kuruluşlarına ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşenini geliştirirken, ilave yardımda bulunma amacı taşımaktadır.

Karma Rol

34. IAESB, pek çok çevrede, öğrenci ve muhasebe meslek mensupları tarafından yerine getirilen görevlerini yukarıda sayılan üç rolden (bilgi sistemleri yöneticisi, değerlendiricisi ve/veya tasarımcısı) sadece birine düşmediğini dikkate almaktadır. Dolayısıyla, IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma sırasında üyelerinin bazılarının ya da tamamının rol ya da görevlerini yansıtmak üzere bu UEUA'nın eklerinde listelenen başlıklar, konular ve yeterlilik unsurlarının bazılarını kombine etmeyi seçebilirler. Örneğin, bir IFAC üyesi meslek kuruluşu Tablo 2'de gösterildiği gibi bir IT Proje Yöneticisinin rolü ile ilgili bir dizi yeterlilikleri oluşturmak üzere bu yeterliliklerin bazılarını kombine edebilir:

Tablo 2: IT Proje Yönetimi Yeterlilikleri Örneği

Adaylar, (a) aşağıdakilerin bazılarını ya da tamamını ve bunların ilgili işletme düzenlemesindeki önemini tanımlayabilmeli ya da açıklayabilmelidir.

(b) bir ekibin parçası olarak ya da gözetim altında aşağıdakilerin bazılarını ya da tamamına etkin bir biçimde katılabilmelidir:

- İşletmenin iş süreçleri ve organizasyonunda bilginin rolü,
- İşletmenin ve kullanıcıların IT ile ilgili gereksinimlerinin belirlenmesi,
- Araştırma ve fizibilite çalışmaları,
- Proje yönetimi yöntemleri ve yaklaşımları,
- Proje bütçeleri, zaman çizelgeleri ve personelinin yönetimi,
- Sistemlerin edinilmesi, gelişimi ve uygulamaya konulması,
- Sistemlerin değiştirilmesi, sorun yönetimi ve risk yönetimi,
- IT sistemlerinin yüklenmesi, yerleştirilmesi ve test edilmesi,
- IT sistemlerinin ve proje sonuçlarının etkinliğinin ve verimliliğinin değerlendirilmesi.

IT Öğretimi ve Değerlendirmesi

Öğretim

35. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının IT bileşeninin, UES 2 tarafından şart konulan, örneğin, muhasebe, finans ve ilgili bilgi ile organizasyonel ve iş bilgisi gibi programları diğer bileşenlerin içine entegre edilebilme yollarını dikkate almalıdır. Örneğin:

- Bilgisayar temelli iş sistemlerinin bazı unsurlarının kapsamı, finansal muhasebe dersi içerisine entegre edilmelidir,
- Yönetim sistemlerinin bazı unsurlarının kapsamı, yönetim muhasebe dersi içerisine entegre edilmelidir ve
- Bir bilgisayar ortamındaki iç kontrolün bazı unsurlarının kapsamı, denetim dersi içerisine entegre edilmelidir.

36. IT bilgisi ve yeterliliğinin gelişimi tipik olarak zorunlu resmi eğitim (sınıf-temelli öğrenim veya benzeri), bilgisayar-temelli öğrenim ve iş-başında öğrenimin bir kombinasyonunu içerecektir.
37. IT’de zorunlu resmi eğitim açısından, IFAC üyesi meslek kuruluşları, konunun sunumunu desteklemek ve öğrencilerin teorik IT bilgisinin pratik etkilerini kavrayışına yardımcı olmak üzere örnek olay çalışmaları, simülasyonlar, deneyimli meslek mensuplarıyla etkileşim ve benzer teknikleri kullanmayı dikkate alabilirler.
38. IFAC üyesi meslek kuruluşları, uygun görüldüğü takdirde bu UEUA’da belirtilen IT bilgisi konu alanları ve yeterliliklerinin bazılarını ya da tamamını, kendi staj kuralları ile birleştirmeyi düşünebilir.

Değerlendirme

39. IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının bilgi teknolojisi bileşeninin, nasıl etkin bir biçimde değerlendirilebileceğini dikkate almalıdır. Aşağıdakileri kapsayan ancak bunlarla sınırlı olmayan bir dizi değerlendirme teknikleri dikkate alınabilir:
 - IT bilgisinin testleri ve sınavları, ister tek başına isterse de hedef testi (örneğin çoktan seçmeli sorular) ve uzun yazılı tarzında sorular veya mini örnek olay çalışmalarını kapsayacak şekilde, muhasebe eğitim programının diğer bileşenlerinin testleri ve sınavlarıyla bütünlük olarak,
 - Örnek olay çalışmaları ve diğer işyeri simülasyonları ve
 - Stajyerlerin yetenek ve yeterliliklerinin Mentör’un (üstad) değerlendirmesi.
40. Adayların IT bilgisini değerlendirmek üzere hangi değerlendirme şekli(şekilleri) kullanılmış olursa olsun, IFAC üyesi meslek kuruluşları, değerlendirme(ler)in IT bilgisi ve stajı yeterince içerip içermediğini dikkate alacaklardır.
41. IT bilgisinin testleri ve sınavlarının, ruhsatlandırma öncesi muhasebe meslek eğitimi programının diğer bileşenlerinin testleri ve sınav-

larıyla entegre edildiği durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşları, IT'ye yeterince ağırlık verilip verilmediğini dikkate alacaklardır.

BÖLÜM 2: Ruhsatlandırma Sonrası IT Bilgisi Ve Yeterlilik Kuralları

Özet

42. UEUA 2'nin bu bölümü, ruhsatlandırma sonrası IT bilgisi ve yeterliliklerinin daha fazla geliştirilmesiyle ilgili olarak UES 7'yi uygulamaya koymada IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rehberlik sağlar. UES 7, muhasebe meslek mensuplarının işleriyle ilgili yetenek ve yeterliliklerini geliştirmelerini ve korumalarını amaçlamaktadır.
43. Muhasebe meslek mensuplarının oynadığı rollerin büyük çeşitliliği göz önüne alındığında, IAESB (ve IFAC üyesi meslek kuruluşları), her bir muhtemel rol için detaylı rehberlik sağlayamaz. Aşağıdaki bölümler, bu UEUA'nın 1. Bölümünde belirlenen her bir rol için ruhsatlandırma sonrası bilgi ve yeterlilikleri tartışmaktadır. IFAC üyesi meslek kuruluşları SMG şartlarını belirlerken, bu UEUA'nın bu bölümünde belirtilen rehberliğin bazılarını ya da hepsini dikkate alabilirler.

Ruhsatlandırma sonrası IT Bilgisi ve Yeterlilikleri

Bilgi Sistemleri Yöneticisinin Rolü – Ruhsatlandırma Sonrası

44. Bilgi sistemleri yöneticisi rolüne yoğunlaşan adayların, aşağıdaki konuların bazılarında ya da hepsinde bilgi ve kavrayışa sahip olmaları gerekir:
 - Bir işletmenin IT stratejisini yönetmek,
 - Bir IT organizasyonunu yönetmek,
 - IT operasyonlarının etkinliğini ve verimliliğini yönetmek,
 - IT üzerinde finansal kontrol sağlamak,
 - IT kontrollerini yönetmek,
 - Sistemlerin edinilmesi, geliştirilmesi ve uygulamaya konulmasını yönetmek,
 - Sistemlerin değişimini yönetmek ve ilgili sorunların yönetimi.
45. Bilgi ve kavrayış, adayın yukarıdaki konuların bazılarını ya da tamamını ilgili bir işletme düzenlemesinde yerine getirme yeteneğiyle ispatlanır.

46. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensupları için SMG şartlarını geliştirirken, Ek 4'de yer alan yeterlilik kurallarının bazılarını ya da hepsini faydalı bulabilirler.

Bilgi Sistemleri Değerlendiricisinin Rolü – Ruhsatlandırma Sonrası

47. Bilgi sistemleri değerlendiricisi rolüne yoğunlaşan adayların, aşağıdaki konuların bazılarında ya da hepsinde bilgi ve kavrayışa sahip olmaları gerekir:
- Sistem değerlendirme planlaması,
 - Sistem değerlendirmesi,
 - Değerlendirme sonuçlarının duyurulması ve izlenmesi.
48. Bilgi ve kavrayış, adayın yukarıdaki konuların bazılarını ya da tamamını ilgili bir işletme düzenlemesinde yerine getirme yeteneğiyle ispatlanır.
49. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensupları için SMG kurallarını geliştirirken, Ek 5'te yer alan yeterlilik kurallarının bazılarını ya da hepsini faydalı bulabilirler.

Bilgi Sistemleri Tasarımcısının Rolü – Ruhsatlandırma Sonrası

50. Bilgi sistemleri tasarımcısı rolüne yoğunlaşan adayların, aşağıdaki konularda bilgi ve kavrayışa (fakat yeterlilik olmasa da olur) sahip olmaları gerekir:
- İşletmenin iş süreçleri ve organizasyonunda bilginin rolünün analiz edilmesi ve değerlendirilmesi,
 - Proje yönetimi yöntemlerinin uygulanması,
 - Sistem araştırması ve proje başlatılması yöntemlerinin uygulanması,
 - Kullanıcı gereksinimlerinin belirlenmesi için ilk tasarım yöntemlerinin uygulanması,
 - Detaylı sistem tasarımı ve edinme/geliştirme yöntemlerinin uygulanması,

- Sistemleri uygulamaya koyma yöntemlerinin uygulanması,
 - Sistem bakımı ve değişikliği yönetim yöntemlerinin uygulanması.
51. Bilgi ve kavrayış, adayın yukarıdaki konuların bazılarını ya da tamamını ilgili bir işletme düzenlemede yerine getirme yeteneğiyle ispatlanır.
52. IFAC üyesi meslek kuruluşları, muhasebe meslek mensupları için SMG kurallarını geliştirirken, Ek 6'da yer alan yeterlilik kurallarının bazılarını ya da hepsini faydalı bulabilirler.

BÖLÜM 3: Denetçiler İçin IT Bilgisi Ve Yeterlilik Kuralları

Denetçiler için IT Bilgisi ve Yeterlilikleri

53. UES 8, bir kişinin denetçi rolünü almadan önce bu yeterliliği⁴ elde etmiş olmasını tanımlamaktadır. UES 8, denetçi eğitiminin IT konu alanının bilgi⁵ içeriğini tanımlar. Bunlar, aşağıdakileri içerecektir:
- İlgili mevcut sorunlar ve gelişmeler de dahil olmak üzere finansal muhasebe ve raporlama için bilgi teknolojileri sistemleri ve
 - Tarihsel finansal bilginin denetimine uygun olarak muhasebe ve raporlama sistemlerinde değerlendirme kontrolleri ve risk belirlemesi için çerçeveler.
54. UEUA 2'nin bu bölümü, denetçi için şart olan spesifik IT bilgisi ve yeterlilikleriyle ilgili olarak UES 8'in uygulamaya konmasında IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rehberlik sağlamaktadır. Bu bölümdeki IT bilgisi ve yeterlilikleri, bu uygulama bildiriminde daha önce bahsedilen ilgili ruhsatlandırma öncesi bilgi ve yeterliliklerinden alınmış ve bunları tarihsel finansal bilginin denetimi kapsamında uyarlanmıştır.
55. IFAC üyesi meslek kuruluşları, denetçilerin eğitimi için IT konu alanı geliştirirken, aşağıdaki konuları kapsamayı dikkate alabilirler:
- İşletmenin genel IT kontrol ortamının değerlendirilmesi
 - Finansal muhasebe ve raporlama sistemlerinin değerlendirilmesinin planlaması
 - Finansal muhasebe ve raporlama sistemlerinin değerlendirilmesi
 - Değerlendirme sonuçlarının duyurulması ve izlenmesi
56. Ek 7, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, denetçilerin eğitimi için IT konu alanı geliştirirken, dikkate alabilecekleri yukarıdaki konuları belirlemektedir. Bu Ek, kural koyucu olma amacıyla değildir.
57. IFAC üyesi meslek kuruluşları, Ek 7'deki Denetçiler ve Ek 5'teki Bilgi Sistemleri Değerlendiricisi Görevi Yeterliliklerinin Değerlendiricileri için oluşturulan yeterlilik unsurlarının bazısı ya da hepsini, denetçiler için SMG kurallarını geliştirmede kullanabilirler.

4 UES 8, Denetçiler için Yeterlilik Kuralları, paragraf 63-64

5 UES 8, Denetçiler için Yeterlilik Kuralları, paragraf 40.

Genel IT Konuları Bilgisi

Ek 1, bu UEUA'daki Tablo 1'e dayanmaktadır. Muhasebe eğitim programlarının bilgi teknolojisi bileşenini geliştirmede IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yardımcı olabilecek, IT konu alanı genel bilgisi için daha detaylı konular belirlenmektedir. Bu Ek, kural koyucu olma amacıyla değildir.

Konu 1: Bilgi Teknolojisi Stratejisi

Adaylar, işletmenin stratejisi ve vizyonunu açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İç ve Dış Ticari Sorunlar	İşletmenin ticari odağı İşletmenin sektörü içindeki pozisyonu IT stratejisi ile iş stratejisinin ilişkisi İş etkileyen operasyonel dinamikler Stratejik planla alakalı olarak iş süreçleri
IT'yi Etkileyen Faktörler	Teknoloji ya da ticaretteki değişiklik esnekliği Pazar hareketliliği Yasal, düzenleyici ve güvence şartları Ticaret birimleri (müşteriler, piyasalar, sektörler) Bütçeler Hizmet düzeyi ve operasyonel gereklilikler: müsaitlik, ölçeklenebilirlik, güvenlik, dürüstlük, genişleyebilirlik, sürdürülebilirlik, yönetilebilirlik

Adaylar, mevcut ve gelecek IT ortamını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İş Süreçlerinin Desteklemek Üzere İşletmenin Mevcut IT Kullanma Durumu	Altyapı, Yazılım, Kişiler, Prosedürler ve kontroller, Bilgi, Veri.
IT riskleri ve Fırsatları	Mevcut ortamdaki eğilimler, sorunlar endişeler, İş ve IT hizalaması, Hizmet düzeyi anlaşmaları/hedefleri ile uyum, Kapasite ve performans yetenekleri, Hissedar tutumları, IT ile ilgili politik ve sosyal endişeler.
Adaylar, IT stratejik planlamasını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İşletmenin Sistemlerinin Gelecek Durumunun Düşünmek	Hissedarlarla iletişimde bulunmak, Kaynak bulma stratejisi, Kritik başarı faktörleri, uygun önlemler,

<p>Gelecek IT Stratejisini İş Stratejisi İle Hizalamak</p>	<p>IT yönetiminin amaçları ve hedefleri , Genel fizibilite ve kapsam, İş kısıtları (kalite, zaman, maliyet), Eylem planları, zaman çizelgeleri, geçiş unsurları, Sponsor ve hissedar kabulü.</p>
<p>Adaylar, devamlı yönetim ve izleme sürecinin sonuçlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli</p>	
<p>Ana konu kapsamı</p>	<p>Konu</p>
<p>IT Yönetimi Çerçevesi</p>	<p>Kontrol ortamı/kültürü, Risk değerlendirmesi, Politikalar ve Prosedürler, Bilgi ve iletişim, Kontrollerin ve risklerin izlenmesi, Mesleki standartlar ve kurallarla uyumun, IT üzerindeki etkisi.</p>
<p>Sonuç Ölçümü</p>	<p>IT süreçlerinin maliyet-etkinliği, IT altyapısından faydalanma, Paydaşların memnuniyeti, Personel verimliliği, Bilgi ve enformasyon paylaşımı, IT ve işletme yönetimi arasındaki bağ.</p>

Konu 2: Bilgi Teknolojisi Mimarisi

Adaylar, genel sistem kavramlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Sistemlerin Doğası ve Şekilleri	<p>Genel sistem teorileri, sistem hedefleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Açık/kapalı sistemler, • İyi/kötü yapılandırılmış, • Resmi/resmi olmayan. Operasyonel/taktiksel/stratejik <p>İşlem prosesine karşın operasyonel buna karşın karar desteği</p>
Bilgi Sistemleri Mimarisi (Öğeler ve İlişkiler)	<p>Alt-sistemler, ağlar, sunucu, uzaktan sistemler, dağıtılmış sistemler, mobil uygulamalar, donanım (ana bilgisayar, sunucu, yönlendirici, iş istasyonu, vb.)</p> <p>Ağlar, telekomünikasyon sistemleri, elektronik veri transferi</p> <p>Yazılım: sistem yazılımı, uygulama yazılımı, yardımcı yazılımlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uygulama geliştirme ortamı, • Veri organizasyonu ve erişim yöntemleri <p>Dosyalar, tablolar, veri tabanları, veri tabanı yönetim sistemleri</p> <p>Protokoller, standartlar, etkinleştirme teknolojileri</p> <p>IT organizasyonunda IT uzmanları ve kariyer yolları</p>

Adaylar, genel sistem kavramlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Sistemlerde Kontroller ve Geri Bildirim	Hedefler, önlemler, izleme, geri bildirim ve takip
Sistemlerin Gelişimi Kullanım Süresi	Sistemlerin edinilmesi/gelişimi aşamaları, görevler: <ul style="list-style-type: none"> • Araştırma ve fizibilite çalışması, • İhtiyaç analizleri ve ilk tasarım, • Detaylı tasarım tanımları/belgelendirmesi, • Sistem yüklemesi/uygulamaya konması, • Bakım, • Proje yönetimi.
Bilgilerin Doğası ve Şekilleri	Rutin, istisnai, anlık, tahminsel Nicel, nitel İşlem belgeleri, ekranlar, raporlar, mesajlar, vb. Veri-bilgi-enformasyon
Bilginin Vasfı	Kalite, alaka, güvenilirlik, maliyet Tamlık, doğruluk, kümeleşme düzeyi, vaktindelik, geçerlilik, sıklık, erişilebilirlik, yetki, güvenilirlik, kişisellik, gizlilik vb Karar değeri, rekabetçi avantaj

Adaylar, genel sistem kavramlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Bilginin İş İçindeki Rolü	Kullanıcılar: iç, dış, İzleme, problem bulma, eylem, karar desteği, vb. Karar teorisi, İnsan bilgi işleme zorlukları, sınırlamaları, Bilginin iletilmesi, Raporlama kavramları ve sistemleri
İş Sistemlerinin Şekilleri	Hareket İşleme Sistemleri (Transaction Processing Systems) (TPS), Hareket İşleme Sistemleri (Transaction Processing Systems) (TPS), Ürün destek sistemleri, Yönetim Bilgi Sistemleri (Management Information Systems) (MIS), Bilgi Yönetim Sistemleri (Knowledge Management Systems) (KMS), Üst yönetim Bilgi Sistemleri (Executive Information Systems) (EIS), Karar Destek Sistemleri (Decision Support Systems) (DSS), Uzman Sistemleri (Expert Systems)(ES), Sinir Ağları (Neural Networks) (NN).

Adaylar, iş sistemlerindeki hareket işlemeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Hareket İşleme Aşamaları	Veri girişi, Düzeltilme/sınama, Aktarma, Dosya arama, hesaplamalar, mantıksal karşılaştırmalar Ana dosya güncellemesi, Saklama, kayıt tutma, yedekleme, Muhasebe, kontrol, yönetim ve raporlama, Sorgulama, denetim izi, anlık raporlar.

Adaylar, iş sistemlerindeki hareket işlemeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
	Hata önleme, belirleme, düzeltme
Süreç Modları	Yığın işleme, Hareket işleme, Online işleme, Gerçek zamanlı işleme, Dağıtılmış işleme, Çoklu programlama, çoklu görev, çoklu işleme.
İşletme Belgeleri, Muhasebe Kayıtları, Veri Tabanları, Kontrol/Yönetim Raporları	Gelir/alacaklar/fişler, Alımlar/borçlar/ödemeler, Stoklar/satış maliyeti, Sabit varlıklar, Üretim planlama, zamanlama ve kontrol, Dağıtım yönetimi ve lojistik, Proje yönetimi, İnsan kaynakları ve ücretler, Hizmetlerin sunumu, Lojistik, Vezne, İdare.

Adaylar, bir sistemin fiziki ve donanım unsurlarını açıklayabilmeli, tanımlaya bilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İşleme Birimleri	<p>Kişisel/iş istasyonu/anabilgisayar/süper bilgisayar</p> <p>Tek başına ya da çoklu kullanıcı/ağ</p> <p>Çoklu işlemci tekli işlemci</p> <p>Sunucu, sunucu merkezi</p> <p>Merkezi işlem birimi (Central processing unit) (CPU), ana bellek, vb.</p> <p>Hatlar, kablolar, entegre devre kartları, mikro-kod, kayıtlar, kullanım setleri, vb.</p>

Adaylar, bir sistemin fiziki ve donanım unsurlarını açıklayabilmeli, tanımlaya bilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Girdi/Çıktı Araçları	<p>Klavye, fare, tarayıcı, Radyo Frekansıyla Tanımlama (Radio Frequency Identification) (RFID), metin tanıma, ses tanıma, web kamera, akıllı kart, kalem ekran, teyp, disk, yazıcı, barkot okuyucu, biyometrik, vb.</p> <p>Kontrol birimleri, arabellek, kanallar, vb.</p>
Veri İletişim Araçları	<p>Modem, switch, yönlendirici, yoğunlaştırıcı, köprü, monitör, vb.</p> <p>Kablosuz aktarıcı, alıcı,</p> <p>Bluetooth, kızıl ötesi araçlar, vb.</p>
Fiziki Saklama Araçları	<p>Bilgisayarlı veri gösterimi, veri sıkıştırma</p> <p>Teyp, disk, CD Sadece Okunabilir Hafıza (CD-ROM), Dijital Video Disk (DVD), Depolama Alan Ağı (Storage Area Network) (SAN), Ağa Bağlı Depolama (Network Attached Storage) (NAS).</p>

Adaylar, yazılımı açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İletişim Sistemleri	Terminal ekranlar, ağ dizinleri, vb. İletişim protokolleri
Güvenlik Yazılımları	Doğrulama ve erişim kontrol yazılımı, Anti-virüs yazılımı, Güvenlik Duvarı, Saldırı belirleme, Güvenlik değerlendirme araçları.
Yardımcı Program Yazılımları	Metin editörü, dizin yöneticisi, dosya yedekleme/kurtarma, dosya sıkıştırma, vb., Performans izleme yazılımı, zamanlama yazılımı, vb.
Programlama Dilleri/ Derleyicileri	Program kontrol yapıları, Açık kaynak, uygulama boyunca deneme, geliştirme, RAPID gibi uygulama geliştirme teknikleri, Program belirleme, doğrulama, sınıma Makine dili/donanım dili, Prosedürel – prosedürel-olmayan diller, Dil değerlendirme ve seçme yaklaşımları, Nesneye yönelik diller, multimedya yazarlık sistemleri, vb.
Programlama Yardımları, İnteraktif Programlama Yazılımı	Uygulama geliştirme ortamı CASE araçları ve programlama ortamı UML (Birleştirilmiş Modelleme Dili) Program tasarımı ve geliştirme yöntemleri Deneme ve belgelendirme
Kütüphane Yönetim Sistemleri	Sürüm denetimi, geçiş, vb.

Adaylar, yazılımı açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Veri Yönetim Sistemleri	Bant/disk yönetim sistemleri, Hardcopy/microfiche/optik görüntüleme, Online, belgeye dayalı, Rapor üretici ve veri erişim yazılımı, Veri tabanı yönetim sistemleri,
Genel Uygulama Yazılımı	Sistem yazılımından fark, Rekabetçi avantaj, Kısmiye karşın organizasyon genelinde gelişme/ entegrasyon, Pakete karşın özel yazılım, Dağıtılmışı karşın merkezileştirilmiş işleme, Son kullanıcı bilgi işleme, İnternet/intranet/extranet uygulamaları.

<p>E-Ticaret Yazılım</p>	<p>Sağlayan</p>	<p>Tedarik Zinciri Yönetimi (Supply Chain Management) (SCM), Müşteri İlişkileri Yönetimi (Customer Relationship Management) (CRM), Satış Ekipleri Otomasyonu (Sales Force Automation) (SFA), İnsan kaynakları yönetimi Aktif yönetimi Kurumsal Kaynak Planlaması (Enterprise Resource Planning) (ERP), İmalat (Manufacturing) (CAD/CAM, CIM), Dağıtım, lojistik, Kurumsal Uygulama Entegrasyonu (Enterprise Application Integration) (EAI):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elektronik ticaret sistemleri, • Broşür, katalog, değişim, • Sipariş girişi (alışveriş arabası), ödeme işleme, tamamlama. <p>Bilgi yönetim sistemleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi üretme, yakalama, paylaşma, saklama • Finansal Raporlama, • XBRL
--------------------------	-----------------	---

Adaylar, protokoller, standartlar ve kolaylaştırıcı teknolojileri açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Ortak Standartlar	<p>Yedi-katmanlı OSI Referans Modeli</p> <ul style="list-style-type: none"> Fiziksel, Veri Linki, Ağ, Ulaştırma, Oturum, Sunum, Uygulama <p>Ortak Nesne Talebi Yönlendirme Mimarisi (Common Object Request Broker Architecture) (COBRA)</p> <p>Elektronik veri değişimi (Electronic data interchange) (EDI)</p> <p>Aktarma kontrol protokolü / İnternet protokolü (Transmission control protocol/İnternet protocol) (TCP/IP)</p> <p>Kablosuz uygulama protokolü (Wireless application protocol) (WAP)</p>
İnternet Protokolleri	<p>Paket anahtarlama</p> <p>Tekbiçim Kaynak Konumlayıcı(Uniform Resource Locator) (URL)</p> <p>Alan Adı Sunucusu (Domain Name Server) (DNS)</p> <p>Dosya Transfer Protokolü (File Transfer Protocol) (FTP)</p> <p>Bağlantılı Metin Aktarım Protokolü (Hypertext Transfer Protocol) (HTTP)</p> <p>Bağlantılı Metin İşaretleme Dili (Hypertext Markup Language) (HTML)</p> <p>Genişletilebilir İşaretleme Dili (Extensible Markup Language) (XML)</p> <p>Genişletilebilir İş Raporlama Dili (Extensible Business Reporting Language) (XBRL)</p> <p>İnternet Üzerinden Sohbet Protokolü (İnternet Relay Chat Protocol) (IRC)</p>

Adaylar, protokoller, standartlar ve kolaylaştırıcı teknolojileri açıklayabil-meli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Standart-Yapıcı Kuruluş-lar	<p>Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü (Institute of Electrical and Electronic Engineers) (IEEE)</p> <p>Uluslararası Standardizasyon Organizasyonu (International Organization for Standardization) (ISO)</p> <p>Açık Sistem Ara Bağlantısı (Open Systems Interconnections) (OSI)</p> <p>Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü (American National Standards Institute) (ANSI)</p> <p>Dünya Çapında Ağ Konsorsiyumu (World Wide Web Consortium) (W3C)</p> <p>Proje Yönetimi Enstitüsü (Project Management Institute) (PMI)</p> <p>Yazılım Mühendisliği Enstitüsü (Software Engineering Institute) (SEI)</p> <p>Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)</p> <p>XBRL Uluslararası</p>

Adaylar, veri organizasyonu ve erişim yöntemlerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Veri Yapısı Ve Dosya Organizasyonları	Karakterler, kayıtlar, dosyalar, multimedya Verinin hassasiyeti, Veri ilişkileri: bire bir, bire çok, çokta çok, Kavramsal veri modellemesi, Veri normalizasyonu, Mantıksal – fiziksel, Öge-ilişki diyagramı, Veri tutarlılığı, Tablo yapısı – kullanıcı ara yüzü, Dağıtılmış yapılar.
Erişim Yöntemleri	Ardışık erişim, Doğrudan (rastgele) erişim, Dizinli ardışık erişim.
Veri Dosyaları Şekilleri	Ana/işlemci/tablolara, Dizin, liste, yığın, sıra, ağaç, indeks, Veritabanı: bağlantısal, Ağ, Hiyerarşik, Nesneye yönelik, Bir veritabanı kullanmanın faydaları.
Veri Tabanı Yönetimi Sistemi Öğeleri, İşlevleri, Mimarisi	Veri saklama, erişim ve paylaşım, İşlemi geriye alma /günlüğe kaydetme, Başarım eniyileme (optimizasyon) ve isabet ölçümleri, Depolanmış prosedürler.
Veri Tabanı Yönetimi	Veri tabanı gerekliliklerinin tanımlanması / belgelenendirilmesi, Kütük betimi / şema / veri sözlüğü, Model veri tabanları, dağıtılmış sistemler.
Belge Yönetimi	Yakalama, dizin, bellek, okumak, göstermek/basmak Optik görüntüleme sistemleri

Adaylar, IT uzmanlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Görev İşlevleri	Bilişim Müdürü (Chief Information Officer) (CIO) ve benzeri, Bilişim Güvenlik Ofisi Müdürü (Chief Information Security Office) (CISO) ve benzeri, İş Analisti Sistem analisti, Programcı, Operasyon Yöneticisi, Veritabanı Yöneticisi / Veri Yöneticisi, Bilgi Tabanı Yöneticisi / Bilgi Yöneticisi / Bilgi Mühendisi, Güvenlik Sorumlusu, Ağ Kontrolörü, Kütüphaneci, Webmaster, Web Tasarımcısı, Kalite Garanticisi.
IT İnsan Kaynaklarını İşe Alma/Geliştirme	Eğitim ve gelişim, Satın alma, Kariyer yolları.
Organizasyon	Organizasyon yapısı, IT yönetişimi.

Konu 3: Bir İş Süreci Sağlayıcısı olarak IT

Adaylar, hissedarların ve kendilerinin gereksinimlerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İzleme Hizmet Düzeyi Performansına Karşın Hizmet Anlaşması	Hizmetlerin kalitesi, Müsaitlik, Zaman yanıt, Güvenlik ve kontroller, İşlem doğruluğu, Gizlilik, Önlemler, Hizmet seviyesi anlaşmasını değiştirmek.
Adaylar, işletmenin iş modellerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İş Modelleri	Gelir, Dağılım, Tedarik, Pazar, Organizasyon, Yasal ve düzenleyici konular.
İşletmenin tek tek iş süreçlerinin etkinliği	Gelir/alacaklar/fişler, Alımlar/borçlar/ ödemeler, Stoklar/satış maliyeti, Sabit varlıklar, Üretim planlama, zamanlama ve kontrol, Dağıtım yönetimi ve lojistik,

Adaylar, işletmenin iş modellerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
	İnsan kaynakları ve ücretler, Hizmetlerin sunumu, Lojistik, Vezne, İdare.
Kontrol Çerçevesi	Kullanıcı kontrolleri, uygulama kontrolleri ve IT genel kontrolleri arasındaki ilişki

Adaylar, riskleri ve fırsatları açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Engeller ve İmkan Vericiler	Teknoloji, İş süreçleri ile IT'yi iş stratejisi ile hizalamak, İş Süreci Yeniden Yapılanma (Business Process Reengineering)(BPR), Organizasyonel yapı ve kültür, Liderlik, İnsan kaynakları, Sermaye, Yasal ve Düzenleyici.

Adaylar, IT'nin işletmenin iş modelleri, süreçleri ve çözümleri üzerindeki etkisini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
İnternet Ticaretinin Uygulanması	<p>İnternet ticareti konuları ve trendleri, Firmadan firmaya (Business to Business) (B2B)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alışveriş, Portal, Açık/özel alışveriş (Exchange, Portal, Public/private Exchange), EDI • Kredi yetkilendirmek, Kablo hatları (Credit authorization, Wire line)s (ACH, EFT) <p>Firmadan Tüketicie (Business to Consumer) (B2C), Tüketiciden Tüketicie (Consumer to Consumer) (C2C), Firmadan İşçiye (Business to Employee) (B2E) Uzaktan öğrenme; dağıtılmış öğrenme Elektronik devlet</p>
İşletme Sistemleri	<p>Tedarik Zinciri Yönetimi (Supply Chain Management) (SCM), Müşteri İlişkileri Yönetimi (Customer Relationship Management) (CRM), Satış Ekipleri Otomasyonu (Sales Force Automation) (SFA), İnsan kaynakları yönetimi, Aktif yönetimi, Kurumsal Kaynak Planlaması (Enterprise Resource Planning) (ERP), İmalat (Manufacturing) (CAD/CAM, CIM), Dağıtım, lojistik, Kurumsal Uygulama Entegrasyonu, (Enterprise Application Integration) (EAI):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elektronik ticaret sistemleri • Broşür, katalog, değişim

Adaylar, IT'nin işletmenin iş modelleri, süreçleri ve çözümleri üzerindeki etkisini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
	<ul style="list-style-type: none"> Sipariş girişi (alışveriş arabası), ödeme işleme, tamamlama <p>Bilgi yönetim sistemleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bilgi üretme, yakalama, paylaşma, saklama Finansal Raporlama, XBRL

Konu 4: Sistemlerin Edinilmesi ve Gelişim Süreçleri

Konu 4: Sistemlerin Edinilmesi ve Gelişim Süreçleri	
Ana konu kapsamı	Konu
Yaklaşımlar	Şelale, spiral, interaktif, prototiplendirme Yeni gelişim tekniklerinin ve yönetim teorilerinin, resmi sistem gelişim kullanım süresi üzerine etkisi
Edinme/Gelişim Aşamaları	Araştırma ve fizibilite çalışması, Gereksinim analizleri ve ilk tasarım, Detaylı tasarım tanımları/belgelendirmesi, Sistemlerin yüklenmesi/uygulamaya konulması, Bakım.
Standartlar, Yöntemler ve Kontroller	Belgelendirme şartları Sistem başarısızlığının ana riskleri ve sebepleri: ör: ekonomik, teknik, operasyonel, davranışsal

Adaylar, araştırma ve fizibilite çalışmalarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Araştırma	Mevcut sistemlerin analizi; iş süreci entegrasyonu; iş süreci yeniden yapılandırılması, Önerilen sistemler ve bilgi gereksinimlerinin kapsamı, teknoloji seçenekleri, İşin doğası ve büyüklüğü.
Fizibilite Çalışması	Fayda/maliyet analizi, Uygulama gereklilikleri bildirisi, Fizibilite analizi.
Adaylar, gereksinimler analizi ve ilk tasarımı açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Kullanıcı Gereksinimlerinin Meydana Çıkarılması	Süreç modları, Ekran, rapor, form tasarımları, Veri tabanları/dosyalar/kayıtlar, Mevcut uygulama ve sistemlerin entegrasyonu, Hacim, ölçeklenebilirlik, genişletilebilirlik şartları.
Sistem Analizi/Tasarımı Araçları Ve Teknikleri	Yapılandırılmış analiz ve tasarım yöntemleri, Soru formları, röportajlar, doküman analizleri, gözlem Veri akış grafikleri işletme-ilişki modellemesi, vb. Karar tabloları ve karar ağaçları Bilgisayar Destekli Yazılım Mühendisliği,(Computer Aided Software Engineering) (CASE) araçları, Tekbiçim Modelleme dili (Unified Modeling Language (UML), Nesne yöntemleri.
Süreç Tasarımı, Veri Organizasyon, Yazılım Gereksinimleri	Uygulama mimarisi, Teknik mimari, Altyapı gereksinimleri: tesisler, donanım. network

Adaylar,gereksinimler analizi ve ilk tasarımı açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Kontrol Gereksinimleri	Müsaitlik, güvenlik/gizlilik, dürüstlük, sürdürülebilirlik

Adaylar, sistem tasarımı, seçimi, edinimi ve gelişimini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Altyapı ve Yazılım Hizmetleri	Donanım, tesisat ve ağların seçilmesi, Yazılım paketlerinin seçilmesi, Sağlayıcı/tedarikçi/hizmet sağlayıcıların seçimi, Hizmet düzeyi anlaşmaları, Yedi emin sözleşmesi, Sözleşme/leasing/lisanslama karşılıkları.
Yazılım Geliştirme	Uygulama geliştirme ortamı (programlama dilleri/derlemeleri vb.), Programlama destekleri: Yapılandırılmış, olaya dayalı, nesneye yönelik yaklaşımlar.
Sistem Tasarımı	Kullanıcı arayüzü: ekran ve rapor tasarımı, Veri tabanı/dosya tasarımı; sistem ve veri tabanı entegrasyonu, Denetleme yolu; işlem akışları, Arayüzler, Sistem ve ağ işlemleri yükleme şartları, Bilgisayarlı ve kullanıcı kontrolleri, Kabul testi yaklaşımı,
Belgelendirme	Teknik şartlar bildirimi, Kullanıcı ve operasyonlar elkitabı.

Adaylar, sistemlerin uygulamaya konmasını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Sistem Uygulama Planı	Değişim yönetimi gereksinimleri, Kullanıcı eğitimi, Kullanıcı kabulü, Sistem açma, Veri dönüştürme, Risk yönetimi, Operasyon ve kurtarma prosedürleri, Belgelendirme.
Yükleme/Başlatma Sistemleri	Yükleme/başlatma bileşenleri: altyapı, yazılım, Kullanıcı/operatör prosedürleri ve kontrolleri, Personelin işe alımı/eğitimi.
Kabul Testi	Kabul testi yaklaşımı: <ul style="list-style-type: none"> • Gereksinim duyulan kaynakların belirlenmesi • Üst düzey test etme senaryolarının geliştirilmesi • İşlevsel ve teknik/mimari gereksinimlerin ilişkilendirmek Araçlar ve destek: <ul style="list-style-type: none"> • Otomatik test araçları • Test ortamı • Destek Test komutları ve ilgili veri Kalite güvence/uygulama öncesi inceleme
Sistem Dönüştürme/Değişirme	Veri aktarma gereksinimleri Otomatik/elle Operasyonel karşılıklar (pilot, paralel çalışan ve canlı giden) Zamanla karşılığı

Adaylar, sistemlerin uygulamaya konmasını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Siste	Testler, Risk yönetimi, Gereksinim duyulan kaynaklar: <ul style="list-style-type: none"> • Veri aktarma araçları • Dönüştürme ortamı • Destek Verinin tam, doğru ve yetkili olduğunu garanti eden testler.
Uygulamaya Koyma - Sonrası Inceleme	İş gereksinimlerini karşılama, Kullanıcılar, yönetim ve personel üzerindeki etki Proje takvimi ve harcanan kaynaklar (finansal ve beşeri), Gerçekleşmiş faydalar, İlerleme fırsatları.

Adaylar, sistem bakımı ve program değişikliklerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Bakım standartları	Altyapı Yazılım Personel yeterlilikleri Bilgi mimarisi İş süreçleri Sürüm yönetimi Uygulamaya koyma kontrolleri Yetkilendirme kontrolleri Belgelendirme standartları ve kontrolleri Göç planlaması

Adaylar, sistem bakımı ve program değişikliklerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Değişiklik Kontrolleri	Saklama; değişiklik yetkilendirmesi Acil değişiklik kontrolleri Test etme ve kalite güvencesi
Adaylar, proje yönetimi, proje planlaması, proje kontrol yöntemleri ve standartlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Projeyi Başlatmak	Proje sponsorluğu ve finansmanı Paydaşlar Görev tanımları Proje yönetimi araçları ve tekniklerini uygulamak
Proje Planlama	Kapsam, hedefler ve ürünler Hedefleri ve ürünleri ulaşma stratejisi Proje çizelgesi, görevlerin sıralaması ve kilometre taşları dahil Kaynaklar ve bütçeler Projeyi değerlendirmek üzere kullanılacak kalite standartları Tüm proje paydaşlarının gereksinimlerinin iletişimi Projeyi bitirmek için kullanılması gereken mallar ve/veya hizmetler
Projedeki Risk Yönetimi Yaklaşımı	Proje yönetimi riski İş riski

Adaylar, proje yönetimi, proje planlaması, proje kontrol yöntemleri ve standartlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Proje Planının Uygulanması	<p>Aşağıdakileri garanti etmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mallar ve hizmetler gerektiği biçimde seçildi ve kontratlandı, • Kalite standartları anlaşıldı, • Personel uygun bir biçimde eğitildi ve yönetildi, • İletişim stratejisi tanımlandı.
Projenin Kontrol Edilmesi	<p>Proje boyunca değişiklikleri kontrol ve koordine etmek,</p> <p>Proje bütçesini yönetmek,</p> <p>Sonuçların kalite standartlarını karşıladığını garanti etmek ve belirlenen tüm sorunları düzeltmek için yöntemleri belirlemek,</p> <p>Gerektiğinde proje performansını rapor etmek ve planı revize etmek,</p> <p>Etkin risk yönetimini temin etmek,</p> <p>Risk azaltmayı izlemek,</p> <p>Yeni riskleri belirlemek ve buna göre planı değiştirmek,</p> <p>Sorun tanımlama, çıkarma ve çözüm süreci.</p>
Projenin Tamamlanması	<p>Paydaşlarla iletişim ve bitirme</p> <p>Açık kalemler</p> <p>Uygulamaya koyma sonrası inceleme</p>

Konu 5: Bilgi Teknolojisinin Yönetimi

Konu 4: Sistemlerin Edinilmesi ve Gelişim Süreçleri	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Politikaları, Prosedürleri Ve Yöntemleri	IT organizasyonunu oluşturma ve değiştirme süreci, Belgelendirmenin saklanması süreci, İşletmenin stratejik planıyla hizalanma, Altyapı, yazılım, insan, prosedürler ve verileri ele alan IT organizasyonu.
IT İnsan Kaynağı Politikaları	Beceri değerlendirme, Performans değerlendirme, Görev tanımları, Eğitim ve sertifikalandırma, Personeli işe alma ve elde tutma.
Adaylar, IT operasyonlarının yönetimi ve bunların etkinliğini ve verimliliğini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Organizasyonel Verimliliği Sağlamak Üzere Kullanılan Kaynak Yönetimi Süreçleri	Kaynak temini, Devam eden destek prosedürleri, Güncellemelerin ve ekleneceklerin sürekliliği.
Altyapının Uygulamalar ve Kullanıcı Gereksinimleri ile İlişkisi	Operasyonel önceliklerin geliştirilmesi, Unsurların uyumluluğu, IT kapasitesinin planlanması, IT'nin prosedürler üzerindeki etkisi, Veri/bilgi mimarisi, IT altyapısı (donanım, tesisler, networkler) yazılım (sistemler, uygulamalar, yardımcılar).

Adaylar, IT operasyonlarının yönetimi ve bunların etkinliğini ve verimliliğini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Hizmet Sağlayıcısı faaliyetlerinin izlenmesi	Performans ölçümü (verimlilik, hizmet kalitesi), Hizmet seviyesi sözleşmesi izleme, Ortaklaşa bilgi işleme, Dağıtılmış sistemler, EDI ve elektronik ticaret, Dışarıdan satın alınan hizmetler (ISPs, ASPs, vb.).

Adaylar, varlık yönetimini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Varlık Kullanım Süresi	Edinme, Değiştirme, Hizmetten çekme,
Varlık Yönetimi ve Kontrol	IT stoku, Sözleşmeler ve lisanslar ve fikri mülkiyet konuları, Veri sahipliği, güvenilirlik ve gizlilik konuları, Sınırlar-arası taşıma ve veri saklama, Hizmet sağlayıcı belgelendirmesi, Gizlilik, Kullanıcı belgelendirmesi, devam eden eğitim ve son kullanıcı desteği.

Adaylar, değişim kontrolünü ve sorunların yönetimini açıklayabilmeli, tanımlaya bilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Ortamlar Ayrılığı	<p>Üç ortam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geliştirme • Test • Üretim <p>Ulaştırma mekanizması Kabul süreçleri Yetkilendirme prosedürleri İzleme ve kütüğe kayıt etme</p>
Değişim Kontrol Teknikleri	<p>Etki analizi Yetkilendirme İç Kontrol Test etme/Geri bildirim Belgelendirme İnsan kaynakları, eğitim dahil Kabul Göç planı Yayın yönetimi</p>
Sorun Yönetimi	<p>Değişim kontrol yönetimiyle entegrasyon, Yardım/ Hizmet masası destek sistemleri, Sorun çözme/artış prosedürleri, Yönlendirme ve problemlerin tahsisi, Problem analizi ve eğilim analizi.</p>
Son kullanıcı Bilgi İşleme Yönetimi	<p>Teknoloji dağılımı, Bilgi merkezi, yardım masası, Son kullanıcı sistemleri güvenliği, Son kullanıcı uygulamaları desteği.</p>

Adaylar, güvenlik yönetimini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Tesisatlar	Veri merkezleri, dışarıdan alınan tesisatlar, Saklama, medya kütüphanesi, yedekleme kasası, Kesintisiz güç kaynağı (Uninterruptible power source) (UPS), Afet kurtarma yerleri.
Fiziki Güvenlik	Tehditler, Etki analizi, Acil durum planlaması, Fiziki erişim, Süreklilik.
Mantıksal Güvenlik	Kullanıcı tanımlama/şifreler, Doğrulama/etkileme, Mantıksal erişim yolu, Güvenlik paketleri, Şifre yönetimi/şifre değiştirme prosedürleri, Güvenlik duvarı.
Performans Ölçütü	Tanımlanmış, İzlenmiş, Standartlarla ölçülmüş ve karşılaştırılmış ve rapor edilmiş.

Adaylar, IT kaynakları üzerinde performans izleme ve finansal kontrolü açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Maliyet Kontrolleri	<p>Sermaye bütçesi, Zaman/harcama izleme, Sistem maliyetleri muhasebeleştirilmesi, Tanımlanabilir ve ölçülebilir maliyetler, Tanımlanmış ve uygulamaya konulmuş maliyetlenme prosedürleri, Kullanıcı birimlerine faturalandırma ve geriye dönük ödeme prosedürleri.</p>
IT Kontrol Hedefleri	<p>Etkinlik, verimlilik, operasyonların ekonomikliği, Finansal raporlamanın güvenilirliği, Kontrollerin etkinliği (tasarım, operasyon), IT varlık emniyeti, Yürürlükteki yasalar ve düzenlemelerle uyumluluk, Sistem güvenilirliği:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Müsaitlik ve süreklilik (yedekleme, kurtarma), • Erişim kontrolleri (fiziki, mantıksal), • Gizlilik, mahremiyet, • Doğruluğu işleme (tamlık, doğruluk, zamanında-lık, yetkilendirme). <p>Veri tamlığı.</p>

Adaylar, mesleki kullanım için yazılımları açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Ofis Yazılımı	Sunum yazılımı, İnternet araçları: eposta, web tarayıcı, Yazı işlemcisi, Tablo yazılımı, Veri tabanı yönetim sistemleri.
Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri (Computerassisted Audit Techniques) (CAAT)	Muhasebe paketleri ve CAAT'lar Mesleki araştırma araçları Analitik araçlar Örüntü eşleme/tanıma

Konu 6: İletişim ve IT

Adaylar, iletişimle ilgili olarak IT'nin faydaları ve risklerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT ile Desteklenen İletişimin Genel Anlamı	Web iletişimi, E-posta, SMS/MMS, Dijital imzalar, Elektronik dosyalar.
IT ile Desteklenen İletişimde Riskler	Gizlilik bilginin uygun kullanımı ve ilgili veri koruma yasaları, Sır tutma, Bir kullanıcıdan veri kopyalama ve bunu başka birinin faydasına kullanma, USB (Universal Serial Bus) çubuklarının kullanımı, Güvenilirliği kontrol edilmemiş verinin gönderilmesi.

Adaylar, iletişimle ilgili olarak IT'nin faydaları ve risklerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT'nin İletişime Faydaları	Web araştırması, Dijital imzayla sertifikaların kullanımı, İnternet araçları: eposta, web tarayıcı, FTP (File Transfer Protocol).

Adaylar, ağlar ve elektronik veri transferini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Ağ Unsurları, Yapıları ve Tasarımları	Yerel alan ağları/geniş alan ağları, Kablosuz/mobil sistemler, Dağıtılmış işleme ağları, Veri aktarma seçenekleri, umumi ve özel taşıma hizmetleri, vb. Veri iletişimi ve aktarımı araçlar/yazılımlar.

IT Kontrol Bilgisi Konuları

Ek 2, bu UEUA'daki paragraf 19'da belirtilen konulara dayanmakta, IT kontrol bilgisi konu alanı için daha detaylı konuları belirtmektedir. Bu Ek, Muhasebe eğitim programlarının bilgi teknolojisi bileşenini geliştirmede IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu Ek, kural koyucu olma amacıyla değildir.

Adaylar, IT iç kontrol ortamlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Risk Yönetimi Yaklaşımı	İnanışlar ve tutumlar, IT risk stratejisi, Politika bildirimleri, sözlü ve yazılı iletişimler ve yaklaşımı yansıtan karar alma, Hata, hile, vandalizm /istismar, işin durması, rekabet dezavantajı, aşırı maliyet, yetersiz gelirler, yasal yaptırımlar, sosyal maliyetler, Düzenleyici ortam.
IT Risk Toleransı	IT risk düzeyinin kabul edilebilirliği, IT riski/işletme riski/kurumsal risk/sosyal risk ilişkisi Nitel/nicel risk yaklaşımı stratejileri.
IT Gözetimi	IT yönetimi, Organizasyonda IT gözetiminin düzeyi, Gözetim kurulunda IT bilgisi, Proaktif IT riski belirleme sistemleri.
IT Personelinin Dürüstlüğü, Etik Değerleri Ve Yeterliliği	Kurumsal IT sosyal sorumluluk sistemleri ve raporları Kurumsal IT veri dürüstlüğü politika bildirimleri IT işlevlerinin organizasyon yapısı IT kurumsal yönetim süreçleri ve raporları

Adaylar, IT iç kontrol ortamlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Yetki ve Sorumluluk, Organizasyon ve Gelişim	IT işlevlerinin ayrılması Yetki yapısı IT kontrol yapısı sorumluluğu <ul style="list-style-type: none"> • Yönetim kurulu, üst yönetim • IT yönetimi ve IT personeli • Kullanıcı departmanları, kişiler • Denetçiler
Adaylar, IT hedeflerini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Stratejik Hedefleri	Misyon/Vizyon/Amaç İşletme strateji hedefleri/IT strateji hedeflerinin ilişkisi IT hedefleri/ölçümleri
IT Hedefleri	IT operasyonlarının etkinliği ve verimliliği IT amacı için doğru ve tam yönetim bilgisi İlgili yasa ve düzenlemelere uygun olarak IT faaliyetlerinin yürütülmesi
IT Hedeflerinin Örtüşmesi	İşletmenin hedeflerinin entegre çerçevesi
IT Hedeflerinin Seçilmesi	IT risk yönetimi yaklaşımıyla ilişki IT risk ihtiyacıyla ilişki IT risk toleransı, farklı seviyelerin kabul edilebilirliği

Adaylar, IT risk vakaları açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Risk Faktörleri	<p>Dış faktörler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomik, • Doğal ortam, • Politik, • Sosyal, • Teknolojik. <p>İç Faktörler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Altyapı, • Personel, • Süreç, • Teknoloji.
IT Vaka Tanımlama Teknikleri	<p>IT örnek olay stokları, IT iç analizleri, Artış/eşik tetiği, Kolaylaştırılmış çalıştaylar ve röportajlar, Süreç akış analizleri, Sebep olan örnek olay göstergeleri, Kayıp örnek olay veri yöntemleri.</p>
Adaylar, IT risk değerlendirmesini açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Risk Kategorileri	<p>Doğal IT riski Kalıntı IT riski Olasılık ve etki Veri kaynağı</p> <p>Ekonomik, teknik, operasyonel, davranışsal</p> <p>Bilgisayar tahminlerinin başarısızlığının ana sebepleri</p> <p>Hata, hile, vandalizm/istismar, işin durması, rekabet dezavantajı, aşırı maliyet, yetersiz gelirler, yasal yaptırımlar, sosyal maliyetler</p>

Adaylar, IT iç kontrol ortamlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Değerlendirme Teknikleri	Karşılaştırma Olasılık modelleri Olasılık olmayan modeller Örnek olaylar arasındaki ilişkiler
Adaylar, IT risk yanıtlarını açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Yanıt Kategorileri	Kaçınma İndirgeme Paylaşma Kabul
Muhtemel Yanıtlar	IT olasılık ve etki üzerine etki Maliyete karşın faydanın değerlendirilmesi IT yanıt seçeneklerindeki fırsatlar
Adaylar, IT kontrol faaliyetlerini yürütmeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Kontrol Çerçevesi	COBIT, SysTrust, WebTrust (Trust Hizmetler İlkeleri ve Kriterleri), OECD, ISO27001, vb.

Adaylar, IT kontrol faaliyetlerini yürütmeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
IT Kontrol Hedefleri	<p>Etkinlik, verimlilik, operasyonların ekonomikliği:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontrol prosedürlerinin maliyet etkinliği • Finansal raporlamanın güvenilirliği: • Alaka • Güvenilirlik • Karşılaştırılabilirlik / uyumluluk <p>Kontrollerin (tasarlamak, uygulamaya koymak ve kullanmak):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zamanda bir noktada • Bir zaman periyodu boyunca IT varlık koruması: • Tesislerin yönetiminin değerlendirilmesi • IT varlık emniyeti <p>Yürürlükteki yasa ve düzenlemelerle uyumluluk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hile, hata ve illegal faaliyetleri önleme/tespit etme • Gizlilik • Mahremiyet • Telif hakları Sistem güvenilirliği: • Müsaitlik ve süreklilik (yedekleme, kurtarma) • Erişim kontrolleri (fiziki, mantıksal) • Doğruluğu işleme (tamlik, doğruluk, zamanında-lık, yetkilendirme) • Sürdürülebilirlik Veri dürüstlüğü: • Karşılaştırılabilirlik • Yetkilendirme • Denetlenebilirlik • Girdi/çıktı • Alma/dağıtma kontrolleri

Adaylar, IT kontrol faaliyetlerini yürütmeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Kontrol Faaliyetlerini Şekilleri	<p>IT üst-düzey incelemeleri, Doğrudan IT işlev ya da IT faaliyet yönetimi, Bilgi işleme, Elle kontroller, IT performans göstergeleri, IT görevlerinin ve işlevlerinin ayrılması.</p>
Bilgi Sistemleri Üzerindeki Kontroller	<p>Kontrol tasarımı:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hedefler, çerçeve, ortam, faaliyetler, izleme • Yasal, etik, mesleki standartlar/gereklilikler • Koruyucu/tespit edici/düzeltilici stratejiler • Kontrol ortamının etkisi (kişisel yönetim yöntemleri) • Koruyucu uygulama kontrolleri • Tespit edici uygulama kontrolleri • Beklenmedik durum planı, sigorta <p>Kontrol prosedürleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yetkilendirme • Uyumsuz işlevlerin ayrılması (organizasyonel tasarım, kullanıcı tanımlama, veri sınıflandırması, kullanıcı/işlev/veri yetkilendirme matrisi, kullanıcı doğrulama) • Yeterli belgeler ve kayıtlar • Varlık korumaları • Varlıklara erişim sınırlaması • Performans üzerinde bağımsız kontrol • Muhasebe kayıtlarının doğrulanması • Muhasebe kayıtlarının varlıklarla karşılaştırılması • Bilgisayara bağımlı kontroller (düzeltme, doğrulama, vb.)

Adaylar, IT kontrol faaliyetlerini yürütmeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
	<ul style="list-style-type: none"> • Kullanıcı kontrolleri (kontrol dengeleme, elle takip etme, vb.) • Denetleme yolu • Hata belirleme/araştırma/düzeltilme/izleme <p>Veri dürüstlüğü, gizlilik ve güvenlik üzerindeki kontrol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veri koruma yasalarının anlaşılması • Kişisel konular ve gizliliğin göz önünde tutulması • Bilgilerin sınıflandırılması • Erişim yönetimi kontrolleri • Fiziki tasarım ve erişim kontrolleri • Mantıksal erişim kontrolleri (kullanıcı yetkilendirme matrisi) • Ağ güvenliği (şifreleme, firewalls) • Program güvenliği teknikleri • Veri güvenliği teknikleri • İzleme ve gözetim teknikleri <p>İşleme müsaitliği/sürekliliği, afet kurtarma planlaması ve kontrol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdit ve risk yönetimi • Yazılım ve veri yedekleme teknikleri (online sistemlerin problemleri, vb.) • Dönüşümlü işleme tesisatı düzenlemeleri • Afet kurtarma prosedürsel planı, belgelendirme • İş süreklilik planlarıyla entegrasyon • Kurtarma prosedürlerinin dönemsel olarak test edilmesi • Sigorta/Emanet

Adaylar, IT kontrol faaliyetlerini yürütmeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
	<p>IS işleme/operasyonlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planlama ve zamanlama; hizmet seviyeleri; riskler <p>Standartlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Altyapı (donanım, tesisatlar, ağlar) • Yazılım • İnsan kaynakları (beceri setleri ve eleman seçimi seviyeleri) • İş süreçleri • Performans izleme • Maliyet/fayda (yönetim, iş ve ofis prosedürleri üzerindeki nicel ve nitel etki) • IT'yi etkileyen iş dinamikleri (Örn. ölçeklendirilebilirlik, teknoloji ya da işteki değişikliklerin doğru boyutlandırma esnekliği, piyasaya hız, çapraz platform yeteneği) • Verimlilik ve hizmet kalitesi üzerinde kontrol • Yazılım/veri kütüphanesi yönetimi • Girdi/çıktı dağılımı ve kontrol • Güvenlik ve yedekleme ve kurtarma

Adaylar, IT kontrol faaliyetlerini yürütmeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Sistemleri Edinilmesi/ Gelişim Süreci	<p>Araştırma ve fizibilite çalışması:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yönlendirici komite • Maliyet/fayda analizi • Risk değerlendirme <p>İhtiyaç analizleri ve ilk tasarım:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontrol gereksinimleri <p>Detaylı tasarım tanımları/belgelendirmesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontroller <p>Uygulamaya koyma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sistem yükleme/uygulamaya koyma • Kabul testi • İletişim/aktarma • Kalite güvence • Uygulama sonrası inceleme <p>Sistem bakımı ve değişim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Donanım ve yazılımın devamlılığı • Değişim yetkilendirmesi, kaydetme ve test etme • Sistem belgelendirmesi ve operasyonlar elkitapları • Personel eğitimi ve gelişim <p>Proje yönetimi/planlaması/kontrol yöntemleri ve standartları:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proje aşamaları, görevler ve kontroller • Proje özellikleri ve riskleri • Proje eleman alımları • Proje zamanlaması • Harcama bütçesi • Belgelendirme şartları

Adaylar, IT ile ilgili bilgiler ve iletişimi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Bilgi	<p>IT stratejik ve entegre sistemleri IT operasyonları ile entegrasyon IT bilgilerinin derinliği ve dakiklığı IT bilgi kalitesi Kişiler, prosedürler, veri, yazılım, altyapı Kilit süreçler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tüm geçerli işlemlerin tespit edilmesi ve kaydedilmesi • İşlemlerin düzgün/zamanında sınıflandırılması • Uygun ölçüm/değerleme • Uygun zamanlama/sonlandırma • Uygun sunum
Haberleşme	<p>İş uygulamaları, ahlak kuralları, politika el kitapları, notlar, vb. Sistemlerin, operasyonların, kullanıcı sorumluluklarının belgelendirilmesi Raporlama ilişkileri Eğitim, süpervizyon</p>

Adaylar, IT ile ilgili izlemeyi açıklayabilmeli, tanımlayabilmeli veya tartışabilmeli	
Ana konu kapsamı	Konu
Sürmekte Olan İzleme Faaliyetleri	Yönetimle Düzenleyiciler
Ayrı Değerlendirme	<p>Sistem analizleri ve belgelendirme (Örn. akış şeması paketleri, program mantığının incelenmesi, vb)</p> <p>Sistem/program testi (Örn. veri testi, entegre test tesisi, paralel simülasyon, vb.)</p> <p>Veri doğruluğu testi (Örn. geliştirilmiş denetim yazılımı, yardımcı yazılımlar, özel programlar, örnekleme rutinler, vb.)</p> <p>Problem çözme yardımları (Örn. tablolar, veritabanı, online veri tabanları, vb.)</p> <p>İdari yardımlar (Örn. kelime işleme, denetim programı üretme, çalışma kağıdı üretici, vb.)</p>

IT Kontrol Yeterlilikleri

Ek 3, bu UEUA'daki paragraf 21'de belirtilen konulara dayanmakta, IT kontrol bilgisi konu alanında yeterliliği göstermek için kullanılacak yeterlilik unsurlarını (veya görevlerini) daha detaylı olarak belirtmektedir. Bu Ek, Muhasebe eğitim programlarının bilgi teknolojisi bileşenini geliştirmede IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu Ek, kural koyucu olma amacıyla değildir.

Adaylar, uygulayabilmeli, gösterebilmeli ya da değerlendirebilmelidirler	Yeterlilik unsurları
Kontrolleri Analiz Etmek Ve Değerlendirmek İçin Uygun Kontrol Kriteri	<p>Aşağıdaki ilgilileri belirlemek:</p> <p>İç kontrol Kabul testinin analizi ve değerlendirmesi için</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uygulanacak ilgili IT kontrol çerçevesini belirlemek, • İç kontrolün analizi ve değerlendirmesi için uygulanacak ilgili IT kontrol hedeflerini belirlemek, • Analiz ve değerlendirmelere dahil edilecek ilgili kontrol katmanları belirlemek. <p>Belirlenmiş kontrol hedefleri için sorumluluk alanlarını belirlemek</p>

IT İç Kontrol Ortamı	<p>Dış düzenleyici kontrolleri anlamak</p> <p>Aşağıdakilerin etkinliğini analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yönetim kurulu ya da denetim komitesinin katılımı, • Yönetim felsefesi ve yürütme stili, • Organizasyonel yapılar, • Yetki ve sorumlulukların verilmesi, • Yönetim kontrol yöntemleri, • İnsan kaynakları politikaları ve uygulamaları, • Finansal politikaları ve uygulamaları.
----------------------	---

Adaylar, uygulayabilmeli, gösterebilmeli ya da değerlendirebilmelidirler	Yeterlilik unsurları
Seçilmiş IT Hedefleri	<p>Aşağıdakileri analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT stratejik hedefleri, • IT hedefleri, • IT hedeflerinin örtüşmesi, • IT hedeflerinin seçilmesi.
Belirlenmiş IT Örnek Olayları	<p>Aşağıdakileri analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT itici örnek olay faktörleri • IT örnek olay tanımlama teknikleri
IT Risk Değerlendirmesi	<p>Aşağıdakiler için analiz ve değerlendirme süreci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İşletmenin risklere maruz kalmasını belirleme, • Kayıp ihtimalini tahmin etme, • Parasal ve parasal olmayan sonuçları tahmin etme, • Riskleri ele almak üzere maliyet-etkin /önleyici/ saptayıcı/ düzeltici stratejiler geliştirmek.

UEUA 2, MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN BİLGİ TEKNOLOJİSİ

Seçilmiş IT Risk Yanıtları	<p>Aşağıdakilerin etkinliğini analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yanıt kategorileri• Muhtemel yanıtlar
IT Kontrol Faaliyetleri	<p>IT kontrol çerçevelerinin analiz etmek değerlendirmek</p> <p>Aşağıdakilerin etkinliğini analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none">• Organizasyonel hedeflerin desteklenmesinde işletmenin bilgi işleminin ve iletişim faaliyetlerinin tasarımı ve yürütülmesi,• Veri dürüstlüğü, gizliliği ve güvenliği üzerindeki kontroller,• Sistemlerin işleminin tamlığı, doğruluğu, vaktindeliliği ve yetkilendirilmesi üzerindeki kontroller,• Sistemlerin müsaitliği, işletme işleyişinin sürekliliği ve afet kurtarma planlaması üzerindeki kontroller,• Sistem edinimi/gelişimi yöntemleri, yapma/satın alma kriterleri de dahil,• Sistem geliştirme projeleri yönetimi ve kontrolü için standartlar. <p>Aşağıdakilerle uyumu analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none">• Sistem araştırması ve fizibilite çalışması için standartlar,• Kullanıcı gereksinimlerinin belirlenmesi ve ilk sistem tasarımı için standartlar,• Sistem tasarımı, seçimi, edinimi/gelişimi için standartlar,• Sistem testi, eğitimi veri dönüştürme ve kalite güvence de dahil sistemleri uygulamaya koyma için standartlar,• Sistem bakımı ve değişim yönetimi için standartlar.

Adaylar, uygulayabilmeli, gösterebilmeli ya da değerlendirebilmelidirler	Yeterlilik unsurları
IT İle İlgili Bilgiler Ve İletişim	<p>Aşağıdakileri analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi süreci, • İletişim süreci.
IT İle İlgili İzleme Süreci Ve Alınan Önlemler	<p>Aşağıdakileri analiz etmek ve değerlendirmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontroller ya da kontrol ortamındaki değişikliklere yol açmadaki etkileri de dahil İç izleme süreçleri, • Performans izleme süreci, • Yönetim, kullanıcılar, iç denetçiler, dış denetçilerin izleme faaliyetleriyle tespit edilen uyumsuzluk ya da uyumdaki bozulmayı ele alan süreçler. <p>İzleme süreçleri ve faaliyetlerini analiz etmek ve değerlendirmek için uygun bilgisayar destekli denetim tekniklerini uygulamak.</p>

Adaylar, uygulayabilmeli, gösterebilmeli ya da değerlendirebilmelidirler	Yeterlilik unsurları
İşletme/Muhasebe Sorunları İçin Uygun IT Sistemleri Ve Araçları	<p>Aşağıdakileri uygulamak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İşletim sistemleri • İlgili muhasebe/işletme bağlamında kelime işlemci yazılımı • İlgili muhasebe/işletme bağlamında tablo yazılımı • İlgili muhasebe/işletme bağlamında veritabanı yazılımı • İlgili muhasebe/işletme bağlamında İnternet araçları (eposta, web tarayıcısı, FTP, diğer) yazılımı • İlgili muhasebe/işletme bağlamında mesleki arama yazılımı • İlgili muhasebe/işletme bağlamında iş sunum yazılımı • İlgili muhasebe/işletme bağlamında antivirüs ve diğer güvenlik yazılımı • İlgili muhasebe/işletme bağlamında yardımcı yazılım ve diğer yazılımlar
İşletme Ve Muhasebe Sistemlerinin Kavranması	<p>Aşağıdakilerin kavrayışını göstermek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muhasebe paketleri • E-iş sistemleri (ERP, CRM ve diğer iş otomasyon sistemleri) • Ağlar (LAN) • Elektronik ticaret unsurları (B2C ve B2B modelleri, şifreleme araçları, dijital imza/sertifika, şifre anahtarı yönetimi)
Kontrollerin kişisel sistemlere uygulanması	<p>Aşağıdakileri garanti etmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT kaynaklarının işleme dürüstlüğü • IT kaynaklarının güvenliği ve korunması • IT kaynakları için müsaitlik/süreklilik şartları (yedekleme ve kurtarma)

Bilgi Sistemleri Yöneticisi Rolü Yeterlilikleri

Bu Ek, ruhsatlandırma öncesi düzeyde bilgi sistemleri yöneticisi rolü ile ilgili her bir yeterliliği göstermek üzere kullanılacak yeterlilik unsurlarını (ya da görevlerini) listelemektedir. Bunlar sadece örnek olması amacıyla gösterilmektedir ve kural koyucu değildir. IFAC üyesi meslek kuruluşları aşağıda belirtilen yeterlilik unsurlarının bazılarını veya hepsini, muhasebe meslek mensupları için SMG şartlarını geliştirmede faydalı bulabilirler.

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
Bir İşletmenin IT Stratejisini Yönetmek	<p>İşletmenin stratejisi ve iş sorunları ve ilgili IT risklerinin ve fırsatlarını anlamak,</p> <p>İşletmenin iş planını desteklemek için bir IT stratejik planı geliştirmek,</p> <p>IT stratejik planı ile işletmenin iş/program hedefleri ve başarı faktörlerini hizalamak/entegre etmek,</p> <p>Stratejik iş/program hedeflerini IT planlaması için çalışma İlkelerine çevirmek.</p> <p>IT kullanarak iş süreci imkanını kolaylaştırmak</p>
Bir IT Organizasyonunu Yönetmek	<p>IT biriminin görev işlevlerini ve sorumluluklarını tanımlamak,</p> <p>IT birimin organizasyon şeması/raporlama ilişkilerini tanımlamak,</p> <p>İş alma, yerleştirme, personel gelişimi ve performans değerlendirme süreçlerini tanımlamak ve uygulamaya koymak.</p>

UEUA 2, MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN BİLGİ TEKNOLOJİSİ

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
IT Operasyonlarının Etkinliğini Ve Verimliliğini Yönetmek	<p>Sistem bileşenlerinin uyumluluğu ve uygunluğunu etkin ölçmek, analiz etmek ve değerlendirmek,</p> <p>IT kapasitesini analiz etmek ve değerlendirmek,</p> <p>Yönetim, görevler ve ofis prosedürleri üzerindeki etkisini analiz etmek ve değerlendirmek,</p> <p>Veri/bilgi mimarisini tanımlamak/bakımını yapmak,</p> <p>Duyarlı IT altyapısı (donanım, tesisat, iletişim ağları) edinme/geliştirme/bakımını yapma,</p> <p>Yazılım (sistemler, uygulamalar, yardımcı yazılımlar) edinme/geliştirme/bakımı,</p> <p>Sistem operasyonları önceliklerini ve kaynakları paylaş-tırmayı planlama ve zamanlama,</p> <p>Aşağıdakileri ölçme, analiz etme ve değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IS etkinliği ve üretkenliği artırma • IT işlev performansı, üretkenliği ve hizmet kalitesi, kalite güvence süreçleri, sürekli gelişim <p>Dışarıdan alınmış hizmetlerin (ISPs, ASPs, vb.) ile EDI ve e-ticaret hizmetleri gibi organizasyonlararası programlamanın izlenmesi.</p>
IT Üzerinde Finansal Kontrol Sağlamak	<p>Sermaye bütçesi geliştirmek,</p> <p>Sistem maliyetleri için hesap,</p> <p>İzleme maliyetleri için sistemler uygulamaya koymak,</p> <p>İzleme harcamaları.</p>
IT Kontrollerini Yönetmek	<p>Donanım, tesisat, yazılım ve bilgi için fiziki ve mantıksal koruma önlemlerini uygulamaya koymak,</p> <p>Sistem ve veri güvenliğini (Örn. fiziki, mantıksal/ elektronik erişim kontrolleri) uygulamaya koymak,</p> <p>Sistem müsaitliği ve iş sürekliliği kontrollerini (yedekleme/kurtarma, afet planlaması) uygulamaya koymak,</p> <p>Sistem işleme dürüstlüğü (Örn. tamlık, doğruluk, vaktindelik ve yetkilendirme) kontrollerini uygulamaya koymak,</p>

	Veri dürüstlüğü, gizliliği ve mahremiyeti kontrollerini uygulamaya koymak.
Sistemlerin Edinilmesi, Geliştirilmesi ve Uygulamaya Konulmasını Yönetmek	<p>Kurum içi/dışarıdan alma gibi uygun geliştirme/edinme alternatiflerin belirlemek ve değerlendirmek,</p> <p>Sistem edinme/geliştirme ve uygulamaya koyma standartlarının uygulamaya konması ve izlenmesi,</p> <p>Sistem proje çalışanlarının işe alınması; şartlarını ve bütçelerini belirlemek ve sunmak,</p> <p>Sistem projelerini yönetmek ve izlemek üzere proje yönetim süreçlerini uygulamaya koymak,</p> <p>Uygun tedarikçi(ler) ve sistem(ler)i belirlemek, analiz etmek, değerlendirmek ve seçmek üzere uygun yöntemleri kullanmak,</p> <p>Sistem edinimi/gelişimi planlarını ve durumunu kullanıcılar, üst yönetim/idare komitesi ile görüşerek beklentileri yönetmek.</p>

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
Sistemlerin değişimini yönetmek ve ilgili problemler yönetimi	<p>Teknoloji dağılımını yönetmek</p> <p>Aşağıdakileri uygulamaya koymak yönetmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi merkezi, yardım masası • IS bakım faaliyetlerine uygulanabilir standartlar ve kontroller • Sürüm yönetimi • Sistemleri gelenekten moderne taşıma süreci • Acil değişiklik kontrolleri • Tüm sistem değişimler için test ve kalite güvence Sistemlerin bakımı, değişim yetkilendirmesini yönetmek

Bilgi Sistemleri Değerlendiricisi Rolü Yeterlilikleri

Bu Ek, ruhsatlandırma öncesi düzeyde bilgi sistemleri değerlendiricisi rolü ile ilgili her bir yeterliliği göstermek üzere kullanılacak yeterlilik unsurlarını (ya da görevlerini) listelemektedir. Bunlar sadece örnek olması amacıyla gösterilmektedir ve kural koyucu değildir. IFAC üyesi meslek kuruluşları aşağıda belirtilen yeterlilik unsurlarının bazılarını veya hepsini, muhasebe meslek mensupları için SMG şartlarını geliştirmede faydalı bulabilirler.

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
Sistem Değerlendirme Planlaması	<p>IT güvence hizmeti gereksinimlerini ve/veya fırsatlarını tanımlamak,</p> <p>Yasal, etik, mesleki standartlar ve diğer gereklilikler ile en iyi uygulamalara dayanan işletmenin IT güvence gereksinimlerini analiz etmek/değerlendirmek ve bunlar hakkında öneride bulunmak,</p> <p>Belirli bir IT güvence sözleşmesi ya da projesi ile sözleşmeyi yöneten standartlar ve diğer şartların doğasını tanımlamak,</p> <p>IT güvence sözleşmesi ya da projesini kabul edip etmemeyi analiz etmek ve kararlaştırmak,</p> <p>IT güvence sözleşmesi ya da projesinin kapsamını tanımlamak,</p> <p>IT güvence sözleşmesi ya da projesi ile bunun sonuçları etkileyen risk faktörleri ile iş konularını belirlemek, analiz etmek ve değerlendirmek,</p> <p>Belirgin/önemli bulunan sistem hataları, aksaklıkları ve başarısızlıklarının düzeyini/sıklığını belirlemek,</p> <p>Mesleki standartlarla uyumlu olurken değerlendirme hedeflerini karşılamak için etkin ve verimli doğrulama prosedürleri tasarlamak,</p>

	<p>IT güvence sözleşmesi ya da projesini yerine getirmek üzere IT uzman personeli de dahil uygun IT becerilerine sahip personel görevlendirmek ve ayarlamak,</p> <p>Değerlendirme stratejisini sonuçlandırmak,</p> <p>Bir değerlendirme planı geliştirmek.</p>
--	--

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
Sistem Değerlendirmesi	<p>IT uzman personeli de dahil meslektaşlar, müşteri ve diğerleriyle işbirliği yapmak,</p> <p>Planlanmış prosedürleri yapmak, bunların yerine getirilmesi üzerinde gerekli kontrolleri yapmak,</p> <p>Genel IT kontrollerini, uygulama kontrollerini değerlendirmek,</p> <p>Kullanıcı kontrolleri/uygulama kontrolleri ile IT genel kontrolleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek,</p> <p>Planlanmış prosedürleri, durumlardaki değişikliklere göre ayarlamak,</p> <p>Prosedürleri ve bulguları belgelendirmek,</p> <p>Prosedürlerin kanıtları/sonuçlarını analiz etmek ve değerlendirmek,</p> <p>İzleme, inceleme ve kalite güvence prosedürlerini yerine getirmek.</p>
Değerlendirme Sonuçlarının Duyurulması ve İzlenmesi	<p>Sözlü iletişim, “mühürlü” ya da basılı raporlarda dahil uygun iletişim şeklini hazırlamak,</p> <p>Müşteri ya da diğer ilgili alıcılarla sözlü, elektronik ya da yazılı formatta iletişim sunmak,</p> <p>Mümkün olduğunca sık iletişimi güncellemek (Örn. bir web sitesine konulan “onay” ya da raporu güncellemek),</p> <p>Gerekli takipleri yapmak.</p>

Bilgi Sistemleri Tasarımcısının Rolü ve Yeterlilikleri

Bu Ek, ruhsatlandırma öncesindeki düzeyde bilgi sistemleri tasarımcısı rolü ile ilgili her bir yeterliliği göstermek üzere kullanılacak yeterlilik unsurlarını (ya da görevlerini) listelemektedir. Bunlar sadece örnek olması amacıyla gösterilmektedir ve kural koyucu değildir. IFAC üyesi meslek kuruluşları aşağıda belirtilen yeterlilik unsurlarının bazılarını veya hepsini, muhasebe meslek mensupları için SMG şartlarını geliştirmede faydalı bulabilirler.

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
Bir İşletmenin İş Süreçleri ve Organizasyonunda Bilginin Rolünün Analiz Edilmesi ve Değerlendirilmesi	<p>Şirketin IT için stratejik vizyonunu geliştirmeyi kolaylaştırmak,</p> <p>Paydaşları ve gereksinimlerini belirlemek,</p> <p>Şirketin IT için stratejik vizyonunun şirket, şirketin müşterileri, tedarikçileri ve çalışanları üzerinde iş etkisini belirlemek,</p> <p>Kullanıcılar, teknoloji uzmanları ve yönetim arasındaki iletişimi kolaylaştırmak,</p> <p>Bilgi mimarisini analiz etmek, değerlendirmek ve tasarlamak (Örn. bilgi yönetimi sistemleri, veri depoları da dahil veri tabanları ve veri tabanı yönetimi sistemlerinin rolü),</p> <p>İşletmenin iş süreçlerini analiz etmek, değerlendirmek ve tasarlamak,</p> <p>Kontrol çerçevelerini analiz etmek,</p> <p>Kullanıcı kontrolleri/uygulama kontrolleri/genel IT kontrolleri arasındaki ilişkiyi analiz etmek,</p> <p>İşletmenin sistem gelişimi ömrünü (İSGÖ) aşamalarını, görevlerini analiz etmek, değerlendirmek ve tasarlamak,</p> <p>Sistem riskleri ve fırsatlarını analiz etmek ve değerlendirmek.</p> <p>Kontrolleri analiz etmek, değerlendirmek ve tasarlamak</p>

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
Proje Yönetimi Yöntemlerinin Uygulanması	<p>Proje özelliklerini, risklerini ve fırsatlarını analiz etmek ve değerlendirmek,</p> <p>Projeyi, sistem gelişimi ömrünün ilgili aşamalarına karşılık gelecek şekilde aşamalara ve görevlere bölmek,</p> <p>Uygun personel ve diğer kaynakları belirlemek ve proje aşamalarını ve görevlerini tahsis etmek,</p> <p>Proje aşamalarına ve görevlerine zaman, harcama ve diğer kaynak bütçelerini tesis etmek,</p> <p>Proje aşamalarına ve görevlerine uygun standartlar ve kontrolleri uygulamak,</p> <p>Gerekli proje belgelendirmesini belirlemek ve bunun hazırlanması için sorumluluk görevlendirmesi yapmak,</p> <p>Bütçe, standartlar, kontroller ve belgelendirme şartlarıyla uyum için proje faaliyetlerini izlemek ve gerektiğinde düzeltici önlemler almak.</p>
Sistem Araştırması ve Proje Başlatılması Yöntemlerinin Uygulanması	<p>Sistem soruşturması yapmak,</p> <p>İş süreci entegrasyonu/yeniden yapılandırma fırsatlarını belirlemek,</p> <p>İlgili teknoloji seçeneklerini araştırmak,</p> <p>Fizibilite çalışması hazırlamak ve proje risklerini değerlendirmek.</p>
Kullanıcı Gereksinimlerinin Belirlenmesi İlk Tasarım Yöntemlerinin Uygulanması	<p>Bilgi gereksinimlerini belirleme yöntemlerini uygulamak,</p> <p>Bilgi gereksinimlerini belgelendirmek (kontrol gereksinimleri de dahil),</p> <p>Ekip üyeleri, kullanıcılar, yönetim arasındaki bilgi gereksinimleri iletişimini kolaylaştırmak,</p> <p>Gereksinimleri analiz etmek ve ilk tasarımı gerçekleştirmek (kontroller dahil).</p>

UEUA 2, MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN BİLGİ TEKNOLOJİSİ

<p>Detaylı Sistem Tasarımı ve Edinme/Geliştirme Yöntemlerinin Uygulanması</p>	<p>Detaylı tasarım şartlarını hazırlamak ve belgelendirmek, Altyapıyı değerlendirmek ve edinmek, Gerekl sistemleri, uygulama ve yardımcı uygulama yazılımlarını değerlendirmek ve edinmek/geliştirmek, Tedarikçiler ve hizmet sağlayıcılarını seçmek, Hukuk danışmanlarıyla birlikte istişare ederek, donanım sözleşmelerini, tesisat kiralamalarını, yazılım lisanslarını, ağ servis düzeyi anlaşmalarını hazırlamak, Belgelendirme ve faaliyet el kitaplarını hazırlamak.</p>
---	---

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
<p>Sistemleri Uygulamaya Koyma Yöntemlerinin Uygulanması</p>	<p>Uygulamaya koyma planını hazırlamak, Sistem unsurlarının yüklenmesi/yerleştirilmesini izlemek, Kullanıcı/operatör prosedürlerini kontrollerini geliştirmek ve personel işe alma, eğitime, Şartlar ve gereksinimlere karşı sistemi test etme (doğrulama ve onaylama), Sistemleri dönüştürmek, önce-sonra verileri dengelemek ve başlatmak, Uygulamaya koyma sonrası incelemesini gerçekleştirmek.</p>
<p>Sistem Bakımı ve Değişikliği Yönetim Yöntemlerinin Uygulanması</p>	<p>Aşağıdakilerin bakımını sağlamak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT altyapısı • Yazılım; kontrol sürümleri • İşe alma, eğitim yoluyla personel yeterlilikleri • IT standartları ve kontrolleri • Bilgi mimarisi • İş süreçleri <p>Tüm sistem değişimlerini test etmek</p>

Denetçiler için IT Yeterlilikleri

Bu Ek, denetçiler için yeterlilik unsurlarını (ya da görevlerini) listelemektedir. Bunlar sadece örnek olması amacıyla gösterilmektedir ve kural koyucu değildir. IFAC üyesi meslek kuruluşları aşağıda belirtilen yeterlilik unsurlarının bazılarını veya hepsini, denetçiler için SMG şartlarını geliştirmede faydalı bulabilirler

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
İşletmenin Genel IT Kontrol Ortamını Değerlendirmesi	<p>İlgili mevcut sorunları ve (teknolojik) gelişmeleri göz önüne alarak IT'nin bir işletmenin işi üzerindeki etkilerini belirlemek, analiz etmek ve değerlendirmek IT ortamlarının karmaşıklığını anlamak,</p> <p>İşletme düzeyinde IT kontrollerini analiz etmek üzere, IT uzman personeli de dahil uygun IT becerilerine sahip personel görevlendirmek ve programlamak,</p> <p>Aşağıdakiler için işletme düzeyinde riskleri ve kontrolleri analiz etmek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IT'yi işletmenin iş stratejisi ile hizalamak • IT organizasyonunu yönetmek • IT operasyonlarını yönetmek • IT kontrollerini yönetmek • Sistem edinimi, gelişimi ve uygulamaya konmasını yönetmek • Sistem değişimini yönetmek ve sorun yönetimi <p>İlk denetim stratejisini sonuçlandırmak.</p>

UEUA 2, MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN BİLGİ TEKNOLOJİSİ

Yeterlilik	Yeterlilik unsurları
Finansal Muhasebe ve Raporlama Sistemlerinin Değerlendirmesinin Planlaması	<p>İş süreçlerini, önemli işlem akışlarını, önemli riskleri ve ilgili kullanıcı kontrolleri/uygulama kontrollerini belirlemek</p> <p>Destekleyici IT altyapısı ve genel IT kontrollerini belirlemek</p> <p>Kullanıcı kontrolleri/uygulama kontrolleri/ genel IT kontrolleri üzerinde test prosedürleri tasarlamak</p> <p>Genel IT kontrollerini ve uygulama kontrollerini test etmek üzere, IT uzman personeli de dahil uygun IT becerilerine sahip personel görevlendirmek ve programlamak</p>
Finansal Muhasebe ve Raporlama Sistemlerinin Değerlendirmesi	<p>Planlanmış prosedürleri yapmak, bunların yerine getirilmesi üzerinde gerekli kontrolleri yapmak,</p> <p>Genel IT kontrollerini ve uygulama kontrollerini değerlendirmek,</p> <p>Kullanıcı kontrolleri/uygulama kontrolleri ile IT genel kontrolleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek,</p> <p>Planlanmış prosedürleri, durumlardaki değişikliklere göre ayarlamak,</p> <p>Prosedürleri ve bulguları belgelendirmek,</p> <p>Prosedürlerin kanıtları/sonuçlarını analiz etmek ve değerlendirmek,</p> <p>İzleme, inceleme ve kalite güvence prosedürlerini yerine getirmek.</p>
Değerlendirme sonuçlarının duyurulması ve izlenmesi	<p>Sözlü iletişim, “onaylı” ya da basılı raporlarda dahil uygun iletişim şeklini hazırlamak,</p> <p>Nihai denetim stratejisini sonuçlandırmak Gerekli takip-leri yapmak.</p>

ULUSLARARASI EĞİTİM UYGULMA AÇIKLAMASI

UEUA 3

STAJ KURALLARI– MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN İLK MESLEKİ GELİŞİM

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	1-10
Tanımlar	11
Bu UEUA'nın Kapsamı ve Yapısı	12-19
BÖLÜM 1: STAJ KURALLARI	
Özet	20-21
Staj Dönemi	22-27
Staj ve Zorunlu Resmi Eğitim Bağlantısı	28-31
Mesleki Yeterliliği Göstermek	32-38
Staj Kurallarının Güncellenmesi	39-40
BÖLÜM 2: İZLEME VE KONTROL	
Özet	41-42
Mentorlerin (Üstadların) Görev ve Sorumlulukları	43-45
Bir İzleme Sürecinin Kuruluşu	46-50
Staj Kayıtları	51-53
Stajın Değerlendirilmesi	54-59

İşverenlerle Çalışmak.....	60-63
Tanımlı İşveren Şemasının Oluşturulması.....	64-71
Tanımlı Olmayan İşverenlerle Çalışmak.....	72-75
Ek 1: Mentorler (Üstadlar), İşverenler ve Stajyerler için Açıklayıcı Rehber	
Ek 2: Stajyerler için Açıklayıcı Ek Rehber	

Giriş

1. Uluslararası Eğitim Uygulamaları Açıklamaları (UEUA), muhasebe meslek mensuplarının eğitimi ve gelişiminde genel anlamda kabul görmüş iyi deneyimleri uygulamak için IFAC üyesi meslek kuruluşlarına yardımcı olmaktadır.
2. Uluslararası Eğitim Standart (UES) 5, *Staj Kuralları* IFAC üyesi meslek kuruluşlarının üyelerinin muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmadan önce elde etmelerini şart koşması gereken stajı açıklar. IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajyerleri için detaylı staj kuralları oluşturmakta bu standardı takip eder.
3. IFAC üyesi meslek kuruluşları, UES'lerin uygulamasından sorumludurlar. Ancak, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kurulu (IAESB), (a) IFAC üyesi meslek kuruluşlarının ülkelerindeki kültür ve dil, eğitim, yasa ve toplumsal sistemlerin geniş çeşitliliğinin, (b) muhasebecilerin uyguladığı çok çeşitli işlemlerin ve (c) IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, ruhsatlandırma öncesi eğitim programlarının gelişiminde farklı aşamalarda olduklarının farkındadır.
4. Bu UEUA, UES 5 uygulamasına rehberlik etmektedir. Bu rehberlik kuralcı değildir ve IFAC üyesi meslek kuruluşları, UES 5 şartlarını karşılamakta başka yaklaşımlar belirleyebilir ve uygulayabilir.

Staj Döneminin amaçları

5. Bir staj döneminin iki amacı vardır:
 - (a) Stajyerlerin, işlerini yetenekli bir şekilde yürütmek için gereken mesleki bilgi, mesleki beceri ve mesleki değer, etik ve tutumlarını gösterme ve geliştirmelerine olanak sağlamak ve
 - (b) Stajyerlerin, yeterliliği korumaları gereken becerilerinin gelişimine yardımcı olmak.
6. Öğrenciler, zorunlu resmi eğitim ve staj bileşiminden mesleki bilgi, mesleki beceri ve mesleki değer, etik ve tutumları kazanırlar. Bu

birleşimin içeriği, IFAC üyesi meslek kuruluşları aracılığıyla çeşitlenebilir.

7. Muhasebe meslek mensupları tarafından gerekli kılınan mesleki bilgi ve mesleki beceriler, kariyerlerinin gelişimi boyunca büyük ihtimalle değişecek olmasına rağmen, muhasebe meslek mensuplarının gerekli kıldığı mesleki değer, etik ve tutumlar aynı kalacaktır. Bunlar, ilk ruhsatlandırma öncesi eğitim programında geliştirilmiştir ve bir staj dönemi boyunca iş yerinde gösterilecektir.
8. Bir mentor (üstad) ya da bir gelişim programının rehberlik ettiği bir staj dönemi, stajyerler için, iş yeri deneyimleri ile zorunlu resmi bir eğitimden kazanılan bilgilerin birleşmesine olanak sağlar. Bu stajyerlerin, mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmelerine ve yeterliliklerini göstermelerine olanak sağlamaktadır.
9. Stajın stajyerler kadar başkalarına da faydası vardır:
 - **IFAC üyesi meslek kuruluşları** kamu çıkarlarına hizmet etmek ve mesleği güçlendirmek için gerekli kılınan mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değer, etik ve tutumları üyelerine kazandırır.
 - **İşverenler** çalışmalarına değer katan, mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değer, etik ve tutumları çalışanlarına kazandırır. Staj dönemleri boyunca stajyerleri destekleyen işverenler, (a) büyük orandaki çalışanın tatmini ve eleman bağlılığından ve (b) daha etkili yedekleme planlamasından yararlanabilir.
 - **Mentorler (üstad)** kendilerinin sürekli mesleki gelişim (SMG) kurallarına karşı önemli olabilen kendi bilgi ve becerilerini (özellikle çevresiyle uyum becerisi) uygular ve geliştirir. Ayrıca, onlar, meslek kuruluşlarının gelişimine ve bir bütün olarak mesleklerine katkı sağlarlar.

İlk Mesleki Gelişim

10. Ruhsatlandırma öncesi aşamada, staj sayesinde gelişen mesleki yeterlilik, “ilk mesleki gelişim” (İMG) olarak düşünülebilir. İMG, bir

muhasebe meslek mensubunun kariyeri boyunca devam edecek bir öğrenme sürecinin ilk aşamasıdır. Ruhsatlandırma sonrası, mesleki gelişim, SMG aracılığıyla devam eder. İMG ve SMG, aşağıdakileri kapsayan bir takım ortak etkenleri paylaşırlar.

- Bunların, beklenen standartta bir görevi yerine getirmek için gerekli mesleki yeterliliği geliştirme üzerine odaklanmaları
- Etkili bir şekilde denetim performansının önemini,
- Hem ruhsatlandırma öncesi hem de ruhsatlandırma sonrası aşamada, çalışan gelişim programı ve çalışanlar için yeterlilik çerçevesinin işverenler tarafından gelişimini ve
- Stajyer ve muhasebe meslek mensuplarının öğrenimi ile ilgili özleştirme ve derinlemesine düşünme alışkanlığının gelişiminin önemini.

Bu yüzden, IFAC üyesi meslek kuruluşları, ruhsatlandırma öncesi ve sonrasını kapsayan bütünleştirilmiş bir mesleki gelişim sisteminin gelişmesini göz önüne alabilir.

Tanımlar

11. UEUA 1'de kullanılan aşağıdaki terimler, *Muhasebe Meslek Mensupları için Uluslararası Eğitim Standartlar Çerçevesinde ve IAESB Terimler Sözlüğünde* tanımlanmıştır.

Değerlendirme - öğrenme süreci boyunca herhangi bir zamanda yapılmış sınavlar da dahil olmak üzere ister yazılı ister diğer türlü olsun, mesleki yeterlilik testlerinin tüm şekilleri.

Aday - Muhasebe mesleği eğitim programının bir parçası olarak değerlendirme için kayıt olan herhangi bir kişidir.

Yetenek - Yeterliliği göstermek için gerekli olan mesleki bilgi; mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumlar.

Yeterlilik - Çalışma ortamına atfen tanımlanmış bir standarda göre bir çalışma görevi yerine getirebilme.

Sürekli Mesleki Gelişim (SMG) - Bir muhasebe meslek mensubunun, meslek ortamında yeterli bir biçimde çalışma kapasitesini geliştirme ve devam ettirmesi için öğrenme faaliyetleri.

Eğitim - Kişinin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan sistemik bir süreç. Bu öğrenimi de kapsar.

Zorunlu Resmi Eğitim - Bir muhasebe eğitim programının işyeri dışına dayanan unsuru.

İlk Mesleki Gelişim (İMG) - Ruhsatlandırma öncesi aşamada mesleki yeterliliğin gelişimi.

Öğrenme - Bir bireyin kabiliyetlerini elde ederken geçtiği çok çeşitli süreçlerdir.

Mentor (üstad) - Stajyerlere rehberlik etme ve öneride bulunma ve stajyerlerin yeterliliğinin gelişimine yardımcı olma sorumluluğu olan muhasebe meslek mensubudur.

Ruhsatlandırma sonrası - Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma sonrası dönem.

Staj - Muhasebe meslek mensubunun çalışmalarıyla ilgili olarak bir stajyer ya da ruhsatlı muhasebe meslek mensubu tarafından yerine getirilen iş deneyimleri. Staj programı, iş yerinde mesleki yeterliliğin (mesleki davranışı içeren) bireysel gelişimini mümkün kılar ve bireylerin iş yerinde mesleki yeterliliğin başarıyla yerine getirdiğini gösterebilmesi için imkan sağlar.

Ruhsatlandırma öncesi - Bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun bireysel bir üyesi olarak, ruhsatlandırma öncesi dönem.

Muhasebe meslek mensubu - Bir IFAC üyesi meslek kuruluşuna üye olan kişidir.

Mesleki bilgi - Muhasebe meslek mensupları için bilginin temel yapısını oluşturan muhasebecilik ile diğer iş disiplinlerinin konusunu düzenleyen başlıklardır.

Mesleki beceriler - Mesleki bağlamda uygun ve etkili bir biçimde mesleki bilgi ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumların uygulanmasını gerekli kılan çeşitli tipteki yeteneklerdir.

Mesleki değerler, etik ve tutumlar - Bir mesleğin üyeleri olarak muhasebe meslek mensuplarını tanımlayan mesleki davranış ve özelliklerdir. Bunlar, genellikle mesleki davranış ile alakalı olan ve mesleki davranışın ayırt edici özelliklerinin tanımlamada temel olarak alınan davranış ilkelerini (Örn. etik ilkeler) kapsar.

Ruhsatlandırma - Bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmanın anlamı, belirtilen zamanda, bir bireyin bir muhasebe meslek mensubu olarak tanınması için yükümlülükleri karşılıymış olduğu ve karşılamaya devam ettiği.

Uygun deneyim - Mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumların uygulanmasına uygun bir çevredeki çalışma aktivitelerine katılım.

Öğrenci - Stajyeri de kapsayacak şekilde derslere katılan kişi. mesleki eğitim bağlamında öğrenci, ister genel isterse mesleki olarak olsun, muhasebe mesleği eğitimi için gerekli görülen bir eğitim kursu ya da programı alan kişi.

Stajyer - bir iş yerinde, ruhsatlandırma öncesi iş deneyimi ve öğrenimi alan birey.

Öğrenim - iş yeri şartlarında, bir öğrenciyi veya muhasebe meslek mensubunu üzerinde anlaşılmalı bir mesleki yeterlilik seviyesine getirmeyi amaçlayan ruhsatlandırma öncesi ve sonrası eğitim faaliyetleridir.

Bu UEUA'nın Kapsamı ve Yapısı

Bu UEUA'nın Kapsamı

12. Bu UEUA'nın amacı, *Staj Kuralları* başlıklı UES 5 kurallarını uygulayarak IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rehberlik sağlamaktır. Ayrıca, bu UEUA, işverenler, mentorler (üstad) ve stajyerler için, staj dönemi-ne ilişkin görev ve sorumluluklarıyla ilgili rehberlik hizmeti sağlamaktadır.

13. IFAC üyesi meslek kuruluşları, UES 5 şartlarını karşılamada muhtemelen farklı yaklaşım unsurlarını benimsemektedir:
- (a) Girdiye Dayalı Yaklaşımlar - bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırma zamanında yeterliliği göstermek için uygun görülen bir dizi staj dönemi oluşturma.
 - (b) Çıktıya Dayalı Yaklaşımlar - bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırma zamanında sonuçlar vasıtasıyla, uygun bir yeterlilik düzeyinin gelişimini göstermek için muhasebe meslek mensuplarına gereksinim duyma.
 - (c) Karma Yaklaşımlar – girdi-esaslı ve çıktı-esaslı yaklaşımlar etkili bir şekilde bir araya getirilerek, hem gereken öğrenme faaliyeti hacmini kurarak hem de elde edilen sonuçları ölçerek.¹

IFAC üyesi meslek kuruluşları, UES 5'i uygulamaya koymak için kendi yaklaşımlarını seçerken, tüm ilgili düzenleyicilerin kurallarını dikkate alacaklardır.

14. Girdiye dayalı sistemler, ölçümü ve uygulamasındaki kolaylık sebebiyle genellikle yeterlilik gelişiminin ölçülmesinde kullanılır. Bu sistemler, farklı IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından kabul görmüş sistemler arasından kıyasla kolaylaştırma avantajına sahiptir. Üstelik girdiye dayalı yaklaşımlar sınırlara sahiptir. Örneğin; onlar, performans sonuçlarını ya da gelişmiş yeterlilik seviyelerini ölçemezler.
15. Çıktıya dayalı sistemlerde ise, yeterlilikleri tespit etmek, ölçmek ve doğrulamak iddialı olabilir ama bunu yaparken, stajyerlerin muhasebe meslek mensuplarına gerekli kılınan mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumları göstermelerine izin verilir.
16. Karma Yaklaşım bağlamında, bir staj dönemi için UES 5 yükümlülükleri, muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırma öncesinde stajın minimum 3 yıllık dönemini² tamamlama kuralını içererek, bir

1 UES 7, *Sürekli Mesleki Gelişim*, paragraflar 14-16, muhasebe meslek mensuplarının SMG faaliyetini ölçmek için üç yaklaşımli kuralları oluşturur ve paragraflar A14-A21 bu yaklaşımları daha detaylı bir şekilde açıklamaktadır.

2 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 11

çeşit girdi ölçümünü içerir. UES 5 ayrıca, yeterliliklere eriştiklerini gösteren stajyerler gibi, ölçme sonuçlarının genel hedeflerini de kabul eder.³

Bu UEUA'nın Yapısı

17. Bölüm 1, staj dönemiyle⁴ ilgili UES 5 yükümlülüklerini karşılamakta IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rehberlik etmektedir. IFAC üyesi meslek kuruluşları, (a) muhasebe meslek mensupları olarak stajyerler için ruhsatlanma işleminde minimum üç yıllık staj dönemi kuralını karşılayabilirler ve (b) bu dönem boyunca stajyerlerin geliştirdiği yeterliliği değerlendirmek için çıktıya dayalı yaklaşım unsurlarını kullanabilirler.
18. Bölüm 2, staj dönemi boyunca stajyerlerin izlenmesi⁵ ve kontrolü ile ilgili UES 5 yükümlülüklerini karşılamakta IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rehberlik eder. (a) mentorlerin (üstad) görev ve sorumluluklar, (b) stajı kaydetme ve denetleme ve (c) işverenlerle etkili bir biçimde çalışma ile ilgili özel rehberliği içermektedir.
19. (a) Staj yükümlülükleri ve (b) IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, mentorlar (üstad), işverenler ve stajyerlere sağlayabileceği ek rehberlik hizmetinin önerilen içeriği, bu UEUA eklerinde bulunmaktadır.

3 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 12

4 UES 5, *Staj Kuralları*, paragraf 10-17

5 UES 5, *Staj Kuralları*, paragraf 18-26

BÖLÜM 1: STAJ KURALLARI

Özet

20. Bu UEUA'nın bu bölümü, adaylara, (a) mesleki yeterliliği işlerinde uygulamak ve (b) kariyerleri boyunca bunu geliştirmeye devam etmek için gerekli kılınan mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik kurallar ve tutumları göstermek için tanınan yeterince uzun ve yeterince yoğun bir staj dönemi için, UES 5 yükümlülüklerinin karşılanmasında IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rehberlik hizmeti sağlamaktadır.⁶
21. UES 5 kurallarının karşılanmasında, IFAC üyesi meslek kuruluşları, minimum üç yıl staj dönemi gerektiren ve bu dönem boyunca stajyerin gelişen yeterliliklerini değerlendirmek için çıktıya dayalı bir yaklaşımın unsurlarını kabul eden karma bir yaklaşımı benimsemeyi göz önüne alması gereklidir.

Staj Dönemi⁷

22. Bir staj dönemi, (a) stajyerlerin, mesleki yeterliliği geliştirmeye ve devamlılığını sağlamaya katkıda bulunan iş yeri aktivitelerine zamanla katılmalarını sağlar ve (b) stajyerlerin, mesleki yargı gerektiren etik ikilemler ve durumların belirlenmesinde gerekli olan gerçek yaşam durumlarını incelemelerine ve bunlarla ilgilenmelerine olanak sağlar. Bu etik duyarlılık ve yargının gelişimine yardımcı olur.
23. UES 5, minimum üç yıllık staj dönemini⁸ gerekli kılar. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aşağıdakiler dahil birkaç yolla bu kuralı yorumlayabilir ve belirtebilir:
 - Minimum üç yıllık dönem boyunca stajyerler için, bir dizi iş ile ilgili özel alanlar üzerinde deneyim kazanmaları için yükümlülükler koyma,

6 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 10

7 Dikkat - Bu alt bölümdeki tüm kelimeler, girdi ölçütleriyle ilgilidir

8 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 11

- Bu minimum üç yıllık dönem boyunca stajyerler için, istedikleri mesleki uzmanlaşma ile ilgili direkt olarak işle ilgili alanlarda deneyim kazanmaları için yükümlülükler koyma,
 - Minimum üç yıl kuralını karşılamak için belirtilen dönem boyunca stajyerler için bir takım gün ve saatleri tamamlamaları için kurallar koyma,
 - Minimum üç yıllık dönem boyunca stajyerler için, bir dizi iş ile ilgili özel alanda tüm staj dönemlerinin bir takım saat ve yüzdelik kısmını tamamlamaları için kurallar koyma ve
 - Minimum üç yıllık dönem için, stajın arka planı ve planlanmış kariyer kısmına daha uygun olması için kurallar koyma.
24. IFAC üyesi meslek kuruluşları, aşağıdaki paragraf 26'da gösterildiği gibi, başka bir kuruluş tarafından oluşturulan bir programa bağlı bir stajyer tarafından edinilen stajı onaylamak için yükümlülükler koymayı da göz önünde bulundurmalıdır.⁹
25. Üstelik IFAC üyesi meslek kuruluşları, aşağıdaki paragraf 26'da gösterildiği gibi, stajyerler için staj döneminin bir parçası olarak, yarı zamanlı ve/veya gönüllü işi tanımak için kurallar koymayı da dikkate alabilir.
26. Yukarıdaki 24'üncü ve 25'inci paragrafta tanımlandığı gibi durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşları, aşağıdaki yükümlülükleri koyabilir. Örneğin:
- stajyerler, deneyimlerinin katılmak istedikleri IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından konulan staj yükümlülüklerini karşıladığını ispat etmeleri ve/veya
 - stajyerler, stajlarının mevcut/gelecekteki görevleriyle alakasını ispat etmeleri ve/veya
 - bu stajın sadece bir parçası, stajyerin katılmak istediği IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından kabul edilmiş olacak.

9 Bunlar, diğer IFAC üyesi meslek kuruluşlarını kapsayabilir.

27. (a) Stajyerlerin, mevcut ve gelecekteki iş durumlarına uygun stajı edinmesini ve (b) staj boyunca gelişen yeterliliğin geçersiz olmamasını sağlamak için, IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajyerin, gereken staj edinim süresince maksimum bir dönem belirleyebilir.

Staj ve Zorunlu Resmi Eğitim Bağlantısı

28. Başarılı bir şekilde, mesleki bilgi, mesleki beceri ve mesleki değerler, etik ve tutumları geliştirmek, yapıcı bir şekilde ve tutarlı olarak stajyerlerin staj dönemini zorunlu resmi eğitimlerine bağlamak için önemlidir. Örneğin; bir konu üzerinde mesleki yargı çalışmalarından önce, o konunun teknik bilgisindeki kesin düzeyini göstermek stajyerler için gerekebilir. Bu bağlantı aşağıdaki gibi farklı yollarla edinilebilir:

- Stajyerlerin, staj dönemine başlamadan önce zorunlu resmi eğitimlerini tamamlamaları ya da
- Stajyerlerin, zorunlu resmi eğitimleriyle eş zamanlı olarak staj dönemine başlamaları.

Bu her iki durumda, zorunlu resmi eğitim ve staj yeterliliği/sonuçlarına bağlı olarak, bir eşleme çalışması yapılması gereklidir.

29. Eğitim programları, gerçek stajyerliği kapsarsa (muhasebe eğitim programı süresince başlanan iş yeri deneyimi dönemi), IFAC üyesi meslek kuruluşları, tüm staj kurallarını hesaba katarak uygun deneyimi kabul edebilir.
30. IAESB, bazı muhasebe eğitim sistemlerinin, muhasebe staj uygulamasının önemli bir kısmını kapsayan zorunlu resmi eğitim öğesini vurguladığının farkındadır. UES 5, staj yükümlülüklerinde, böyle uygun dereceli mesleki eğitim dönemine 12 aydan¹⁰ daha az katkıda bulunmaya müsaade eder.
31. IFAC üyesi meslek kuruluşları, staj ile ilgili stajyer zorunluluklarını resmileştirmeye yardımcı olmalıdırlar

10 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 11

Mesleki Yeterliliği Kanıtlama¹¹

32. UES 5, stajyerlerin mesleki bilgi, mesleki becerilerini ve mesleki değer, etik ve tutumlarını kanıtlamalarına imkan sağlayan bir staj dönemine¹² başlamayı gerektirir.
33. IFAC üyesi meslek kuruluşları, (a) stajyerlerin çevreleri için gerekli kılınan özel yeterlilikleri ve (b) bir ya da daha fazla iş durumunda yeterlilik için tanımlanmış standardı belirleyecekler. Özel bir çalışma rolündeki yeterlilik için tanımlanmış standartları koymada, IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajyerlere muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırılmak için uygun bir seviyeye kadardır uygun rolleri ve görevleri uygulamak için devamlı bir yeteneği kanıtlamayı gerekli kılabilir.
34. IFAC üyesi meslek kuruluşları, UES 5'de belirtilen alanları kapsayan staj için bir çerçeve¹³ oluşturabilirler. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, bu alanların her birindeki yeterliliği kanıtlamak ve geliştirmek için stajyerlerin yeterli staj eğitimini edindiğinden emin olmaları gereklidir.
35. Bu alanlara dayalı bir staj çerçevesi örneği; aşağıdakileri kapsayarak, arka sayfa Tablo 1'de sunulmaktadır;
 - Sorumluluk Kazanma,
 - İşletme Farkındalığı,
 - Mesleki Değerler, Etik Kurallar ve Tutumların Uygulanışı,
 - Teknik Bilginin Uygulanışı,
 - Mesleki Beceriler.

Tabloda tanımlanan bazı konuların önemi ve önceliği, bireylerin kariyer gelişimine bağlı olarak farklılık gösterecektir.

11 Dikkat - Bu alt bölümdeki tüm kalemler, çıktı ölçütleriyle ilgilidir.

12 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 10

13 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 17

Tablo 1: Açıklayıcı Staj Çerçevesi

Sorumluluk Kazanma	İşletme Farkındalığı	Mesleki Değerler, Etik Kurallar ve Tutumların Uygulanışı	Teknik Bilginin Uygulanışı	Mesleki Beceriler
İleri sorumluluk seviyelerinde çalışma Bakınız UES 5, paragraf 17 (e)	Uygun bir kuruluş anlayışı, işin nasıl çalıştığı ve iş çevresi. Bakınız UES 5, paragraf 17 (a), (c)	Etkileri değerlendirmek ve güvenilir kararlar almak ve önerilerde bulunmak için bilgi ve deneyim kullanarak sorunları ele almak. Bakınız UES 5, paragraf 17 (e)	Bir muhasebe meslek mensubunun işini diğer işletme fonksiyonları ve faaliyetleriyle ilişkilendirme yeteneği. Bakınız UES 5, paragraf 17 (b)	UES 3, <i>Mesleki Beceriler</i> , muhasebe meslek mensuplarından beklenen mesleki becerileri beş ana başlık altında gruplandırır: <ul style="list-style-type: none"> • Entelektüel beceriler; • Teknik ve fonksiyonel beceriler; • Kişisel beceriler; • Sosyal ve iletişim becerileri; ve • Organizasyon ve işletme yönetimi becerileri Staj dönemleri boyunca stajyerlerin, tüm düzeylerde, yapılan işe uygun bir seviyede bu mesleki becerilerini geliştirmeleri gereklidir.
ALANLAR				

UEUA 3, STAJ KURALLARI - MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
İLK MESLEKİ GELİŞİM

SEVİYE 1		SEVİYE 2		SEVİYE 3	
Bilgi Toplama	İlgili kuruluşlar, iş kolları ve pazarları, bunlarla ilişkili işletme riskleri ve iş çevresi bilgisi geliştirmek.	İlgili organizasyonun çevrelerini, yapılarını ve işletme hedefleri ile iş çevresini analiz etmek.	İlgili sorunları tanımlamak ve farklı davranış biçimlerinin etkilerini anlamak.	Alakalı sorular sorarak, faydalı sorular çıkararak ve sorunları tanımlayarak, meraklı bir akıl geliştirmek.	Kilit sorunları tanımlamak ve farklı davranış biçimlerinin etkilerini anlamak.
Analizler ve Seçenekler				Stajyerin göreviyle ilgili muhasebe ve diğer teknik alanlar bilgisini geliştirmek İlgili teknik standartları ve kuralları açıklamak.	Teknik çalışmalarını pratik çalışmalarla ilişkilendirmek ve teknik bilginin çalışma üzerindeki etkisinin ne kadar geniş olduğunu anlamak.
Bilgi ve Becerileri bir İş yerine uygulamak	İlerleme, öneride bulunma ve ilgili raporlama kurallarını uygulamak için eleştirel olarak performans değerlendirmek ve öneride bulunmak.			İş yerinde teknik bilgi uygulamak.	

SEVİYE 1

SEVİYE 2

SEVİYE 3

Bilgi Toplama

İlgili kuruluşlar, iş kolları ve pazarları, bunlarla ilişkili işletme riskleri ve iş çevresi bilgisi geliştirmek.

İlgili organizasyonun çevrelerini, yapılarını ve işletme hedefleri ile iş çevresini analiz etmek.

İlerleme, öneride bulunma ve ilgili raporlama kurallarını uygulamak için eleştirel olarak performans değerlendirmek ve öneride bulunmak.

Alakalı sorular sorarak, faydalı sorular çıkararak ve sorunları tanımlayarak, meraklı bir akıl geliştirmek.

Kilit sorunları tanımlamak ve farklı davranış biçimlerinin etkilerini anlamak.

İş yerinde etik hassasiyet ve yargı kullanma ve mesleki değerler, etik ve tutumları uygulamak.

Stajyerin göreviyle ilgili muhasebe ve diğer teknik alanlar bilgisini geliştirmek
İlgili teknik standartları ve kuralları açıklamak.

Teknik çalışmalarını pratik çalışmalarla ilişkilendirmek ve teknik bilginin çalışma üzerindeki etkisinin ne kadar geniş olduğunu anlamak.

İş yerinde teknik bilgi uygulamak.

36. Özel iş görevlerine başlayan stajyerlerin, bu görevlere uygun yeterliliklere ihtiyacı olacak. IFAC üyesi meslek kuruluşları, bazı stajyerlerin bu özel alanlarda deneyim kazanmaları kuralını dikkate alması gereklidir.
37. IFAC üyesi meslek kuruluşları, staja ek olarak simülasyon ve/veya benzer çalışmaları geliştirmeyi düşünebilir. Aktiviteler aşağıdakileri içerisine alabilir:
- İşe dayalı projeler,
 - “Yapılacak iş” şeklinde aktiviteler,
 - Örnek olay analizi,
 - Canlandırma.

Eğitim programları, dolandırıcılık tespiti, simülasyon kullanma gibi iş yeri- rinde yapılamayacak belli aktivitelerin araştırılmasına ve uygulanmasına imkan sağlayabilir. Bu aktivitelerin, stajın yerine koyulması düşünülemez.

38. Stajyerler, muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlandırma için şart olan uygun deneyimi kazansınlar diye, IFAC üyesi meslek kuruluşları, geçici görev ya da vardiya gibi iş imkanlarını keşfetmek için stajyerler ve işverenleri özendirmeyi düşünebilir.

Staj Kurallarının Güncellenmesi

39. IFAC üyesi meslek kuruluşları, staj kurallarının geçerli ve amacına uygun kalmasını temin etmek için düzenli olarak staj kurallarını incelerler. Staj dönemleri boyunca stajyerlerden istenen yeterlilikler, zaman içinde değişir. Bu yüzden, IFAC üyesi meslek kuruluşları, (a) işveren ve düzenleyicileri içerisine alarak başkaları ile görüş alışverişinde bulunabilir ve (b) muhasebe meslek mensuplarından istenen yeterlilikleri incelemek ve buna göre staj kurallarını güncellemek için dönemsel çalışmalar yürütebilir.

40. Staj kurallarında küçük değişiklikler gerektiği gibi ve gerektiği şekilde yapılmasına rağmen, IFAC üyesi meslek kuruluşları, müfredat gerekliliklerini güncelledikleri zaman bu gereklilikleri önemli bir incelemeden geçirmesi gereklidir. Bu inceleme, muhasebe meslek mensuplarından istenen yeterlilikleri ve işteki değişiklikleri hesaba katması gerekir. Bu incelemeyi yapmada, üye kuruluş, aşağıdakileri kapsayan paydaşlarının bir kısmının görüşünü alabilir:

- İşverenler (paragraf 61'de tanımlandığı gibi Tanınmış İşverenler şemasındaki üyelerinden ve diğerleri),
- Akademisyenler,
- Mentorler (üstadlar),
- Muhasebe meslek mensupları (örn: üye kuruluşların üyeleri),
- Düzenleyiciler,
- Stajyerler.

BÖLÜM 2: İZLEME VE KONTROL

Özet

41. Bu bölüm, bir staj döneminin izlenmesi¹⁴ ve kontrolü ile ilgili olarak UES 5 yükümlülüklerini karşılamada IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rehberlik sağlar.
42. (a) mentorlerin (üstadların) rol ve sorumlulukları, (b) stajın kaydedilmesi ve değerlendirilmesi ve (c) etkili bir şekilde işverenlerle (bu şekilde yapılmasını tercih eden bu IFAC üyesi meslek kuruluşları için oluşan Tanınmış İşverenler şemasını kapsayan) çalışmakla ilgili özel rehberlik bu bölümde verilmektedir.

Mentorlerin (üstadların) Görev ve Sorumlulukları

43. Mentorlar (üstadlar), muhasebe meslek mensuplarına gerekli kılınan mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değer, etik ve tutumları göstermelerine ve onları geliştirmelerine yardımcı olma dahil pek çok yollarla stajyerlere yardımcı olurlar. “Mentor (Üstad)” kelimesiyle, staj ile resmi eğitimin birleşimi ile tecrübelerini düzenli olarak aktaran, stajyerlere rehberlik sunan ve stajyerlere yardımcı olan tecrübeli muhasebe meslek mensupları kavramı yaygın hale getirilmek istenmektedir.
44. Mentorların (üstadların) sorumlulukları, mentorler (üstadlar) ve stajyerlerin faaliyette buldukları özel çevre ile farklılaşacaktır. Tüm mentorler (üstadlar) aşağıdakileri yapmayı amaçlarlar:
 - Stajyerlerin çalışmalarını ve bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlanmak için ilgili stajı edinmelerinin gerekliliğini anlamayı,
 - Sürekli olarak stajyerlerin deneyimlerini incelemeyi,
 - Farklı stajlara stajyerlerin geçişini desteklemeyi,,
 - Stajyerlerle ve uygun yerlerde stajyerlerin bölüm müdürüyle düzenli olarak ve etkili bir biçimde bağlantı kurmayı,

14 UES 5, *Staj Kuralları*, paragraf 18-26

- Stajyerlere uygun denetim, izleme, danışmanlık ve değerlendirme sağlamayı,
 - Stajyerlere stajları hakkında geri bildirim sağlamayı ve yeterliliklerin edinimini değerlendirmeyi ve
 - Stajyerlerin (a) etik yargı uygulamaları, (b) davranışları ve (c) bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlanmak için gerekli kılınan mesleki bilgi ve becerilerin gelişimi ile ilgili IFAC üyesi meslek kuruluşlarına rapor vermeyi.
45. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, uygun denetim, izleme, danışmanlık ve değerlendirmeyi her bir stajyere sağlamak için mentor (üstad) ihtiyacını dikkate alarak, bir mentorün (üstad) raporlayacağı maksimum stajyer sayısını sınırlandırmayı düşünmesi gereklidir.

Bir İzleme Sürecinin Kuruluşu

46. IFAC üyesi meslek kuruluşları, uygun belgelendirme tarafından desteklenen resmi bir izleme sürecini kurmayı düşünebilir (örn: görevler ve sorumluluklar). Bu belgelendirme muhtemelen aşağıdaki gibi kilit maddeleri belirleyecektir:
- Olası mentorleri (üstadlar) belirleme,
 - Mentorleri (üstadlar) atama, onaylama ve eğitme,
 - Mentorlerin (üstadlar) izleme,
 - Alternatif mentorlük (üstadlık) düzenlemeleri (gerektiği yerde).

Olası Mentorleri (Üstadları) Belirleme

47. İzleme sürecinin önemli bir parçası, mentor (üstad) olmaya başvurmak için IFAC üyesi meslek kuruluşlarının uygun nitelikli ve deneyimli üyelerini bir özendirme mekanizmasıdır. Bu, aşağıdakileri kapsayabilir:
- IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, emeklileri de kapsayan uygun muhasebe meslek mensuplarını, mentor (üstad) olarak gönüllü olmak için özendirmesi (IFAC üyesi meslek kuruluşları, bu görevi yürütmenin avantajlarını yayınlatabilir ve tanıtabilir),

- IFAC üyesi meslek kuruluşlarının işverenleri bünyelerindeki olası mentorleri (üstadları) belirlemek için işverenleri özendir-
mesi,
- Stajyerlerin kuruluşları içerisindeki olası mentorleri (üstadları)
desteklemesi ve görüşmesi ve
- Düzenleyici kurullar veya benzer kuruluşlara mentorlerin (üs-
tadların) atanması.

Mentorleri (üstadları) Atama, Onaylama ve Eğitim

48. IFAC üyesi meslek kuruluşları, mentorleri (üstadları) seçme ve eğit-
mede onlara olanak sağlamak için atama/onaylama ve eğitim sistemle-
ri kurabilir. Bu şekilde yaparak, IFAC üyesi meslek kuruluşları, aşağı-
da açıklayıcı özellikleri koyulanlara benzer bir mentor (ustad) olmak
için resmi kriterler geliştirebilirler.

Mentorler (Üstadlar) aşağıdakilere ilişkin güncel bilgiye sahiptir:

- Üye meslek kuruluşunun üyeliğe kabul politikası,
- Üye meslek kuruluşunun etik kuralları,
- Mesleğin karşı karşıya kaldığı sorunlar,
- Stajyerler için gerekli kılınan mesleki bilgi ve mesleki beceriler,
- İzleme ile ilgili beklentiler,
- Staj ile ilgili mesleki ve teknik konular ve
- İzleme ile ilgili başka özel yükümlülükler ve sorumluluklar.

Mentorleri (Üstadlar):

- Bir mentor (ustad) olarak sorumluluklarını üstlenmeleri için
mesleki duruşları önemlidir;
- Mesleğin gelecekteki üyelerinin eğitimiyle ilgilenirler;
- Stajyerlere, önerilerde bulunabilir, danışmanlık edebilir, stajyerle-
ri değerlendirebilir, motive edebilir ve onlara yön verebilir;

- Stajyerlerle planlanmış istişareler için hazırdırlar;
- Stajyerlerin aldığı işlerde (en az bir ölçüde) söz sahibi olabilirler; ve
- Mentor (üstad) eğitim programlarına katılmaya isteklidirler ve müsaittirler.

Mentorlerin (Üstadların) İzlenmesi

49. IFAC üyesi meslek kuruluşları, mentorlerin (üstadların), (a) bilgi, beceri ve mesleki kuruluşlarına göre üye kuruluşunun kriterlerini karşılamaya ve (b) stajyer(ler)i için uygun denetim, rehberlik, danışmanlık ve değerlendirme sağlamaya devam etmelerine olanak sağlamaya yardım etmek için dönemsel bir izleme sistemi kurmayı düşünebilir. Böyle bir sistem aşağıdakileri kapsayabilir:

- Masa başı mentorlerin (üstadların) izlenmesi [mentorlerin (üstadların) bilgi, beceri, mesleki durum ve aktivitelerinden oluşan belgelendirme gerekir];
- Düzenli eğitim ve değerlendirme toplantıları;
- Mentorlerinin (üstadların) performansı hakkında stajyerlerden geribildirim sağlama;
- Mentorleri (üstadları) yerinde ziyaret etmek (muhtemelen Tanınmış Bir İşverenin yer görme ziyaretinin parçası olarak, ve
- Mentorleri (üstadları) değerlendirme ve yeniden atama.

Alternatif Danışmanlık Düzenlemeleri

50. IAESB, uygun nitelikteki mentorlerin (üstadların), bir stajyerin iş yaşamında her zaman olamayacağına farkındadır. Böyle bir durumun olduğu yerde, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının aşağıdakileri kapsayan alternatif danışmanlık düzenlemeleri oluşturmayı düşünmesi gerekir.

- (a) Mentorler (üstadlar) için üye kuruluş kriterlerini karşılayan, ve uzmanlığı sağlayamayan bir işverenin olduğu yerlerde kullanılan bir takım eğitilmiş uzak mentorleri (üstadları) kapsar. Bu

koşullarda uzak mentor (üstad), IFAC üyesi meslek kuruluşu (ve/veya düzenleyici otorite), stajyer ve işverenin birlikte çalışmak için ekstra bir çaba göstermeleri önemlidir. Örneğin; tüm tarafların gereken destek ve zorunluluklarını detaylandıran “Stajyerler için bir Mentor (Üstad) İmtiyazı” oluşturma, bu çabayı destekleyebilir.

- (b) Muhasebeciler ve iş danışmaları gibi işverenlere mesleki hizmet sağlayan bireylerden uygun nitelikteki mentorlerin (üstadların) desteğini isteme. Bağımsızlık kuralları, denetçinin bu rolü almasını engelleyebilir.

Staj Kayıtları

51. UES 5, stajyerlerin staj kayıtlarını dönemsel olarak incelemek¹⁵ için mentorlerin (üstadları) değerlendirme kayıtlarını esas alır. Bu yüzden, IFAC üyesi meslek kuruluşları, vaktinde kontrol, denetim ve geri bildirim için, imkan dahilinde gerçek zamanında kağıt üzerinde ya da web tabanlı bir ruhsatlarda stajyerlerin staj deneyimlerini dönemsel olarak kaydetmek için stajyerlerin bildirim belgelerine gerek duyarlar. Mentorlar (üstadlar) ve/veya IFAC üyesi meslek kuruluşları bu kayıtları kullanarak deneyimlerin uygunluk, derinlik ve uzunluğunu düzenli olarak izleyebilirler.
52. Stajyerlerin staj kayıtları, staj döneminin sonundan önce herhangi bir sıklıkla ilgili stajyerlere ve/veya IFAC üyesi meslek kuruluşlarına zamanında daha iyi geri bildirim sağlamak için, mentorlerin (üstadların) becerisini destekler. Bu kayıtların mentor (üstad) onayı aşağıdakileri sağlamaktadır:
- Üye kuruluşu staj döneminin yeterliliklerini göstermek için stajyerlere olanak sağladığının kanıtını,
 - İşverenlere, stajyerlerin değerlendirilmesi için yararlı kanıtı,
 - Stajyere, gelecekte iş aradıkları zaman kullanılacak deneyim kanıtını..

15 UES 5, *Staj Kuralları*, Paragraf 19

53. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, tüm kayıtları incelemenin mümkün olmadığı yerde, uygun bir örnek yöntemini kullanarak, stajyerlerin staj kayıtlarını dönemsel olarak incelemeyi düşünmesi gerekir.

Staj Değerlendirmesi

54. Yukarıdaki paragraf 34’de önerildiği gibi, IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajyerlerin deneyim kazanmayı umdukları alanlarda mentorler (üstadlar), işverenler ve stajyerleri yönlendiren çevreleri için uygun olan bir staj programı çerçevesi geliştirebilirler.
55. Bu durumda, üye kuruluş, stajyerin gereken yeterliliği gösterdiğine dair yazılı onaylaması için mentorlere (üstadlara) gereksinim duyabilir. Yukarıda paragraf 33’de tartışıldığı gibi, IFAC üyesi meslek kuruluşları, bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlanmak için uygun bir düzeyde, uygun rol ve görevleri uygulamak için sürekli bir beceri göstermede stajyerlere gereksinim duyabilir.
56. Mentorler (üstadlar), aşağıdakiler dâhil olmak üzere, birkaç yolla stajyerlerin yeterliliklerini değerlendirirler:
- Stajyerlerin işini doğrudan gözlem,
 - Stajyerlerin işleri hakkında üçüncü kişilerin raporları,
 - Çalışma ve öğrenmeleri konusunda stajyerlerle görüşme (örn: bir değerlendirme sürecinin parçası olarak) ve
 - Resmi mülakat (bir performans inceleme ve/veya değerlendirme mülakatına ek olarak ya da bağlantılı olarak).
57. Mentorlerin (üstadların), stajyerlerin yeterliliklerini değerlendirmelerine kanıt göstermeleri gereken kayıt ve belgeler aşağıdakileri kapsayabilir:
- Staj eğitimi kayıtları,
 - Öğrenim kaydı, öğrenci notları ve benzer kayıtlar,
 - Kanıt belgeleri (örn: stajyerler tarafından hazırlanan hesaplar, toplantı kayıtları, iş tablosu modelleri, gibi).

58. Değerlendirmenin parçası olarak, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, stajyerlerin yeterlilik edinimleriyle ilgili stajyerlere düzenli geribildirim sağlamak için mentorleri (üstadları) özendirmesi gerekir. Yalnızca staj dönemi sonundan ziyade, en az yılda bir kez (tercihen daha sıklıkla), mentorlerden (üstadlardan) geri bildirim olması gerekir.
59. UES 5 (paragraf 18), bir adayın üyeliğe kabulünden önce, üyeliğe hak kazanan staj adaylarının kabul edilebilirliğini garanti etmek için IFAC üyesi meslek kuruluşunun kurallarının yerine getirilmesi gereklidir. Üyelik kuralları karşılığında stajyerlerin stajını değerlendirmek için, IFAC üyesi meslek kuruluşu, stajyerler, mentorler (üstadlar) ve/veya işverenlerin aşağıdakileri kapsayan, kazanılmış deneyim ve edinilmiş yeterliliği belgelendirmelerini isteyebilir:
- Mentorler (üstadlar) tarafından imzalanmış staj kayıtları,
 - Stajyerlerin öğrenim kaydı ve benzer kayıtları,
 - Stajyerlerin kanıt belgeleri,
 - Değerlendirme kayıtları, performans incelemeleri ve/veya mentorlerle (üstadlarla) toplantılar,
 - Stajyerler tarafından kazanılan staj ve edinilen yeterliliği onaylamakta IFAC üyesi meslek kuruluşuna mentorler (üstadlar) tarafından verilen raporlar.

Mentorler (üstadlar) ve/veya üye kuruluşlar tarafından belirtilen herhangi bir eksiklik, üyeliğe kabulden önce, ele alınması gerekli olacaktır. Bu durumlarda, mentorler (üstadlar) ve/veya IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından verilen olumlu geri bildirimler, eksikliklere cevaben stajyerlere yardımcı olacaktır.

İşverenlerle Çalışmak

60. İşverenler, (a) IFAC üyesi meslek kuruluşlarının yükümlülüklerini yerine getiren bir staj döneminin tamamlanmasını garanti etmek için, IFAC üyesi meslek kuruluşları ve stajyerler ile çalışmada, (b) mentorleri (üstadları) belirlemede ve desteklemede ve (c) stajyerlerle mentor-

lerin (üstadların) birbirleriyle uyumlu çalışmalarına yardımcı olmada hayatı bir rol oynar.

61. Bazı durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşları ve işverenler, stajyerlere uygun stajı sağlamak ve desteklemek için resmi düzenlemelere girmeyi uygun görebilir. Böyle düzenlemeler, “Tanınmış İşveren” şeması, veya benzer bir başlıkla anılabilir. Bu oluşturulan rehberlik, aşağıdaki 64. Paragraftan 65. Paragrafa kadar verilmiştir.
62. Diğer durumlarda, IFAC üyesi meslek kuruluşları ve işverenler, böyle herhangi bir resmi düzenlemeye girmemeyi tercih edebilirler. Tanınmış İşveren olmayan işverenlerle etkili bir şekilde çalışma konusunda IFAC üyesi meslek kuruluşları için rehberlik, aşağıdaki 72. Paragraftan 75. Paragrafa kadar verilmektedir. Her bir durumda, işverenin, eğitim çevresinin uygunluğunu kanıtlamasını, IFAC üyesi meslek kuruluşunun sağlaması gerekmektedir.
63. Bir staj döneminin hedeflerinin karşılanmasını sağlamak için, IFAC üyesi meslek kuruluşu, mentor (üstad), işveren ve stajyer arasındaki düzenli ve etkili iletişim önemlidir. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, bu taraflar arasındaki düzenli iletişimi kolaylaştırmak için uygun mekanizmaların mevcut olmasını sağlaması gerekecektir.

Tanınmış İşveren Şemasının Oluşturulması

64. IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajyerlerin amaçlarına uygun stajı edebilecekleri bir çevreye olanak sağlayan işverenleri tanıtan bir Tanınmış İşveren (ya da benzer biçimde adlandırılan) şeması oluşturmayı düşünebilirler.
65. Uygun stajı sağlamak için stajyerlerin yeteneklerini değerlendirme sonrasında, Tanınmış İşveren şemaları, belirlenmiş bir süre zarfında işverenleri tanıtabilir. Bu şemalar, tekrar değerlendirme sonrasında onayları yenilemek için bir mekanizmayı da kapsayabilir. Tanınmış İşveren statüsünü iptal etme sürecine de, bir işverenin uygun stajı sağlama ya da şemanın ilke ya da kurallarına bağlı kalamadığı ya da isteksiz olduğu yerlerde gereksinim duyulabilir.

Staj Çevresini Değerlendirme ve Onaylama

66. Tanınmış İşveren şeması oluşturan IFAC üyesi meslek kuruluşları, bir staj dönemi boyunca, stajyerlerin İMG'si için dört temel ilkeyi benimsemek için işverenleri destekleyebilir, buna benzer durum, aşağıdaki Tablo 2'de örneklendirilmiştir.

Tablo 2: İlk Mesleki Gelişim için Örnek Tanınmış İşveren İlkeleri

İLK MESLEKİ GELİŞİM İÇİN TANINMIŞ İŞVEREN İLKELERİ	
1.	İşverenler, stajyerlerin gelişim gereksinimlerini belirlemek için mentor (üstad) ve stajyerler ile çalışırlar.
2.	Uygun IFAC üyesi meslek kuruluşunun staj yükümlülüklerini karşılama ihtiyacını kapsayan uygun stajın, stajyerlerin gelişim gerekliliklerini karşılaması sağlanır.
3.	Staj, genellikle uygun IFAC üyesi meslek kuruluşuyla bağlantılı olan işveren tarafından atanan bir mentor (üstad) vasıtasıyla işveren tarafından izlenir.
4.	Stajyerler, düzenli olarak en az yılda bir kez (tercihen daha sıklıkla) değerlendirilir ve onların gelişim gereksinimleri tekrardan değerlendirilir.

67. IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, (a) kendisi tarafından konulan ilkeleri takip etmeyi ve (b) staj edinmekte stajyerler için uygun bir çevre sağlamayı garanti etmek için işverenlerden delil toplaması ve değerlendirmesi gerekebilir. Deliller, aşağıdakileri kapsayabilir:

- İstihdam Sözleşmeleri,
- İş Tanımları ve Görev Profilleri,
- İşveren Eğitim Politikaları,
- Stajyer ve Mentorlerin (Üstadların) Görev ve Sorumluluklarıyla İlgili Özel Belgeler,
- Çalışan El Kitabı,
- Değerlendirme/Performans İnceleme Belgeleri,
- Zaman Cetvelleri.

68. IFAC üyesi meslek kuruluşları, denetim gibi özel alanlarda ruhsatlandırma için stajyerleri hazırlayan Tanımlı İşverenler için ek yükümlülükler benimseyebilir. Bazı yetki alanlarında, böyle işverenler, “Onaylı Eğitim Organizasyonları” olarak ya da benzer bir isimle tanınırlar.

Daha Önceden Tanımlanmış İşverenleri İzleme

69. Tanınmış işverenleri dönemsel izleme, stajyerlerin staj yapabilecekleri sürekli ve uygun çevreyi sağlamaya yardımcı olur. IFAC üyesi meslek kuruluşları bu yüzden, düzenli site ziyaretlerine dahil olan Tanınmış İşverenler için izleme sistemleri kurabilir. Bu sistemler, şunları kapsamaktadır:
- İşveren temsilci(ler)siyle toplantılar ve işveren belgeleri ve öğrenim kayıtları incelemeleri ve
 - Tanınmış İşveren şemasına bir işverenin sürekli bağlılığını tespit etmek için mentorler (üstadlar) ve stajyerlerle toplantı.

Bir Dönemsel Olarak Raporlama Sistemi Oluşturma

70. Yukarıdaki paragraf 69’da tanımlandığı üzere, bütün tanımlı işverenleri düzenli olarak ziyaret etmenin pratik olmadığı yerlerde, IFAC üyesi meslek kuruluşları, Tanınmış İşverenler şemasındaki işverenlerin bağlılığını izleyen alternatif dönemsel raporlama sistemleri oluşturabilir. Böyle bir sistem aşağıdakileri kapsayabilir:
- İşveren belgelerinin dönemsel olarak, masa başı izleme ve eğitim kayıtları ve
 - Mentor (üstad) ve stajyerlerden geribildirim edinme (posta, telefon veya e-mail yoluyla).
71. Bir Tanınmış İşverenler izleme sistemi kuruluşunda, IFAC üyesi meslek kuruluşları, (a) dönemsel site ziyaretlerini, (b) düzenli masa başı izleme ve (c) mentor (üstad) ve stajyerlerden geri bildirim maddelerini birleştirmeyi seçebilir.

Tanınmış Olmayan İşverenlerle Çalışmak

72. Bir Tanınmış İşveren şeması ya da benzer şekilde adlandırılmış bir şemanın üyesi olmayan işverenler, birçok durumda, bir IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından gerekli kılınan stajı sağlayabilir. Bu, stajyerlerin, kurumsal sektörde deneyim kazandıkları yerlerde sık olan durumdur. Böyle durumlarda, mentor (üstad) ve stajyerlerle birlikte üye kuruluşun aşağıdakileri yapmak için işveren ile birlikte çalışmaya ihtiyacı olacaktır:
- IFAC üyesi meslek kuruluşunun staj yükümlülükleri kadar, işverenin gereksinimlerini de karşılarsın diye stajyerin stajını planlamak için,
 - Zorluk ve sorumlulukların artan düzeylerinde, stajyerin stajın gen işliğini ve derinliğini elde etmesini garanti etmek için ve
 - Stajyerin, bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlanması için gerekli olan yeterliliği kazandığının kanıtlarını sağlamak için.
73. Stajyerlerin, bir muhasebe meslek mensubu olarak, ruhsatlandırmaya kadar giden bir eğitim dönemine başlamadan önce, onlara yardımcı olmak için, IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, mentorler (üstadlar), işverenler ve stajyerlerden beklenen görev ve sorumlulukları detaylı bir şekilde anlatan kolayca anlaşılabilir staj yükümlülükleri ve staj rehberini yayınlamayı düşünmesi gerekir. Yalnız açıklayıcı maksatla, bu UEUA'daki eklerde örnekler verilmiştir.
74. Bazen işverenler, gereken stajı sağlayamazlar ya da sağlamakta isteksizlerdir. Bu durumda, alternatif düzenlemelerin, bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsatlanmak için karşılanması gerektiği konusunda, IFAC üyesi meslek kuruluşunun, işveren ve potansiyel stajyer adayını tanıştırma öncesinde iyi bir şekilde bilgilendirilmesi gerekecektir.
75. IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajyerlerin, muhasebe meslek mensupları olarak ruhsatlanmaları amacıyla gerekli kılınan uygun stajı edinmelerine devam etmelerini garanti etmek için Tanınmış İşveren

olmayan işverenler için çalışan stajyerleri dönemsel olarak izleme sistemleri kurabilirler. Bu sistemler, şunları kapsamaktadır:

- Mentorlerin (üstadların), yeterli denetim, danışmanlık, rehberlik, değerlendirme, destek sağlamak ve stajyerlere öneride bulunmaya devam etmelerini sağlamak için, mentorleri (üstadları) daha sık/ daha derinlemesine izleme,
- Stajyerlerin, üye kuruluşun giriş kurallarına uymak için büyük ihtimalle uygun deneyimi kazanacaklarını garanti etmek için, stajyerlerin kayıtlarını, daha sık/ daha derinlemesine izleme,
- Staj çevresinin uygunluğu konusunda, mentor (üstad) ve stajyerlerden bilgi edinme (bizzat kendisi ya da posta, telefon ve e-mail yoluyla) ve
- Stajyerlerin gelişimi ve staj çevresi konusunda görüşmek için (eğer mümkünse) mentorler (üstadlar) ve işveren temsilcileriyle toplantılar.

Mentorler (üstadlar), İşverenler ve Stajyerler için Açıklayıcı Rehber

IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, kolaylıkla erişilebilir staj kuralları geliştirmesi gerekir. Aynı zamanda IFAC üyesi meslek kuruluşları, stajla ilgilenen çevrelerde tam ve uygun olan işverenler, mentorler (üstadlar) ve stajyerler için rehberliği de düşünmelidir. Bunun için önerilen kapsama aşağıda yer verilmiştir.

Önerilen Staj Kuralları İçeriği

Mentorler (Üstadlar)
<ul style="list-style-type: none">• Mentorlerin (üstadların), mentor olarak görevini yerine getirmeleri için nasıl yetkilendirilmesinin belirtilmesi;• Mentorun (üstadın) sorumluluklarının ana hatlarıyla belirlenmesi;• Tüm etik ilkeler ve kurallarının belirtilmesi (örn: üye kuruluş mutlaka SMG yükümlülüklerini karşılamak zorundadırlar);• Mentorluk (üstadlık) görevini kimin yürütebileceğini belirlemek (örn: IFAC üyesi meslek kuruluşlarının deneyimli üyeleri);• Mentorler (üstadlar) için bilgi ve beceri yükümlülüklerini belirlemek;• Mentorlerin (üstadların) stajyerlerin deneyimlerini dönemsel olarak incelemesi için yükümlülükleri ve staj kurallarını belirlemek;• Stajyerin mentörlerle ilişkisini ve ulaşabilirliklerinin belirtilmesi (Örn. gereken iş hakkında stajyerin bilgisi);• Mentorler (üstadlar) için herhangi eğitim, beceri ve izleme yükümlülüklerini belirlenmesi;• Stajın izlenmesi ve değerlendirmesinde mentorlerin (üstadların) görevini belirlenmesi.

UEUA 3, STAJ KURALLARI - MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
İLK MESLEKİ GELİŞİM

İşverenler
<ul style="list-style-type: none">• Staj kurallarını ve işverenlerin stajyerlerin deneyimlerini dönemsel olarak inceleme yükümlülüklerini belirlemek;• Farklı işverenlerin ihtiyacını göz önüne almak (örn: endüstri alanında iş veren, muhasebe alanında işveren);• Stajyerler için gerek duyulan deneyim ve destek kalitesini güçlendirmek,• Tanınmış işveren statüsü, uygulama işlemleri ve izleme rejimi için kriter belirlemek.
Stajyerler
<ul style="list-style-type: none">• Korunan kayıtları da kapsayan, staj kurallarının belirlenmesi,• Mentor (üstad) ve stajyerin nasıl birbirleriyle etkileşim içerisinde olması gerektiğinin belirlenmesi,• Stajyer ve üye kurul zorunluluklarının belirlenmesi,• Etik ilkeler ve tutumların belirtilmesi,• İzlemenin nasıl yürütüleceğinin belirlenmesi,• İşverenin tanınmış bir işveren olmadığı bir çevrede stajyerlerin nasıl deneyim edebileceklerinin belirlenmesi.

Önerilen Rehber İçeriği

Mentorler
<ul style="list-style-type: none">• Staj için teknik yükümlülüklerin belirlenmesi,• Mentorun (üstadın) görev ve sorumluluklarının belirlenmesi,• Mentorler (üstadlar) için ruhsatlandırma yükümlülüklerinin belirlenmesi,• Mentorlerden (üstadlardan) istenen bilgi ve becerilerin belirlenmesi,• Stajyerlerin gelişiminde geri bildirim önemi ve deneyim incelemele- rinin nasıl yürütüleceğinin belirlenmesi,• Nasıl bir planlamanın yeterlilik gelişimine katkıda bulunabileceğinin belirlenmesi,• İzlemedeki sorun çözümü için danışmanlık hizmetlerinin belirlenmesi,

UEUA 3, STAJ KURALLARI - MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
İLK MESLEKİ GELİŞİM

<ul style="list-style-type: none">• Tüm bölümlere danışmanlığın faydalarının belirtilmesi,• Kurallarının güncellenmesinin nasıl olacağını belirlenmesi ve• Mentorlar (üstadlar) için uygun olan eğitimin belirlenmesi.
İşverenler
<ul style="list-style-type: none">• Staj için teknik şartların belirtilmesi – yeterlilik, zaman dilimi, kayıt ve mentor (üstad) katılımı,• Tanınmış işveren statüsünün ve nasıl, ne zaman işverenlerin izlenebileceğinin kurallarını belirtme,• Stajyer incelemelerinin sıklığı ve mentor (üstad) sorumluluklarının belirtilmesi,• Etkili inceleme yöntemlerinin belirlenmesi,• İşverenlerin stajyerleri nasıl destekleyebileceğinin belirlenmesi,• Şartların güncellenmesinin nasıl olacağını belirlenmesi ve• Staj kurallarının güncellemek için istişare sürecinin detaylarını belirleme.
Stajyerler
<ul style="list-style-type: none">• Staj hakkında teknik yükümlülükleri belirtmek – gerekli kılınan yeterlilikler, zaman dilimi ve staj kayıtları,• Kimin mentorluk (üstadlık) yapabileceğini belirlemek,• Stajyer/mentor (üstad) ilişkisinin nasıl işleyeceğini belirlemek,• İşverenlerin desteğini kazanma ve staj edinme yolları,• Staj faydalarını belirtmek,• Etik zorunlulukları belirtmek ve• Kuralların güncellenmenin nasıl olabileceğini belirlemek.

Stajyerler için Açıklayıcı Ek Rehber

Bazı durumlarda, stajyerler, IFAC üyesi meslek kuruluşları tarafından gerekli kılınan stajın yerine getirilmesi için uygun kuralların oluşmasında kendi kendilerine önemli bir rol oynarlar. Böyle bir durumun olduğu yerde IFAC üyesi meslek kuruluşlarının, stajyerlere yardım etmek için ek rehber yayınlamayı düşünmeleri gerekir:

- (a) Gerekli görülen staj döneminde onların tamamlamalarına izin verilecek işi temin etmek,
- (b) Stajyerlerin, muhasebe meslek mensuplarına gerekli kılınan mesleki bilgi, mesleki beceriler ve mesleki değerler, etik ve tutumları göstermelerine olanak sağlamakta uygun kalifiye bir mentordan (üstad-tan) rehberlik edinme ve
- (c) Hem stajyerlerin hem de işverenlerin hedeflerini karşılamaya olanak sağlamak için staj döneminde planlama ve kayıt.

Önerilen bu rehberin içeriğini (yalnızca açıklayıcı amaçları için) aşağıda bulabilirsiniz:

ALAN (a) Uygun İş Edinme	
Önerilen Rehber İçeriği	Neden
İş yerinin farklı durum ve olanaklara ve çeşitli sorunlara maruz kaldığı görülmektedir.	Destekleyici bir çevrede rehberlik ediyorken, stajyerlere sorunlara müdahale etme yollarını ve iş yerindeki çeşitli sorunları değerlendirme olanağı sağlar.
İş yeri, stajyerlere etik bir çevre sağlar.	Stajyerlere, muhasebe meslek mensupları için gereken mesleki değerler, etik ve tutumların gelişmesi için olanak sağlar.
Staja rehberlik etmek ve yön vermek için uygun mentor erişimi işe yarar.	Mentorun (üstadın) staj rehberliği ve planlaması, bir dizi iyi ve derin deneyim ve öğrenimlere olanak sağlar.

UEUA 3, STAJ KURALLARI - MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
İLK MESLEKİ GELİŞİM

ALAN (a) Uygun İşi Edinme	
Önerilen Rehber İçeriği	Neden
Stajyerler için gelişen olanaklar sağlanır.	Uygun beceri/bilgi gelişimi için geri bildirim ve olası başka olanaklar yüzünden çeşitli durumlara maruz kalmanın bir sonucu olarak, stajyerlere öğrenme olanaklarından yararlanma hakkı sağlanacaktır.
Üye kuruluşun staj kurallarını başarıyla sağlaması.	Stajyerlere, üye kuruluşun şartlarını karşılama ve anlama olanağı sağlar ve ehil muhasebe meslek mensubu olmalarını garanti eder.
Bir muhasebe meslek mensubu olarak ruhsat almak için gereken anlayışın sağlanması.	Stajyerlere, planlanmış ve desteklenmiş bir yolla gerekli yükümlülükleri başarılarına olanak sağlayan, stajyerlerin ve mentorlerin (üstadların) görev ve sorumluluklarını ve stajın değerinin açık bir anlayışını sunar.
İdeal olarak, tanınmış bir işverenle çalışmak.	Tanınmış işverenleri, stajyerlerin geliştirilmesinde ve ehil muhasebe meslek mensubu olmalarında destekleyici bir çevre sağlar. IFAC üyesi meslek kuruluşun kurallarının tam bir anlayışını ve bunlarla uygunluğu sağlar.

UEUA 3, STAJ KURALLARI - MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
İLK MESLEKİ GELİŞİM

ALAN (b) Uygun Nitelikli bir Mentorden (Üstadlardan) Rehberlik Hizmeti Alma	
Önerilen Rehber İçeriği	Neden
Mentorler (üstadlar), bir IFAC üyesi meslek kuruluşunun deneyimli üyeleridir.	Mentorler (üstadlar), stajyerlerin gelişimini desteklemek için, bilgi, anlayış ve deneyime sahip olacaklar.
Mentorler (üstadlar), stajyerlerin işlerinin bilgi ve anlayışına sahiptirler.	Mentorler (üstadlar), stajyerlerin çalışma faaliyetlerinin ve sonuçlarının farkındadırlar ve gelişim için stajyerlerin güç ve zayıflıklarının/zayıf alanlarını saptayabilirler.
Mentorler (üstadlar), stajyerlerin uygun deneyimi kazanmaları için imkanlar sağlayabilirler.	Mentorler (üstadlar), stajyerlerin, gereken deneyim ve yeterliliği etkili bir şekilde başarıyla almalarını ve sorumluluk düzeylerinin artmasını sağlamak için planlanmış bir yaklaşım oluşturmaya yardımcı olurlar.
Mentorler (üstadlar), üye kuruluş yükümlülüklerinin anlayışına sahiptirler.	Mentorler (üstadlar), üye kuruluşların stajyerlere gerektirdiklerinin farkındadırlar ve iş yeri içerisinde bu kuralları birleştirebilirler. Bu IFAC üyesi meslek kuruluşunun kurallarını karşılayan yeterlilikleri göstermenin ve deneyim edinmenin etkili bir yoludur.
Mentorler (üstadlar), stajyerlere destek ve rehberlik sağlayabilirler.	Stajyerlere geri bildirim yapılır ve yeterliliğin uygun düzeyini başarıyla elde etmeleri için yetiştirilirler. Stajyerlerin becerileri geliştirilir ve iletilebilir.

**UEUA 3, STAJ KURALLARI - MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI İÇİN
İLK MESLEKİ GELİŞİM**

ALAN (c) Stajı Planlama ve Kaydetme	
Önerilen Rehber İçeriği	Neden
İşverenin hedefleri IFAC üyesi meslek kuruluşunun kurallarıyla aynı çizgide tutma gereksinimi	Stajyerler deneyim elde ettikçe ve geliştirdikçe, işverenlerinin işlerine değer eklemeye devam ederler. Bu da IFAC üyesi meslek kuruluşu tarafından gerekli kılınan yetkinliği elde etmek için bir temel oluşturur.
Yeterliliğe erişmek için net hedefler	Planlanmış bir yaklaşım, yeterliliğin gelişimi ve gösterilmesi, IFAC üyesi meslek kuruluşunun kurallarını karşılamayı sağlar.
Uygun, güncel ve gelişmekte olan iş uygulamalarıyla karşı karşıya gelmeyi kapsar.	Deneyim, stajyerlere öğrenmiş olduklarını iş hayatlarında uygulama olanağı sağlar.
El edilecek yeterlilikler	Deneyim, açık sonuçlara ve yararlıya sahiptir, stajyerleri motive eder, onları bir arada tutmaya yardımcı olur ve etkilidir.
Sorumluluğun ileri düzeyleri	Stajyerlere yeterliliklerini geliştirmeleri ve göstermeleri için sorumluluk verilecektir. Stajyerler daha kapsamlı bir etki kazanacaklardır. Kişilerarası ve yöneticilik becerilerini kapsayan ek becerileri geliştirecek ve kanıtlayacaklardır.
Etik sorunların dikkate alınması.	Stajyerler, UES 4 Mesleki Değerler, Etik Kurallar ve Tutumlarda yer alan yükümlülükleri karşılayacaklar, ruhsatlanmaya yönelik eğitim programı boyunca mesleki değerler, etik ve tutumları dikkate almaları gerekecek.
Stajı kaydetme	İş aktivitelerini planlama, stajyerlerin iş yerinde kazandıkları yeterliliği nasıl uygulayacaklarını geliştirme ve yansıtmada ve kazanılan deneyimlerin üye kuruluşu kanıtının sağlanmasında onlara yardımcı olur.